Pekka Ervast

Esoteerinen ja eksoteerinen teosofia

Esoteerinen ja eksoteerinen teosofia

Pekka Ervast

Esoteerinen ja eksoteerinen teosofia

Ihmisyyden tunnustajat

Ihmisyyden tunnustajien julkaisuja nro 105

Kannen kuva: Joonas Peltola

ISBN 978-952-9834-69-3

Väinölä, Mänttä-Vilppula 2011

ALKUSANAT

Tämä kirja koostuu Pekka Ervastin esitelmistä, jotka hän piti kevätkausina 1928, 1930 ja 1931. Lisäksi mukaan on otettu puhe, jonka hän piti H. P. Blavatskyn syntymän satavuotisjuhlassa 11.8.1931. Näitä esitelmiä ei Ervast ole itse saattanut painokuntoon, siksi esitelmien muistiinpanot sisältävät joitakin puutteita: esim. eräät vieraskieliset sanat ja nimet oli kirjoitettu virheellisesti tai niiden kohdalle oli jätetty aukko. Nämä puutteet on pyritty korjaamaan. Epävarmoissa tapauksissa lisäykset on ilmoitettu kirjan lopussa olevassa ”Viitteitä ja selityksiä” -osastossa. Esitelmien kieliasua ei ole nykyaikaistettu, vaan silmämääränä on Pekka Ervastin oma tyyli, jota hän käytti julkaisemissaan kirjoissa ja lehtiartikkeleissa.

Mänttä-Vilppulassa 24.3.2011
Jouni Marjanen ja Marja Haavisto

SISÄLLYS

I Teosofisen liikkeen tehtävä ja tarkoitus ……. 7
II Teosofisen Seuran ohjelmapykälät ……. 21
III Teosofinen liike kouluna …… 41
IV Teosofisen liikkeen vaiheet …… 59
V Kristus ja teosofinen liike ……... 74
VI Ketä varten on teosofinen sanoma? …… 92
VII Eksoteerinen ja esoteerinen teosofia ……. 110
VIII Esoteerinen teosofia ……... 128
IX Jumalan rakkaus ……. 144
X Suvaitsevaisuus …….. 155
XI Henkimaailma …… 169
XII Tie vapauteen …… 184
XIII H. P. Blavatskyn itämaalaisuus..……. 200
XIV Esoteeriset koulut ja okkultinen maailma …….. 213
XV Mestarin etsintä …….. 227
XVI H. P. B:n esoteerinen koulu …… 243
XVII H. P. Blavatskyn esoteerisia opetuksia …….. 256
XVIII Veljeys ja tulevaisuus …… 275
XIX Kansojen ja yksilöiden veljeys …….. 289
XX Läheinen ja kaukainen tulevaisuus …… 304
XXI Teosofisen sanoman henki …… 319
Viitteitä ja selityksiä …… 329

I
TEOSOFISEN LIIKKEEN TEHTÄVÄ JA TARKOITUS
Esitelmä Helsingissä 6.5.1928

Teosofisen liikkeen tehtävä ja tarkoitus on tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi ilmoitettu. Ylihuomenna, tiistaina toukokuun 8. p:nä, on kulunut 37 vuotta Madame Blavatskyn kuolemasta, ja tätä päivää, Valkoisen Lootuskukan päivää, niinkuin sitä nimitetään, on vietetty Madame Blavatskyn kuolemasta lähtien jonkunlaisena muistojuhlana. Mielestäni muuan tapa kunnioittaa hänen muistoaan on ajatella ja tarkastella sitä teosofista liikettä, jonka hän pani alulle. Kun tämmöistä aatteellista liikettä tahdomme tarkastella ja arvostella, on kaksi mahdollista tapaa käytettävänä. Toinen tapa on tarkastella sitä niin sanoakseni historiallisesti, sen kehityshistoriaa ja sen nykyisiä saavutuksia. Toinen tapa on tarkastaa sen alkuperäistä ohjelmaa ja perustajan tarkoitusta.

Jos tahtoo tietää, mitä kristinusko on, silloin tietysti on toinen tapa tarkastaa ja katsella, millä tavalla tämä kristinusko on ilmennyt tässä näkyväisessä maailmassa, fyysillisessä maailmassa, siis katsella sen nykyisiä tuloksia semmoisina kuin ne ilmenevät kirkkojen opeissa ja kristikansojen keskinäisissä suhteissa. Silloinhan saa kuvan siitä, mitä kristinusko on kristittyjen mielestä. Toinen tapa olisi tutkia, mitä kristinusko on sen perustajan mielestä, mitä se

alkuaikoina on ollut. Tämä tapa arvostella jotakin aatteellista liikettä sen fyysillisten saavutusten nojalla on hyvin tavallista. Jos sanotaan itämaisista uskonnoista esimerkiksi, että Buddha opetti niin ja niin, on paljon niitä, jotka väittävät, ettei sitä tiedä, jollei ole käynyt itämailla ja nähnyt, mitä se siellä on. Ja ne, jotka ovat käyneet siellä, sanovat esimerkiksi, että buddhalaiset laamat istuvat rukousmyllyjensä ääressä ja pyörittävät niitä, jotta mylly pyörisi ja rukous tulisi sen mukana tehdyksi, ja he uskovat, että tämä rukous on yhtä tepsivä kuin jos sen mutisisi. Toiset taasen uskovat, että jos mahdollisimman nopeasti mutisee rukouksia, niin ne tekevät paremman vaikutuksen. Tästä näkee, minkälaista on, kun katsotaan fyysillisiä tosiseikkoja. Mutta toinen näkökanta, josta pidämme kiinni, on se, ettemme vielä tiedä mitään, jos katselemme buddhalaisia, vaan siten, että tutkimme Buddhan oppia. Ja tämä näkökanta, tämä teosofinen kanta voittaa yhä enemmän ja enemmän alaa kristikunnassa.

Siten sanotaan, ettei pidä katsoa ihmisten jokapäiväistä elämää, yhteiskunnallista ja valtiollista elämää. Ei siinä vielä näe, mitä todellisuudessa uskonto on. Jeesus on tarkoittanut jotakin muuta. Kyllä kristityt itse sen ymmärtävät sangen hyvin, ja olisi paikallaan, jos huomattaisiin, että samanlainen kanta soveltuu toisiinkin uskontoihin. Me ajattelemme jo, ettei pidä nykyisestä kirkosta, nykyisen ihmiskunnan saavutuksien nojalla arvostella kristinuskoa. Päinvastoin uskonnon perustajan tarkoitus on opittava ymmärtämään. Me olemme oppineet ajattelemaan niin, ja samalla tavalla on arvosteltava toisia. Nämä molemmat näkökannat ovat pidettävät mielessä henkistä liikettä arvostellessa.

Teosofinen liike on niin nuori, vähän yli viisikymmentä vuotta,

että voi aivan hyvin seurata sitä kaikissa sen historiallisissa vaiheissa. Sentähden on välttämätöntä sekä katsoa sen historiallisia saavutuksia - sitä työtä, mitä se on tehnyt - että myöskin sen johtajan ja ensimäisen alkuunpanijan tarkoitusta ja hänen näkökantaansa. Ajattelin siis, että tässä nyt kääntäisimme huomiomme hetkeksi tähän teosofiseen liikkeeseen katsellaksemme ensiksi, miten sitä liikettä teosofit itse yleensä ovat käsittäneet, ja sitten taas toiseksi, miten Madame Blavatsky on sitä ymmärtänyt.

Mistä me kaikkein parhaiten voimme seurata teosofisen liikkeen kehitystä? Tietysti Teosofisen Seuran vaiheista, seuran, jonka Madame Blavatsky itse pani alulle. Sillä vaikka on aivan oikein sanoa, että Madame Blavatsky pani teosofisen liikkeen alulle, niin on toiselta puolen myös oikein sanoa, että Madame Blavatsky oli mukana perustamassa tätä liikkeen ensimäistä kiteytymää eli seuraa ja sille antoi ensimäisen tehtävän. Seura sai hänen testamenttinsa. Sentähden on luonnollista tarkastaa Teosofista Seuraa, joka alussa siten edusti teosofista liikettä.

On olemassa hyvin paljon seuroja, jotka edustavat teosofista liikettä. Alkuperäinen Teosofinen Seura on vain se, joka oli ensimäinen, mutta nyt sitä jo edustaa monet eri seurat, ja on tänä päivänä helpompaa tehdä ero itse teosofisen liikkeen ja sitä eri tavalla edustavien seurojen välillä. Madame Blavatsky puhui Teosofisesta Seurasta ja liikkeestä ja huomautti, että ellei Teosofinen Seura ole uskollinen liikkeelle, niin ei seura mitään merkitse. Meillä on se käsitys tästä liikkeestä, joka on yleinen käsitys kaikissa sivistyneissä piireissä, että se oli alussa jonkunlainen haarautuma spiritistisestä liikkeestä, että se on kosketuksessa vainajain kanssa. Madame Blavatsky puolusti spiritistisiä ilmiöitä, mutta selitti ne

toisella tavalla kuin varsinaisilla spiritisteillä oli tapana. Nämähän yleensä selittivät, että kaikki semmoiset ilmiöt, jotka tulevat mediumin välityksellä, ovat vainajien myötävaikutuksella toimeenpantuja, mutta Madame Blavatsky sanoi, ettei ole niin ajateltava, että vainajia olisi aina mukana tässä, että se on hyvin harvinaista. Siinä on enimmäkseen tuntemattomia luonnon voimia ja sellaisia luonnonhenkiä, jotka ovat mediumin yhteydessä. Näytti ensiksi, että hän olisi asettunut spiritismin vastustajaksi, koska ei ollenkaan hyväksynyt spiritistien selityksiä. Nykyiset tutkijat ovat tulleet aivan samaan tulokseen kuin Madame Blavatsky, kun ovat mahdollisimman tieteellisellä tavalla tutkineet näitä ilmiöitä, nimittäin siihen, että vainajien vaikutuksesta voi puhua hyvin harvoin. Muutamat sanovat, että nähtävästi on vainajain maailma vaikuttamassa, mutta useimmissa tapauksissa sanotaan, että ilmiöt ovat todellisia, mutta ei ole todistettu, että vainajat olisivat mukana niissä vaikuttamassa. Niissä on luonnon voimia ja inhimillisiä kykyjä, jotka vaikuttavat.

Siis kun Madame Blavatsky vuonna 1875 perusti Teosofisen Seuran, se puhui alussa melkein yksinomaan tämmöisistä ilmiöistä ja Madame Blavatsky selitti niitä. Mutta kun Madame Blavatsky ja eversti H. S. Olcott olivat muuttaneet Indiaan vuonna 1879, silloin sai teosofinen tehtävä laajemman ja kiteytyneemmän muodon. Silloin sen ohjelma laadittiin. Sen ohjelma oli ensin paljon laajempi ja tähtäsi spiritististen ilmiöitten selittämiseen, mutta sitten sai sen ohjelma sen muodon, joka sillä nykyään on. Ohjelmassa on kolme pykälää, kuten tiedämme. Seuran tehtävänä on: 1) muodostaa ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin katsomatta rotuun, uskontunnukseen, sukupuoleen, yhteiskunnalliseen asemaan ja

väriin, 2) edistää vertailevaa uskontojen tutkimista, filosofista ja tieteellistä työtä sekä 3) tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia kykyjä.[1]

Tässä ohjelmassa on kolme pykälää, mutta kuten tiedämme asetettiin ainoastaan ensimäinen pykälä aivan kuin portiksi kaikille jäsenille. Heidän täytyi kaikkien, jotka tahtoivat tulla jäseniksi, yhtyä ensimäiseen pykälään, ihmisten yleiseen veljeyteen, tunnustaa, että kaikki ihmiset ovat veljiä. Silloin pyrkijä pääsee Teosofisen Seuran jäseneksi. Yleisesti kuului jäsenen velvollisuuteen, vaikka ei sitä tässä mainita, mutta kaikissa teosofisissa seuroissa se aluksi otettiin huomioon, sitoutua osoittamaan toisille jäsenille samaa suvaitsevaisuutta, jota toivoi omille mielipiteilleen. Se kuului käytännössä jäsenten velvollisuuksiin, se katsottiin kuuluvan siihen itsestään. Nyt ei meidän itse asiassa tarvitse syventyä Teosofisen Seuran historiaan tai sen vaiheisiin vuosikymmenien kuluessa, meidän tarvitsee vain yksinkertaisesti katsoa, miten näitä ohjelmapykäliä on käsitetty, miten Teosofisen Seuran jäsenet ovat niitä yleensä ymmärtäneet. Ei tarvitse nähdä yksityisseikkoja, vaan voi pysyä aivan teoreettisissa ja aatteellisissa kysymyksissä saaden kuitenkin kuvan siitä, miten niitä voidaan ymmärtää ja miten niitä on ymmärretty. Vasta senjälkeen otamme puheeksi, miten Madame Blavatsky niitä käsitti ja mistä syystä niitä ehkä on toisella tavalla ymmärretty.

Sanotaan näin: tämän seuran jäseneksi pääsee uskomalla ihmisten yleiseen veljeyteen. Moni ihminen sanoo voivansa siihen yhtyä, sillä se on luonnollinen kanta. Ei kukaan kiellä, että kaikki ihmiset ovat veljiä, ei kukaan kiellä olevansa veli eri sukupuolten kanssa. Kaikki ihmiset ovat yhdenarvoisia. Se on helppo ymmärtää, sillä onhan sitä

teroitettu suurissa uskonnoissa. Buddha sitä opetti. Ranskan vallankumouksen jälkeen on tämä tullut aivan kuin vaatimukseksi. Täytyy ymmärtää, että ihmiset ovat veljiä. Ja kun sitten tämmöinen veljeys käsitetään luonnollisella tavalla jokaiselle ihmiselle kuuluvana vakaumuksena, niin se tietysti saa älyllisen leiman eikä velvoita niin suuresti jokapäiväisen elämän suhteen. Se velvoittaa Teosofisen Seuran jäsentä juuri tuohon suvaitsevaisuuteen, siihen, ettemme häiritse toista hänen vakaumuksessaan ja annamme hänen uskoa niinkuin hän tahtoo ja me itse uskomme omalla tavallamme.

Tämä suvaitsevaisuus sisältyy veljeyteen, ja veljeys ei esiinny tällaisena uskonasiana erikoisemmin velvoittavana, vaan on luonnollista, että jos joudutaan vaikeisiin tilanteisiin maailmassa, niinkuin silloin kun maailmansota alkoi, ei usko veljeyteen häiritse käsitystä velvollisuudesta isänmaata kohtaan. On luonnollista, että vaikka esimerkiksi venäläiset hyökkäävät maahan, se, joka ryhtyy puolustamaan maataan, on veli heidän kanssaan. Hän voi tietysti sanoa, että veljeys kyllä on tosiasia luonnossa, mutta että venäläiset eivät siitä välitä vaan hyökkäävät ja että hänen täytyy puolustaa. Saksalaiset ajattelivat niin, että täytyy nousta venäläisiä, ranskalaisia ynnä muita vastaan. Jokaisessa maassa, vaikka oltiin ihmisiä, teosofeja ja uskottiin yleiseen veljeyteen eikä edes pälkähtänyt päähän sitä epäillä, jokaisessa maassa lähdettiin sotaan. Mutta jos syvemmin ajattelemme asiaa, niin huomaamme, että jos kaikki ovat veljiä, ei tämä ole oikein. Ei esimerkiksi perheessä lähdetä tappamaan veljiä. Olisi mahdotonta, jos todella uskoo veljeyteen, jos uskomme, että kaikki olemme veljiä, neekeritkin, olisi mahdotonta ja meitä kovasti vaivaisi, jos meidän täytyisi heitä tappaa. Tämän sanon ohimennen, mutta näemme teosofisen liikkeen kehityksen aikana,

että Teosofisen Seuran jäsenet, vaikka olivat sanoneet uskovansa ihmisten veljeyteen, ei se estänyt heitä isänmaataan puolustamasta.

Sitten menemme toiseen ohjelmapykälään. Siinä sanotaan, että Teosofisen Seuran asia on edistää tieteellistä tutkimusta siten, että esimerkiksi tekee itämaisia oppeja tunnetuiksi Europassa. Huomaamme, että Teosofisessa Seurassa käsitettiin tämäkin pykälä erikoisella tavalla. Vaikka nimenomaan sanottiin, että pitää edistää näitä tutkimuksia, niin huomaamme, että teosofisessa liikkeessä sangen vähän sitä edistettiin, verrattain vähän. On tietysti tunnustettava teosofisen liikkeen ansioksi, että se paljon suuremmalla voimalla kuin muut on levittänyt indialaisia oppeja. Onhan se esimerkiksi julkaissut *Bhagavad Gîtân* ja tehnyt sen tunnetuksi länsimailla. Samoin muitakin indialaisia kirjoja, kuten esimerkiksi Upanishadeja, on tulkittu teosofisella taholla. Mutta yleensä on huomattava, että tällaista tieteellistä työtä on hyvin vähän tehty. Teosofisen Seuran tehtävä olisi ehkä ainakin ollut tehdä näitä kirjoja tunnetuksi, mutta huomaamme, ettei sitäkään ole tehty, että ei paljoakaan ole käännetty teosofein huomiota niihin kirjoihin eikä vaivauduttu niitä tutkimaan, vaan on enemmän pantu painoa siihen Madame Blavatskyn väitteeseen, että kaikissa maailman uskonnoissa ja filosofioissa on perustana samat opit, on viitattu samoihin oppeihin. On olemassa tuollainen salainen oppi, johon kaikki uskonnot viittaavat.

Tätä esoteerista uskoa, joka on kaikkialla, Madame Blavatsky nimitti teosofiaksi. Sentähden Teosofinen Seura otti heti tehtäväkseen levittää teosofiaa, sitä ydinoppia, mikä tavallaan on kaikissa uskonnoissa. Se levitti teosofiaa, määrättyä maailmankatsomusta, joka oli esoteerisena ytimenä, sisäisenä

salaisena oppina kaikissa uskonnoissa ja filosofioissa. Tämä oli aivan luonnollista, ja sentähden me huomaamme, että se työ on kantanut hedelmää. Teosofinen maailmankatsomus on suunnattomasti levinnyt. Se on viidenkymmenen vuoden aikana tullut niin tunnetuksi maailmassa, että pidetään semmoisen ihmisen olevan hieman aikaansa jäljessä, joka ei tiedä karmasta tai jälleensyntymisestä. Hän tuskin tuntee nykyaikaista kaunokirjallisuutta, kaikkialla siinä ilmenee teosofiset opit tai niiden vaikutus. Nyt edellytetään, että kaikki tuntevat näitä asioita. Nykyaikainen teosofia on niin levinnyt, että kaikki sivistyneet ihmiset tietävät jotakin siitä. Kun katsoo Teosofista Seuraa ollen itse teosofi, huomaa, että tämä on kääntänyt heidän huomionsa kiinteästi erääseen toiseen seikkaan, nimittäin siihen, että tämän teosofian takana, sen oppien takana ja siis kaikkien uskontojen takana on Mestarien Veljeskunta, on sellainen salainen veljeskunta, jonka jäseniä ovat mestarit ja mahaatmat, tietäjät, joita on lähetetty maailmaan perustamaan uusia uskontoja. Kun huomataan, että ihmiset kaipaavat uutta pelastajaa, silloin lähetetään mahaatma sitä auttamaan, lähetetään joku mestari tai Veljeskunnan edustaja sitä tukemaan. Madame Blavatsky oli sellainen, ja hänen jälkeensä oli toisia, jotka näkymättömässä maailmassa edustivat tätä Veljeskuntaa.

Teosofisessa Seurassa uskotaan, että ne, jotka ovat sen johtajia, juuri edustavat tätä Veljeskuntaa. Kun katsoo Teosofisen Seuran kehitystä, niin huomaamme aivan selvästi, kuinka seuran jäseniin tämä käsitys on kiteytynyt, että mestarien edustajat ovat määrättyjä henkilöitä. He edustavat ja tietävät, mikä on tämän opin ydin, he osaavat sitä edustaa. Ja siten aivan itsestään syntyy teosofisen liikkeen ohella luonnollisesti auktoriteettiusko. Oikeastaan

myöhempinä aikoina Teosofiseen Seuraan liittyvien ihmisten ei tarvitse tutustua Madame Blavatskyn vaikeaan oppiin. Riittää, kun lukee myöhempien suurten opettajien kirjoja silloin kun tulee teosofiksi; samalla tavalla kuin kirkonuskossa lapset kasvatetaan koulussa ja he oppivat joitakin asioita. Heidät on kastettu ja he ovat saaneet nauttia Herran pyhää ehtoollista ja tunnustetaan kristityksi. Mutta ei ole koskaan sanottu, että heidän täytyy itse tarkasti tutkia Jeesuksen oppia, mihin hän on kehoittanut. Tietysti aivan tuollaisena runollisena vaikuttimena sanotaan, että lue Jeesuksen oppia, mutta ei mitään semmoista, että pitäisi tutkia tätä oppia. Yliopistossa luetaan kaikenlaisia postilloja ja katkismuksia ja dogmatiikkoja ja sitten tullaan kristityiksi. Ei Teosofisessa Seurassa ilmoiteta Madame Blavatskyn teoksia; niissä on niin paljon sekavaa, ettei ihminen jaksa lukea niitä. Mutta on paljon kauniita, myöhemmin ilmestyneitä kirjoja, joista saa selvää teosofisesta maailmankatsomuksesta. Siten syntyy auktoriteettiusko.

Kolmannen pykälän mukaan on tutkittava ihmisen salaisia kykyjä. Huomaamme, että Teosofinen Seura on tällä alalla verrattain vähän tehnyt. Tietysti psyykkisen tutkimuksen seurat ovat paljon enemmän tutkineet ihmisen ja luonnon salaisia puolia. Onhan esimerkiksi professori Freud tehnyt psykoanalyyttisiä kokeita, ja monet ovat ottaneet huomioon hänen saavutuksensa. Miten on taas Teosofinen Seura ottanut tämän tehtävän? Se on ymmärtänyt, että ihminen on itse kutsuttu kehittämään itsessään salaisia kykyjä oppiakseen näiden kykyjen avulla tutkimaan. Ihmisen on vaikea tutkia näitä muuten kuin siten, että hän tekee itsestään sen koneen, jonka avulla niitä kokee. Mutta koska teosofia on aina teroittanut, kuinka vaarallista ja vaikeaa on näiden kykyjen kehittäminen, kuinka

vaarallista on kehittää yliaistillisia voimia, on kyllä kehoitettu olemaan niitä liian paljon kehittämättä. Ainakin pitää oikealla tavalla kasvattaa ja kehittää itseään oikean opettajan johdolla, ja koska teosofisessa liikkeessä on sellaisia, jotka edustavat salaisten tietojen veljeskuntaa, joilla on nämä kyvyt, on luonnollista, että he itse asiassa ovat ainoat, jotka kykenevät opettamaan toisia ja heissä kehittämään näitä kykyjä. Sillä tavalla on luonnollisesti auktoriteettiusko päässyt vaikuttamaan kolmannen pykälän työhön. Siis jäsenet eivät itse pyri kehittämään itsessään yliaistillisia kykyjä vaan tyytyvät siihen tietoon, että on muutamia auktoriteetteja, joissa on tämä kyky kehittynyt, jotka osaavat kertoa toisille, varoittaa toisia j.n.e. Tässä on luonnollisesti ase arvostelevalle kannalle.

Meistä on inhimilliseltä kannalta aivan oikeinkin, että näin on, mutta huomaamme, että tämä kanta on omiaan lujittamaan auktoriteettiuskoa. Mutta nyt on Indian ajoilta ollut meillä mottona: totuus on korkein uskonto. Luonnollista on silloin, että kaikkien jäsenten mielikuvituksessa totuus on sama kuin teosofia, kaikkien uskontojen esoteerinen oppi. Ja koska ei ole mitään uskontoa, joka olisi totuutta korkeampi, niin on luonnollista, että ei ole mitään, joka olisi teosofiaa korkeampi. Siis me uskomme ja pidämme teosofiaa totuutena. Se on parempi kuin kaikki uskonnot ja filosofiat, ja meille muodostuu sellainen esoteerinen oppi, tällainen teosofinen uskonto, joka antaa meidän elää rauhassa, kunnes joku tapahtuma meidät järkyttää, niinkuin esimerkiksi maailmansota.

Ehkä teistä tämä esitys paikoitellen tuntuu hieman käsittämättömältä. Miten muuten voi asianlaita olla. Tämä vain osoittaa, jos näin tuntuu, kuinka luonnollista on ollut kehitys teosofisessa liikkeessä. On vain huomattava se merkillinen kohta,

ettei Teosofinen Seura pysynyt eheänä. Jos kaikki olisivat oppineet ymmärtämään juuri tällä tavalla, miksi ei se pysynyt ehjänä, miksi syntyi uusia seuroja, erilaisia teosofisia, Ruusu-Risti- ja antroposofisia seuroja, miksi eivät kaikki jäsenet kulkeneet mukana tässä luonnollisessa kehityksessä. Olihan niin turvallista, kun Mestarien Veljeskunta oli kaiken takana ja nämä heidän edustajansa selittivät kaikki. Ja teosofia on totuus, ja meidän on vain luotettava, että kaikki on kaunista ja hyvin.

Meidän täytyy ottaa huomioon se seikka, että teosofista liikettä ei muodosta yksinomaan Teosofinen Seura. Teosofiseen liikkeeseen kuuluvat Antroposofinen Seura, Ruusu-Risti, Teosofinen Seura y.m. Minä kysyn vain, mitä nämä muut teosofisen liikkeen edustajat sanovat. He vastaavat: Me emme tyydy minkäänlaiseen uuteen kehitykseen vaan tahdomme pitää kiinni siitä, mitä sen perustaja Madame Blavatsky opetti. Me tahdomme tutkia yhä syvemmin, mitä hänen alkuun panemansa teosofinen liike oli. Mitä se silloin oli? Silloin ei auta muuta kuin tarkastaa uudelleen teosofista liikettä ja sen tarkoitusta, ja silloin lähdemme Teosofisen Seuran motosta, siitä tunnuksesta, jonka Madame Blavatsky sille antoi. Se on indialainen puheparsi, pyhistä indialaisista kirjoista ja kuuluu: *Satjaan naasti paroo dharmah*[2]. Mutta koska olemme tutkijoita ja etsimme, niin olemme ottaneet huomioon, ettei tämä vanha sanskritinkielinen lause ole vielä näissä sanoissa täydellinen, vaan siihen kuuluu toisia sanoja, jotka selventävät sitä. Nämä ovat: *naasti satjaat paroo dharmoo naanritaat paatakam param*.

Nyt suomennan ensimäiset sanat: ”ei ole uskoa, joka on totuutta korkeampi”, ja sitten jälkimäiset sanat: ”eikä ole mitään syntiä (eli rikosta), joka olisi valhetta korkeampi”. Mutta tässä sana ”usko” ei

ole mikään sanatarkka käännös, sillä sanskritinkielessä ei ole mitään sanaa, joka vastaisi usko-sanaa, sillä *dharma* merkitsee lakia tai elämäntehtävää tai hyvettä. Minä näin nuorena *Sphinx*-nimisessä saksalaisessa aikakauskirjassa, joka ilmestyi 90-luvulla[3], tämän kohdan käännettynä seuraavalla tavalla: ”ei ole mitään lakia yläpuolella totuutta”. Dharma ei merkitse ainoastaan lakia ja elämäntehtävää, vaan hyvettä. Kuten muistamme, on buddhalaisilla *Dhammapada*-niminen kirja. *Dhamma* on sama kuin dharma, ja se on käännetty aivan luonnollisesti indialaisesta paali-kielestä hyveeksi, dhammapada hyveen tieksi.

Dharma-sanan merkitykseen kiintyy luonnollisesti huomiomme, kun otamme lukuun tuon lauseen toisen puolen, sillä *paataka*-sanaa ei voi kääntää muulla tavalla. Se merkitsee syntiä, lankeemusta aivan etymologisesti, sillä mytologiassa puhutaan helvetistä – *paataala*. Sillä on aivan kiinteä merkitys. Siis koska *aanrita* on valhe, petos, niin saamme: valheen yläpuolella ei ole mitään syntiä. Valhe on ensimäinen synneistä tai rikoksista tai petoksista. Tämä jälkimäinen osa on siis selvästi näin: ”valhe on ilkein synneistä, lankeemuksista”, ja koska tämä jälkimäinen puoli on saanut näin selvän merkityksen, niin seuraa siitä, että dharmankin täytyy merkitä ennen kaikkea hyvettä. Koska valhe on paheista ensimäinen, niin totuus on hyveistä ensimäinen.

Kun käännämme tuon mottomme, Teosofisen Seuran tunnuslauseen, tuolla tavoin, on koko asia aivan uudessa valossa. Se merkitsee, että jos olemme Teosofisen Seuran jäseniä, jos otamme osaa Madame Blavatskyn liikkeeseen, niin me tunnustamme totuuden korkeimmaksi elämässä ja olemme nähneet, että valhe on hirmuisin synneistä ja totuus on ensimäinen hyveistä. Miten

luulemme voivamme olla hyveellisiä, jos emme aseta totuutta ensimäiseksi, jos voimme valehdella, pettää ja tehdä vääryyttä? Madame Blavatskyn laatiman tunnuslauseen mukaan on teosofisen ihmisen arvo siinä, että hän käsittää totuuden korkeimmaksi ja pitää totuudesta kiinni. Siksi teosofisen liikkeen osanottajat ovat totuuden etsijöitä. On hyvin tavallista, että sanomme olevamme totuuden etsijöitä. Hyvä. Mutta olemmeko ymmärtäneet, ettemme voi sitä olla, jos emme itse ole rehellisiä, jos emme itse aseta totuutta ylimmäksi ja jokapäiväisessä elämässä ole täysin rehellisiä tunteissa ajatuksissa ja teoissa. Tätä Madame Blavatsky teosofian avulla tahtoi teroittaa.

On usein tehty ero eri maailmankatsomusten välillä. Me olemme sanoneet olevamme kristittyjä tai muhamettilaisia tai mitä tahansa, mutta jokapäiväisessä elämässä ei ole välitetty totuudesta. Totuus on ensimäinen hyveistä, valhe ensimäinen paheista. Kun tästä pitää kiinni, niin huomaa, että jos tahtoo olla Teosofisen Seuran tai jonkun teosofisen liikkeen seuran jäsen, niin täytyy olla totuuden etsijä, totuuden kunnioittaja ja kannattaja. Se asettaa suuren edesvastuun. Emme ole mitään totuuden etsijöitä, jos otamme jotain sokeasti uskomalla, vaikka toinen esittäisi jotain valheitakin, jos ajattelemme, että on niin hauskaa, jos joku suuri maailmanopettaja tulee emmekä itse oikein tiedä mitään. Emme ole silloin oikein totuuden etsijöitä, sillä Jeesuskin sanoo: valvokaa ja rukoilkaa, että olisitte valveilla, kun sudet tulevat lammasten vaatteissa.

Kun aina pitää totuudesta kiinni omassa jokapäiväisessä elämässään, silloin ei ole mitään hätää. Silloin kun tulee kosmilliset vapahtajat ja muut, voi olla rauhallinen. Ei merkitse mitään, että he sanovat: minä olen niin korkealla, että olen se ja se. Ajatteleva ihminen rukoilee ja on valveilla eikä tahdo kuulla muuta kuin

totuutta ja on rehellinen. Mikään valhe ei voi häntä silloin lähestyä. Ja kun hän on tällä tavalla ymmärtänyt Madame Blavatskyn antaman tunnuslauseen, silloin on hän ehkä voinut tutkia, mitä nuo Teosofisen Seuran ohjelmapykälät tarkoittavat ja mitä ne meille opettavat ja paljastavat.

II
TEOSOFISEN SEURAN OHJELMAPYKÄLÄT
Esitelmä Helsingissä 13.5.1928

Teosofisen Seuran ohjelmapykälät, joista meidän on määrä tänään puhua, käyvät meille selviksi ja ymmärrettäviksi ainoastaan, jos otamme huomioon kolme historiallista seikkaa. Ensimäinen on se, että Teosofisen Seuran ohjelmapykälät eivät alussa, silloin kun seura perustettiin vuonna 1875, kuuluneet sillä tavalla kuin nyt. Ei ollut näitä kolmea nykyistä pykälää silloin, vaan niitä oli useampia, ja seuran tehtävä lyhyesti sanoen oli silloin tutkia yliaistillisia ilmiöitä. Sen nimissä oli ollut ennen kuin Teosofinen Seura varsinaisesti perustettiin, niinkuin tiedämme, *Miracle Club*[4], ja sen ohjelmana oli tutkia semmoisia ilmiöitä, joita pidettiin ihmeellisinä ja yliluonnollisina.

Toinen historiallinen seikka, joka meidän pitää ottaa huomioon, on se, että nämä nykyiset ohjelmapykälät annettiin Teosofiselle Seuralle Indiassa ja seuran presidentti eversti Olcott ne laati siihen muotoon, mikä niillä aina oli ollut. Tietysti meidän on otettava huomioon, että Madame Blavatsky, siis Madame Blavatskyn kanssa ne mestarit, jotka seisoivat hänen takanaan, hyväksyivät nämä pykälät. Joka tapauksessa eversti Olcott ne laati.

Kolmas historiallinen tosiseikka, joka on otettava huomioon on

se, että Madame Blavatsky alusta saakka sanoi olevansa erään hyvin salaperäisen, kautta aikojen eläneen veljeskunnan lähetti, Mestarien Veljeskunnan lähettiläs.

Kun ottaa huomioon nämä kolme seikkaa ja ensin kiinnitämme huomiomme tähän viimeiseen, että Madame Blavatsky sanoi olevansa mestarien lähettiläs, niin on luonnollista, että hänen tehtävänsä oli yhteydessä tuon Valkoisen Veljeskunnan tehtävän kanssa ja josta siis ajattelen, että Valkoinen Veljeskunta ohjaa ihmisten henkistä elämää ja on kuin näkymättömästi ihmisten henkisenä kasvattajana. Tämän johdosta on luonnollista, että heidän lähettiläänsä tarkoitus on edistää ihmiskunnan henkistä kasvatusta. Mihin tämä kasvatus taas tähtää, käy ilmi tuosta ensimäisestä historiallisesta tosiseikasta, nim. että Teosofinen Seura ensin alussa käänsi huomionsa yliaistillisiin ilmiöihin. Madame Blavatsky itse suoritti tämmöisiä yliaistillisia, okkultisia ilmiöitä eli ihmeitä. Sillä tavalla hän tahtoi todistaa maailmalle, joka siihen aikaan tahtoi tulla hyvin materialistiseksi, että oli muutakin olemassa ja että tämä muu ei ollut, niinkuin spiritistit tahtoivat sanoa, että vainajat aina esiintyvät jokaisessa ilmiössä.

Spiritistinen liike oli vaikuttanut neljännesvuosisadan ennen Madame Blavatskyn esiintymistä. Tämä materialismin vastapainoksi oleva henkimaailma ei ollut ainoastaan vainajien maailma, jota oli tutkittava. Madame Blavatsky oli tahtonut teroittaa, niinkuin tiedämme, että tätä maailmaa voidaan tutkia ainoastaan sillä tavalla, että ihminen itse kehittää itsessään yliaistillisia kykyjä. Madame Blavatsky näytti tässä esimerkkiä, ja hän osoitti okkultisilla ilmiöillä, että hänellä oli valtaa tuntemattomien luonnonlakien yli ja että hänen sielussaan oli kykyjä, jotka eivät ole puhjenneet tavallisissa

ihmisissä. Tämä on hyvin tärkeä historiallinen seikka, joka on otettava huomioon, jotta voisimme ymmärtää Teosofisen Seuran kehitystä ja sen ohjelmapykäliä.

Tuo taas, että se sai nämä nykyiset kolme pykälää ja että eversti Olcott ne laati, se antoi aihetta hyvin suureen, tahtoisin sanoa, väärinkäsitykseen Teosofisen Seuran alkuperäisestä ja varsinaisesta tehtävästä, sillä eversti Olcott laatiessaan ne ajatteli omalla tavallansa seuran tehtävästä. Teosofinen Seura oli muodostunut hänelle kuin jonkinlaiseksi idoliksi, jonkunlaiseksi itsessään hyvin ihmeelliseksi ja tärkeäksi henkiseksi asiaksi. Allekirjoittanut oli omasta puolestaan sangen kauan tämän eversti Olcottin käsityksen lumoissa, ja minä olen vasta vähitellen päässyt selvyyteen ja selvään käsitykseen Madame Blavatskyn kannasta.

Nyt tahdon lyhyesti esittää nämä eversti Olcottin käsitykset Teosofisesta Seurasta. Sitten ymmärrämme paremmin, mikä oli Madame Blavatskyn käsitys. Tietysti emme saata olla eri mieltä siitä, kenen käsitys oli oikea, sillä vaikka eversti Olcott oli Madame Blavatskyn työtoveri, niin Madame Blavatsky oli mestarien lähettämä, ja hän oli se kanava, jonka kautta viisaus tulvi maailmaan, ja sentähden hänen käsityksensä täytyi olla ainoa oikea. Mutta tämä eversti Olcottin käsitys on erittäin lumoava, ja sentähden kaikista paraimmat teosofit voivat ajatella seuran tehtävästä samalla tavalla kuin Olcott.

Eversti Olcott oli tehnyt aivan selvän eron Teosofisen Seuran ja teosofian välillä, ja tietysti hyvin loogillisista ja luonnollisista syistä. Teosofinen Seurahan on ihmisten muodostama, kuolevainen ja epätäydellinen ilmiö maailmassa, mutta teosofiahan on jumalallisena viisautena kuolematon ja ikuinen, siis Teosofinen Seura ei saata olla

sama kuin teosofia. Eversti Olcott ajatteli mielessään, mitenkä on saatava semmoinen seura ja millä tavalla semmoinen seuran tehtävä, että se itsessään oli jotain ihmeellistä, jotain suurenmoista ja jaloa ja joka on maailmassa hyvin tärkeä ja tarpeellinen. Sillä tavalla hän ajatteli, ja sillä tavalla tämä idea voi toteutua, että Teosofinen Seura täydellisesti omaksuu jonkun teosofisen periaatteen.

Mikä oli tämä teosofinen periaate, joka todella oli hyvin tärkeä meidän ajallemme ja joka nyt on hyvin paljon hyvää tehnyt maailmassa ja voittaa hyvin paljon alaa sivistyneitten ihmisten piireissä? Se on suvaitsevaisuus, toleranssi. Teosofinen Seura olkoon itsessään pyhä, semmoinen temppelin tapainen seura, johon saa kuulua kuka ihminen tahansa, kuulukoon hän mihin uskontoon tahansa, mihin rotuun tahansa, olkoon hänen asemansa yhteiskunnassa mikä tahansa ja kuulukoon hän kumpaan sukupuoleen tahansa. Teosofinen Seura on semmoinen pyhä temppeli, että se kutsuu kaikkia ihmisiä luokseen, jotka tahtovat tunnustaa, että he eivät tiedä koko totuutta vaan että heidän täytyy olla toisilleen suvaitsevaisia. Kuinka paljon onkaan saatu pahaa aikaan kaikkina aikoina sillä tavalla, että ihmiset ovat asettuneet kuin Jumalan puhetorveksi ja sanoneet, että tämä on totuus ja sinun pitää uskoa näin ja jos et usko tätä totuudeksi, niin minä tapan sinut, sillä on parempi, että minä piinaan sinua, jotta sinä tunnustat tämän totuudeksi. Tällainen fanatismi on saanut hyvin paljon pahaa aikaan. On myös itämailla fanaatikkoja, jotka jumalansa nimessä voivat tappaa toisiaan, ja tätä fanatismia vastaan ajatteli Olcott, että todella sopisi taistella, pitäisi olla semmoinen seura todella, joka julistaa, että kaikki ihmiset ovat veljiä juuri sillä tavalla ja sen nojalla, etteivät he tiedä totuutta. Ei meillä ole oikeutta tyrkyttää omia

mielipiteitämme toisillemme. Meidän pitää tunnustaa sama vapaus toisille kuin me vaadimme ja odotamme itsellemme. Jos minä itse saan ajatella kaikista maailman asioista niinkuin tahdon, niin täytyy tunnustaa, että toisilla on sama oikeus myös. Tämä uskonnollinen suvaitsevaisuus oli eversti Olcottin olemuksen perussävel.

Kun tapasin eversti Olcottin vuonna 1900 ja olin samalla muutamia päiviä hänen seurassaan hyvin paljon, niin minuun vaikutti, vaikkei näistä asioista yhtä mittaa puhuttu, hänen personallisuutensa suurenmoisesti. Minä todella tunsin hänen läheisyydessään, kuinka me ihmiset olemme itsessämme pieniä ja vähäpätöisiä ja kuinka meidän pitäisi kunnioittaa toisiamme ja toistemme mielipiteitä. Teosofinen Seura pitää olla semmoinen temppeli, jossa on vapaa-ajattelijoita ja ihmisiä, jotka saavat vapaasti ajatella kaikista asioista ja jotka kunnioittavat toisiaan, ja toiseksi semmoinen puhujalava eli koroke, jolta kaikki jäsenet saavat vapaasti kertoa omista näkemyksistään ja omista mielipiteistään. Eikö tämä ole suurenmoinen ajatus jostakin seurasta, jostain yhdistyksestä. Meillä on kaikilla yhdistykset maailmassa semmoisia, että ne edustavat jotakin määrättyä kantaa. Siinä on heidän voimansa, siinä on myös heidän rajoituksensa. Mutta tämä Teosofinen Seura pitää olla veljeskunta, jossa ihmiset kohtaavat toisensa, henkisesti sortamatta toisiaan. En ollenkaan ihmettele, että monet jalot teosofit, monet todellisesti nöyrät totuuden etsijät ihastuivat tämmöiseen käsitykseen Teosofisesta Seurasta.

Jos katselemme Teosofisen Seuran historiallista kehitystä, niin huomaamme, niinkuin jo viime sunnuntaina puhuimme, että tämmöistä ihannetta ei suinkaan ole toteutettu. Teosofinen Seura voi kyllä sanoa julkisissa puheissaan ja julkisissa kirjoituksissaan, että se

on vapaa ja että siellä saa uskoa kuinka tahansa eikä kukaan tyrkytä omaa uskoaan toiselle. Mutta historialliset tosiseikat osoittavat, että asianlaita ei ole näin. Itse Teosofisen Seuran presidentti [Annie Besant] on voinut sanoa, että hän on tehnyt ja aikoo edelleenkin tehdä työtä maailmanopettajan sanoman puolesta.

Sentähden meidän täytyy kysyä: mikä tuossa eversti Olcottin käsityksessä on heikkoa? Minä muistan, mitä Olcott kerran kirjoitti, kun häneltä kysyttiin tai tuli esille kysymys vivisektsionista eli tuosta eläinten elävänä kiduttamisesta. Kun kysyttiin häneltä, eikö Teosofisen Seuran pitänyt olla sitä vastaan, niin eversti Olcott vastasi, ettei suinkaan. Jos Teosofinen Seura sanoisi, että se olisi vivisektsionia vastaan, niin sen täytyisi toleranssin nimessä sanoa, että se on sen puolella. Ei seura voi ottaa mitään kantaa itselleen. Kun vähänkään ajattelemme tuollaista toleranttia seuraa, niin huomaamme hyvin pian, että siinä on heikko kohta juuri tuo, että se joutuu hieman selkärangattomaksi. Kukaan ei tiedä totuutta ja kukaan siis ei voi sanoa mitään. Ja jos hän sanoo, niin se on hänen yksityinen mielipiteensä. Olisi se kuinka ylevä olento tahansa, joku mestari, vapahtaja, arkkienkeli, joka esiintyisi ja sanoisi jotain, niin me ystävällisesti nyökyttäisimme päätämme. Sehän on ainoa suvaitsevainen kanta, sillä jos minä ajattelisin ja tuntisin, että joku toinen voisi sanoa totta, niin minun täytyisi itse tietää varmasti ja olla vakuutettu siitä. Mutta kun ihmiset yleensä ovat henkisesti hieman laiskoja, niin he eivät piittaa eivätkä he ole edes tilaisuudessa ottamaan kaikista selvää. Silloin he jäävät semmoiseen kohtaan, jos he tahtovat pitää kiinni Teosofisen Seuran suvaitsevaisuusperiaatteesta, että he eivät saa mitään uskoa ja heillä ei ole aikaa ottaa mistään selvää. Mutta minä en voi uskoakaan

mitään muuta kuin mitä on minun omassa päässäni. Minä en voi olla auktoriteetin orja, minä en voi omaksua toisen mielipiteitä ja toisen näkökantoja. Minun täytyy olla aivan vapaa ihminen, tulla sillä tavalla itsenäiseksi, että minä ajattelen ja uskon, mitä minä tahdon.

Tässä on tietysti jotakin käytännöllistä ja kaunista, mutta se on selkärangatonta, sillä se asettaa ihmisen kysymysmerkiksi. Jokainen nimittäin joutuu sellaiseen kohtaan elämässään, että hän kysyy, mikä on totuus ja mikä on Jumala. Minä en tiedä edes, millä tavalla minun pitää totuutta etsiä. Ei kukaan voi minua neuvoa. Jos minä en saa kehenkään luottaa, jos minä en saa ottaa ketään auktoriteetiksi, silloin minun täytyy vaeltaa pimeässä, kunnes sattumalta totuus ilmoittaa itsensä. Jokainen ihminen joutuu tuon elämänkysymyksen eteen, ja silloin on niin luonnollista, että hän etsii auktoriteettia, mutta mitä hänen ei oikeastaan pitäisi tehdä, sillä silloin hän kieltää oman itsenäisyytensä ja suvaitsevaisuuden periaatteen, jos hän rupeaa etsimään apua toiselta kuolevaiselta ja yhtä erehtyvältä ihmiseltä kuin hän itse on. Ihmiskunta ei ole vielä siinä kehitystilassa, että se voi muodostaa tällaisen ehdottomasti puolueettoman ja ehdottomasti luotettavan yhdistyksen. Ainakin siihen täytyy tulla hyvin vähän jäseniä. Sentähden historia todistaa meille, että Teosofinen Seura ei ole voinut esittää muuta kuin lipuissaan semmoista katsantokantaa.

Hyvin harvat teosofit ovat Teosofisessa Seurassa tänä päivänä semmoisia, että eivät he välittäisi mitään Mrs. Besantin tai Mr. Leadbeaterin opetuksista. Useimmat tietysti ahmimalla lukevat, mitä he sanovat ja kirjoittavat ja tuntevat sydämessään, että tuo on totta ja tuohon minä uskon. Tämä on inhimillisesti niin luonnollista, että huomaamme, kuinka mahdoton käytännöllisesti eversti Olcottin

kanta on. Se oli kyllä hyvin kaunis.

Sentähden voimme täydellä syyllä kysyä, oliko Madame Blavatskyn kanta sama. Siihen vastaamme heti: se ei ollut hänen kantansa. Tietysti yksi puoli hänen sanomassaan oli tämä suvaitsevaisuus eli toleranssi, sillä suvaitsevaisuus ja toleranssi ovat kyllä luonnollisia myöskin ihmiselle, mutta se ei ole mikään loppupäätös tai itsessään mikään päämäärä. Se on jotakin, joka kuuluu itsestään ihmiselle, joka kuuluu itsestään sanokaamme teosofille, mutta se ei voi olla päämäärä, johon teosofi pyrkii. Totuuden etsijä ei voi asettaa päämääräkseen, että hän olisi suvaitsevainen. Totuuden etsijä asettaa päämääräkseen, että hän tietäisi totuuden.

Ajatelkaamme nyt hiukan, jos ihminen tietää totuuden, onko hän silloin suvaitsevainen? Onko silloin tuossa merkityksessä suvaitsevainen, ettei hän välitä mistään? Jos minä tiedän, että kaksi kertaa kaksi on neljä, onko yhdentekevää, jos kaikki ympärillä olevat tietävät, että se on viisi? Eikö minun ihmisarvoni vähene, jos minä en sano, että se on neljä? Tämä on siis niin luonnollista, että totuus ei ole suvaitsevainen. Totuus on kaikista vähimmin suvaitsevainen, vaikka samalla se on suvaitsevainen sillä tavalla, että se ei voi käyttää vääriä keinoja. Jos minä olen todella hengessäni oikea matemaatikko ja vakuutettu siitä, että kaksi kertaa kaksi on neljä, niin minä en tahdo vaivata niitä ihmisiä, jotka sanovat, että se on viisi. Minä en voi olla niin innostunut tuosta tiedosta, että se on neljä, enkä minä järjestä uskonsotia sentähden, vaan minä kärsin siitä sanomattomasti ja minä puhun aina ja sanon, että se on neljä. Se on viisaan ihmisen luonnollinen kanta. Jos joku tiedemies on tullut vakuutetuksi jostain tosiseikasta luonnossa, niin ei hän silloin ole tullut niin kiihkeäksi, että hän tahtoisi tappaa koko ihmiskunnan, jos

se ei ota uskoakseen, että asiat ovat niinkuin hän on sen huomannut. Kuta selvemmin hän on huomannut tuon tosiseikan, sitä suvaitsevaisemmaksi hän tulee toisia kohtaan. Hän suree, mutta hän ei tunne julmuutta sisässään. Se on ainoastaan, jos me uskomme valheeseen, kun me tulemme julmiksi.

Kristitythän keskiajalla uskoivat, että Jumala on semmoinen ja semmoinen, että se vaatii ihmisuhreja. Kun semmoiseen valheeseen uskoo, niin on luonnollista, että käyttää julmia keinoja saattaakseen ihmiset autuaiksi, niinkuin sanotaan. Mutta jos totuuden tiedämme, niin se pyyhkäisee kaiken julmuuden meistä, tekee meidät veljiksi, saa meidät suremaan toisten pimeyttä ja saa meidät valon apostoleiksi, jotka puhuvat valon puolesta. Suvaitsevaisuus on siis jotakin luonnollista ihmiselle, joka jotakin tietää, mutta suvaitsevaisuus ei ole mikään päämäärä.

Nyt kysymme, mikä on se toinen kanta, jolta voimme katsella Teosofisen Seuran tehtävää ja siis yleensä teosofista liikettä, koska meillä ei ole enää yksi seura, vaan monta seuraa, jotka sitä liikettä edustavat. Tästä Madame Blavatsky itse tiesi ja kirjoitti erääseen vuosikokoukseen Amerikkaan, että mestari näytti tulevaisuutta ja siinä näyssä oli, että maailmassa on monta teosofista seuraa ja ne voivat keskenään kilpailla.[5] Useimmat niiden jäsenistä eivät olekaan mitään teosofeja, mutta harvoja teosofeja on siellä täällä maailmassa, eikä niiden yhteinen lukumäärä olekaan niin pieni. Näin kirjoitti Madame Blavatsky vuonna 1889. Hän kuoli vuonna 1891.

Mikä on tämä toinen kanta? Madame Blavatskyn kanta oli se alkuperäinen, luonnollinen ja oikea kanta Teosofisen Seuran tehtävästä ja ohjelmasta. Meidän täytyy muistaa, niinkuin jo edellä sanoimme, että Madame Blavatsky oli mestarien lähettiläs. Ei häntä

oltu lähetetty mitään seuraa perustamaan. Mutta koska on luonnollista ja kaunista, että jos ihmisellä on jokin tehtävä, jokin sanoma sanottavana, niin hän yksin ollen olisi sangen voimaton, mutta ystäviensä kanssa paljon voimakkaampi, niin meidän myöskin täytyy iloita siitä, että Madame Blavatsky sai heti ystäviä ja kannattajia ja semmoisia, jotka tahtoivat auttaa häntä työssään. Siis me voimme myöskin iloita siitä, että seura muodostui hänen ympärilleen, joka tahtoi tukea ja auttaa häntä hänen työssään. Hänen työnsä oli teosofian sanoma. Voiko muuta työtä sitten hänen jälkeensäkään olla? Jos hän sai ympärilleen opetuslapsia, kannattajia ja ystäviä, jotka tahtoivat häntä auttaa hänen työssään, niin lankeaa luonnostaan, että nämä ystävät saivat silloin tehtäväkseen juuri teosofisen kannattamisen, levittämisen ja edustamisen. Jos heidän työnsä, jos heidän teosofiansa jollain tavalla olisi erottautunut itse siitä teosofiasta, jonka Madame Blavatsky toi maailmaan, niin eivät he olisi täyttäneet omaa tehtäväänsä. Tietysti he ihmisinä saattavat olla heikkoja, he saattavat heikosti edustaa Madame Blavatskyn teosofiaa, mutta jos heillä joku tehtävä todella oli, niin heidän piti uskollisesti edustaa Madame Blavatskyn teosofiaa, sillä mitä muuten se olisi ollut. Näinhän Madame Blavatsky itse ajatteli asioita. Minä olen tullut näkymättömästä maailmasta suuren sanoman kanssa, ja yhdessä meidän pitää tehdä mestarin työtä ja yhdessä meidän pitää edustaa teosofista sanomaa. Tämä on aivan luonnollista, ja meidän täytyy asioita ajatella psykologiselta ja luonnolliselta kannalta. Mitä muita ystäviä Madame Blavatsky olisi kaivannut, jollei juuri semmoisia, jotka tahtoivat kannattaa hänen teosofista sanomaansa.

Sillä tavalla tulemme siihen, että Madame Blavatsky ei voinut oikeastaan tehdä oleellista eroa teosofian ja teosofisen liikkeen eli

Teosofisen Seuran välillä. Ei siis mitään oleellista eroa, ainoastaan sen eron, että teosofia oli jotain täydellistä ja Teosofinen Seura sen epätäydellinen kannattaja. Tästä Madame Blavatsky puhuu *Teosofian Avaimessa*[6]. Siinä hän puhuu, ettei saa sekoittaa yhteen Teosofista Seuraa ja teosofista sanomaa, mutta ei hän sanonut, että niillä olisi jokin eri tarkoitus ja tehtävä. Hän ainoastaan huomautti, että Teosofinen Seura edusti teosofiaa. Sen tehtävänä on tehdä työtä teosofian puolesta maailmassa. Se on tietysti epätäydellinen, koska se on epätäydellisistä ihmisistä koottu. Tämä on ainoa huomautus Teosofisen Seuran ja teosofian erosta tai erilaisuudesta. Oleellisesti niiden täytyy olla yhtä, oleellisesti teosofisen liikkeen täytyy edustaa teosofiaa maailmassa, sillä muuten se liike pettää omat tehtävänsä, muuten se liike ei ole tarpeellinen; se edustaa jotain toisia näkökantoja ja omia maailmankatsomuksia, mutta ei mestarien sanomaa.

Minkätähden Madame Blavatsky vuonna 1888 perusti ns. esoteerisen koulun? Juuri sitä varten, että hän huomasi, että Teosofiseen Seuraan on nyt liittynyt ihmisiä koko paljon ja nämä ihmiset eivät kaikki tiedä, mikä Teosofisen Seuran tehtävä oikeastaan on. Minun täytyy perustaa esoteerinen yhdistys, johon tulee semmoiset ihmiset, jotka tahtovat kuunnella, mikä on minun sanomani, jotka tahtovat tehdä työtä sen puolesta ja jotka tahtovat tulla minun opetuslapsikseni taikka mestarien opetuslapsiksi. Minun täytyy nyt koota uskolliset sielut, jotta niistä voisi tulla Teosofisen Seuran sydän, koska kaikki seuran jäsenet eivät ole selvillä asioista. Tästä huomaamme, että eversti Olcottin väärinkäsitys oli levinnyt ja vaikuttanut.

Jos nyt Madame Blavatskyn kannalta ajattelemme Teosofisen

Seuran eli teosofisen liikkeen tehtävää ja tarkoitusta, niin voisimme lyhyesti sanoa: tämä teosofinen liike on olemassa maailmassa juuri sitä jumalallista teosofiaa varten ja Teosofinen Seura eli teosofinen liike on siis oleva kuin elämänkoulu kaikille jäsenille. Sen pitää olla semmoinen koulu, joka kasvattaa jäseniä tietoon siitä, mitä teosofia on. Sillä aivan toistahan on lukea kirjoista joistain asioista, lukea kirjoista semmoisista asioista kuin esim. teosofia, jumalallinen viisaus. Me voimme lukea hirmuisen paljon kirjoja ja me voimme ahtaa päämme täyteen teosofisia termejä ja opetuksia, ja kuitenkaan emme tiedä mitään itse teosofiasta. Jos me luemme teosofisista asioista ja opeista, jos me kuuntelemme toisten puheita, niin tämä on erinomaisen hyvää valmistusta, mutta ei se tee meistä itsestämme teosofeja, sillä jumalallisesti viisaiksi me voimme tulla ainoastaan sillä tavalla, että jumalallinen viisaus tulee meihin, että me itse tulemme jumalallisesti viisaiksi. Jumalallinen viisaus ei ole mitään ulkolukua.

Kirkkojen erehdys on siinä, että jumalallinen viisaus on tullut ulkoluvuksi. Jos minä tahdon tulla papiksi, niin se merkitsee, että menen yliopistoon ja suoritan tutkintoja, sitten minun täytyy tehdä vala, että pysyn näissä kirkon sanoissa. Tietysti on kirkko aluksi tarkoittanut, että teologia olisi Jumalan tuntemista, tietoa Jumalasta ja jumalallisesta viisaudesta, siis jonkunlaista teosofiaa. Tietysti on kirkko näin tarkoittanut, mutta kun kaikki järjestyi vähitellen, niin muodostui ulkonaiset luvut vaatimuksiksi, ja niiden nojalla tuli sitten jumalallisesti viisaaksi. Tämä on kyllä luonnollinen erehdys. Mutta me kapinoimme juuri semmoista vastaan ja me ymmärrämme, ettei sillä tavalla tulla Jumalan lapsiksi, ei se ole todistus, että olen Jumalan lapsi, kun olen suorittanut tutkintoja. Jumalan lapseksi

tullaan sillä tavalla, että sisäisesti siksi tullaan. Se on jotain elämässä. Jumalallinen viisaus ei ole kauppatavaraa. Apostolien teoissa kerrotaan, kuinka Simon Magus tahtoi rahalla ostaa Pietarilta jumalallista voimaa ja viisautta ja kuinka silloin Pietari sanoi: mene pois luotani, saatana, sillä kuinka luulet, että jumalallista voi ostaa rahalla, kuinka jumalallista viisautta voisi sillä tavalla saavuttaa. Jumalallista viisautta voi saavuttaa vain elämässä itsessään[7].

Mehän jokainen tiedämme, että jos me tahdomme tulla hyviksi, niin emme me mene kirkkoon. Hyväksi tullaan sillä tavalla, että hyvyys pääsee minuun jokapäiväisessä elämässä ja että teen hyviä tekoja. Se on jotain elävää. Jumalallinen viisaus on myöskin aina jotain elävää. Madame Blavatsky sanoi nimenomaan *Teosofian Avaimessa*: "Teosofi on se, joka tekee teosofiaa; teosofi on sellainen ihminen, joka elää teosofiaa."[8] Jumalallisesti viisas on sellainen ihminen, joka elää jumalallisesti viisaasti. Kaikki lukemiset, kaikki tutkimiset ovat äärettömän tärkeitä, eikä kukaan niitä halveksi. Ei mitään tutkintojen suorittamista silti halveksita. Tahdon vain, että selvästi ymmärretään, että ero on olemassa.

Kaikki tutkimiset ja luvut ja semmoiset ovat valmistusta, mutta sitten ihmisten pitää ottaa selvää itse elämästä. Meillähän on yhteiskunnassa niin järjestetty, että meidän täytyy mennä ulos elämään. Silläkin on kuin ilmaistu, ettei kukaan usko, että lukemiset on jo elämää, vaan ajatellaan, että minä menen sitten ulos elämään. Tämä on meidän selvä, käytännöllinen maailmankatsomuksemme. Ja sillä tavalla on myöskin jumalallisen viisauden laita. Kaikki tutkimukset, luvut ovat erinomaisen tärkeitä ja välttämättömiä, mutta sitten täytyy tulla itse elämän eteen.

Madame Blavatsky tahtoo nähtävästi, että Teosofinen Seura,

teosofinen liike olisi tämä elämän koulu. Sentähden sinne asetettiin tunnuslause: ”totuus on korkein hyve”, niinkuin selitettiin tässä edellä. Totuus on korkein selvyys, korkein hyve. Sillä Madame Blavatsky on tahtonut ilmaista, että te kaikki, jotka tahdotte olla rehellisiä ja asetatte totuuden elämänne ojennusnuoraksi, tulkaa te teosofiseen liikkeeseen. Ja niitä ihmisiä on enemmän kuin luulemme. Emmehän me ihmiset rakasta valhetta, vaikka meillä on taipumusta valheellisuuteen**.** Jo lapsena saattaa olla taipumusta valheellisuuteen, ja kuitenkaan emme voi sanoa, että rakastamme valhetta. Jokainen tahtoo olla rehellinen ja rakastaa totuutta. Teosofisen liikkeen ääni kuuluu hänelle. Siis kun sinä tahdot olla kaikessa rehellinen ja kun sinä tahdot totuutta kaikessa ja kun sinä tahdot olla totuuden etsijä, niin tule tänne. Tule meidän luoksemme, niin sinä olet yksi meistä. Tämä tunnuslause on asetettu Teosofisen Seuran portille.

Sitten kun ihminen on tällä tavalla ymmärtänyt ja tämän nojalla tullut teosofiksi, Teosofisen Seuran jäseneksi, tai astunut teosofiseen liikkeeseen, tullut jonkun seuran jäseneksi, niin hän on samalla ymmärtänyt, että kysymyksessä on elävä elämä, hänen oma elämänsä. Jos hän ei ennen olisi ollut itsetietoisesti rehellinen, jos hän ei aina olisi pyrkinyt totuuteen, niin hän sen nyt tahtoo tehdä. Jos teosofisessa liikkeessä olisi vain tämmöisiä totuuden etsijöitä, jos kaikki olisivat sellaisia rehellisiä ihmisiä, joille totuus on korkein hyve, jotka tahtovat totuutta ja tahtoisivat totuuden tietoa, niin silloin heidän eteensä astuvat Teosofisen Seuran ohjelmapykälät.

Ensimäinen ohjelmapykälä on tuo: ”Tämä Teosofinen Seura on kutsuttu muodostamaan yleisen inhimillisen veljeskunnan ytimen, katsomatta rotuun, uskontunnustukseen, sukupuoleen, yhteiskuntaluokkaan tai ihonväriin.” Jos sanomme, että tämä

suomennos on vaillinainen, niin voisimme sen kääntää hieman toisella tavalla, jolloin tarkoitus tulee selvemmin näkyviin, sillä alkukielellä, englanninkielellä se kuuluu: *To form a nucleus of the Universal Brotherhood of Humanity, without distinction of race, creed, sex, caste, or color,* sitten ruotsiksi *att bilda en kärna af mänsklighetens allmänna broderskap, utan hänseende till ras, trosbekännelse, kön, samhällsställning eller färg.* Se ei merkitse, että pitäisi muodostaa jotakin, saada aikaan jotakin, vaan se merkitsee juuri ”olla ytimenä”. Teosofisen Seuran tehtävä on olla yleisen veljeyden ydin. Semmoisen ytimen voivat muodostaa ainoastaan ne ihmiset, jotka asettavat totuuden korkeimmaksi ja tahtovat tietää totuuden. Sillä he, jotka näin nyt ovat ihmisten veljeskunnan ytimenä, he hyvin pian huomaavat ja ymmärtävät, mikä itse asiassa on se ihmisten veljeys, josta kyllä aina on puhuttu. Varsinkin meidän kristikunnassa puhutaan hyvin paljon veljeydestä. Puhutaan kirkossakin hyvin paljon veljeydestä. Mutta vaikka on opetettu niin paljon veljeyttä, niin kuitenkaan ei ole veljiä niin paljon maailmassa. Minkätähden ei ole veljiä niin paljon maailmassa? Mitä veljeys on ja mihin se perustuu? Tätä Madame Blavatsky teroitti meille.

Me käsitämme veljeyttä ulkonaiselta kannalta. Etenkin huomaamme tämän Ranskan vallankumouksen aikana ja sen jälkeen kun vapaamuuraripiireistä lähti ulos nuo sanat: vapaus, veljeys ja tasa-arvoisuus. Silloin oli kaikkialla Europassa puhuttu veljeydestä ja ajateltu veljeyttä ja tahdottu veljeyttä toteuttaa. Mutta tätä veljeyttä on käsitetty sangen ulkonaisesti. On käsitetty, että me olemme veljiä sentähden, että olemme syntyneet kaikki tänne alastomina ja kun me kuolemme täältä, niin olemme alastomia. Me olemme ruumiittemme nojalla veljiä, meillä on tällaiset kädet, tällaiset jalat ja silmät. Meillä

on samanlaiset tarpeet, me tarvitsemme kaikki ruokaa, asuntoa ja vaatteet, ja me olemme siis kaikki veljiä. Tämä on sosialismin sana veljeydestä; tätä vastaan jokainen ajatteleva ihminen huomauttaa: Me olemme hyvin paljon muuta kuin tällaisia ruumiillisia olentoja. Mehän olemme tuntevia, tahtovia ja rakastavia olentoja. Me olemme sielullisia olentoja.

Me huomaamme, että me ihmiset olemme hyvin erilaisia olentoja. Me emme voi sanoa, että tuo ihminen tuossa on tasa-arvoinen tuon kanssa. Tuossa on ihminen, joka kaipaa niin paljon ruokaa ja juomaa ja hänellä ei ole muita intressejä. Tuossa on uuttera ihminen, joka kaipaa aatteita. Hänen sielunsa on aivan toisella tavalla rakennettu kuin tuon toisen. Ruumiit ovat samanlaisia, sillä molemmat tarvitsevat ruokaa. Eivät ihmiset ole ollenkaan tasa-arvoisia. Voimmeko antaa yhtä paljon arvoa semmoiselle ihmiselle, joka juuri tulee eläimestä ja sellaiselle, joka juuri näyttää, että hän on ihminen? Molemmat kaipaavat ruokaa ja suojaa, niinkuin sanoimme, mutta tuo toinen kaipaa paljon enemmän huolenpitoa ja kasvatusta kuin se toinen eteenpäin pyrkivä henkilö, joka kaipaa vapautta, tilaisuutta kehittymiseen. Tuo kehittynyt ihminen kaipaa semmoista henkistä ilmapiiriä. Siis ihmiset ovat kaikkea muuta kuin yhdenkaltaisia, vaikka ovat ruumiillisesti veljiä.

Sentähden voivat monet kysyä: Missä on veljeys? Mikä on veljeys? En voi olla paljon ryövärin enkä murhaajan kanssa. Kulttuuri-ihminen, joka on hyvin paljon oppinut itsensä kehittämisen suhteen, hän ei tunne suoranaista veljeyttä semmoisen ihmisen kanssa, joka rypee alhaisissa himoissa. Niin sanoo kulttuuri-ihminen. On aivan hirveätä, jos kaikilla ihmisillä sen nojalla, että heillä on kaikilla inhimillinen ruumis, olisi samanlaiset olosuhteet maan

päällä. Se merkitsisi, että ne ihmiset, jotka pyrkivät jumalallisia saavutuksia saavuttamaan, että ne ihmiset joutuisivat hirmuiseen vankeuteen ja heillä ei olisi lainkaan tilaisuutta kehittämään itseään. Näin olisi, jos kaikkien pitäisi elää pienissä ja ahtaissa oloissa. Sentähden yhä enemmän ja enemmän meidän aikanamme on alettu käsittää, että esim. samanlaisten palkkojen maksaminen on suorastaan hulluutta. Jos jokaiselle maksetaan aivan samanlainen palkka, niin silloin ei tulisi mitään. Toinen voi olla nimittäin hyvin laiska ja tehdä hyvin vähän työtä. Minä luulen, että sosialistienkin keskuudessa aletaan ymmärtää asia ja epäillään tuollaisen yleispätevän tasa-arvoisuuden mahdollisuutta. Mutta ehkä eivät kaikki näin ajattele, ja jokainenhan saa olla uskossaan autuas.

Mutta joka tapauksessa Madame Blavatskyn sanoma oli toinen. Ne ihmiset, jotka etsivät totuutta ja astuvat kuin veljeyden eteen liittyessään Teosofiseen Seuraan, ne ihmiset pääsevät pian toiseen aivan uuteen käsitykseen veljeydestä. Veljeys ei perustu siihen, että meillä on samanlaiset ruumiit. Veljeys ei perustu tähän ulkonaiseen yhtäläisyyteen, vaan veljeys perustuu paljon syvempään ja korkeampaan. Veljeys perustuu siihen, niinkuin Madame Blavatsky sanoo teosofisessa sanomassaan, että me olemme kaikki ikuisia olentoja. Me olemme henkiolentoja. Me olemme Jumalasta lähteneitä. Me olemme jälleensyntyviä henkiolentoja. Me olemme veljiä sentähden, että meillä on yhteinen Isä, elämän henki. Silloin veljeys astuu meidän eteemme aivan uudessa muodossaan.

Eihän se ole uusi sillä tavalla, että ei sellaisesta olisi ennen puhuttu. Puhutaanhan kristinuskossakin sillä tavalla, että olemme veljiä, koska meillä on yhteinen Isä, koska olemme kaikki Jumalan lapsia. Varsinkin teosofisen liikkeen jälkeen tämä on tullut yleiseksi

käsitteeksi kristinuskoon. Tämä käsitys on kuitenkin uusi meidän ajallamme, koska huomasimme, että näin ei ole ajateltu ja ymmärretty asioita ennen teosofista liikettä. Nyt vasta Madame Blavatskyn työn jälkeen alamme ymmärtää, mitä tämä on. Me olemme henkiolentoja, me olemme saman elämän hengen lapsia, ja sentähden, että meillä on henki-isä, me olemme veljiä. Me olemme kaikki jälleensyntyviä olentoja, siis kaikki kulkemassa täydellisyyttä kohti, valoa kohti, Jumalaa kohti. Sentähden me olemme veljiä. Siis jos joku on laiska, jos joku on rikollinen, en minä enää häntä halveksi. Kuinka minun sydämeni voisi häntä halveksia, minunhan tulee häntä rakastaa. Hän on niin nuori henkiolentona. Hän tietää niin vähän elämästä. Hän voi pettää, murhata ja valehdella. Kuinka vähän hän vielä tietää elämästä. Sillä tavalla kaikki ihmiset ja koko ihmiskunta astuu uuteen valoon. Me olemme kyllä hyvin erilaisia, mutta se ei merkitse mitään tuon hengen yhtäläisyyden kannalta.

Veljeys kirkastuu totuuden etsijöille hyvin pian, ja he tuntevat olevansa jäseniä kristuksen ruumiissa. Se ei ole enää mitään puhetta. Paavalihan niin sanoi, ja siitä on voitu saarnata kirkoissakin hyvin paljon. Se ei ole puhetta silloin kun eläytyy siihen, että olemme jäseniä Kristuksen ruumiissa. Elämän henki, suuri täydellinen ihminen, elämän hengen aateskelu on yhteinen. Kristus on juuri täydellisen ihmisen, taivaallisen ihmisen kuva elämän hengen aateskelussa. Se kuva, elävä täydellinen ihminen, Adam Kadmon, se täydellinen ihminen on kaiken takana, kaikki me ihmiset vaellamme tuota päämäärää kohti ja hapuilemme. Me emme osaa vielä kulkea. Meillä on sauvoja, me ryömimme ja koetamme ottaa jonkun askeleen ja taas kompastumme, mutta päämäärä on meidän edessämme. Siihen päin me kaikki kuljemme. Me synnymme tähän maailmaan

jälleen juuri sentähden, että meidän täytyy saavuttaa se päämäärä. Siis me olemme kaikki veljiä, koska me olemme kuin atoomeja tuon taivaallisen ihmisen ruumiissa, Kristuksen ruumiissa. Se on Kristus, se on tuo kosmillinen Kristus, joka meitä kuin kantaa sylissään, se on Kristus, jonka luo meidän kaikkien pitää tulla, se on Kristus, joka yhdistää meidät kaikki veljiksi. Me olemme kaikki atoomeja tuossa ruumiissa, ja me voimme tehdä itsestämme tietoisen atoomin tuohon ruumiiseen.

Sillä tavalla teosofinen liike ensimäisessä ohjelmapykälässä on elävää koulua. Se on käytäntöä, sillä on heti omat luonnolliset vaatimuksensa. Jos minä tunnen itseni Kristuksen ruumiin jäseneksi, niin silloinhan minä olen veli kaikkien kanssa, ja silloinhan minä en voi liittyä erikoisesti yhteen jonkun joukon kanssa siinä mielessä, että minä toisia vastustaisin ja tekisin toisille pahaa. Minä en voi liittyä johonkin kansaan sitä varten, että lähtisin tappamaan sitten jotakin toista kansaa. Kun minä olen Kristuksen ruumiin jäsen, niin on luonnollista, että minä en voi ottaa sanokaamme kivääriä tai miekkaa käteeni toisen tappamiseksi. Ei voi olla mitään sellaista käskyä, ei voi olla millään inhimillisellä hallitsijalla oikeutta pakoittaa minua tappamaan veljiäni. Se on aivan selvä, että jos minä olen käsittänyt veljeyden sillä tavalla, että kuulun Kristuksen ruumiiseen ja olen yhtä ihmiskunnan kanssa, niin silloin en voi lähteä sotaan. Ensimäinen ohjelmapykälä on siis meille sekä suuri ilmestys että suuri käytäntö.

Jos teosofinen liike tällä tavalla tekisi työtä, tällä tavalla jatkaisi Madame Blavatskyn työtä, valmistaisi mestarien sanomaa, silloin se suorittaisi tehtävänsä. Madame Blavatsky sanoo aivan selvästi *Teosofian Avaimessa:* miten väärällä tavalla on käsitetty näitä asioita.

On kaksi sotajoukkoa vastatusten, niillä sotapäällikkönsä. Nämä rukoilevat kumpikin Jumalaa, että hän antaisi voimaa taistella isänmaan puolesta, taistella oikeuden ja totuuden puolesta, kaiken hyvän puolesta.[9] Tuo toinen sotajoukko tuossa on roistojoukko. Jos molemmat puolet rukoilevat näin, niin me kysymme: Kenellä sitten on oikein? Ketä Jumalan pitää kuuleman? Nehän rukoilevat perkelettä ja tekevät perkeleen työtä. Eivät ne Jumalan puolesta voi taistella. Ei totuuden puolesta voi taistella miekalla.

III
TEOSOFINEN LIIKE KOULUNA
Esitelmä Helsingissä 20.5.1928

Teosofinen liike kouluna on tämänpäiväisen esitelmän aiheena, ja, kuten tiedämme, on tarkoituksemme välittömästi jatkaa viime sunnuntaista esitystä Teosofisesta Seurasta, sen ohjelmapykälistä ja siis teosofisen liikkeen tarkoituksesta yleensä. Hyvä on meidän lyhyesti muistuttaa mieliimme, mitä viime kerralla koetimme tästä asiasta saada selville. Muistamme, että saatoimme eroittaa kaksi selvästi erilaista näkökantaa Teosofisen Seuran tehtävän suhteen. Toinen näkökanta oli, niinkuin silloin sanoin, eversti Olcottin näkökanta ja toinen taas Madame Blavatskyn. Eversti Olcottin näkökanta oli se, että Teosofinen Seura oli tarkasti eroitettava teosofiasta. Teosofia oli toinen, Teosofinen Seura toinen. Teosofinen Seura oli itsessään jotakin. Se oli eversti Olcottin mielestä semmoinen toleranssi-seura, semmoinen suvaitsevainen seura, jommoista ei ennen maan päällä ole ollut, semmoinen seura, jossa ihmiset eivät mitään välitä toistensa uskonnollisista tai muista mielipiteistä vaan jossa he tunnustavat jokaiselle saman oikeuden ajatella vapaasti ja omaperäisesti kaikista elämän kysymyksistä jommoisen he vaativat itselleen. Teosofinen Seura ilmoitti tämän kantansa eversti Olcottin mielestä ensimäisessä ohjelmapykälässään

ja myöskin semmoisissa sääntöliitteissä, joita oli aina kaikissa maissa, semmoisissa, joiden mukaan kukaan ei saa tyrkyttää omia mielipiteitään toiselle.

Tämä eversti Olcottin käsitys Teosofisesta Seurasta oli tunnustettava hyvin idealistiseksi, ja me näimme aivan selvästi viime kerralla, kuinka kaunis tämmöinen kanta on. Toiselta puolen me näimme myöskin, että se on jonkun verran epäkäytännöllinen, jonkun verran selkärangaton, koska se ei silloin anna meille mitään muuta ihannetta, mitään muuta ojennusnuoraa elämälle kuin tuon, että meidän tulee kunnioittaa toisiamme.

Sekin on jo suuri ohje kyllä, mutta emme saata pysähtyä siihen. Me ihmiset olemme totuuden etsijöitä, jotka emme saata pysähtyä puolitiehen vaan joiden täytyy mennä eteenpäin ja etsiä, kunnes löydämme. Sentähden Teosofinen Seura historiallisesti on kehittynyt aivan toiseen suuntaan.

Nyt on sitten Madame Blavatskyn kanta. Hänen kantansa mukaan tulee Teosofisen Seuran edustaa teosofiaa eli jumalallista viisautta maailmassa ja olla, niin kuin voimme sanoa, Valkoisen Veljeskunnan eli mestarein puhetorvena, äänenkannattajana maailmassa. Tätä maailma kaipasi, tätä läheistä kosketusta niiden ihmisten kanssa, jotka tietävät totuuden. Madame Blavatsky oli tullut maailmaan sitä varten, että hän julistaisi totuuden, niinkuin me tiedämme että toisetkin profeetat ovat tulleet maailmaan juuri sitä varten. Sanoihan Jeesuskin nimenomaan, että sitä varten olen tullut maailmaan, että tunnustaisin totuuden. Madame Blavatsky oli tullut tunnustamaan sitä totuutta, että totuus oli etsittävissä, että totuus oli löydettävissä, koska oli niitä ihmisiä, jotka olivat totuuden löytäneet. Nämä ihmiset, adeptit, mestarit muodostavat Salaisen Veljeskunnan, joka

oli pysynyt olemassa aikojen aamusta saakka. Nämä ihmiset ovat aina henkisesti meidän ihmiskuntamme takana. Heidän luonaan oli se viisaus, se totuuden tieto, jota kaikki ihmiset kaipaavat. Tämä oli Madame Blavatskyn selvä kanta, ja sentähden luonnollisesti hänen tarkoituksensa oli, että teosofinen liike edustaisi tätä kantaa, että teosofinen liike eli aluksi Teosofinen Seura olisi näiden mestarien välitön puhetorvi ja äänenkannattaja, toisin sanoen siis, että Teosofinen Seura olisi todella teosofian edustaja maailmassa.

Nyt minä melkein toivon, että te, ainakin jotkut teistä, olisitte ajatelleet hengessänne vähän kapinoiden, että tämä Madame Blavatskyn kanta, jos siitä oikein pidämme kiinni, vie jonkunlaiseen lahkolaisuuteen. Eikö niin? Jos Teosofinen Seura nyt edustaa teosofiaa, silloinhan se muiden kaikkien seurojen ja sanokaamme kirkkojen kesken täällä maan päällä on kuin uusi tavallinen yhdistys, jolla on määrätty maailmankatsomus, jota se tahtoo levittää ja joka siis on vähän lahkolaismainen, uuden kirkon tapainen. Ehkä teistä jotkut ovat ajatelleet näin, kun olette tuumineet tuota Madame Blavatskyn kantaa, ja se on sangen oikein, sillä minä tahtoisin siinä tapauksessa selvittää, että Blavatskyn kanta ei silti ole millään tavalla lahkolaismainen. Hänen kantansa ei ole lahkolaismainen eikä vie minkäänlaiseen lahkolaisuuteen. Vaikkakin meistä tuntuisi historiallisesti, että Teosofinen Seura on mennyt lahkolaisuuteen sentähden, että sillä on hyvin desideeratut mielipiteet kaikista asioista. Sehän on esimerkiksi ottanut dogmikseen julistaa uuden maailmanopettajan tuloa. Madame Blavatskyn kanta ei ole dogmaattinen, ei millään tavalla lahkolaismainen, jos sitä oikein käsitämme. Teosofinen Seura ei ole sitä oikein käsittänyt. Se meidän täytyy tunnustaa, niin teosofeja kuin olemme.

Mutta Madame Blavatskyn kanta, kun siihen syvennymme, ei ole lahkolaismainen. Ja miksikä ei? Sentähden, että jos me siihen syvennymme, jos me koetamme siihen eläytyä, silloin me tiedämme, me näemme itse, että ei ole kysymys mistään lahkosta, ei ole kysymys mistään dogmaattisesta teosofiasta. Me olemme voineet saada semmoisen käsityksen teosofiasta, että se on tarkoin määritelty maailmankatsomus määrättyine oppeineen. Meidän on muistettava, että Madame Blavatsky ei puhu tällaisesta teosofiasta. Hän sanoo, että teosofia on jumalallista viisautta ja että ne opit, ne teosofiset opit, joita hän oli lähetetty esittämään maailmalle, ne olivat ainoastaan fragmentteja, ainoastaan osia siitä jumalallisesta viisaudesta, joka oli yksin mestareilla.[10] Hän monta kertaa nimenomaan teroitti: Jos te pidätte kiinni minun julistamastani teosofisesta sanomasta, te ette voi joutua minkäänlaiseen dogmiuskoon sentähden, etten minä suinkaan ole oikeutettu esittämään koko totuutta. Minä tuon esille ainoastaan muutamia lohkoja, muutamia murrososia siitä viisaudesta, joka on iankaikkinen ja jumalallinen. Minä itse tiedän ainoastaan muutamia piirteitä tästä viisaudesta, ja sentähden minun oppini ovat semmoisia, että niihin täytyy ensin eläytyä, täytyy ensin elää kaikkien minun neuvojeni mukaan, sitten voi oppia nämä fragmentit ja huomata ne tosiksi ja kukaties oppia enemmän. Mutta hyvin vähän luultavaa on, milteipä varmaa on, sanoo Madame Blavatsky, ettei mitään lisäopetuksia, mitään uusia teologisia, dogmaattisia erikoisoppeja anneta ainakaan sataan vuoteen. Ei anneta uusia lisiä, sillä nyt on annettu se, mitä on annettu ja määrätty annettavaksi. Mahdollisesti sadan vuoden perästä, siis kahdennenkymmenennen vuosisadan viimeisellä neljänneksellä, mahdollisesti silloin uusi opettaja, Salaisen

Veljeskunnan lähettiläs ilmoittaa uusia puolia totuudesta, mutta se on hänen asiansa. Siitä ei voi tietää mitään, mutta minun tehtäväni on ollut julkaista ne linjat, joita pitkin nyt täytyy kulkea. Jollette pysy tässä ohjelmassa ja näissä linjoissa, joudutte varmasti harhaan, mutta ken näissä pysyy, hän joutuu yhteyteen jumalallisen viisauden, todellisen teosofian kanssa.[11]

Näin opetti Madame Blavatsky, ja sentähden voimme rohkeasti sanoa, että Madame Blavatskyn tarkoitus oli, että Teosofinen Seura olisi tämän jumalallisen viisauden, todella universaalisen teosofian edustaja. Ei minkään dogmaattisen maailmankatsomuksen vaan jumalallisen viisauden edustaja maailmassa.

Siihen jumalalliseen viisauteen kuuluu silloin ensimäisenä pykälänä juuri tämä yleinen veljeys. Seuran jäsenien tulee olla yleisen veljeyden ytimenä, s. o. heidän tulee tunnustaa ensimäisenä selviönä eli aksiomina, että ihmiset ovat kaikki veljiä Jumalan eli totuuden edessä senkin takia, ettei kukaan ihminen tiedä koko totuutta. Tämä veljeys oli välttämättä tunnustettava, sillä Madame Blavatsky oli samaa mieltä kuin eräs meillekin kaikille tuttu ja arvossapidetty apostoli Johannes, joka sanoi: ”Kuinka te voitte sanoa rakastavanne Jumalaa, jota ette näe, kun ette rakasta veljiänne, joita näette.”[12] Tämä on ihmeellinen moraalinen mittapuu. Jos me luulemme rakastavamme Jumalaa, mutta emme tunnusta ihmisten yleistä veljeyttä, emme tunnusta sitä, että kaikki ihmiset ovat veljiä, niin meidän rakkautemme Jumalaan on harhaa. Se ei ole mitään todellista, se ei ole rakkautta todelliseen Jumalaan, se on rakkauden mielikuvaa ja harhaluomaa. Meillä on se mittapuu, että jos me tuntisimme todellisen Jumalan, tuntisimme sen Isän, joka on kaikkien ihmisten Isä, silloin me rakastaisimme kaikkia eroituksitta.

Tämähän on selvästi esitetty ja ilmaistu Teosofisen Seuran ensimäisessä ohjelmapykälässä. Se heti vapauttaa meitä kaikesta dogmaattisuudesta, sillä meidän täytyy tietää, että totuus ei koskaan vie meitä pois rakkaudesta, jumalallisesta rakkaudesta kaikkia ihmisiä kohtaan, vaan päinvastoin se lisää sitä. Meidän täytyy alkaa heti semmoisesta kohdasta, että me tunnustamme tämän. Me tunnustamme kaikkien ihmisten veljeyden, ja vaikka emme tiedä muuta totuutta, niin tunnustamme sen, että kaikkia täytyisi rakastaa ja että kaikkia rakastaisimme varmasti, jos Jumalan tuntisimme. Siis se on ainoastaan meidän omaa erehdystämme, että meillä ei ole semmoista Jumalaa, että me kaikkia rakastaisimme. Meidän pitää ensin koettaa pyrkiä siihen, että tunnustaisimme kaikki ihmiset veljiksemme huolimatta heidän mielipiteistään ja heidän olosuhteistaan. Tämä oli Madame Blavatskyn selvä kanta.

Sitten menemme eteenpäin toiseen ja kolmanteen ohjelmapykälään. Mutta vielä tahdon ohimennen huomauttaa, että Madame Blavatskyn kanta Teosofisen Seuran tehtävän, kokoonpanon ja tarkoituksen suhteen ilmeni siinäkin, että hän alinomaan teroitti: Teosofisessa Seurassa on kuin kolme eri astetta.

Ensimäinen aste on, jos me sanomme korkeinta astetta ensimäiseksi, Mestarein Veljeskunta, toinen on heidän opetuslapsensa, kaikki heidän opetuslapsensa, kolmas aste on Teosofisen Seuran jäsenet yleensä, jotka pyrkivät opetuslapsiksi, jotka ovat astuneet tähän elämän virtaan sillä, että he ovat tunnustaneet kaikkien ihmisten veljeyden. Tämä tunnustus on todella kuin uusi uskontunnustus. Nyt minä uskon, sanoo jokainen, joka tulee Teosofisen Seuran jäseneksi, nyt minä uskon, että kaikki ihmiset ovat veljiä, ja minä uskon, että tämä veljeys on todellisempi

kuin minkäänlainen mielipiteitten eroavaisuus. Ei ihmisten eroavaisuus poliittisessa, yhteiskunnallisessa suhteessa tai sukupuolen puolesta tee mitään eroa tässä veljeydessä. Tämä on nyt minun uusi uskoni.

Me näimme jo viime kerralla, että kun ihminen todella pitää tästä kiinni, kun hän uskoo ja eläytyy tähän ja siis koettaa jokapäiväisessä elämässään tätä uutta ihannetta ja uskoa noudattaa ja toteuttaa, niin hän itse asiassa pääsee tietoon siitä ihmeellisestä totuudesta, jota me nimitämme kosmilliseksi Kristukseksi, myöskin Logokseksi, myöskin mystilliseksi Kristukseksi. Hän pääsee tietoon siitä yhteisestä taivaallisesta ihmisestä, joka on kaikissa ihmisissä. Hän pääsee tietoon siitä ihanneihmisestä, joka piilee jokaisen ihmisen hengessä, hän pääsee tietoon siitä, että tämä on Kristus, jonka jäseniä kaikki ihmisyksilöt ovat.

Toisessa ohjelmapykälässä sanotaan sitten, että Teosofisen Seuran tehtävä on edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia, tieteellisiä tutkimuksia. Edistää, niin. Mehän olemme tavallisesti käsittäneet, että tämä on juuri melkein samaa kuin teosofisten oppien levittäminen maailmassa. Jos tämä teosofisten oppien levittäminen maailmassa merkitsisi meille samaa kuin Madame Blavatskyn kirjojen levittämistä maailmassa, silloin me voisimme tämänkin ymmärtää ja silloin me voisimme sen kuin hyväksyä, mutta meidän täytyy tunnustaa, että siihen ei ole voitu pysähtyä. Jokainen ihminen, joka on tullut totuuden etsijäksi, tahtoo myöskin kertoa omista löydöistään ja omasta kannastaan. Hän ei tyydy siihen, että hän ainoastaan levittäisi Madame Blavatskyn kirjoja, vaan hän tahtoisi kirjoittaa ja puhua sekä selittää toisille. Tämähän on hyvin luonnollista ja ei siinä ole mitään väärää, kun se tapahtuu oikeassa

veljeyden hengessä.

Mutta Madame Blavatsky oikeastaan tarkoitti jotain muuta. Kun nimenomaan sanotaan: edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia, niin hän sillä viittaa samaan asiaan, josta hän usein puhui ja josta tiedämme, että mestaritkin, jotkut mestarit ovat antaneet lausuntonsa. Niissä kuuluisissa mestarikirjeissä sanoo eräskin mestari: ”On tehtävä hyvin suuri ero uskontojen ja kirkkojen välillä." Mestari sanoo nimenomaan, että kaksi kolmasosaa ihmiskunnan kaikista kärsimyksistä on johtunut siitä, että ihmiskunnassa on kirkkoja ja papistoja.[13]

Vaikka me ihmiset yleensä olemme taipuvaisia luulemaan, että suurin osa ihmiskunnan onnesta, sen hyvästä elämästä ja siveellisestä elämästä, sen onnesta, sekä maallisesta että taivaallisesta, riippuu siitä, että on näitä kirkkoja, jotka kukin edustavat jotain määrättyä uskontoa, niin mestarit ovat hyvin selvästi sanoneet, että ne ne juuri ovat syypäät ihmiskunnan onnettomuuteen, nämä kirkot, nämä uskonnot ja nämä papistot. Nythän me usein, jotka olemme totuuden etsijöitä ja teosofeja, me usein, kun me löydämme vähän totuutta, kun me vähän opimme tuntemaan, niin kuin sanomme, Jumalaa, tulemme uskonnollisiksi ja meistä voi tuntua, kuin me oikeastaan olisimme, kuinka sanoisin, hieman kirkollisia mekin. Me emme ainakaan kovin kauas etäänny kirkoista. Mutta kuitenkin on ero hyvin suuri.

Tuo uskonnon, filosofian ja tieteitten vertaileva tutkimus ei perustu siihen, niin kuin on usein arveltu teosofisissa kirjoissa ja teosofisissa puheissa, että kaikki uskonnot olisivat opettaneet samaa, että kaikki uskonnot olisivat yhtä hyviä ja että kaikki kirkot olisivat yhtä oikeutettuja maailmassa. Olen lukenut semmoistakin, että eräs

tunnettu ja kuuluisa auktoritatiivinen teosofi on sanonut: ”Minä voin aivan hyvin mennä kristityssä maassa kristilliseen kirkkoon ja ottaa osaa heidän jumalanpalvelukseensa täydellä hartaudella ja pyhyydellä.” Siten voinee mennä mihin kirkkoon tahansa maailmassa ja ottaa osaa heidän jumalanpalvelukseensa hartaudella. Kaikki ovat minua hyvin lähellä ja minä voin heidät kaikki hyväksyä. Madame Blavatskyn kanta ei ollut ollenkaan tämmöinen, sillä silloinhan he olisivat sanoneet, että kaikissa uskonnoissa on totuus. Mestarithan päinvastoin sanovat: ”Kaikki kirkot ovat vähän henkeä aikaansaaneet, kaikki kirkot sisältävät itsessään sen, että jonkun viisaan ihmisen alkuperäisestä ilmoituksesta on langettu pois.” Kirkot ovat aina sanoneet: ”Me edustamme nyt tuon viisaan miehen sanomaa, me edustamme sitä ja sitä vapahtajaa, me julistamme hänen oppiaan, hänen maailmankatsomustaan, sitä hyvää mitä hän on tehnyt.”

Asia on kuitenkin päinvastainen, se on Madame Blavatskyn ja mestarein kanta. He sanovat, että kirkot ovat etääntyneet tuon alkuperäisen totuudenilmoittajan opista ja maailmankatsomuksesta. Ne ovat sitä pimittäneet ja pettäneet, peittäneet sen lokaan sen sijaan että ne sitä edustaisivat. Mitä siihen tulee, että kaikissa uskonnoissa olisi sama totuus, sanovat he päinvastoin: ”Ei missään uskonnossa ole totuutta, sillä ainoastaan alkuperäisessä ilmoituksessa, jota Madame Blavatsky nimittää salaiseksi opiksi ja *Teosofian Avaimessa* ihmiskunnan alkuperäiseksi viisaususkonnoksi[14] ainoastaan siinä on alkuperäisen totuuden ilmoitus." Kaikki myöhemmät veljeskunnan lähettiläät, siis kaikki myöhemmät uskon perustajat ovat ainoastaan tuoneet ihmiskunnalle fragmentteja, kertoneet muutamia eri puolia tästä alkuperäisestä viisaususkonnosta, joka jää tuon salaisen

Valkoisen Veljeskunnan haltuun, sen suojaan. Tästä vain silloin tällöin on joitain fragmentteja ilmoitettu, kun itse se alkuperäinen viisausilmoitus unohtui.

Sentähden ei missään uskonnossa ole totuutta ilmoitettu kokonaan, niin että voitaisiin pitää kiinni siitä ja sanoa, että tämä on totuus, vaan ainoastaan, sanoi Madame Blavatsky nimenomaan, ainoastaan jos me vertaamme kaikkia uskontoja, filosofioita ja tieteitä, jos me tutkimme niitä kaikkia, voimme havaita kussakin jonkun heikon totuudenilmoituksen, jonkun puolen alkuperäisestä totuudesta. Jos me tahdomme tietää enemmän totuudesta, täytyy meidän tutkia niitä kaikkia, täytyy meidän yhdistää kuin kaikkien henki, täytyy meidän saada kaikista niiden elämä ja henki, sillä niiden muoto on vaillinainen.

Sentähden Madame Blavatsky teroittaa sitä samaa asiaa, jota me olemme koettaneet Ruusu-Ristissä aina teroittaa. Ei saa millään tavalla sekoittaa uskontoja ja kirkkoja alkuperäisen viisauden, mestarein, vapahtajain opetuksiin. Ensin on ymmärrettävä, että kirkot, kirkolliset opit ja eksoteeriset uskonnot, semmoisina kuin ne ovat maailmassa, on syrjäytettävä. Ensin on mentävä alkuperäiseen lähteeseen, uskontojen alkuperäisiin kirjoituksiin, pyhiin kirjoituksiin ja alkuperäisen opettajan, perustajan opetuksiin. Se on ensimäinen asia. Sitten on toiseksi kaikkien näiden eri uskonnollisten perustajain, suurten viisaiden mestarien opetuksia vertailtava toisiinsa, niitä on kaikkia tutkittava, niistä kaikista otettava elävä henki, ja mittapuuna on oleva ensimäisessä ohjelmapykälässä saavutettu kosmillinen Kristus.

Mittapuuna, totuuden mittapuuna on käytettävä sitä tietoa kaikkien ihmisten veljeydestä, joka perustuu siihen, että kaikki ovat

jäseniä Kristuksessa. Kaikki ovat saman Isän lapsia, se on totuuden ensimäinen mittapuu. Siinä valossa täytyy kaikkien vapahtajien opetuksia tutkia, vertailla niitä toisiinsa. Silloin voimme huomata, että viisauden mestarit ovat todella tuoneet kuin enemmän ja enemmän valoa, silloin voimme myöskin huomata, että tämän Kristuksen, tämän kosmillisen Kristuksen, tämän taivaallisen ihmisen, tämän kaikkien ihmisten Isän ilmoitus on tullut yhä selvemmäksi ja selvemmäksi, siihen on tullut enemmän ja enemmän pontta sekä sisältöä, siihen on tullut hyvin paljon valoa enemmän Buddhan opissa, Buddhan elämänymmärryksessä, ja siihen on tullut kaikista enimmän valoa Jeesus Kristuksen ilmoituksessa, hänen opissaan, hänen personallisuudessaan, hänen elämässään. Me olemme aina sanoneet Ruusu-Ristissä: Jeesus Kristus on tuonut Kristuksen, kosmillisen Kristuksen niin lähelle ihmiskuntaa kuin ei se ennen ollut. Buddha toi sen hyvin lähelle, Jeesus Kristus vielä lähemmälle, vielä lähemmälle kosmillisen Kristuksen, ihmisten veljeyden, joka perustuu ihmisten yhteen henkiseen yhteyteen, taivaalliseen Isään.

Jeesus Kristus vei tämän huippuunsa. Mutta tämä ei merkitse ollenkaan sitä, että niin sanottu kristinusko, kristillinen kirkko olisi mikään uskonto korkeampi kuin muut uskonnot. Emme saa sekoittaa toisiinsa näitä asioita. Se on lankeemus pois kosmillisesta Kristuksesta. Kuta enemmän menemme ajassa eteenpäin, sitä enemmän kristinusko tavoittelee omaa Mestariaan, hapuilee kuin hänen luokseen, mutta kaukana hänestä, kaukana hänen opetuksestaan, hänen elämänymmärryksestään se on koko ajan ollut. Eihän kristikunta yritäkään tietää mitään Mestaristaan ja hänen ilmoittamastaan kosmillisesta Kristuksesta kuin ensimäisenä

kolmena vuosisatana.

Sitten tuli toinen ääni kelloon: silloin pyrittiin valtaan ja mahtiin, tuli kirkko, jolla oli oma unelmansa Jumalan valtakunnasta. Kirkon piti hallita koko maailmaa ja pitää kaikkia ihmisiä kurissa. Kaikkien piti olla hyviä ja totella lakia. Kirkko käski keisareita ja kuninkaita, se pani pannaan jonkun hallitsijan ja maan ja sitten taasen päästi jonkun valtakunnan pannasta. Heillä oli semmoinen mahtava poliittinen unelma. Kirkko tahtoi tulla valtion sijaan, se tahtoi olla maallinen hierarkia, joka maailmaa hallitsee. Ja ajatelkaamme, mitä suurin Mestarimme on sanonut: ”Minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta.” Tuommoinen ulkonainen hierarkia, tuommoinen ulkonainen loistoisa maailma, pyhä valtakunta, josta Juudas Iskariot uneksi, ei ainakaan vielä toteudu.

Todellakin voimme painostaa sitä, että se juuri oli Juudas Iskariotin unelma. Hän ajatteli juuri näin: Tuo Jeesus Natsarealainen, jota minä rakastan ylinnä kaikkea, hän on tuleva kuninkaaksi. Hän on tuleva kuninkaaksi, joka hallitsee koko maailmaa ja ensimäisenä Juudan kansaa. Miksi hän ei sitä valtaa ota käsiinsä? Miksi hän ei näytä, että hän on Jumalan lähettämä kuningas, voideltu kuningas? Miksi hän ei sitä näytä? Miksi hän ei ota taivaallisia sotajoukkoja suojakseen ja näytä koko maailmalle, että tässä minä olen, tulen pilvistä, tulen teitä hallitsemaan, minä olen viisas, jalo ja hyvä ja minä osaan teitä kaikkia oikein hallita? Miksi ei Jeesus tee näin, ajatteli Juudas, ja kun hän sitten huomasi, että asiat menivät yhä synkemmiksi ja näytti kuin Jeesus kulkisi surullista kohtaloa kohti, niin Juudas päätti pakoittaa Jeesuksen ilmoittamaan itsensä ja panna hänet niin kireälle, että hänen täytyy sanoa taivaallisille joukoille: ”Tulkaa tänne.” - Ja Juudas, joka rakasti Jeesusta ylinnä kaiken,

meni, niin kuin evankeliumissa kerrotaan, ja myi 30 hopeapenningistä Mestarinsa ja opettajansa. Juudas ajatteli, että nyt kun Jeesus otetaan kiinni puutarhassa, niin hän näyttää kaikille, kuka hän on.

Mutta tuo näytös olikin sitten hyvin kummallinen. - Juudas tulee Mestarinsa luo ja suutelee häntä, koska oli pimeä. Tästä piti roomalaisten tietää, kuka oli Jeesus. Hän menee siis ja suutelee Jeesusta. Silloin Jeesus sanoo: "Suudelmallako sinä ihmisen pojan petät?" Sitten hän katsoi Juudakseen, ja siitä katseesta Juudas ymmärsi, että hän oli erehtynyt, siitä katseesta, joka oli täynnä rakkautta, täynnä ymmärtämystä ja joka sanoi: Rakas Juudas, kyllä minä tiedän sinun hyvän tarkoituksesi, mutta etkö sinä muista, että minä olen aina sanonut, ettei minun valtakuntani ole tästä maailmasta. Sinä et ole ymmärtänyt minun kantaani. - Silloin Juudas ymmärsi ja hän sai myöskin nähdä, että hengen majesteetti vaikutti mahtavasti, sillä kun Jeesus sanoi: "Tässä minä olen", niin sotamiehet pelästyivät eivätkä uskaltaneet lähestyä. Mutta Juudas ymmärsi samalla, että hänen elämänsä oli mennyttä. Hän oli väärin käsittänyt ja hän oli vienyt asian semmoiseen kohtaan, ettei hän enää voinut mitään parantaa, ja silloin hänellä ei ollut muuta edessään kuin kuolema. Hän meni ja hirtti itsensä. Se oli rakkaus, joka sai hänet tähän, mutta rakkaus, joka oli sokea ja jolla ei ollut viisautta.[15]

Aivan Juudas Iskariotin esimerkkiä ovat kaikki kirkot noudattaneet. Tietysti he eivät ole sitä tienneet. Heidän tarkoituksensa on ollut yhtä hyvä kuin Juudaksen, mutta he ovat erehtyneet, ja he eivät ole muistaneet sitä, että Jeesus Kristuksen, kosmillisen Kristuksen, Isän valtakunta ei ole tästä maailmasta. Se on hengessä. Sentähden ei mikään kirkko, ei mikään eksoteerinen

uskonto tuo totuutta, vaan meidän täytyy tehdä näitä vertailevia tutkimuksia voidaksemme ymmärtää, että kaikki ovat yhtä Kristuksessa, kaikki yhtä kosmillisessa Kristuksessa, yhtä siinä yhteisessä henkisessä elämässä. Muotoina ilman sitä elämää ne eivät ole mitään.

Tämä Teosofisen Seuran toinen ohjelmapykälä vie meidät siis yhä lähemmäs ja lähemmäs kosmillista Kristusta. Se vie meidät niin lähelle kaikkia ihmisiä, että me voimme kaikkia opastaa uskonnosta ja kirkosta pois Kristuksen luo, jos nimittäin ajattelemme asiaa paradoksaalisesti.

Kolmas pykälä oli tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia kykyjä. Nythän me tiedämme, että Teosofisessa Seurassa ei koskaan ole sillä tavalla tätä asiaa väärin käsitetty, että olisi luultu että pitäisi tutkia spiritismiä ja psyykkisiä ilmiöitä. Ei ole näin käsitetty. On ymmärretty, että tässä on tarkoitettu jotain muuta. On ymmärretty, että Teosofisen Seuran jäsenten tulisi tutkia näitä luonnonlakeja ja salaisia kykyjä sillä tavalla, että itsessään kehittäisivät näitä salaisia kykyjä. Kun me näitä salaisia kykyjä kehitämme itsessämme, silloin me pääsemme yhä syvällisempään totuuden tietoon. Itse asiassa meidän tietomme näkymättömästä todellisuudesta aivan perustuu siihen, että meissä herää, meissä itsessämme herää semmoisia kykyjä, joiden avulla voimme näkymätöntä maailmaa tutkia. Niin on kyllä aina ymmärretty Teosofisessa Seurassa, sillä Madame Blavatsky oli niistä asioista siksi paljon puhunut, että mitään karkeampaa väärinkäsitystä ei siinä suhteessa saattanut syntyä. Jokainen teosofinen totuuden etsijä tulee sille kohdalle, että hänen tulee kehittää itsessään salaisia kykyjä saavuttaakseen tietoa. Mutta mitä me sitten huomaamme?

Huomaamme, että tässä suhteessa on sangen laajalle levinnyt väärinkäsitys, väärinkäsitys siitä, mitä nämä kyvyt ovat.

Mikä on tavallinen käsitys näistä salaisista kyvyistä? Tavallinen käsitys on se, että ne ovat uusia aistimia, että ne ovat ulkonaisia uusia aistimia näiden viiden aistimen lisäksi, ne ovat kuin näkökykyä ja ehkä kuulemista, joiden avulla voimme nähdä kummituksia, vainajia ja luonnonhenkiä. Tavallisesti luullaan, että on kysymys jostain tämmöisestä. Madame Blavatsky sanoi kyllä usein: ”Älkää pyrkikö minkäänlaiseen klärvoajanssiin, älkää pyrkikö minkäänlaiseen selvänäköisyyteen, sillä semmoinen pyrkimys on täynnä mitä hirmuisimpia vaaroja. Jos selvänäköisyys on teille tarpeen, niin se tulee varmasti, se tulee kun pyritte oikein. Mutta jos te pyritte väärällä tavalla, niin kuin kaikista suurin mahdollisuus on, jos semmoiseen asiaan pyritte, niin silloin te kehitätte itsessänne semmoista selvänäköisyyttä, joka vie teitä vielä suurempaan harhaan kuin konsanaan nämä teidän viisi aistianne. Te elätte jo harhojen maailmassa, mutta kiittäkää Jumalaa, että teidän viiden aistinne maailma on sittenkin niin vähän harhojen maailma, sillä hirveä harhojen maailma on se maailma, johon joudutte, kun kehitätte uusia aisteja ja klärvoajanssia. Niiden uusien aistien avulla te kyllä näette jotain muuta maailmaa, mutta voi tätä maailmaa!”

Mitenkä meidän on ajateltava näitä asioita? Minkälainen käsitys meidän tulee saada tästä hyvin tärkeästä kysymyksestä, salaisten kykyjen kehittämisestä? Mitä ovat nämä salaiset kyvyt? Mikä ihminen on? Ihminen on tahtova, ajatteleva, tietävä ja tunteva olento. Ihminen on henkiolento, ihminen on sielu. Me sieluina tahdomme tietää ja tuntea, meillä on ruumiissamme viisi aistiamme, joiden välityksellä olemme yhteydessä tämän maailman kanssa, mutta

meidän henkemme ei piile ruumiillisissa aisteissamme. Tahtoisimmeko jonkun lisän näihin aisteihimme pyrkiessämme henkiseen elämään? Nämä aistit ovat omiansa suuressa määrin vieroittamaan meitä pois henkisestä elämästä. Puhutaanhan esim. silmänhimosta monissa uskonnoissa. Hyvin monet viisaat puhuvat siitä, kuinka meidän silmämme voivat johdattaa meitä harhaan ja saada meitä innostumaan kaikenlaiseen ulkonaiseen. Viisas ihminen koettaa vapautua aistiensa ylivallasta. Pitäisikö meidän siis lisätä näitä aistejamme? Pitäisikö meidän luoda uusia vankiloita ja uusia kahleita entisten lisäksi?

Aistit ovat sangen ruumiillisia asioita. Mitä aistit ovat? Koettakaamme ajatella näitä fyysillisiä aisteja. Minkä yhteisnimityksen voisimme antaa? Kaikki aistit ovat kosketusta. Meidän tuntomme on selvää kosketusta. Meidän makumme ja hajumme on selvää kosketusta. Maku perustuu siihen, että on juoksevaa ainetta siinä kiinteässä aineessa, jota otamme suuhun. Meidän hajumme perustuu siihen, että saamme jotain väreilyä, joka on ainetta. Meidän hajuaistiamme koskee tämän maailman höyryjä ja kaasuja. Silloin se hajuaistille ilmoittaa itsensä. Se on kosketusta. Meidän korvamme kuulo perustuu kosketukseen, ilmanaaltojen kosketukseen. Meidän silmämme on myös sellainen aistin, että eetteriaaltojen kosketuksesta riippuu meidän näkömme. Kaikki on kosketusta ja kaikki on aineellista.

Nythän me sanomme, että mehän ihmisinä, sielullisina henkiolentoina olemme tahtovia, ajattelevia ja tuntevia yksilöitä. Me emme ole yhtä aistien kanssa. Siis jos me tahdomme kehittää itsessämme salaisia henkisiä kykyjä, niin mitä tämä merkitsee? Se merkitsee, että meidän pitää kehittää itsessämme tahtoa, ajatusta ja

tunnetta, siis sieluelämäämme. Sitä meidän pitää kehittää. Silloin viisaat sanovat meille, niinkuin Madame Blavatsky sanoi *Hiljaisuuden Äänessä*: Varokaa tunnetta, varokaa tunnetta.[16] Tunne korrespondeeraa kosketuksen kanssa. Tunne on yhteydessä astraalimaailman kanssa. Älkää siis lähtekö tunnetta kehittämään. Jos te sitä lähdette kehittämään, niin tehkää se ensimäisen ohjelmapykälän mukaan, yleiseen veljeyteen, yleiseen rakkauteen, yleiseen myötätuntoon, ei minkäänlaisiin psyykkisiin tunnelmiin, psyykkisiin onnen, autuuden ja ekstaasin tunnelmiin. Tämä on vaarallista, sanoo Madame Blavatsky ja kaikki viisaat. Sanon tämän vain ohimennen. Tunteeseen älköön ihminen ensi sijassa kohdistuko. Se vie uusiin harhoihin ja uusiin kahleisiin, vaan kehittäköön, kun hän tahtoo, henkisiä kykyjä, ajatuselämäänsä ja tahtoansa, niitä kahta puolta meidän olemuksessamme, joita me saamme kehittää, järkeämme ja tahtoamme; järkeämme yhä kirkkaammaksi, tahtoamme yhä voimakkaammaksi.

Mehän olemme nyt semmoisia totuuden etsijöitä, joilla on tuo mittapuu kaikkien ihmisten veljeys, ja se ihminen ei todellista tietoa tiedä, joka ei rakasta veljeänsä, jonka hän näkee. Ei se ole mikään Jumala ja todellinen totuus, jos se tekee minut kylmäksi veljiäni kohtaan. Mikä on silloin Jumalani? Jos me lähdemme siltä pohjalta, niin meidän velvollisuutenne on kehittyä alati tiedossa. Se tapahtuu sillä tavalla, että kehitämme itsessämme niitä henkisiä voimia, joita piilee meidän tahdossamme ja ajatuksessamme. Sitten tunne seuraa mukana. Muistakaamme nyt tässä ohimennen: Rakkaus ei ole tunnetta, todellinen jumalallinen rakkaus ei ole tunnetta, se ei ole aaltoilua meidän aurassamme, meren aaltoilua meidän aurassamme. Jumalallinen rakkaus on tahtoa ja kirkasta järkeä. Se sulkee ihmiset

syliinsä, se on iloa ja se on rauhaa, ääretöntä myötätuntoa. Se ei elä tunteissa. Se voi paljonkin tuntea, mutta se ei tunne omia tunteitaan, vaan se tuntee toisen tunteita.

Rakkaus, joka on tahtoa ja kirkasta järkeä, se tahtoo auttaa ja siis ymmärtää kaikkea. Kuinka me voisimme toisia auttaa, jos me olisimme kokonaan uppoutuneet tuohon, että kuinka minä sinua rakastan? Sehän veisi meiltä järjen. Me jäisimme siihen paikkaan ihmettelemään omia tunteitamme. Oi, kuinka minä sinua rakastan, kun putosit tuohon veteen. Semmoinen ihminen, joka todella rakastaa sitä joka putosi veteen, hän hyppää pelastamaan. Se on rakkautta se. Ei hän nauttinut minkäänlaisista tunteistaan. Meidän täytyy tuntea toisten tunteita ja toisten ajatuksia. Niin tekee mestari, ja se on meidän ihanteemme. Siis tämmöinen on tuo kolmas ohjelmapykälä. Tästä kaikesta me näemme, että Madame Blavatskyn kanta on hyvin yksinkertainen, selvä ja loogillinen sekä ennenkaikkea täysin eetillinen, täysin moraalinen.

IV
TEOSOFISEN LIIKKEEN VAIHEET
Esitelmä Helsingissä 6.4.1930

Ruusu-Ristissä puhumme usein siitä ja painostamme sitä, että meidän on teosofeina palattava takaisin Madame Blavatskyn alkuperäisiin oppeihin. Me olemme teosofisessa liikkeessä sen eri vaiheissa kasvaneet pois alkuperäisestä teosofiasta, poikenneet alkuperäisestä, Madame Blavatskyn viitoittamasta tiestä. Ja sentähden meidän on palattava alkuperäiseen teosofiaan, jos tahdomme todella tietää, mitä teosofia ja teosofinen elämänymmärrys ja teosofinen elämä on. Tämä tämmöinen väite ja kehoitus voi monen mielestä tuntua kehityksemme kieltämiseltä. Jos sanomme, että meidän on palattava takaisin Madame Blavatskyn alkuperäiseen teosofiaan, niin emmekö silloin kiellä kehitystä? Eikö teosofinen liike, niinkuin kaikki maailmassa, ole yhtämittaa kehittynyt, ja eikö siis teosofinen tieto ole laajentunut ja eikö niiden tietojen lukumäärä ole lisääntynyt? Tämä kai on luonnollinen näkökanta, ja eikö ole väärin ajatella, että meidän on palattava takaisin sen alkuperäisen julistajan jalkojen juureen, joka eli monta vuosikymmentä sitten?

Kun näin ajattelemme, unohdamme yhden tärkeän seikan, nimittäin sen, että jos teoreettisesti, matemaattisen tarkasti määrittelemme, niin totuus ei voi muuttua eikä kehittyä. Jos mikä

asia on totta, niin se on totta eikä se siitä muutu. Jos jokin matemaattinen totuus on tosi, esimerkiksi semmoinen totuus, että kolmion kulmat tekevät yhteensä kaksi suoraa kulmaa, niin ei tämä totuus muutu eikä kehity, se pysyy aina samanlaisena. Missä vain on kolmio, niin sen kulmat tekevät yhteensä kaksi suoraa kulmaa. Tämä on teoreettinen totuus. Näin on kaiken totuuden laita. Itse totuus ei voi muuttua. Mutta mikä se on, joka muuttuu ja kehittyy? Minkätähden puhumme kehityksestä ihmisten yhteydessä? Tietysti sen takia, että me ihmiset muutumme, me kehitymme ja käsityksemme asioista voi muuttua ja muuttuu ja kehittyy. Me voimme käsittää totuuden väärin ja oikein. Me emme ehkä ollenkaan lapsina tai oppimattomina matemaatikkoina ymmärrä edes, että kolmion kulmat tekevät yhteensä kaksi suoraa kulmaa, mutta sitten kun meidän järkemme on matemaattisesti kehittynyt ymmärtämään asioita se tulee meille aksiomiksi, se on kumoamaton totuus. Samoin on kaiken totuuden laita. Me emme sitä ymmärrä tai ymmärrämme sen, me emme sitä tiedä tai tiedämme sen, me voimme käsittää totuuden oikein tai väärin.

Sentähden, kun nykyään usein painotetaan teosofisessa liikkeessä, että on palattava takaisin Madame Blavatskyn alkuperäisiin oppeihin, niin tällä ei tarkoiteta mitään muodollista itse asiassa, ei sitä, että meidän pitäisi adopteerata sanskritinkieliset nimitykset, joita Madame Blavatsky käytti. Jos olemme keksineet länsimaalaiset nimitykset, niin voimmehan hyvin niitä käyttää. Mutta sillä tarkoitetaan, että me koetamme pyrkiä selvyyteen ja tietoon siitä, mitä Madame Blavatsky opetti ja tahtoi opettaa, mitä Madame Blavatsky esitti teosofialla, että me saamme kiinni siitä linjasta, sen linjan lähtökohdasta. Meidän täytyy tietää hänen opetuksensa suunta

ja kulkea sitä pitkin. Ja kun näin sanomme, niin tarkoitamme sillä, että me olemme väärin käsittäneet teosofisen liikkeen aikana tai emme ole ollenkaan käsittäneet, mitä Madame Blavatsky tarkoitti opetuksillaan. Me emme ole päässeet kiinni hänen opetuksiensa ytimestä.

Samalla tavalla voimme sanoa, että jos uskomme, että kristinuskossa on jotain totta, niin meidän on luonnollisesti mentävä alkuperäiseen kristinuskoon, meidän on tutkittava Jeesuksen Kristuksen opetuksia ja ensimäisten seurakuntien käsitystä siitä opista. Jos tahdomme tietää, mitä kristinusko on, me emme voi mennä nykyisten kirkkojen luo ja ajatella, että ne tietävät paremmin kuin apostolit. Me emme niin ajattele. Me tiedämme selvästi, että me saamme sen paremmin tietää apostoleilta ja Jeesukselta itseltään kuin kirkoista, jotka ovat kaksituhatta vuotta vanhoja. Me voimme ymmärtää, että kirkot ovat voineet poiketa alkuperäisestä opista, ovat voineet joutua harhaan. Apostolit ja Jeesus Kristus eivät voineet joutua harhaan. Jos me nyt kahdentuhannen vuoden vanhassa viisaudessamme sanomme, että me ymmärrämme paremmin nyt kuin Jeesus Kristus, mitä kristinusko on, niin semmoinen asenne on naurettava.

Mutta missä on meidän kehityksemme? Se on tietysti siinä, että me itse voimme syvemmin ja syvemmin ymmärtää, mitä Jeesus Kristus on opettanut ja mitä ensimäisissä kristillisissä seurakunnissa todella tahdottiin elämästä opettaa. Me voimme itse kehittyä ymmärryksessä ja elämässämme. Mutta se meidän kehityksemme kulkee silloin oikeaan suuntaan, voimme sanoa; se ei sano kristinuskoksi semmoista, joka on alkuperäisen kristinuskon tai Jeesuksen Kristuksen opetusten vastakohta. Se ei voi olla ristiriidassa

sen kanssa. Mutta huolimatta kulttuuristamme me olemme kristinuskon kieltäneet, jos meidän tietomme siitä on ristiriidassa Jeesuksen Kristuksen opin kanssa.

Samoin on teosofisessa liikkeessä. Madame Blavatsky opetti jotain teosofiasta, jumalallisesta viisaudesta, hän antoi jonkinlaisia suuntaviivoja, periaatteita. Ja jos meidän kehityksemme vie meidät ristiriitaan hänen opetustensa ja periaatteittensa kanssa, silloin tiedämme, että olemme poikenneet teosofiasta, meidän teosofiamme ei ole silloin oikeaa teosofiaa siinä mielessä kuin Madame Blavatsky sitä käytti, vaan meidän tietomme on jotain muuta. Tämä on itsestään loogillista ja selvää. Sentähden on meillä ihmisillä mahdollisuus poiketa tieltä ja kehittyä siihen suuntaan, joka avaa meille itsessään tiedot mutta joka suunta on toinen kuin se alkuperäinen, niin että me emme ole todellisessa teosofisessa tiedossa.

Kun puhumme teosofisen liikkeen vaiheista, silloin minun mieleni tekisi nähdä kolme periodia teosofisen liikkeen kehityksessä, kolme suurta periodia, joiden tunnusmerkit ovat silmiinpistäviä ja joissa tietysti sitten jokaisessa on pienempiä aikajaksoja.

Ensimäinen periodi teosofisen liikkeen historiassa on Madame Blavatskyn periodi. Voimme sanoa, että teosofinen liike alkoi 1875 Amerikassa. Silloin Teosofinen Seura perustettiin ja myös *Isis Unveiled* ilmestyi silloin [1877][17], ja tämä periodi kesti vuoteen 1891, Madame Blavatskyn kuolemaan. Sitten alkoi toinen ja kolmas. Tässä ensimäisessä periodissa voimme huomata kaksi hyvin selvää pienempää kautta, ja ensimäinen niistä on amerikkalainen ja toinen indialais-europpalainen periodi. Madame Blavatsky työskenteli ensin eversti Olcottin kanssa New Yorkissa v. 1875–1878, mutta sitten he yhdessä, nuo molemmat varsinaiset teosofisen liikkeen ja seuran

perustajat, matkustivat Indiaan. Oltuaan siellä muutamia vuosia Madame Blavatsky muutti Europpaan, ja v. 1891 hän kuoli Lontoossa[18]. Voimme myöskin sanoa, että Madame Blavatskyn opetusperiodin voi jakaa kolmeen osaan, mutta suurin piirtein katsoen se voidaan jakaa kahteen ja puhua amerikkalaisesta ja indialais-europpalaisesta kaudesta.

Kaikki tiedämme, mitä pääpiirteissä sisältyy teosofiseen maailmankatsomukseen, kuinka se käsittää kolme tai neljä tärkeää oppia. Ensimäinen, niinkuin Madame Blavatsky kirjoissaan huomauttaa, on oppi ihmisten veljeydestä, siitä, että kaikki ihmiset itse asiassa ovat yhtä ja että Jumala on yhteinen elämä kaiken olemassaolon ja kaikkien elävien olentojen takana. Toinen tärkeä oppi on oppi jälleensyntymisestä ja kolmas oppi karmasta. On aina käytetty itämaalaista nimitystä karma. Ja neljäs on oppi Kristuksesta, siitä ihmeellisestä elämän prinsiipistä, hengestä, maailmansielusta, joka on yhteinen meille kaikille, niin että me kaikki ihmiset elämme tässä maailmansielussa. Madame Blavatsky sanoo *Hiljaisuuden Äänessä*: "Oi, että kaikilla ihmisillä on Aalaja ja että se kuitenkin heille niin vähän merkitsee."[19] Siis meillä kaikilla on osuutemme maailmansielussa, yhteisessä hengessä, jota olemme tottuneet nimittämään Kristukseksi. Ja kuitenkin se merkitsee meille niin vähän käytännössä ja todellisuudessa. Nämä neljä oppia ovat meille kaikille tuttuja pääoppeina.

Mutta nyt voimme silloin huomata, kuinka Madame Blavatsky ei suinkaan heti maailmaan tullessaan osannut esittää näitä oppeja näin selvästi kuin me nyt mielestämme osaamme niitä esittää; ei hän osannut sinkauttaa, että ”tässä on neljä pääoppia, kuunnelkaa niitä”. Hänen esiintymisensä muodollisesti kehittyi. Ja sentähden on aina

kysytty seuraavalla tavalla: Minkätähden Madame Blavatsky, joka sitten myöhemmin Indiaan tultuaan ja Europassa opettaessaan puhui jälleensyntymisestä, ei Amerikassa ollessaan puhunut siitä mitään, vaan päinvastoin puhui sitä vastaan? Minkätähden hän muutti noin kantansa? Hän ei siis ollutkaan niin viisas ja tietorikas alussa kuin sitten myöhemmin. Minkätähden hän ei heti alussa puhunut siitä? Ja sitten on huomautettu: Minkätähden Madame Blavatsky, jos hänelle Kristus merkitsi jotain, jos hänelle Kristus oli yhtä keskeinen kuin esimerkiksi meillä Ruusu-Ristissä, ei siitä selvästi puhunut, miksi hän siitä on puhunut niin epäselvästi, että se kysymys jää aivan kuin avonaiseksi, että tuntuu, kuin hän joskus puhuisi Jeesusta Kristusta vastaan?

Sentähdenhän teosofinen liike herätti epäilystä maailmassa, varsinkin kristikunnassa. Kristikunta tuli siihen käsitykseen, että Madame Blavatsky teki työtä kristinuskoa vastaan. Ja vaikka Madame Blavatsky koetti selittää, ettei teosofia ole antikristuksen oppia eikä buddhismia, niin maailma oli kuitenkin sitä mieltä, että se oli buddhalaisuutta, itämaalaista kompottia, jota eivät täällä länsimailla kristityt tarvinneet. Ja se käsitys on suuressa määrin maailmassa vieläkin. Eikä se ole ihmeellistä, sillä teosofinen elämänymmärrys kutsuu luoksensa ajattelevia ihmisiä, se ei ole mikään valmis maailmankatsomus, elämänymmärrys, joka tarjotaan valmiiksi keitettynä ravintona: syökää tämä, niin tulette autuaiksi. Ei, siinä kehitetään ihmisiä ajattelemaan ja etsimään totuutta, sanoen: te ette pääse totuuden ymmärtämiseen, ellette itse etsi sitä. Näin teosofia puhuu ainoastaan ajatteleville ihmisille, joten on luonnollista, ettei se ole saanut mitään yleisömenestystä. Se on jäänyt harvojen elämänymmärrykseksi, ja niistäkin ovat monet voineet

käsittää teosofisen elämänkatsomuksen omalla tavallaan eikä niinkuin oli tarkoitettu.

Ensimäinen probleemi Madame Blavatskyn teosofian julistamisessa oli tuo: minkätähden hän ei puhunut jälleensyntymisestä, minkätähden hän *Isis Unveiledissa* tavallaan kieltää jälleensyntymisen sanoen, että reinkarnatsioni samalla planeetalla ei ole mikään sääntö.[20] Ja jos otamme huomioon, mitä Madame Blavatsky itse myöhemmin kirjoitti, voimme joutua hämmästyksen valtaan. Hän kirjoitti vähän ennen kuolemaansa kirjoituksen "My books", joka on ollut suomennettuna *Tietäjässä* v. 1920[21]. Tässä hän sanoo, että kun hän sai käskyn kirjoittaa siitä elämänymmärryksestä, minkä hän oli vuosikymmenien aikana omaksunut, niin hän oli hämmästynyt, sillä hän ei tiennyt enempää kuin ”ukko kuusta”, kuten hän sanoo, millä tavalla kirjaa piti kirjoittaa. Ja englanninkieli oli hänelle vieras kieli, sillä hän oli syntyään venakko, mutta ei auttanut muu kuin ryhtyä kirjoittamaan. Hän sai apua eversti Olcottilta ja muilta ystäviltä. Tämä seikka näkyy etenkin ensimäisessä kirjassa, *Isis Unveiledissa*. Siinä on useita otteita toisista kirjoista, ja ne ovat ilman sitaattimerkkejä, kun taas hänen omia sanojaan saattaa olla painettuina sitaattimerkkien väliin. Ja siinä on hirmuisia korrehtuurivirheitä, niin että kun Madame Blavatsky on kirjoittanut *plane* = taso, niin siitä on tullut *planet* = planeetta, joten lukijan on itse ymmärrettävä ja keksittävä, mitä milloinkin pitää olla.[22] En muista, mainitseeko Madame Blavatsky itse tämän kohdan tuossa kirjoituksessaan, mutta joka tapauksessa tuokin äsken mainittu lause saa siitä selityksensä. Madame Blavatsky tahtoo sanoa: jälleensyntyminen samalle tasolle ei ole mikään sääntö vaan päinvastoin poikkeus luonnossa.

Me ymmärrämme Madame Blavatskyn ja hänen asemansa keskellä kristikuntaa, kun muistamme, että hän sai tehtäväkseen kertoa totuudesta, joka oli kerrassaan poikkeavainen niistä käsityksistä, joita ihmiskunnalla silloin oli. Sentähden on luonnollista, että hän kysyi itseltään: miten minä osaan puhua ja kirjoittaa? Ja luonnollista on myöskin, ettei hän voinut ilman muuta sinkauttaa jotakin asiaa ja tosiseikkaa vaan tunsi tarvitsevansa sitä järjellisesti perustella. Ja on luonnollista, ettei hän voinut sinkauttaa totuutta muodossa, joka jo oli olemassa mutta täydellisesti väärin käsitettynä. Hänen täytyi taistella väärinkäsityksiä ja valheita vastaan. Siis kun hän ajatteli tuota seikkaa: miten minä esitän jälleensyntymisen? – niin silloin hän ensin sanoi itselleen: ennenkuin voin esittää jälleensyntymisen niinkuin asiat todellisuudessa ovat, on minun kuvattava ihminen semmoisena kuin hän on koko olemuksessaan. Mutta toiselta puolen en voi esittää jälleensyntymistä ilman muuta, koska siitä puhutaan maailmassa, mutta sen käsitys siitä on aivan humbugia. Minun täytyy ensin taistella tätä väärää käsitystä vastaan, repiä valhe pois ja sitten antaa totuuden loistaa, esittää asiat seikkaperäisesti.

Vaikka kristikunnassa ei puhuttu jälleensyntymisestä kirkollisena opinkappaleena, niin siitä puhuttiin kyllä silloin kun esitettiin vanhoja uskontoja ja toisten kansojen uskonnollisia käsityksiä. Silloin puhuttiin jonkinlaisesta jälleensyntymisestä, sielunvaelluksesta, esimerkiksi että vanhat egyptiläiset sanoivat, että kun heidän ruumiinsa kuolee, sielu elää ja tämä sielu lähtee ulos avaruuteen etsiäkseen jonkun, johon voi syntyä, esimerkiksi eläimeen, kuten lintuun ja matelijaan, joskus ihmiseen. Kouluissahan opetettiin, että sielunvaellus on sitä, että ihmisraukan on kuoltuaan

pakko syntyä johonkin eläimeen. Ja jos eläviä uskontoja ajatellaan, niin opetettiin minun kouluaikanani, että itämailla uskotaan, että kun ihminen kuolee, niin hänen sielunsa muuttaa toiseen ihmiseen tai eläimeen. Sentähden Indiassa ollaan varovaisia kotieläinten suhteen, sillä ”tuossa lehmässä voi olla isoäidin sielu”. Kaikkea tällaista taikauskoa esitettiin jälleensyntymisenä ja puhuttiin hienolla ylpeydellä itämaalaisraukkojen ja vanhojen egyptiläisraukkojen hirmuisesta taikauskosta ja iloittiin sydämessä siitä, että kristinuskossa olemme päässeet niin korkealle.

Mutta tämä ei ollut kylliksi, vaan oli toinen seikka länsimailla, joka oli huomattava. Oli suuri joukko ihmisiä, jotka suorastaan puhuivat jälleensyntymisestä, ja ne olivat ranskalaiset spiritistit. Ranskalainen opettaja Allan Kardec oli sangen merkillinen mies viime vuosisadalla. Hänellä oli mediumi, ja hän itsekin oli jonkunlainen mediumi, joka otti vastaan tietoa henkimaailmasta. Hän kirjoitti useita kirjoja, joissa hän esitti elämänkatsomustaan.[23] Hän puhuu jälleensyntymisestä käyttäen sanaa reinkarnatsioni. Ja hän suorastaan henkimaailmasta annettujen tietojen nojalla sanoo, että jälleensyntyminen on sitä, että kun ihminen kuolee, hänen sielunsa elää ja tämä sielu syntyy takaisin tavallisesti aivan heti, mutta myöskin muutamien kymmenien vuosien, harvoin pitempien aikojen perästä. Ja tämä jälleensyntyminen sisältää siis sen, että minä, jonka nimi on Paavo, olin syntynyt ennen tätä jossakin toisessa ihmisessä, jonka nimi oli vaikka Pekka, ja kuitenkin se oli sama; minä Paavo olin siinä Pekkana. Vaikka en tällä hetkellä muista, niin henkimaailmasta voin saada tietää, minkälainen minun elämäni oli Pekkana. Usko jälleensyntymiseen tässä muodossa oli kokolailla levinnyt Ranskassa. Amerikassa oli kyllä paljon spiritistejä, mutta he

eivät uskoneet jälleensyntymiseen. Jos he mediumin kautta ilmestyneiltä hengiltä kysyivät jälleensyntymisestä, eivät ne tienneet mitään siitä. Mutta ne henget, jotka Allan Kardecin ranskalaisen koulun mediumien kautta ilmestyivät, puhuivat siitä aina.

Madame Blavatsky sanoi, että hänen tehtävänsä oli taistella sitä käsitystä vastaan. Ja jos hän tahtoi esittää jälleensyntymistä oikealla tavalla, ei hän voinut tehdä sitä, ellei hän puhunut ensin ihmisen salaisuudesta. Kuinka ihmisessä on alempi ja korkeampi minä ja kuinka alempi minä ei suinkaan jälleensynny, se on kuolevainen, mutta korkeampi minä, josta meillä ei ole oikeastaan mitään tietoa, se jälleensyntyy. Ei hän voinut sitä ilman muuta sanoa. Jos joku toinen olisi saanut semmoisen tehtävän, olisi hän ehkä voinut esittää asian selvemmin. Madame Blavatsky ei ymmärtänyt muuta kuin että hänen oli taisteltava sitä jälleensyntymiskäsitystä vastaan mikä maailmassa oli. Hänen täytyi kieltää se jälleensyntyminen, josta Allan Kardecin koulu puhui. Sehän sisälsi, että ihminen jätettyään fyysillisen ruumiinsa ja ollessaan astraaliruumiissa, personallisessa minässä, syntyy tänne takaisin.

Mutta kun katselemme, kuinka luonnossa on, niin huomaamme, ettei semmoista tapahdu. Siis meidän täytyy sanoa: ei semmoista jälleensyntymistä ole, ei ainakaan kuin hyvin harvoissa tapauksissa. Jos hyvin pieni lapsi kuolee, niin hän ei siirry taivaaseen, hänen ei tarvitse luopua tuosta personallisesta siemenestä, joka on pieni ja kehittymätön, vaan hän syntyy takaisin samalla tasolla aivan pian. Ja joskus muulloinkin voi niin tapahtua: joku idiootti voi syntyä hyvin pian takaisin ilman mitään taivaselämää, ilman että hänen personallisuutensa tarvitsee haihtua olemattomiin, joka on taivas. Taivas on juuri sitä, että meidän personallisuutemme kuolee. Jos

tahtoisimme Allan Kardecin koulun reinkarnatsionistien tavalla väittää, että meidän personallisuutemme syntyy jälleen, silloin me kieltäisimme taivaan, sen elämän, joka on kuolemanjälkeisen elämän *raison d'être*.

Sentähden on niin luonnollista, ettei Madame Blavatsky voinut muuta kuin sanoa pontevasti: jälleensyntymistä personallisuuden tasolla ei ole. Hän ei vielä tuossa ensimäisessä kirjassa *Isis Unveiled* ennättänyt esittää seikkaperäisesti ihmisen olemusta, hän siinä taisteli enimmäkseen materialismia vastaan, tieteen ja uskonnon dogmatismia vastaan. Se on hyvin lennokkaasti kirjoitettu paksu kirja ja se on hyökkäys tieteen ja teologian dogmatismia vastaan. Ja siinä Madame Blavatsky yhtämittaa puhuu tieteen materialismia vastaan taistellessaan yliaistillisista ilmiöistä ja henkisestä tiedosta, mitä kaikilla vanhoilla kansoilla on ollut. Ja taas kun hän taistelee uskonnon dogmatismia vastaan, hän näyttää, etteivät kristilliset dogmit poikkea vanhoista pakanallisista käsityksistä, saattavatpa usein olla niiden alapuolellakin.

Vasta sitten kun Madame Blavatsky muutti Indiaan ja sieltä Europpaan hän ymmärsi ajan tulleen, että hänen nyt piti puhua ihmisen kaikista prinsiipeistä ja esittää jälleensyntyminen. Sentähden me huomaamme heti, kuinka hän myöhemmissä kirjoissaan, *Salaisessa Opissa, Teosofian Avaimessa* ja *Hiljaisuuden Äänessä* sekä lukemattomissa artikkeleissa, joita hän kirjoitti perustettuaan *The Theosophist* -lehden Indiassa[24], puhuu jälleensyntymisestä, mutta aina teroittaa sitä: jälleensyntyminen on henkinen asia, se koskee meidän henkeämme, sisintä olemuspuoltamme, korkeampaa minäämme. Personallisuudesta jälleensyntyy ainoastaan karma.

Tämä meidän korkeampi minämme on ihmisille yleensä

tuntematon. He eivät tiedä ollenkaan, että heillä on korkeampi minä. Me tunnemme ainoastaan oman personallisuutemme, ja tämä personallisuus on kuolevainen. Älkäämme liian itserakkaasti kuvitelko, että ”minä Paavo olen merkillinen olento, tulen ikuisesti olemaan”. Kuinka minä, Paavo se tai se, olisin maailmankaikkeudessa niin merkillinen olento, että minun pitäisi olla ikuisesti olemassa? Ei elämä tarvitse epätäydellisiä olentoja ikuisiksi olennoiksi vaan täydellisiä. Me kaikki olemme hetkellisiä. Sitten kun tulemme täydellisiksi ihmisiksi, kun kasvatamme itsemme täydellisiksi, silloin vasta saavutamme ikuisen elämän, kuolemattoman elämän. Täydellinen ja ikuinen elämä on sama asia. Meidän täytyy alkaa tällä hetkellä pyrkiä ikuiseen elämään, täydellisyyteen, samalla voitamme itsellemme kuolemattomuuden seppeleen. Mutta meidän ei pidä kuvitella, että meidän epätäydelliset, synnilliset, heikot personalliset muotomme olisivat ikuisia. Ne elävät tietysti kuoleman jälkeen, mutta meidän onnemme kuoleman jälkeen on siinä, että pääsemme niistä vapaiksi. Siinä on meidän taivaamme sekä siinä, että näemme inhimillisen täydellisyyden. Silloin kun sen näemme, silloin meidät täyttää sanomaton riemu: tuommoisen jos voisin saavuttaa, tuommoiseksi jos voisin tulla! Onko tuommoinen kohtalo minulle varattu joskus! Paljaasta riemusta me silloin yhdymme korkeampaan minään. Meidän personallinen minämme on niin väsynyt, mikäli se on epätäydellinen. Mikäli meissä on täydellistä ja hyvää, sikäli se puoli meistä yhtyy tuohon korkeampaan minään. Korkeampi minä täällä koulua käy, ja korkeampi minä voittaa jotain aina jokaisesta maanpäällisestä elämästä, se vetää itseensä tuoksun personallisuuden elämänkokemuksista. Ja kun me saavutamme ikuisen elämän joskus,

niin me saavutamme sen täällä personallisuudessa, meidän pitää personallisuudessamme puhdistua ja yhtyä tuohon korkeampaan minään. Ja se, että saavutamme sen täällä personallisuudessa, se on kuolemattomaksi tulemista. Me pakosta yhdymme korkeampaan minään kuoleman jälkeen, mutta kysymys ei ole ratkaistu silloin vielä. Vasta sitten se tulee ratkaistuksi, kun me tässä elämässä, vaikeuksissa, suruissa ja kärsimyksissä eläessämme ensin opimme ikävöimään ja sitten saavuttamaan juuri ikuista elämää eli täydellisyyttä, jota me myöskin nimitämme Kristukseksi. Kristus on ikuinen elämä, Kristus on täydellisyys, Kristus on se, joka meidät vapahtaa omasta itsekkäästä minästämme. Kristus on meidän vapahtajamme ja pelastajamme. Asia on sama.

Sitten on toinen kohta Madame Blavatskyn ensimäisessä julistuksessa, joka on tuntunut meistä puolinaiselta. Miksi Madame Blavatsky puhuu niin epäselvästi, eikö hän tiennyt asioita? Hän ei tässä ensimäisessä kirjassaan, *Isis Unveiledissa* ja ensimäisessä periodissaan Amerikassa puhu Kristuksesta niin, että me pääsisimme käsitykseen siitä kosmillisesta ja mystillisestä Kristuksesta, josta hän myöhemmin aina opettaa. Hän siinä nähtävästi hyökkää kirkon väärinkäsitystä vastaan ja esittää asiat niin, että me jäämme kysymään: mikä on oikein totuus? Ja ehkä me sitten tulemme semmoiseen johtopäätökseen, johon monet ovat tulleet. Madame Blavatsky puhuu tässä ensimäisessä kirjassaan aina yhtämittaa Jeesuksesta, Jeesus Natsarealaisesta, mutta sillä hän nähtävästi tahtoo tehdä pari asiaa selväksi. Toinen on se, että hän hyökkää sitä dogmaattista oppia vastaan, että Jeesus on Jumala, joka oppi kristikunnassa käsitettiin, ei metafyysillisesti, kuten me voimme sanoa, että Jeesus on Jumala vaan että Jeesus on Jumala, joka pelasti

meidät jonkinlaisella taikatempulla kuolemasta. Tätä käsitystä vastaan Madame Blavatsky hyökkäsi, sen hän tahtoi repiä palasiksi. Ja hän tahtoi myöskin näyttää, että Jeesus Natsarealainen oli samanlainen ihminen kuin muut suuret vapahtajat ja tietäjät, jumalanpojat, pitkin ihmiskunnan historiaa. Jeesus Natsarealainen oli siis ihminen, sitä Madame Blavatsky tahtoi teroittaa. Hän voi kyllä sanoa, että Jeesus oli korkea adepti, hän oli ihmeellisimpiä ihmisiä mitä maan päällä on ollut, mutta kuitenkin tahtoi hän aina teroittaa lukijainsa mieleen: Jeesus on ihminen, me emme saa käsittää häntä yliluonnolliseksi olennoksi. Hän oli ihminen, joka oli kulkenut suuren, pitkän kehityksen. Hän oli adepti.

Ja Madame Blavatsky puhuu, kuinka nimi Natsarealainen on sama kuin Nazaria, siis Jehoshua Nazaria, joka viittaa siihen, että Jeesus oli nasiiri eli semmoisessa salaisessa koulussa käynyt ja vihitty adepti.[25] Juutalaisten kesken puhuttiin profeettakoulusta ja nasiireista, ja nasiirin tunnusmerkki oli, että hän käytti pitkää tukkaa. Semmoinen oli Simson Vanhassa Testamentissa. Jeesus on kaikissa kuvissa mitä meillä on aina pitkätukkaisena, sanoo Madame Blavatsky, sillä aina kaikki kuvat, mitä taiteilijat ovat laatineet, ovat perustuneet siihen tietoon, että Jeesus oli nasiiri. Ja Jeesus oli itse asiassa nasiiri. Joku tiedemies on kai huomauttanut siitä, ettei Natsaret-kaupunkia ole löydetty historiallisesti Galileasta. Mutta se ei merkitse mitään Jeesus Kristuksen olemassaoloon. Hän on voinut olla olemassa huolimatta siitä, onko Natsaret-kaupunkia ollut vai ei.

Kun me luemme *Isis Unveiledia*, niin huomaamme, kuinka Madame Blavatsky puhuu myöskin siitä Jehoshuasta, joka eli sata vuotta ennen meidän ajanlaskuamme, Jehoshua ben Pandirasta, josta puhutaan juutalaisten Talmud-kirjassa ja Toldoth Jeshu -kirjassa,

siitä opettajasta, joka kivitettiin ja ripustettiin sitten puuhun.[26] Mutta Madame Blavatsky ei sano, että tuossa on kristikunnan Jeesus Kristus. Hän vaan kertoo asiat. Mutta yhdessä paikassa hän kertoo Jeesuksen aikalaisesta, Philo Judaeuksesta ja sanoo, että hän syntyi vähän aikaisemmin.[27] Tuo lause viittaa siihen, että hänen oma mielipiteensä kallistuu siihen, että Jeesus eli meidän aikakautemme alussa. Mutta koko asia jää avonaiseksi, sillä hänen tehtävänsä ja tarkoituksensa ei ollut lausua tuossa ensimäisessä kirjassa mitään lopullista vaan ainoastaan opettaa kaikkia ajattelemaan ja etsimään. Myöhemmin hän selittää sitten asiat tarkemmin. Meidän ei pidä käsittää väärin, tarkoitan, ei millään tavalla jesuiittamaisesti yhden tämmöisen ihmisen esiintymistä, ei niin, että tuommoinen ihminen kuin Madame Blavatsky esiintyy jesuiittamaisesti, että hän itsetietoisesti poliitikkona olisi sitä esiintyen tietoisesti milloin niin, milloin näin. Ei koskaan semmoisen suuren kulttuurityöntekijän ohjelma tapahdu poliittisesti, vaan hän ei osannut sen paremmin.

Olen tässä tahtonut kuvata hänen omaa asemaansa ja sieluntilaansa, miten hänen oli pakko esiintyä. Hän ei osannut paremmin. Joku toinen olisi voinut siinä onnistua paremmin. Ei se silti ole politiikkaa, semmoiseen ei voi lahjakas ja henkinen ihminen alistua. Aina semmoinen suurempi, lahjakkaampi ihminen esiintyessään on taiteilija siinä merkityksessä, että hän kyllä tekee parastaan, mutta hän itse luonnollisesti työtä tehdessään oppii, ymmärtää paremmin ja paremmin, miten hänen tulee esittää asiat. Ei hän ole vähemmän tietoinen alkaessaan, eivät hänen tietonsa suurten asioiden ja periaatteiden suhteen muutu, mutta yksityiskohdittain hänen tietonsa voivat kasvaa ja myöskin hänen kykynsä tuoda esille, mitä hänen sielussaan liikkuu, kasvaa ja kehittyy.

V
KRISTUS JA TEOSOFINEN LIIKE
Esitelmä Helsingissä 13.4.1930

Kristus-kysymystä Madame Blavatsky Amerikassa ollessaan ensimäisessä suuressa teoksessaan *Isis Unveiledissa* erittelee oikeastaan Jeesus-kysymyksen kannalta, kuten viime kerralla osoitimme. Madame Blavatsky näet puhuu tällä ensimäisellä kaudella Jeesuksesta ja tahtoo teroittaa, että Jeesus on ainoastaan yksi niistä monista vapahtajaolennoista, joita ihmiskunnan historia on nähnyt. Kaikissa suurissa uskonnoissa ja kulttuureissa on puhuttu tämmöisistä suurista ihmisistä, Jumalanpojista, tietäjistä, vapahtajista, jotka ovat olleet itseasiassa pitkälle kehittyneitä ihmisiä. Tätä ei kristikunnassa kielletty toisten uskontojen sankarien suhteen, mutta Jeesuksesta ajateltiin aina kristikunnassa, että hän oli Jumala, ei ihminen. Vaikka sanottiin, että hän oli ihminen, niin hän ei kuitenkaan heidän mielestään ollut ollenkaan ihminen vaan Jumala.

Madame Blavatsky tahtoo nyt tällä ensimäisellä julistuskaudella teroittaa, että Jeesuksesta emme saata historiallisesti tietää muuta kuin että hänkin oli ihminen ja korkealle kehittynyt ihminen. Madame Blavatsky huomauttaa tuossa kirjassaan *Isis Unveiled* monessa kohdin siitä, kuinka suuresti hän kunnioittaa Jeesus

Natsarealaista, kuinka Jeesus oli hänen mielestään ihmiskuntansa parhaimpia ja kuinka hänen oppinsa oli eetillisesti suunnattoman korkea. Mutta juuri tällä kaudella Madame Blavatsky puhui Jeesuksen inhimillisyydestä ja tahtoi todistaa, että Jeesus Natsarealainen oli henkilö; hänellä oli tapana sanoa: korkea adepti ja korkea mestari[28].

Sitten myöhemmällä kaudella Indiassa ja Europassa Madame Blavatsky käänsi huomion toisaalle ja puhui Kristuksesta, mutta tavalla, joka oli sangen outoa kristikunnalle. Hän sanoi, että jokaisen ihmisen kokoonpanossa, olemuksessa, on olemassa semmoinen prinsiippi (Madame Blavatsky sanoo tätä prinsiipiksi, alkuperustaksi, kun hän analysoi ihmistä), jota voidaan nimittää Kristus-prinsiipiksi[29]. Madame Blavatsky esittäessään Kristuksen olemusta käytti sanskritinkielisiä nimityksiä, ja sentähden ovat kaikille teosofeille tuttuja nimitykset: aatmaa, buddhi, manas. Näitä nimityksiä hän käytti ihmisen korkeammasta olemuspuolesta sen sisäisimmässä hengessään, itsessään.

On tehtävä selvä ero manaksen ja aatmaa-buddhin välillä. Manas on ihmisen järkevä, ajatteleva minä. Se on jaettu kahteen osaan: ylempään ja alempaan. Me tunnemme tavallisesti vain alemman minän tässä jokapäiväisessä olemuksessa eli personallisen minän, mutta kuitenkin on meissä myös tuo ajatteleva, korkeampi, puhdas järki, joka on meidän varsinainen inhimillisyytemme. Ja sitten meissä on myös tuo aatmaa-buddhi. Näitä Madame Blavatsky sanoo Kristus-prinsiipiksi, vaikka hän myös välistä sanoo, että Kristus-prinsiippi on aatmaa, ja välistä, että se on buddhi. Aatmaa on yleishenki, joka on kaikkialla, se on henki, tajunta, kaikkialla oleva henkitotuus, ja se on myös meissä. Sitä hän nimittää Aalajaksi eli

maailmansieluksi. Se ei ole oikeastaan kenenkään ihmisen oma, vaan se on kaikkien yhteinen ja on kaikissa ihmisissä. Se, että se on jokaiselle ihmiselle ominainen, se riippuu siitä, että tämän aatmaan yhteydessä on buddhi. Jos aatmaa on puhdas henki, niin buddhi on sen verho. Buddhi on ihmisrakkaus, veljesrakkaus. Veljesrakkaus on suuren yhteishengen ilmennys, ja se piilee jokaisessa meissä. Itse aatmaa, yleishenki, on Kristus, mutta myöskin sanoo Madame Blavatsky, että buddhi on Kristus, koska se on jokaisessa ihmisessä hänen veljesrakkaudessaan. Mikä meissä on veljesrakkautta, epäitsekästä, antaumusta, se on buddhia eli Kristus-rakkautta, Kristus-prinsiippiä.

Sekä aatmaa että buddhi on erotettava manaksesta, joka on ihmisen yksilöllisyys minuudessa. Madame Blavatsky sai tämmöisen kuvan ihmisestä eritellessään häntä. Me ihmiset olemme personallisia olentoja, ja se merkitsee sitä, että tunnemme ainoastaan alemman puolen itsestämme, nuo neljä alempaa osaa, meidän personallisen minämme; alempi ymmärryksemme, joka osaa laskea ja katsoa personallista parastamme, on tärkeimpänä osana siinä. Mutta harvat meistä tietävät itse, että meissä on myös korkeampi minuus. Tämä löytyy kuitenkin jokaisessa meissä, ja se on ihmisen varsinainen yksilöllisyys, korkeampi manas ja sen takana Kristus-prinsiippi.

Näin kuvasi meille Madame Blavatsky ihmistä. Sitten hän lisäsi: ”Jokainen ihminen voi, sentähden että hänessä on Kristus-prinsiippi, rajattomasti kehittyä, saavuttaa täydellisyyden, josta jokaisessa uskonnossa ja filosofiassa on puhuttu.” Ihmisen täytyy jättää alempi minänsä ja etsiä yhteys korkeamman minänsä kanssa, joka voi kehittyä sen nojalla, että hänessä on Kristus-prinsiippi. Tämä ei ole

mitään unelmaa tai fantasiaa, jonka hän olisi keksinyt, vaan täydellisiksi tulleet ihmiset ovat sen sanoneet.

Madame Blavatsky puhui usein mestareista, sellaisista salaperäisistä olennoista, jotka ovat saavuttaneet inhimillisen täydellisyyden, tietävät täydellisen totuuden ja hallitsevat luonnonlakeja ja ovat ikäänkuin elämän ja kuoleman herroja. Näistä mestareista yksi on Buddha, toinen Zarathustra, kolmas Jeesus Natsarealainen y.m. Ja aina kaikissa uskonnoissa uskotaan johonkin tällaiseen korkeaan mestariin, ja siten tiedämme, että ihminen voi kehittyä ja saavuttaa täydellisyyden. Madame Blavatsky sanoo, että hän tietää, että näitä ihmisiä on olemassa, eivät he ole kuolleet. Silloin kun Buddha tai Jeesus Natsarealainen saavutti täydellisyyden, eivät he kuolleet vaan tulivat iankaikkisiksi olennoiksi, jotka yhä tänä päivänä elävät. ”Minä tunnen monta personallisesti, ja minut on lähetetty heistä todistamaan”, sanoo Madame Blavatsky, ”jokainen ihminen on kutsuttu saavuttamaan sama täydellisyys kuin nuo muutamat ovat saavuttaneet”.

Madame Blavatskyn julistus Kristuksesta (kun minä sitä analysoin jälestä päin) oli aivan täydellinen. Toiselta puolen Kristus oli sisäinen, mystillinen prinsiippi, joka on meissä ihmisissä, toiselta puolen Kristus oli jotakin kosmillista, joka ei kuulunut kellekään vaan josta jokainen ihminen on osallinen sen nojalla, että se sama prinsiippi on hänessä.

Niin sanoi Madame Blavatsky, mutta sitten hän kuoli v. 1891. Sen jälkeen alkoi teosofisessa liikkeessä toinen aika. Sitä ei voinut heti huomata, mutta myöhempinä vuosina tuli selväksi, että teosofinen liike oli astunut toiseen vaiheeseen, toiseen kehityskauteen, jossa juuri tämä Kristus-kysymys astui keskeisimmäksi. Niinkuin on

luonnollista, meidän ajatuksemme täällä länsimailla askartelee Kristus-kysymyksen yhteydessä, ja siksi ymmärrämme, että kun teosofinen liike astui toiseen vaiheeseen, niin teosofiset henkilöt asettuivat pohtimaan teosofisen liikkeen kohtaloita ja ratkaisemaan näitä tärkeitä kysymyksiä jollakin tavalla.

Nyt on huomattava, että nämä ihmiset, jotka jäivät Madame Blavatskyn jälkeen teosofisen liikkeen johtoon, olivat erinomaisen älykkäitä, viisaita ihmisiä ja Blavatskyn oppilaita ja uskotuita, joille hän oli näyttänyt tietä ja antanut joitakin itämailla saamiaan neuvoja, millä tavalla heidän on kehitettävä itseään, ja heissä tuli esille semmoisia voimia ja kykyjä, että he voivat todeta itselleen, että Madame Blavatskyn sanomat asiat olivat tosia, että itse voivat tutkia niitä ja siten päästä kosketukseen Madame Blavatskyn ilmoittaman mestarin kanssa. Nämä olivat eteviä ihmisiä, jotka jäivät Teosofisen Seuran johtoon Madame Blavatskyn jälkeen.

Kuitenkin täytyy sanoa, että jos ei opetuslapsi seuraa uskollisesti opettajan näyttämää suuntaa, niin on mahdollista joutua aivan toisten asiain yhteyteen kuin mistä opettaja oli toivonut että otettaisiin selvää. Sillä kun oppilaissa kehittyy selvänäköisyyskykyjä ja he oppivat näkemään luonnon salaisuuksia, niin on luonnollista, että he innostuvat omiin näkemyksiinsä ja kokemuksiinsa. Mikä on silloin luonnollisinta? Tietysti se, että he alkavat ajatella, että minä tiedän kaikki asiat ja näen kaikki probleemit, ja tietysti mestarin avulla, mutta minä olen sangen viisas. Tämä on luonnollista. Ne, jotka eivät ole tunteneet näkymättömän maailman kosketusta, eivät tätä psykologista seikkaa voi ymmärtää. Meidän kannalta katsoen on kyllä säilytettävä luottamus opettajan neuvoihin. Mutta kun ihminen huomaa tulevansa aivan toisen maailman kansalaiseksi kuin mikä

tämä näkyväinen maailma on, niin silloin ihminen pian ihastuu, kadottaa objektiivisen tasapainonsa ja luulee olevansa sangen objektiivinen, tasapuolinen ja oikeamielinen mutta kuitenkin selvästi lankeaa personallisuutensa kuiluihin tai ylpeytensä kuiluihin. Se voi olla niin näkymätöntä ja hienostunutta, että sitä tuskin itse voi huomata. Semmoinen vaara on lähellä ihmistä, joka saa astua näkymättömiä maailmoita tutkimaan.

Emme saata millään tavalla ihmetellä, että tuossa teosofisen liikkeen toisessa vaiheessa kehittyneet ihmiset jonkun verran yliarvioivat näkemyksiään ja kokemuksiaan ja unohtivat Madame Blavatskyn neuvoman tien. Tämän todistaa teosofisen liikkeen historia. Kun katselemme ja tutkimme perästäpäin tämän liikkeen toista vaihetta, niin huomaamme selvästi, että se, mikä askarrutti näitten etevimpien teosofien mieltä, oli: Mutta mikä sitten tämä Kristus oikein on? Ja mitenkä mystillinen, sisäinen prinsiippi pääsi muutamissa kehittymään niin äärettömän korkealle, tai paremmin sanoen, miten se muutamissa ilmeni niin äärettömän korkealla tavalla, miten se esimerkiksi Buddhassa ja Jeesuksessa tuli näkyviin niin yliluonnollisen suurenmoisella tavalla, että vaikka ihmiskunnassa on tuhansia, miljoonia yksilöitä, niin ei ole toisia, jotka olisivat saman korkeuden saavuttaneet. Miten on tämän salaisuuden laita?

Silloin, koska nämä etevät teosofit olivat joutuneet kosketukseen akaashan eli luonnonmuistin kanssa, rupesivat sitä kysymystä tutkimaan aivan henkilökohtaisesti, niin että näkivät taaksepäin sillä selvänäköisellä silmällä Buddhan ja Jeesuksen aikoihin. He tutkivat heidän personallisuuksiaan ja tutkivat historiallisesti heitä ja toisia suuria tietäjiä, jotka olivat eläneet maan päällä. He vaivuttivat itsensä

siihen näkemystilaan, että saattoivat katsella Kristuksen ja Buddhan maallista elämää ja siten tunkeutua heidän sieluelämäänsä ja näkivät ikäänkuin sen syviin uumeniin. He tutkivat sitä jälleensyntymisen kannalta, olivathan he myös näkevinään omaa jälleensyntymissarjaansa. He näkivät, mitä ennen olivat olleet ja miksi kehittyneet. Kun he huomasivat, mikä ero oli heidän ja noiden korkeiden ihmisten välillä, niin he innostuivat katselemaan korkeiden ihmisten kehitystä. Vanha traditsioni oli itämailla se, sanoo Madame Blavatsky, että kun Gautama Siddharta 28 vuotta täytettyään lähti ulos metsiin mietiskelemään jättäen kuninkaallisen elämänsä, vaimonsa ja lapsensa, niin hän vasta joitakin vuosia ponnisteltuaan, mietiskeltyään lopuksi istui boodhipuun alla ja tuli Buddhaksi. Hän oli ollut sitä ennen Boodhisattva. Ja Madame Blavatsky oli sanonut, että vasta sitten kun Jeesus Natsarealainen Jordanissa kastettiin, vasta sitten Kristus tuli hänessä eläväksi, Kristus laskeutui häneen, Kristus-prinsiippi puhkesi täydelliseen toimintaan. Ennen sitä hän oli korkea adeptiolento. Näin on Madame Blavatsky kirjoittanut *Isis Unveiledissa* ja myöskin myöhemmin[30].

Kun Madame Blavatskyn opetuslapset sitten myöhemmin ajattelivat, miten tämä kaikki oli, niin he johtuivat seuraavaan, puhuen silloin ainoastaan Jeesuksesta: Jeesus oli opetuslapsi, korkealle kehittynyt adepti, joka oli syntynyt Jeesus Natsarealaisen ruumissa, mutta Jordanin kasteessa tähän Jeesukseen laskeutui Kristus, ja Jeesus Natsarealainen astui silloin ulos omasta ruumiistaan ja jätti ruumiinsa Kristuksen käytettäväksi. Mikä oli Kristus? Hän oli Boodhisattva, toisin sanoen paljon korkeampi olento, mestari. Jeesus Natsarealainen ei ollut mikään mestariolento, hän oli korkealle kehittynyt opetuslapsi, mutta Kristus oli hyvin

pitkälle kehittynyt mestariolento, Boodhisattva, joka työnsi Jeesuksen syrjään ottaen hänen ruumiinsa haltuunsa. Sen jälkeen Jeesus oli Kristus eli tämä maailmanopettaja. Mikä taas tämä maailmanopettaja oli? Niinkuin Besant ja Leadbeater selittivät, niin tämä Boodhisattva eli maailmanopettaja oli kaikista vanhimpia ja ensimäisiä ihmissieluja meidän ihmiskunnassamme, jo vanhassa Atlantiksessa mestariasteen saavuttanut. Kristus ja Buddha ovat äärettömän vanhoja sieluja, kaikista korkeimmalle kehittyneitä sieluja mitä ihmiskunnassa on ollut. Hän, joka sittemmin tuli Buddhaksi, oli saanut maailmanopettajan viran ja tullut Boodhisattvaksi eli maailmanopettajaksi ensin, ja nyt hänen rakas veljensä ja ystävänsä Kristus tuli siksi maailmanopettajaksi silloin kun tuo entinen tuli Buddhaksi, siis noin 600 vuotta ennen ajanlaskumme alkua. Silloin silloinen maailmanopettaja Boodhisattva tuli Kristukseksi. Hänen nimensä ei ollut silloin Kristus, mutta hän otti tuon maailmanopettajan viran vastaan. Ja nyt hän Galileassa käytti kolmen vuoden aikana Jeesus Natsarealaisen ruumista esiintyäkseen silloin maailmanopettajana, Kristuksena, Boodhisattvana. Tämä Boodhisattva oli heidän tutkimustensa mukaan elänyt 100 vuotta ennen Kristusta. Hän oli se sama, josta juutalaiset puhuvat Talmudin kertomuksissa ja joka kivitettiin kuoliaaksi Lyddassa 33 vuoden iässä noin sata vuotta ennen meidän ajanlaskuamme.[31]

Tässä toisessa Teosofisen Seuran vaiheessa, aikakaudessa, ei jäänyt yksinään tuohon auktoriteettiasemaan Besant ja Leadbeater, vaan Saksassa esiintyi myöhemmin tohtori Steiner, joka selitti asiat vähän toisin. Hän liittyi teosofiseen liikkeeseen ja luki itsensä teosofiksi ja oli Saksan Teosofisen Seuran ylisihteeri. Kaikki, mitä

hän silloin opetti, kävi Teosofisen Seuran nimissä, ja myöhemmin siitä syntyi antroposofinen liike, ja nykyään sanotaan, että se on aivan toista kuin teosofia eikä ole missään yhteydessä teosofian kanssa. Mutta tämä antroposofinen haarautuma ei ollut ainoa viime vuosikymmenellä, kaikki ne olivat alkuaan teosofisia. Jos antroposofinen liike myöhemmin olisi unohtanut, että se kuuluu teosofiseen liikkeeseen ja että se on jossakin kohdin muunnettua teosofiaa, niin se on sen omaa vastattavaa, mutta me emme saa unohtaa, että antroposofinen liike syntyi teosofisena haarana.

Steinerin kanta on siksi kiintoisa ja siksi poikkeava Besant-Leadbeater -kannasta, että se herätti paljon huomiota ja vastustusta. Tohtori Steiner sanoo tällä tavalla: ”Jeesus Kristus ei suinkaan elänyt 100 vuotta ennen meidän ajanlaskua vaan sen alussa. Se Jeesus, joka eli 100 vuotta ennen meidän ajanlaskua”, sanoo hän aivan kuin ohimennen, ”ei ollut meidän kristikuntamme Kristus, vaan se oli Jehoshua ben Pandira, jota ei ole sekoitettava kristikunnan Kristukseen”.[32] Tohtori Steiner sanoo, että se Kristus, joka Jordanin kasteessa yhtyi Jeesukseen ja joka, niinkuin Besant selitti, työnsi Jeesuksen syrjään, se Kristus ei kuulu meidän ihmiskuntaan minkäänlaisena korkeampana adeptiolentona, maailmanopettajana, vaan se Kristus oli paljon vanhempi olento meidän maapallomme varhaisemmasta manvantarasta, ruumistuksesta.[33]

Meidän maapallomme on nyt neljännen luomiskauden manvantarassa, kolmas luomispäivä on n.s. kuumanvantara. Maapallomme toinen luomispäivä, manvantara oli aurinkomanvantara. Kristus oli ihminen tästä toisesta, aurinkomanvantarasta, kaikista korkein ihmisolento tästä. Näin Steiner selitti. Siis Kristus, joka laskeutui Jeesukseen Jordanin

kasteessa, ei ole ihminen meidän ihmiskunnasta, vaan miljoonia vuosia varhemmasta maailmankaudesta, jossa Kristus oli korkealle kehittynyt ihminen. Tämä Kristus se ruumistui Jeesukseen Jordanin kasteessa ja työnsi Jeesuksen syrjään.

Tässä kohtaa olivat kaikki yhtä mieltä, sekä Steiner, Besant että Leadbeater, mutta tri Steiner katsoi koko Kristuksen esiintymistä suuremmassa valossa kuin nämä toiset teosofiset opettajat. Se oli ihmiskunnan keskeinen draama ja se muutti kaikki, koko ihmiskunnan historian. Sentähden Kristuksen työ oli kertakaikkinen työ. Hänen ruumistuksensa oli ainutlaatuinen, jota oli valmistettu miljoonia vuosia, ja nyt kun hän kuoli Golgatalla, hänen verensä vuoti maahan ja puhdisti maapallon auran, ja nyt hänen ei tietysti tarvitse enää ruumistua uudestaan tänne maan päälle[34]. Sentähden tri Steiner painosti erikoisesti sitä seikkaa, että Kristus ei inkarnoidu, kun Besant ja Leadbeater olivat ruvenneet puhumaan, että tuo Boodhisattvan eli Kristuksen ruumistuminen Jeesus Natsarealaisessa oli ainoastaan episoodi hänen elämässään, että hän oli maailmanopettaja, joka valvoi ja johti kaikkia uskontoja ja piti huolta maailman kehityksestä ja syntyi aina silloin tällöin maan päälle. Se kuului hänen virkatehtäviinsä. Siis hänen ruumistuksensa Jeesus Natsarealaiseen oli ainoastaan yksi ainoa etappi, tehtävä, mutta hänen täytyi jälleensyntyä yhä uudestaan. He sanoivat, että nyt hän, Kristus eli maailmanopettaja, Boodhisattva, tulee ruumistumaan uudestaan hyvinkin pian.

Me tiedämme kaikki, että tämä ennustus kiteytyi siihen muotoon, että Kristuksen ruumistuminen oli odotettavissa aivan lähiaikoina; he alkoivat puhua siitä vuonna 1909 ja sanoivat, että tämä ruumistuminen on odotettavissa ehkä 10 tai 15 vuoden perästä, jollei

aivan jo vuonna 1910, niin ainakin muutamia vuosia myöhemmin, ja sanottiin, että ruumis on katsottu, mihin Boodhisattva eli Kristus tulee pukeutumaan. Ja me, jotka olemme seuranneet heidän historiallisia vaiheitaan, tiedämme, että myöhemmin vuonna 1925 ja siitä lähtien on selvästi sanottu, että Boodhisattva eli Kristus on ottanut asuntonsa valikoimansa henkilön ruumiiseen ja se henkilö on Krishnamurti. Myöhemmin lisättiin, että Boodhisattva ei ole mennyt tällä kertaa samalla tavalla kuin Palestiinassa opetuslapsen ruumiiseen ja työntänyt hänen minuuttaan syrjään, niinkuin teki Jeesuksen suhteen, vaan nyt hän ei työntänyt Krishnamurtin minuutta syrjään, vaan Krishnamurtin minuus yhtyi Boodhisattvan minuuteen niin, että Boodhisattva voi puhua Krishnamurtin kautta.

Niin oli selitetty, mutta me tiedämme, että se on ollut aina maailman silmissä, teosofienkin silmissä kuin surunäytelmää, sangen surullista laatua, sillä kaikki ne opetukset, mitkä Besant ja Leadbeater ennustivat tuon Boodhisattvan työn suhteen, jotka koskevat myös niitä opetuslapsia, jotka hän olisi valinnut itselleen, ovat nyt saaneet kaatua, kun Krishnamurti itse on taistellut itsensä vapaaksi siitä holhouksesta, missä hän on ollut ja selittänyt, että hän ei ole mitään eikä hänellä ollut opetuslapsia; hän on kyllä sisässään saavuttanut jotain ja tehnyt jotain, niinkuin hän itse sanoo: löytänyt rakastettunsa, mutta tämä neuvoo häntä kulkemaan riippumattomana eikä ottamaan mitään opetuslapsia. Hän aivan kauhistuu sitä ja päinvastoin tahtoo, että ihmiset kulkisivat itsenäisesti eikä toisten jälessä.[35] Hän on osoittautunut sangen miellyttäväksi ilmiöksi, mutta ne ennustukset, joita hänestä on sanottu, ne ovat surunäytelmää. Lohdutuksena tämän näytelmän rinnalla oli tri Steinerin sanoma sana, että Kristus ei ruumistunut uudestaan. Kristuksen työ

Palestiinassa oli aivan ratkaisevaa laatua ja aivan omalaatuista ja jatkuu näkymättömässä maailmassa eikä hän synny uudestaan näkyväiseen maailmaan.

Tämä toinen periodi teosofisen liikkeen historiassa päättyi siihen, että oli kaksi tämmöistä pinnalta katsoen hyvin eriävää näkökantaa. Toinen sanoi, että Jeesukseen ruumistui Boodhisattva, joka ruumistuu uudestaan, ja se on sama kuin Kristus, ja tämä tapahtui 100 vuotta ennen meidän ajanlaskuamme. Toinen kanta oli se, että Jeesus Natsarealaiseen ruumistui, ei mikään korkea ihminen vaan korkealle kehittynyt arkkienkeli, olento, joka ei enää ruumistu. Teosofinen maailma oli jakautunut kahteen sangen suuresti eriävään leiriin. Mutta yksi piirre niissä oli yhteinen, ja se oli se, että Jeesus Natsarealaista sanottiin ihmiseksi, opetuslapseksi, oli hän kuinka kehittynyt tahansa ja että Jeesus Natsarealaisen minuus työnnettiin syrjään silloin kun Kristus häneen astui ja että tämä Kristus oli toinen olento. Oli hän sitten korkealle kehittynyt ihminen meidän ihmiskunnastamme tai hirveän kehittynyt olento toisesta luomiskaudesta, se on vähäpätöinen asia; se on psykologisesti katsoen sama asia, sillä joka tapauksessa Jeesus Natsarealaisen ruumiin valtasi joku korkea olento, oma ruumis meni syrjään ja sen valtasi toinen, joka oli paljon korkeammalle kehittynyt.

Näin nämä kaksi mielipidettä yhtyvät tässä tärkeässä kohdassa samaan, ja silloin minusta painaa jonkun verran vaa'assa ehkä kymmenientuhansien, ehkä miljoonien vakavien kristittyjen kokemukset, sellaisten, jotka ovat löytäneet Jumalan, ja se kokemus on, että he eivät olisi voineet saada mitään rauhaa, jos korkein, josta he jotakin tiesivät, Jeesus Kristus, heidän vapahtajansa olisi ollut vaan paljastaan ihminen, tai ollenkaan ihminen. Jos hän vapahtajana

olisi ollut ihminen, he eivät olisi voineet saada siitä mitään lohdutusta ja rauhaa, sillä he kaipasivat semmoista jumalaa, joka ei ollut koskaan mitään syntiä tehnyt, semmoista, joka on kaiken yläpuolella ja on aina ollut kaiken yläpuolella. Jos Jeesus Kristus toi heille Jumalan, niin hän ei tuonut sitä ainoastaan sillä tavalla kuin joku lähettiläs, joka sanoo: tuossa on Jumala, johon uskokaa, vaan Jeesus Kristus toi Jumalan semmoisena kuin se oli hänessä, hän itse oli tuo Jumala. Hän itse nosti heidät synnin suosta, pahasta, itsekkyydestä, raihnaudesta ja sairaudesta, huonoudesta ja heikkoudesta sekä epäuskosta. Hän vapahti heidät ja lunasti heidät. Semmoinen on miljoonien kristittyjen kokemus. Me emme puhu mitään kristillisistä kirkoista emmekä papeista, jotka eivät siitä mitään tiedä, vaan ainoastaan niistä todellisista kristityistä, jotka ovat parin tuhannen vuoden aikana näin tunteneet ja joita on siellä täällä ja jotka ovat todellisesti kokeneet, että Jeesus Kristus on heille vapahtaja. Heidän mielestään on mitä hirmuisinta profaneerausta, jumalatonta, jos sanotaan Jeesus Kristuksen eläneen silloin ja silloin ihmisenä, tuhansia, miljoonia vuosia sitten, olleen arkkienkelinä siellä ja siellä. Sitä he eivät ymmärrä, se nousee yli heidän järkensä ja käsityksensä. Mutta se ainoa Jumala, jonka he ovat tunteneet ja se vapahtaja, jonka he ovat sisässään löytäneet, on tullut heitä vastaan Jeesuksessa Kristuksessa.

Nyt voidaan sanoa, että tämä on semmoinen psykologinen kysymys ja voi olla harhaa, se voi olla liikutusta heidän sisässään, jolla ei voi olla mitään tieteellistä arvoa. Silloin ei ole merkinnyt paljon, mitä muut yksityiset ihmiset ovat kokeneet. Ihmiset voivat kokea paljon, ja tulee ottaa huomioon toinen objektiivinen tosiseikka, nimittäin että ero on suuri ollut aina kristittyjen ja toisten uskontojen

seuraajien välillä. Esimerkiksi itämailla ihmiset pakenevat elämää, he vetäytyvät pois elämästä, he ovat pessimistejä ja sanovat, että elämä on kurjaa, sitä täytyy paeta, ei saa rauhaa muualla kuin toisella puolella, näkymättömässä maailmassa. Todelliset kristityt taas ovat huomanneet, että tällä elämällä on hyvin suuri arvo eikä pidä paeta tässä näkyväisessä elämässä viidakoihin ja erämaihin vaan täytyy olla keskellä elämää. Se kammio, johon meidän on paettava ja jossa me voimme puhua Isämme kanssa, on omassa sydämessämme, siinä on Jumala.

Jumala tekee työtä tässä näkyväisessä maailmassa, Jumala on tullut lunastamaan koko ihmiskuntaa, ei ainoastaan niitä, jotka menevät viidakkoon tai istuvat pilarien päällä, vaan kaikkia Hän on tullut lunastamaan. Se merkitsee sitä, että Jumala on tullut rakentamaan valtakuntaansa tänne maan päälle. Kun ihmiseen tulee Jumala tai kun Jumala tulee ihmiseen, niin ihminen alkaa rakentaa Jumalan valtakuntaa tänne maan päälle, ei vetäytymällä pois tästä näkyväisestä elämästä vaan keskelle tätä näkyväistä elämää. Tämä on suunnattoman suuri ero kristittyjen ihmisten ja vanhan itämaisen käsityksen välillä. Muualla paetaan elämää, mutta täällä etsitään elämää. Ihminen, joka on vapautunut synnistä, ei mene mihinkään yksin vaan tahtoo auttaa veljiään, sillä hän on huomannut, että tämä on verrattain lähellä, se tulee vapahtajan mukana.

Nämä tosiseikat painavat mielestäni paljon vaa'assa, ja minun tekee mieleni sanoa, että teosofinen liike on astunut kolmanteen vaiheeseen, ja se vaihe on se, jota nimitämme Ruusu-Risti -kaudeksi tässä teosofisessa liikkeessä. Ja vaikka tämä Ruusu-Risti on alkanut vasta 1920, siis kymmenen vuotta sitten, niin se tietysti todellisuudessa, mitä minuun tulee, alkoi jo heti viime vuosisadalla.

Se alkoi hyvin pian sen jälkeen kun tulin teosofiksi, sillä jouduin heti kosketukseen Madame Blavatskyn teosofian kanssa, ja hän sanoo, että ihmisessä on mystillinen Kristus eli Kristus-prinsiippi, mutta se on samalla koko maailman täyttävä Kristus-prinsiippi, aatmaa, joka ei ole hänen oma ainoastaan, vaan kaikkiallinen henki, kosmillinen prinsiippi. Se on myös ihmisessä. Minä tutustuin nuoruudessani Madame Blavatskyn teosofiaan, jolloin ei vielä toinen vaihe teosofiassa ollut alkanut. Vuonna 1893 tutustuin teosofiaan ja vuonna 1894 (tammikuussa) tulin teosofiksi, ja silloin ei tiedetty mitään uudesta Kristus-näkemyksestä, joka tuli myöhemmin. Minulla oli heti tutustuttuani Blavatskyn teosofiaan oma kokemus, joka oli sitä laatua, että minusta nyt perästäpäin, kun kolmas vaihe teosofisen liikkeen historiassa on alkanut, joka vaihe itse asiassa liittyy Madame Blavatskyn teosofiaan, tuntuu niinkuin tuossa toisessa kaudessa olisi kuljettu harhaan ainoastaan sentähden, että sitä johtavat henkilöt olivat niin eteviä ja saivat tietää niin paljon ja tekivät havaintoja näkymättömässä maailmassa.

Tämä kolmas periodi on paljon vaatimattomampi, ja se liittyy Madame Blavatskyn näkemyksiin, ja mikä siinä on omaa näkemystä, niin se joka tapauksessa koettaa pysyä alkuperäisessä suunnassa. Sentähden tekee mieleni sanoa tämän Kristus-kysymyksen suhteen, että tuo suuri näkemys Kristuksen eli Boodhisattvan menneisyydestä oli joko harha- tai oikea näkemys. Sitä en tahdo, sitä en ole oikeutettu sanomaan, mitä ajattelen siitä, mutta otaksutaan, että se on oikea tai että se on harhaa, mutta nuo näkemykset, että Boodhisattva oli Buddhan työtoveri ja Atlantiksella tuli mestariksi ja että Kristus oli hirmuisen vanhasta maailmankaudesta kotoisin oleva Logos-olento, se on kaikki semmoista, joka korkeintaan koskee Jeesus

Natsarealaista. Sillä näkemyksellä ei suoranaisesti ole tekemistä Kristuksen kanssa. Se koskee Jeesuksen personallista menneisyyttä, aivan kuin nämä näkijät olisivat nähneet Jeesuksen jälleensyntymisiä ja menneitä ruumistuksia ja sitten Boodhisattvan ruumistuksiin.

Jeesus Natsarealainen oli ihminen meidän ihmiskunnassa, yhdentekevää, kuinka vanha ja minkälainen esikoinen meistä veljistä. Jeesus Natsarealainen oli joka tapauksessa ihminen, mutta Kristus, niinkuin Madame Blavatsky sanoo, kosmillinen Kristus, Aalaja, maailmansielu, ei ole minun eikä sinun omaa, ei Jeesus Natsarealaisen omaa eikä Buddhan omaa eikä kenenkään omaa. Se on Isän Jumalan täydellisyysajatus, taivaallinen ihminen, makroprosoopos, suuret kasvot[36]. Tämä Kristus, joka siis on kosmillinen Kristus, valtasi Jeesuksen kokonaan. Ei siis millään tavalla työntänyt Jeesusta syrjään, niin että Jeesus olisi tällä hetkellä mestarina, joka olisi toinen kuin tuo Kristus Jeesus. Ei suinkaan. On tietysti olemassa mestareita, ohimennen sanottuna, ja on olemassa Libanonin Jeesus[37], mutta kaikki nuo mestarit ovat korkealla olevia ihmisiä eivätkä ole sama kuin Jeesus Kristus, kuin se inhimillinen jumalolento silloin kun kosmillinen Kristus valtasi Jeesuksen. Jokainen ihminen pyrkii siihen, jokainen mestari, olkoon kuinka korkea tahansa, pyrkii siihen, että kosmillinen Kristus valtaisi hänet kokonaan. Jeesus Kristus tuo meille Jumalan: "Ken minut näkee, hän näkee Isän."[38] Sen, minkä me tiedämme Jumalasta, sen me näemme Jeesuksen Kristuksen personasta.

Sentähden on luonnollisesti ennen ollut ja vielä tänäpäivänä on paljon pessimismiä, kun katselee tätä luontoa ja elämää ja näkee, kuinka vaikeaa ja kurjaa täällä on ja kuinka kaikki elämä on kidutusta ja kuinka paljon tuskaa täällä on. Niin oli Buddha suuri

pessimisti, sillä he eivät tunteneet muuta Jumalaa kuin sen, joka oli äärettömän korkealla ja kaukana, jota ei voi syyttää tästä tuskasta, koska meille on avattu tie pakenemaan tätä tuskaa. Se on se vanha käsitys Jumalasta, korkea käsitys.

Jeesus Kristus tuo Jumalan aivan uudessa muodossa. Jeesus Kristus sanoo, että Jumala on rakkaus. Me hämmästymme, että onko Jumala rakkaus. Kuinka on mahdollista, että Jumala on rakkaus, kun kaikki on niin äärettömän tuskallista? Ja kuitenkin kun katsomme Jeesus Kristusta, niin huomaamme, että hän on rakkaus. Kuinka on selitettävissä tämä ristiriita suuren tuskan ja rakkauden välillä. Se on ratkaistavissa sillä tavalla, sanoo Jeesus, että minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä[39].

Jumalalla ei ole valtaa tämän aineen, tämän maajaan, tämän tuskan yli, sillä tämä on lakisiteinen kosmos ja tässä on tuskaa, mutta rauha on tuskan ja kärsimyksen, ilon ja nautinnon yläpuolella. Sentähden on välttämätöntä, että saamme tuntea, mitä tuska ja kärsimys on, että sitten sisässämme tuntisimme, mitä rauha on. Isä on ääretön rauha, joka on kaiken kärsimyksen yläpuolella mutta jolla ei ole valtaa, koska aineella on yhtä suuri valta kuin hengellä.

Henki on saavuttanut vallan aineen yli Jeesuksessa Kristuksessa. Hän voitti tuskan, synnin, itsekkyyden ja kuoleman. Hän nousi ylös. Siis kun hän sanoo: ”ken minut näkee, hän näkee Isän”, niin hän sanoo: minä näytän nyt, mitä Isä voi olla, mitä Jumala on. Minä olen ilmoittanut Jumalan, minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä, mutta minä en käytä omaa tahtoa, vaan täytän ainoastaan Isän tahdon. Minä teen, mitä Isä tekee[40]. Niitä tekoja, mitä Isä tekee, niitä minä teen, mutta en tee mitään omaa. Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä, mutta minä en mene

muuttamaan mitään. Tämä on tuskan ja kärsimyksen koulu, tätä täytyy kaikkien käydä, minä en sitä muuta toiseksi muuta kuin siihen määrään kuin Isä tahtoo. Minä annan tämän avaimen, uuden käskyn minä annan: rukoilkaa mitä tahdotte. Jos tahdotte päästä tuskasta ja kärsimyksestä, tapahtukoon se silloin epäitsekkäästä syystä ja rakkaudesta toisiin. Jos tahdotte päästä sairaudesta, vaikeuksista ja huolista, niin se ei saa tapahtua muuta kuin sentähden, että voisi vapaammin rakastaa. Ei mistään itsekkäästä syystä, sillä se ei kuulu Jumalaan. Minä en pyydä mitään itselleni, minä vain rakastan. Niin teidänkin täytyy oppia rakastamaan. Silloin saat pyytää mitä vain ja sinulle annetaan ja sinä tulet terveeksi kaikista sairauksista, niin ettei mikään enää voi uhata sinua. Mutta älä tee syntiä enää. Minä autan ketä tahansa teistä, minä teen mitä ihmeitä tahansa ja teen terveeksi, miksi tahansa, kun vaan lupaat minulle: en koskaan enää tee syntiä, niinkuin Jeesus sanoo: ole terve, mutta älä enää tee syntiä. Jos sitten vielä tekee syntiä, niin menee takaisin elämän lain alle, karman lain alle. Sitten seuraa kärsimykset, ja synnin palkka on kuolema. Jos tahdotte, että nostan teitä, niin nostan teitä ja te annatte itsenne kokonaan, sielunne, henkenne ja minuutenne Isälle Jumalalle. Silloin ette tiedä mitään synnistä, pahasta, kärsimyksistä. Hän vapauttaa teidät kaikesta siitä, mutta silloin te olette pyhästi luvanneet auttaa häntä hänen työssään Jumalan valtakunnan puolesta. Tämä on se ihmeellinen vapautus, joka on tullut Jeesuksen Kristuksen mukana. Tämä on Kristus-käsite teosofisen liikkeen kolmannessa vaiheessa, Ruusu-Ristissä.

VI
KETÄ VARTEN ON TEOSOFINEN SANOMA?
Esitelmä Helsingissä 27.4.1930

Toistakymmentä vuotta sitten olin kerran läsnä teosofisessa kokouksessa, jossa muuan puhuja ehdotti, että teosofista sanomaa ja oppia pidettäisiin enemmän esoteerisena eikä julistettaisi niin avonaisesti kuin oli tapana tehdä. Nämä teosofiset opit olivat siksi vaikeatajuisia, että niitä ei kannattanut ilman muuta levittää, se olisi kuin heittäisi päärlyjä sioille. Niitä pitäisi pitää enemmän tai vähemmän salassa ja sitten ainoastaan jossakin muodossa ja joitakin kohtia saattaisi esittää yleisölle ilman mitään ehtoja. Tämä puhuja ei onneksi saanut paljon kannatusta. Se oli vain esimerkki siitä, että meidän teosofinen työ täällä Suomessa oli vallan turhanpäiväinen ja hatara, koska näin ilman mitään käännyttiin yleisön puoleen.

Silloin olin tilaisuudessa huomauttamaan, että meidän tehtävä ei ole ratkaista sitä, oliko teosofia kaikille tai muutamille, sillä se kysymys oli jo ratkaistu niitten puolelta, jotka lähettivät teosofisen sanoman maailmaan. Kun Mestari itse lähetti H.P.B:n puhumaan ja kirjoittamaan teosofiasta ja kaikista teosofisista opeista, niin he eivät lähettäneet häntä erikoista piiriä varten, ei muutamia valituita varten, vaan julistamaan teosofista sanomaa koko maailmalle, koko

ihmiskunnalle, kaikille sivistyskansoille, ja sitten jää jokaisen yksityisasiaksi joko kuulla tai olla kuulematta. Jolla korvat on, se kuulkoon. Me emme ole asetetut siihen vaikeaan tilanteeseen, että pitäisi arvostella, kenen puoleen pitäisi kääntyä ja kenen puoleen ei. Me käännymme koko maailman puoleen. Tämän kannan myös kokous hyväksyi, niinkuin luonnollista oli, ja se sama kanta pitää paikkansa yhtä hyvin tänään kuin huomenna. Mestarit ovat julistaneet määrättyä teosofista sanomaa; teosofian sanomalla he ovat julistaneet elämänymmärrystä ja tämä elämänymmärrys on julistettu kaikille poikkeuksetta.

Siis jos tahdomme jatkaa H.P.B:n työtä ja kulkea hänen jäljessään, on meidän poikkeuksetta annettava tämä sama sanoma kaikille ihmisille. Kysymys ei olekaan siitä, kenelle tämä sanoma on annettava. Kysymys itse on vähän aristokraattinen, niinkuin monikin usein on sanonut, se on hengeltään aristokraattinen. Se ei ole selvää kelle tahansa, ei kuka tahansa sulata teosofista maailmankatsomusta. Se on niin monipuolinen ja tärisyttävä ja ennakkoluuloja alasrepivä, että jos emme tahdo etsiä totuutta ja ajatella, niin teosofinen elämänkatsomus ei ole meille mieluinen. Teosofiaa ei syötetä niinkuin lusikalla, vaan se vaatii, että me rupeamme etsimään, miettimään ja tutkimaan, ja kun se tällä tavalla vaatii ihmiseltä omaa työtä, niin on selvää, että kaikki ihmiset eivät tunne niin suurta vetäymystä siihen. Sentähden, vaikka kaikki ihmiset ovat kutsutut kuulemaan tätä sanomaa, niin harvat ovat valitut ottamaan sitä vastaan, mutta koska niitä harvoja on paljon kaikissa kansoissa, yhteiskuntaluokissa, niin ei ole teosofisen sanoman julistajalla oikeus rajoittua joihinkin piireihin, vaan velvollisuutensa on julistaa sitä kaikille, jotka sitä tahtovat kuulla.

Tämä on selviö, mutta sitten on toinen kysymys, joka oikeastaan on paljon tärkeämpi ja itseasiassa tämän kysymyksen ydinkohta. Ja se on: mikä on se teosofinen sanoma, jota me olemme käsketyt julistamaan. Jo meidän päivinämme saattaa olla erimielisyyttä siitä. Meidän päivinämme sanotaan, että se on sitä, jota Besant ja Leadbeater julistivat tai sitten mitä Mrs. Tingley (ja nykyisin tri de Purucker) julistavat, tai se on sitä, jota sanotaan antroposofiaksi, jonka edustaja oli tohtori Steiner Saksassa, ja sitten se, joka on kaikkia dogmeja alas repivä ja jota nykyinen teosofinen profeetta Krishnamurti julistaa. Nyt on niin paljon variatsioneja alkuperäisestä teemasta, että voimme kysyä, kenen teosofiaa on julistettava?

Meidän mieleemme tulee ensimäisten kristittyjen ajat, joista mainitaan Apostolien Teoissa, kun apostolit alkoivat olla eri mieltä, varsinkin apostoli Pietari ja Jakob myöskin oli kokolailla epäilevällä kannalla Paavalin suhteen, kun hän julisti uutta elämänymmärrystä kaikille, pakanoillekin. Pietarin mielestä Jeesuksen sanoma oli aivan vain juutalaisia varten, mutta että Paavali lähti tätä sanomaa viemään pakanoille kuten galatalaisille y.m., se oli pöyristyttävää. Vasta sitten, kun Paavali oli perinpohjin selittänyt asiaa, vasta sitten juutalaismieliset apostolit hieman rauhoittuivat eivätkä olleet aivan sokealla kannalla enää. Ja toiset sanoivat itseään Paavalin seuraajiksi, toiset Apollon seuraajiksi ja Pietarin seuraajiksi. Mutta Paavali sanoo, että mitä se semmoinen on? Me olemme kaikki Kristuksen omia ja seuraajia. Se oli viisaasti sanottu. Samalla tavalla myös meidän päivinä olemme tilaisuudessa puhumaan ja huomauttamaan. Jättäkäämme syrjään, mitä myöhemmin on sanottu ja pitäkäämme kiinni alkuperäisestä teosofisesta sanomasta.

Me voimme tätä teosofista sanomaa katsoa kolmelta eri

näkökannalta, nimittäin tieteelliseltä, filosofiselta ja uskonnolliselta, ja tämä sentähden, että Madame Blavatskyn Teosofisen Seuran ohjelmassa on kolme pykälää, ja ne juuri suhtautuvat ja yhdistyvät näihin mainittuihin näkökantoihin.

Ensimäinen pykälä, jossa puhuttiin, että Teosofisen Seuran on muodostettava ihmiskunnan veljeyden ydin, perustuu uskonnolliseen näkökantaan. Ja toinen, jossa puhutaan siitä, että on edistettävä vertailevia uskonnollisia ja tieteellisiä tutkimuksia, liittyy välittömästi toiseen, niin sanottuun filosofiseen näkökantaan, ja kolmas, jossa teroitetaan luonnon salaisten voimien ja ihmisen tuntemattomien salaisten henkisten kykyjen tutkimista, se suhtautuu tähän tieteelliseen näkökantaan.

Otamme ensin tieteellisen näkökannan, joka vastaa Teosofisen Seuran kolmatta ohjelmapykälää. Mikä silloin on tämä tieteellinen näkökanta teosofisen sanoman suhteen? Se on se, että pidämme varmana tieteellisenä opetuksena sitä, mikä on tullut suorastaan Mestarilta alkuperäisen julistajan, H.P.B:n kautta. Se teosofia, jota Madame Blavatsky ja siis Mestari itse julistaa, se sisältää niitä tieteellisiä opetuksia, joihin voidaan luottaa ja pitää oikeina. Näitten tieteellisten opetusten joukossahan on esimerkiksi oppi jälleensyntymisestä ja karmasta ja sitten siitä jumaluudesta, joka on kaiken takana ja johon kaikki vastakohdat uppoutuvat, se suuri näkymätön jumaluus, joka on kaikkialla. Se on teosofinen, alkuperäinen opetus.

Kolmas opetus on ihmisen alemmasta ja ylemmästä minästä. Ihminen personallisena olentona on, niinkuin voi sanoa, alemmanlaatuinen olento, itsessään hän näkymättömästi, sisäisesti, on korkeampi henki-minä, semmoinen olento, joka ei välittömästi

esiinny tässä näkyväisessä maailmassa vaan ainoastaan personallisuuden välityksellä. Madame Blavatsky viittaa siihen, että nimitys *persona* muodostuu sanoista *per* = kautta ja *sonare* = kaikua, siis *personare* = kaiun läpi, kaiun kautta. Persona on semmoinen naamio, jonka kautta kaikki kaikuu, Ihmisen personallisuus on kuin naamio, johon todellinen ihminen pukeutuu joka kerran kun syntyy tähän maailmaan. Todellinen ihminen on maailmalta salattu. Personallinen ihminen ei tunne itseään, korkeampaa minäänsä välittömästi, hän kuulee ainoastaan sen äänen omassatunnossaan, sydämessään, kun se puhuu suuren jumalallisen, inhimillisen rakkauden ja veljeyden puolesta. Hän kuulee sen järjessään, kun se vaatii olemaan täysin rehellinen. Muuten ihminen tuntee ainoastaan tämän näkyväisen personansa, jota nimitetään eri nimillä, Pekka ja Paavo j.n.e. Ne ovat kuin mitä näyttelijöitä teatterissa, mutta korkeampi ja varsinainen minä jää usein ihmisiltä tuntemattomaksi. Tämä on hyvin tärkeä oppi ja uusi oppi länsimailla, me olimme sen kokonaan unohtaneet. Sentähden ei Madame Blavatsky ollut sitä ensimäisessä teoksessaan *Isis Unveiledissa* esittänyt, vaan vasta myöhemmässä tuotannossa selitti sitä kahtiajakoa. Se on siis niin uusi oppi meillä. Ihminen on siis korkea henkiolento ja jumalallinen, suuri elämä asuu hänessä.

Ennen käsitettiin ihmisen personallisuus hyvin rajoitetuksi. Tieteellinen näkökanta oli se, että ihminen on kehittynyt eläinkunnasta, ihmisellä on kaikista korkeimmalle kehittynyt eläimellinen ruumis täällä maan päällä. Kun meidän luonnontieteilijät ja psykologit tutkivat ihmistä, niin he eivät näe muuta kuin ihmisen ruumiin, joka ei suinkaan ole mitään itsestään siitä tajuntapuolesta ja elämästä, joka tulee tänne ruumiin avulla.

Kuinka hämmästyttävää oli, kun Madame Blavatsky sanoi, että ihmisen varsinainen olemus on tässä sisäisessä olemuksessa, niinkuin eräs saksalainen tiedemies sanoo, että se on aineellisen värähtelyn subjektiivisena puolena. Kun Madame Blavatsky sanoo, että tuo subjektiivinen puoli on se, johon kätkeytyy ihmisen varsinainen olento, niin luultavasti kovasti hämmästyttiin länsimailla, ja siihen myös liittyi oppi jälleensyntymisestä. Madame Blavatsky sanoo, että ihminen elää kuolemanjälkeisessä elämässä jonkunlaisessa subjektiivisessa tilassa ja se on hänelle lepoa, ja hän sanoo monta kertaa, että ainoa todellinen helvetti, jonka hän tuntee, on tämä näkyväinen maailma. Eikö teillä ole kyllin helvettiä tässä maailmassa, vieläkö pitäisi olla muuallakin? Ettekö tyydy tähän vielä? Tässä on riittävästi helvettiä, ja kuolema on lepoa.

Näin Madame Blavatsky aina tahtoo teroittaa ja aivan ohimennen: onhan kyllä kuoleman jälkeen puhdistustila ennenkuin ihminen pääsee yhteyteen korkeamman minänsä kanssa, ja kiirastuli, joka on kärsimystä täynnä, ja se on pahempi kuin tämä näkyväinen. Siitä on parempi olla puhumatta. Sekin tila loppuu kyllä. Mutta ainoastaan ne, jotka ovat tietoisesti harjoittaneet mustaa magiaa ja aivan nauttineet siitä, että saa tehdä pahaa ja olla esteenä toisille, ainoastaan ne voivat joutua kuoleman jälkeen jonkunlaiseen helvettiin. He joutuvat siihen jo täällä maan päällä, ja kuoleman jälkeen on se samaa. Sillä, sanoo Madame Blavatsky, että kun ihminen on valinnut pahan tien ja sanoo, että tahtoo vastustaa kaikkea hyvää ja on julma ja piinaa toisia, niin silloin on lausunut tuomion itsensä yli. Niitä on hirmuisen harvassa. Me emme tunne semmoista, mutta niitä voi olla joitakin, ja silloin on ihminen lausunut itse tuomion itsensä yli. Hän on kutsunut elämän kaikki

siveelliset voimat ja lait päällensä ja ne luonnollisesti murskaavat hänet lopulta. Vaikka hän tahtoisi sitä jatkaa kuinka kauan ja pitkälle tahansa, niin ei se kestä kun lyhyen ajan maailman suuren lain edessä. Se kulkee tyhjäksi tulemisen kohtaloa kohti. Hän tietää, että sitä odottaa kuolema. Hän tietää sen. Hän ei ole väsynyt olemassaoloon, hän päinvastoin tahtoisi olla olemassa. Koko hänen olemassaolonsa on taistelua olemassaolon puolesta ja taistelua siitä, että yhä vielä saisi voimia pahaa tehdäkseen. Hänelle se on helvettiä, että tietää, että tämä ei voi kestää. Ja vaikka se kestäisi tuhansia vuosia, niin se ei kestä iankaiken. Se on hänen helvettinsä eli *aviitshinsa*[41], niinkuin Madame Blavatsky sanoo. Siihen joutuu harvoin eikä kenenkään tarvitse siihen joutua. Jo hyvinkin pitkällä tällä tiellä ollessaan voi kääntyä, mutta hän pelkää sitä kääntymystä, sillä hän tietää, että hänen elämänsä loppuu kerran. Muuten hänen olemuksensa on kärsimyksen pakenemista, hän tahtoo nauttia. Helvettiä on se sisäinen tieto, että tämä ei kestä, ja hän panee kaikki voimansa liikkeelle, että saisi sen kestämään mahdollisimman kauan. Mutta hän on langettanut tuomion itsensä yli ja tietää, että se kestää.

Tästä Madame Blavatsky puhui ja Mestarit myös, ja muuten Madame Blavatsky aina teroitti kuolemanjälkeisen elämän suhteen, että se on lepoa. Ihminen tarvitsee sitä tämän elämän vaikeuksien perästä. Ja koska nämä kuolemanjälkeiset asiat, varsinkin juuri ne, jotka tapahtuvat astraalimaailmassa jossakin välitilassa, jossakin kiirastulen tapaisessa tilassa ennenkuin joutuu taivaaseen, tulevat ensiksi niiden eteen, jotka ovat kehittäneet itsessään yliaistillisia kykyjä, niin siinä piilee vaara. Sen tiedämme, kun katselemme perästäpäin tätä teosofista liikettä. Tiedämme, että siinä on ollut teosofisen liikkeen suurimmat erehdykset, että jotkut ihmiset ovat

koettaneet noita kykyjä itsessään kehittää ja sitten tutkiessaan sitä maailmaa, joka on kaikista läheisin, astraalimaailmaa, ovat hurmautuneet omiin näkemyksiinsä ja taitoihinsa ja unohtaneet tarkistaa niitä vuosituhansien tietoihin: ”On selvää, että nyt saan nähdä kaikki, miten se on ja ratkaista kaikki kysymykset.”

Sitä Madame Blavatsky Salaisessa Opissa huomauttaa monta kertaa, että ne asiat, joita tällä aikakaudella julistetaan teosofian nimellä, ovat sellaisia, joita on tutkittu vuosituhansia. Adeptit ja mestarit ovat tutkineet, ja yhdessä kaikki ovat päässeet näihin tuloksiin ja ne siis ovat luotettavia. Madame Blavatsky varoitti: älkää luottako omiin näkemyksiinne ilman muuta. Älkää ajatelko, jos vähän näette näkymättömässä maailmassa, että ”minä vasta oikein tiedän, miten asiat on”. Älkää sillä tavalla luulko, vaan olkaa varovaisia ja nöyriä, tiedustelkaa, onko teidän tietonne yhtäpitäviä kaikkien vanhojen kokemusten kanssa ja tietojen kanssa. Jos ei ole, niin ajatelkaa, että ”minä en tiedä”. Älkää ajatelko näin: ”kas vain, kuinka minä vasta oikein huomaan, kuinka asiat oikein ovat”. Ei niin. Se on peräti lapsellista. Muistakaa, että vanhojen kokemukset vuosimiljoonien aikana seisovat semmoisenaan paikallaan. Niitä on niin monta kertaa tarkistettu. Sentähden, tarkistakaa omia näkemyksiänne.

Me huomaamme, en tiedä, iloksi vaiko suruksi, että ihminen on semmoinen olento, että hän niin mielellään kuvittelee itse pääsevänsä kovin pitkälle ja luulee näkevänsä kovin selvästi asioita. Ja niin huomaamme teosofisessa liikkeessä, kuinka siellä alettiin hirmuisen paljon puhua astraalimaailman salaisuuksista ja niiden mukana tuli korkeamman maailman salaisuuksia. Ihmisten eri jälleensyntymiset tulivat kuin avatuksi kirjaksi. Siis jos joku tuli selvänäköiseksi, niin

hän saattoi nähdä kenen tahansa jälleensyntymän, ja häneltä voi hankkia psykoskoopin tai jotain sellaista. Kun vain maksaa jonkun verran, niin saa tietää, mikä on ollut kussakin ruumistuksessa. Tämä innostus ei suinkaan saanut alkuansa teosofisen liikkeen ulkopuolelta, vaan itse liikkeessä tuli tämä innostus, kun kaikista etevin selvänäkijä rupesi silla tavalla näkemään ja kertoi niistä.

Kun minä olin 1904 Tukholmassa, niin sinne odotettiin Mr. Leadbeateria. Hänen piti tulla, mutta ei tullutkaan. Hänen tuloaan oli valmistettu, sillä sanottiin, että hän on niin erikoinen ihminen, että täytyy osata oikein suhtautua häneen ja täytyy olla varovainen, ettei ”astu varpaille”. Ja sitten kun odotettiin ja valmisteltiin, niin puhuttiin, että kaikista intresanteinta on, kun looshikokouksissa istutaan piirissä ja hän istuu keskellä, katsoo toisesta toiseen ja kertoo näkemyksiä kunkin menneestä elämästä, ja näkeepä useampiakin inkarnaatioita. Näin puhuttiin, mutta en tiedä, kuinka todellisuudessa oli, sillä hän ei tullut sinne.

Mutta mitä looshikokouksissa harrastettiin, tuli pian julkiseksi, kun ruvettiin puhumaan ja kirjoittamaan näistä eri elämistä. Siten ruvettiin ulkopuolella harrastamaan jälleensyntymismuistamista ja jälleensyntymisen lukemista, eikä kukaan halunnut rinnastaa näitä asioita erääseen mestarin kirjeeseen, joka on julkaistu eräässä Mr. Sinnettin alkuperäisessä kirjassa, muistaakseni nimeltä ”Occult World” (Salattu maailma). Siinä kirjeessä mestari Kuthumi, joka oli ottanut kuusi vihkimystä, sanoo Mr. Sinnettille, kun tämä pyytää, että mestari olisi kertonut rohkaisuksi ja opetukseksi hänen ja erään toisen elämistä, että jos hän osaisi sillä tavalla lukea ihmisten menneisyyttä ja osaisi sitä tehdä, niin ei hän sitä tekisi ilman painavampaa motiivia, mutta en tyydyttääkseni kenenkään

uteliaisuutta.[42] Täytyy olla hyvin painavat syyt, ennenkuin mestari käyttää kykyjään semmoisiin asioihin, jotka kuuluvat kunkin omiin salaisuuksiin. Meidän aateluuteemme kuuluu, että me emme koskaan utele mitään toisten ihmisten suhteen, mutta onneksi me emme sitä osaakaan. Kun siis mestari, joka on niin pitkälle kehittynyt, sanoo niin vaatimattomasti, ettei osaa ottaa selvää kenestäkään, niin miten me opetuslapsina voisimme ottaa selvää vieraan ihmisen elämästä? Sitä emme kykene. Kun mestari tällä tavalla selittää vaatimattomasti, niin todella saattaa hämmästyttää totuuden etsijää, että myöhemmin tästä tehtiin teosofisessa liikkeessä niin jokapäiväinen asia, että kuka tahansa voi lukea näitä elämiä, vaikka itse mestarien elämiä ja suurten jumalten poikain, tietäjien ja vapahtajien elämiä. Tämä ei saata johtua mistään muusta kuin astraalisten kykyjen yliarvioinnista, kun sitävastoin niiden ihmisten, jotka alkoivat todella saada kykyjä, olisi pitänyt tulla erikoisen varovaisiksi ja epäluuloisiksi. Niin se alussa oli, mutta myöhemmin langettiin itsepetokseen.

Sentähden kun nyt katselemme teosofista sanomaa tieteelliseltä kannalta, tosiseikkain kannalta, niin täytyy muistaa, että sanomaan, jonka mestarit julistivat, jokainen salatieteilijä, selvänäkijä, joka myöhemmin on ollut ja tullut, on täysin oikeutettu lisäämään joitakin yksityiskohtia. Ne, mitä ensin annettiin, ne suurin piirtein pysyvät, mutta jälestä päin voi tehdä pieniä huomioita, ja niiden täytyy vain vahvistaa suuria kokemuksia. Jos ihminen huomaa, kuka hän itse on ollut jossakin entisessä elämässä, sanottakoon, että oma mestari näyttää sen hänelle, niin jos hän huutaisi sen maailmalle ja sanoisi esimerkiksi, että hän ollut Marie Antoinette ja kuollut giljotiinin alla, niin hän herättäisi naurua. Hän ei herättäisi mitään luottamusta jälleensyntymisoppeihin, kun hän tällä tavalla kertoisi yksityiskohtia.

Mutta hänen pitäisi todistaa, että jälleensyntymisoppi on oikea ja puhua sen puolesta: ei minun itseäni pitänyt esittää, vaan teosofista sanomaa. Noin ei kukaan, jolla ei skruuvit ole päässä irti, lähde sanomaan. Kovin harvat ihmiset ymmärtäisivät siitä mitään. Tietysti se olisi itseuhrautumista ja joku toinen voisi saada päähänsä, että hän on ollut Ludvig XVI, ja he tuntevat suurta sisäistä sielullista kiintymystä toisiaan kohtaan. Se voisi kyllä olla mahdollista, mutta ei sillä voi paljonkaan ihmiskuntaa palvella.

Aivan toista on, jos selvänäköisyys on kehittynyt ja me näemme astraalimaailmassa kiirastulet ja helvetit ja lähdemme niistä kertomaan, että jos emme ole täällä maan päällä sillä ja sillä tavalla, niin joudumme tämmöiseen paikkaan. Sekään ei paljon auta. Tietysti voisi olla joku, joka kuulisi tätä, sillä tämä tieto olisi personattomampi kuin edellinen ja pelastaisi tekemästä enemmän pahaa. Voi olla saarnaajatyttö, joka lankeaa loveen ja kertoo tämän, mutta sekään ei ole niin suureksi avuksi ihmisille. Ja jos on kristitty pappi, niin hän huudahtaa ja sanoo: siinä sen näkee, meidän täytyy suuremmalla ponnella saarnata ikuista helvettiä. Ja toiset taas sanovat, että siinä se on, kun ihmiset elävät uskonnollisessa pingoituksessa ja kiduttavat itseänsä kaikenlaisilla hartausmenoilla, niin tuossa on nyt sairaus seurauksena.

Mutta jos nyt nämä, jotka näkevät tosiasioita, sen sijaan että huutavat näin, tarkastavat näitä kokemuksiaan siveellisessä valossa, niin huomaavat, kuinka hirmuisen pieni osa näillä haudantakaisilla asioilla on ihmisen pitkässä elämässä – taivaasta ei mitään näe tässä ensi tilassa. Jos sen sijaan että lähtevät ihmiset huutamaan, tarkastavat asioita, niin he voivat auttaa ihmiskuntaa ja huomaavat, että ihmisten näkemykset ovat pienet, ne vain vahvistavat omaa

uskoa, niin että suuremmalla luottamuksella voi julistaa viisaampiensa sanomaa. Sillä tavalla pitäisi ajatella.

Sitten tulemme toiseen, filosofiseen näkökantaan. Mikä se on tämä filosofinen näkökanta? Se on asenne, jonka me otamme yleensä elämän suhteen. Ihmisen filosofinen näkökanta ei ole niin paljon erilaisissa dogmeissa kuin siinä, että miltä kannalta hän ottaa elämän kokonaisuudessaan, mikä on hänen suhtautumisensa tähän. Kun ajattelemme filosofia, niin huomaamme, että hän on rauhallisempi kuin muut. Vaikka filosofille tavallisesti nauretaan, niin on huomattu, että he ovat rauhallisempia, heitä ei niin paljon häiritse tämän maailman mullistukset, sillä he ovat ajatuksissaan oppineet elämään toisessa maailmassa. Sentähden on filosofinen kanta minusta meidän henkisielumme asenne elämäämme, otammeko elämän surulliselta, pessimistiseltä kannalta vai filosofiselta kannalta. Ja kuinka otamme sen, se on meidän todellinen elämänfilosofia.

Kun tällä tavalla katselemme teosofista sanomaa ja kysymme, mikä on sen filosofinen sisältö, niin Madame Blavatsky vastaa tähän: se on hyvin positiivista, aktiivista, voisimme sanoa optimistista. Tätä viimeistä sanaa ei saa ottaa liian pintapuolisesti, mutta niin tiedämme Madame Blavatskyn sanoneen, ei nimenomaan niillä sanoilla, mutta se näkyy kaikesta ja koko hänen esiintymisestään. Miten se näkyy kirjoituksissa? Madame Blavatsky oli buddhalainen, hän oli ottanut ”pansiilin” vuonna 1880 tai niihin aikoihin kun hän tuli Indiaan, ja se merkitsi, että julkisesti julistautui buddhalaiseksi[43]. Mutta se ei merkitse samaa kuin jos julkisesti julistautuu kristityksi ja tulee kirkon helmaan, sillä silloin sanomme uskovamme johonkin määrättyyn kristilliseen maailmankatsomukseen ja tunnustamme kaikenlaisia uskonkappaleita, kun tulemme kristityiksi.

On aivan toista, kun tulee buddhalaiseksi. Se merkitsee, että ihminen ottaa Buddhan oppaakseen, sanghan oppaakseen ja dharman oppaakseen ja tunnustaa *pantshasiilan*, jonka voi lukea *Buddhalaisesta Katkismuksesta*, eikä se ole esitetty suorastaan käskyjen muodoissa, niinkuin juutalaisten käskyissä sanotaan: ”älä tapa”, ”älä varasta”, mutta pansiilia ottaessa sanotaan: ”minä lupaan noudattaa käskyä olla ottamatta henkeä miltään elävältä olennolta” ja toiseksi: ”lupaan noudattaa sitä käskyä, joka sanoo, että en saa ottaa enkä käyttää omanani sitä, mikä ei laillisesti minulle kuulu”.[44]

Näitä on viisi, ja yksi on päihdyttävistä juomista. Ne ovat siveellisiä käskyjä, ja kuka tahansa totuuden etsijä voi ottaa ne ohjeikseen. Ne eivät velvoita mihinkään muuhun kuin mikä on luonnollista. Sentähden kun Madame Blavatsky otti tämän pansiilin, niin hän ei millään tavalla eronnut tavallisista kristityistä. Se buddhalaisuus oli siis yleismaailmallista laatua, ja tuo, että hän sanoi pitävänsä Buddhaa, dharmaa ja sanghaa oppaanaan, perustuu siihen, että pitää tutkia niitä asioita.

Tämä oli pieni välihuomautus, jolla tahdon huomauttaa, että Madame Blavatskyn ja Olcottin buddhalaisuus ei ollut mitään niin piintynyttä ja ahdasmielistä kuin jos meillä olisi ruvennut johonkin kirkkoon. Mutta kaikki oppineet täällä olivat sitä mieltä, että Buddha oli mahdoton pessimisti: tällä elämällä ei ollut mitään arvoa, siitä voi pyrkiä pois, sillä se oli paljasta tuskaa, ei sillä ollut mitään arvoa. Nyt täytyy huomauttaa, että sitä ei voi kieltää; kun tutkii Buddhan omia sanoja, niin tuntuu todella, että hänen näkökantansa oli pessimistinen, että hän kieltää elämän arvon ja sanoo, että täytyy luopua elämän janosta.

Mutta Madame Blavatsky oli tätä vastaan, hän sanoi, että Buddha

ei tarkoittanut mitään pessimismiä, hän on näyttänyt, mitä elämän jano on, että se ei ole mitään[45], mutta hän on tuominnut nirvaanan, sillä ei se ole mitään, jos ei ihminen omasta personastaan luovu, sillä nirvaana seuraa epäitsekästä sydäntä.[46] Siis hän sanoo, että Buddha itse ei ollut mikään pessimisti, ja tämän me totuuden etsijöinä myönnämme. Ja me sanomme, että jos Buddhan näkökanta, semmoisena kuin se esiintyy, on pessimistinen näkyväisen elämän suhteen, niin se ei merkitse sitä, että Buddha itse olisi pessimisti, vaan ainoastaan sitä, että Buddha puhuu ihmisille, jotka itse ovat kovin kiinni elämän janossa. Me ihmiset olemme kiinni elämän janossa ja se merkitsee sitä, että me vaadimme elämältä nautintoa, ja jos ajattelemme näin, niin joudumme pessimismiin, kun huomaamme, että elämä ei olekaan sitä, mitä me tahdomme sen olevan, elämä ei tuota aistillista nautintoa. Ehkä ihminen hetken aikaa, kun ruumis on terve, voi nauttia ruumiinsa kustannuksella ja terveytensä kustannuksella, mutta myöhemmin elämä on yhtä ainoata voivottamista, että kyllä elämä on kurjaa ja noloa, jos minä olisin jumala, niin olisin luonut kymmenen kertaa paremman maailman. Tähän se vie, jos ihminen ajattelee, että elämä on nautintoa.

Kun Buddha katseli elämää itämailla, jossa elää lollotellaan suuressa nautinnossa, niin täytyi hänen sanoa ihmisille, että ettekö huomaa, kuinka kurjaa tämä elämä on. Jos luulette, että se on iloa ja onnea, niin te erehdytte. Jos hän itse olisi ollut todellinen pessimisti, niin hän ei olisi voinut tehdä muuta kuin tappaa itsensä. Sen sijaan hän 45 vuotta kulki lohduttaen ja kaikkia opettaen. Hän oli kaikkea muuta kuin pessimisti, hän oli suuri optimisti. Sana pessimisti on hyvin usein suun puhetta; usein ne, jotka sanovat itseään siksi, eivät sitä ole. Suuret filosofit, jotka laativat systeemin, kuinka kurjaa tämä

elämä on, ovat samalla kovin hermostuneita siitä, että vaan kaikki olisi täsmällisesti pöydässä, lohet ja sallaadit oikein valmistettu, sekä viinit ja paistit. Ei se ole mitään todellista pessimismiä.

Ne, jotka ovat todella pessimistejä, jotka huomaavat, että nyt se taisi mennä tämä elämä hunningolle, ne ampuvat itsensä, mutta he ovat silloin hulluja. Mutta elämää ei ihminen voi itseltään riistää, kun ei ole mitään kuin elämää. Ihminen erehtyy, jos luulee, että pääsee kaikesta, kun ampuu itsensä. Hän laittaa itselleen vain suurempia tuskia, sillä ihmiset eivät ole elämää luoneet eivätkä voi sitä hävittääkään. Tämä on erehdystä, harhaa. Todellisuudessa on olemassa aivan terve ja luonnollinen asenne elämässä, ja Madame Blavatsky tahtoi teroittaa, että elämä on semmoista suurta koulua, se on semmoinen työkenttä, jossa saa maksaa velkojansa, ja se on ihmeellinen näyttämö, jossa saa tehdä vaikka kuperkeikan ja korjata erehdyksensä. Ne meidän on itse korjattava, kaikki vääryydet on korjattava, kehityttävä, kasvatettava itseänsä siihen aktivismiin, positivismiin ja optimismiin. Jos tekee väärin, niin emme ikinä pääse siitä, jos emme sitä korjaa. Jos olemme tehneet väärin, täytyy sovittaa. Siinä sovituksessa ei ole mitään formalismia; se voi tulla kullekin eri tavalla, mutta se on ensin siinä, että me itse ensin ymmärrämme, että olemme tehneet väärin ja tulemme sielussamme täysin selville omasta erehdyksestä, synnillisyydestä ja tahdomme nousta tästä. Ei mikään kärsimys minua peloita. Se on luonnollinen, terve ja raitis asenne elämään; minä luotan karmaan, jälleensyntymiseen ja mestareihin, ja minä luotan Jumalaan, ei ole mitään hätää. Nautintoa ei ole, ilo on. On suurta iloa, suurta onnea. Tietysti on nautintoa, mutta siitä seuraa kärsimys, tuska, kipu. Mutta kaiken surun ja ilon takana on meidän inhimillinen, rauhallinen

sydämemme, joka alistuu Jumalan suuren tahdon alle ja joka sanoo: minä tahdon tulla paremmaksi. Jokainen tuntee, mitä se merkitsee. Kun hän tämän sanoo, niin silloin myöskin onni tulee hänelle.

Pessimististä ja optimistista ei ole sen parempaa kuvaa kuin Madame Blavatskyn oma personallisuus. Ajatelkaamme: hän jos kukaan voisi olla pessimisti käytännössä. Me voimme sen ymmärtää, jos otamme esimerkin: ajatelkaamme, että on hyvin vanha ihminen, jolla on kolmesataatuhatta markkaa eikä mitään muuta. Se on hänen vanhuuden turva, hän on saanut sen kokoon, mutta ei jaksa enää tehdä työtä. Hän elää koroilla. Sitten tulee ystäviä hänen ympärilleen, jotka saavat hänen hyvän sydämensä heltymään, niin että hän ei huomaa ennenkuin he ovat ”kynineet” hänet tyhjäksi. Ei ole enää mitään pääomaa eikä siis korkojakaan. Hän on jakanut kaiken noille ystäville. Sitten ystävät istuvat ilkkumaan, että kyllä tuossakin on mies j.n.e. Ei kukaan auta häntä vaan nauraa hänen tyhmyydelleen. Tämä on räikeä esimerkki, en tiedä jos näin tapahtuu, mutta olettakaamme, että näin tapahtuu, ja silloin voi se mies, jolta kaikki kynittiin ystävyyden nimessä ja jolle kaikki ovat kääntäneet selkänsä, syystä tulla pessimistiksi ja ajatella, että mikä tämä elämä onkaan.

Katsokaamme, mitä Madame Blavatsky tekisi tässä. Hän oli täynnä auttamisen halua, hän tahtoi tehdä hyvää ja auttaa. Mestari sanoi hänelle: mene ulos maailmaan ja opeta ihmisille, että henki on, että ihminen on kuolematon olento ja ihmisillä on voima ja valta aineen yli. Ja Madame Blavatsky lähtee maailmaan täynnä pyhää innostusta ja auttaa ihmisiä sillä tavalla, että tekee okkultisia ilmiöitä ja kaikenlaisia ihmetöitä todistaakseen näille ihmisille, että aine on harhaa ja henki on voimaa. Ja jokainen ilmiö, jonka hän suoritti, tapahtui hänen pääomallaan, hänen omalla elämänvoimallaan.

Niinkuin Kiven *Seitsemässä veljeksessä* lukkari sanoo: nähkääs jokaiselle ihmiselle on annettu määrätty elämän ikä tai voima, toinen voi käyttää sitä nopeammin kuin toinen. Se on totta, jokaisella ihmisellä on määrätty elämänvoima. Ei niin, että tuossa on tynnyri, josta sitä saa, mutta niin, että jokaisella ihmisellä on sydän, jonka synnynnäinen kyky on tykyttää niin ja niin monta miljoona kertaa. Kuta rauhallisemmin se tykyttää, sen kauemmin se jaksaa tykyttää, mutta vain niin ja niin monta kertaa. Mutta kuta enemmän sitä kiihottaa, sitä lyhemmäksi käy sen elämä.

Kun Madame Blavatsky teki yliaistillisia ilmiöitä, hän käytti sydämenvoimaa, elämänvoimaa, praanaa, hän pani sydämen produsoimaan kiihkeästi, ja pernan kautta tuli tätä elämänvoimaa. Hän käytti siis sydämensä voimaa rakkaudesta totuuteen, mestariin ja ihmiskuntaan, niin että hän yhtäkkiä kuihtui. Kun vuonna 1885 tuli tuo suuri kolaus, missionerit, kristityt lähetyssaarnaajat Indiassa nostivat tuon ilkeän huhun ja kirjoittivat lehteen, että Madame Blavatsky oli suuri petkuttaja[47], niin se oli hänelle silloin aivan sama tilanne kuin tuolla edellä kerrotulla miehellä. Madame Blavatsky oli kuluttanut tähän elinvoimansa ja yhtäkkiä hän huomasi, että maailma hänelle nauroi ja kirosi hänelle ja monet niistä, joille hän oli näyttänyt, miten asiat olivat. Me emme voi ihmetellä, että hän sairastui Indiassa kulutettuaan kaiken elämänvoimansa. Tuo hirmuinen suru oli tappavaa. Olcott luuli, että hän kuolee.

Silloin tuli hänen luo hänen mestarinsa ja sanoi: Sinä olet nyt ansainnut kuoleman rauhan. Sinä saat kuolla, jos tahdot, mutta sinä voit myös saada elämänvoimaa, jos vielä tahdot asua tässä tautien runtelemassa ruumiissa ja tehdä työtä; silloin sinun täytyisi vielä kirjoittaa uudestaan *Isis Unveiled* ja *Salainen Oppi*. Jos tahdot sen

tehdä, niin minä annan sinulle elämänvoimaa, mutta tämä ei ollenkaan ole sinun velvollisuutesi, sinä olet ansainnut taivaallisen rauhan. Madame Blavatsky ei hetkeäkään epäillyt, hän sanoi: anna minulle elämänvoimaa, minä tahdon koettaa, minä tahdon käyttää tuota ruumista, joka yhtä mittaa vaivaa minua. Mestari laski kätensä hänen päällensä. Tämä kaikki tapahtui aivan yhtäkkiä, ja hän huusi, missä on minun vaatteeni, vaikka sairaanhoitaja vain odotti, milloin hän kuolisi. Sitten hän nousi ylös ja istui ja kirjoitti. Sitten hän taas meni Eurooppaan ja uudestaan antoi mestari Madame Blavatskylle elämänvoimaa, ja se tapahtui kaiken kaikkiaan kolme kertaa, ja Madame Blavatsky unohti omat tuskansa ja surunsa, sekä kipunsa että kärsimyksensä ja tahtoi uhrata itsensä. [48]

Siinä on meille elävä esimerkki Madame Blavatskyn positiivisesta ja aktiivisesta optimismista, vaikka juuri hän olisi voinut olla pessimisti ja ajatella, että tahtoo pois. Mutta ei, hän tahtoi jäädä tänne ja palvella.

VII
EKSOTEERINEN JA ESOTEERINEN TEOSOFIA
Esitelmä Helsingissä 4.5.1930

Teosofinen sanoma meidän aikanamme on kaikkia ihmisiä ja kaikkia kansoja varten, siitä meidän ei tarvitse olla eri mieltä. Mestarien teosofista sanomaa, jonka he julistivat maailmalle Madame Blavatskyn kautta, sitä ei tarvitse pitää salassa, vaan sen saa julkisesti ilmoittaa kaikille ihmisille. Siitä olimme kaikki viime kerralla yhtä mieltä.

Sitten meidän huomiomme kiintyi kysymykseen: mikä tämä teosofinen sanoma oikein on, mikä on oikein se teosofia, jota Madame Blavatsky alkuaan julisti ja jonka juuri mestarien veljeskunta oli antanut hänelle julistettavaksi? Silloin lähdimme sitä sanomaa tarkastamaan ja huomasimme, että sitä voi tarkastaa kolmelta kannalta: tieteelliseltä, filosofiselta ja uskonnolliselta kannalta. Nämä katsantokannat suhtautuivat, niinkuin huomasimme, siihen ohjelmaan eli sen ohjelman eri pykäliin, jonka Madame Blavatsky ja alkuperäiset perustajat antoivat Teosofiselle Seuralle.

Viimeinen ohjelmapykälä koski tai koskee luonnon salattuja lakeja ja ihmisen hengessä eli sielussa piileviä kykyjä, ja siltä kannalta, joka toisin sanoen on tieteellinen kanta, katselimme viime

kerralla teosofista sanomaa. Myöskin katselimme sitä toiselta, filosofiselta kannalta, joka taas on ilmaistu Teosofisen Seuran toisessa ohjelmapykälässä, jossa kehoitetaan edistämään vertailevia tutkimuksia uskontojen, mytologiojen ja filosofian alalta ja jonka päämääränä ennen kaikkea oli juuri levittää tietoa itämaalaisista uskonnoista ja filosofiasta täällä länsimailla.

Sitten taas kolmas katsantokanta, jota nimitimme uskonnolliseksi, tulee näkyviin Teosofisen Seuran ensimäisessä alkuperäisessä ohjelmapykälässä, joka taas kuului: Seuran tehtävänä on muodostaa yleisen veljeyden ydin, yleisen, inhimillisen veljeyden ydin katsomatta rotuun, kansallisuuteen, uskontunnustukseen, väriin, yhteiskunnalliseen asemaan, sukupuoleen j.n.e. Tästä kolmannesta näkökannasta emme vielä viime kerralla puhuneet.

Kaikilta näiltä näkökannoilta me siis tarkastamme teosofiaa siinä muodossa, jota usein nimitetään eksoteeriseksi teosofiaksi, koska se kuuluu kaikille ihmisille, koska se on julistettava kaikille. Siis meidän tehtävämme on tänään heittää silmäys tähän kolmanteen katsantokantaan ja tarkastaa hieman teosofista sanomaa uskonnolliselta kannalta.

Usein sanotaan, ja Madame Blavatskykin usein huomautti siitä, että teosofia ei ole mikään uskonto[49], teosofia ei ole ainakaan mikään uskonto siinä merkityksessä, että se olisi joku uusi uskonto, joka perustettiin maailmassa vuonna -75 viime vuosisadalla, vaan, sanoo Madame Blavatsky aina, teosofia on pikemmin elämänfilosofia. Mutta onhan kyllä niin, että teosofia, näin sanoo Madame Blavatsky, joskaan se ei ole mikään uusi uskonto, kuitenkin itse on uskonnon ydin. Se on oikeastaan sitä, mitä jokaisen uskonnon pitäisi olla. Se on uskonto sen todellisuudessa, sen totuudessa, ja sentähden me olemme

täysin oikeutetut myöskin teosofista sanomaa tarkastamaan, niinkuin sanomme, uskonnolliselta kannalta.

Madame Blavatsky, kuten muistatte, tahtoi aina painostaa erästä seikkaa, nimittäin sitä, että ei ole maailmassa eikä ole koskaan ollut muuta kuin yksi ainoa uskonto. Yksi ainoa uskonto on ollut alusta lähtien, sanoo Madame Blavatsky, ja se on tänä päivänä ainoa uskonto. Se on viisaususkonto, niinkuin hän sanoo, ja tämä viisaususkonto annettiin ihmiskunnalle aikojen aamulla.[50] Kun ihmiskunta eli, niinkuin kaikissa mytologioissa sanotaan, paratiisillisessa tilassa, kun ihmiskunnassa ei vielä ollut mitään keskinäistä ristiriitaisuutta ja eroavaisuutta, kun ihmiskunnassa ei ollut eri rotuja, kansoja, ei mitään semmoista kuin nyt, vaan kun ihmiskunta vielä oli yksi ainoa kokonaisuus, äärettömän alkuperäinen ja lapsellinen mutta kuitenkin yksi suuri kokonaisuus, jolla oli ainoastaan yksi kieli, silloin tälle ihmiskunnalle annettiin alkuperäinen viisaususkonto[51]. Se tapahtui Gan Edenissä[52] eli Paratiisissa. Gan Eden merkitsee Edenin puutarha, ja tämä taas tarkoitti, sanoo Madame Blavatsky *Salaisessa Opissa*, tämä tarkoitti ja oli nimenä jonkunlaiselle korkeakoululle eli akatemialle, joka aikojen aamulla perustettiin meidän maapallollemme ja jonka perustajat tulivat tänne muualta, toisesta tähdestä. Tämä alkuperäinen viisauden koulu on olemassa vielä tänä päivänä, ja sitä johtaa kaikista kehittyneimmät ja korkeimmat olennot mitä maan päällä on, ja vaikka suurin osa niistä, jotka alkuaan tulivat tänne toisesta tähdestä, ovat siirtyneet pois maapallolta ja sen sijaan heidän rivinsä on täyttynyt ihmisillä, ihmisten pojilla, niin kaikista korkeimmat johtajat yhä vielä ovat noita muualta tulleita, erittäin kehittyneitä ihmisolentoja.

Tämä alkuperäinen viisauden koulu, se se antoi ihmiskunnalle alkuperäisen viisaususkonnon, ja silloin on meidän käsitettävä, niinkuin Madame Blavatsky sanoo, että se ei ole ainoastaan sitä, että suuret opettajat koettivat meille, kovin alkuperäisille, lapsellisille ja vähäjärkisille ihmisolennoille opettaa jotain uskonnoista, filosofiasta, jotain viisaususkonnosta. Ei se sitä varsinaisesti ollut. Se oli sitä sangen vähässä merkityksessä, sentähden että me ihmiset emme suinkaan olleet vielä millään tavalla niin ajattelevia ja järjeltämme niin kehittyneitä olentoja, että me olisimme mitään semmoista ymmärtäneet, vaan se oli enemmän sitä, että he opettivat meille kaikenlaisia ulkonaisia taitoja, rakentamaan, viljelemään maata, puhumaan ja että he näyttivät meille esimerkkiä.

Mutta toinen tärkeämpi puoli heidän työssään, sanoo Madame Blavatsky, oli se, että he niin sanoaksemme painoivat leiman meidän inhimillisiin minuuksiimme, meidän aivan pieniin, lapsellisiin, kehittymättömiin minuuksiimme. Nämä korkeat olennot leimasivat meidät kuin omalla sinetillään, ja siitä johtuu, että meissä ihmisissä on aina kaipuu totuuteen, kaipuu kauneuteen. Siitä johtuu, että meillä on aina jonkunlainen ymmärrys ihanteeseen ja täydellisyyteen. Siitä johtuu, että me ihmiset oikeastaan sisässämme tiedämme olevamme semmoisia olentoja, jotka emme saa rauhaa ennenkuin se, mitä nimitetään Jumalaksi, hyväksi, totuudeksi, kauneudeksi, oikeudeksi, ennenkuin se tulee meissä eläväksi, ennenkuin se ottaa asuntonsa meihin kokonaan. Ennen emme saa rauhaa. Emme saa rauhaa missään tietämättömyydessä ja pimeydessä. Me saamme rauhaa ainoastaan hyvän ja totuuden ja kauniin tiedon valosta. Sentähden me sisimmässä hengessämme lakkaamatta kaipaamme Jumalaa. Tämä ei johdu siitä, että me olemme sisimmässä hengessämme Jumalasta

syntyneet, vaan se johtuu siitä, että meidän minäämme on painettu leima, joka tekee, että me inhimillisessä tajunnassamme kaipaamme siihen, mitä me itsessämme, sisässämme olemme. Meidän sisin vaistomme tajuaa tämän. Tästä sisäisen hengen kaipuusta saamme oikeastaan kiittää sitä apua, minkä toiset korkeat olennot meille antoivat.

Tämä samalla tekee, niinkuin Madame Blavatsky aina teroitti, tämä se samalla tekee meidät veljiksi keskenämme. Me olemme kaikki ihmissieluja, veljiä keskenämme, ja ei ole mitään eroa olemassa ihmisen ja ihmisen välillä. Mutta historiallinen kehitys on vienyt siihen, että ihmiset ovat kehittyneet ja samalla silloin moninaistuneet ja erilaistuneet. Me olemme etääntyneet toisistamme. On syntynyt joukko kieliä, kansoja, rotuja. Ihmiskunta on tällä tavalla tässä pitkässä, pitkässä inhimillisessä kehityksessä jakautunut yhä useampaan osaan, ja nämä osat ovat vielä saattaneet olla sotajalalla keskenään. On syntynyt keskinäinen taistelu olemassaolosta. Ihmiset ovat yhä enemmän ja enemmän erilaistuneet, ei sisimmässään mutta sielussaan, tuon sisimmän kuoressa, sitä ympäröivässä sielullisessa kuoressa. Siinä me olemme erilaistuneet ja meidän minämme on kehittynyt eri tavalla ja hieman eri suuntaan. Mutta, niinkuin sanottu, me olemme erilaistuneet ainoastaan näissä ulkopuolisissa, pinnallisissa asioissa, ei siinä, mikä koskee ihmisen sisintä henkeä.

Nyt siis Madame Blavatsky sanoo: Sentähden ei ole olemassa ja ei ole koskaan ollut olemassa muuta kuin yksi ainoa uskonto, viisaususkonto, ja siihen perustuen, että kaikki ovat yhtäläisiä, että kaikkien ihmisten takana on sama elämä, että kaikkien ihmisten takana on sama ainoa Jumala, siihen perustuen uskonto käytännössä

on vain sitä, että ihminen pyrkii sen Jumalan luo, sen itsensä luo, siihen kaikkia yhdistävään suureen elämään, joka vapauttaa hänet kaikista niistä harhoista, jotka meitä nyt ympäröivät.

Sentähden kaikissa uskonnoissa, joita täällä maan päällä on ollut ja tänä päivänä yhä on, kyllä aina on viitattu tähän niin paljon kuin jokainen uskonto on siihen kyennyt. Kaikissa uskonnoissa ei ole kyetty aina viittaamaan siihen, että kaikki ihmiset maan päällä ovat veljiä, ei, mutta kaikissa on viitattu siihen, että ihmisen sisässä on jokin hyvä, taikka jos ei ole suoraan niin sanottu, niin on kuitenkin sanottu: ihmisen tulee pyrkiä pois kaikesta pahasta, kaikesta tietämättömyydestä hyvän ja totuuden tiedon suureen vapauteen. Kaikissa uskonnoissa on viitattu siihen, että ihmisen sisässä on jokin, on jotakin inhimillistä, joka samalla on jumalallista. Vaikka useimmissa uskonnoissa ei ole uskallettu selvästi tai ole osattu sanoa, että kaikki ihmiset ovat veljiä keskenään, niin on kuitenkin sanottu aivan selvästi, että jossakin yhteiskunnassa, jossakin kansassa ihmiset ovat veljiä keskenään.

Mutta onhan olemassa esimerkiksi vanha indialainen uskonto, jossa kyllä on sanottu hyvin suoraan. Ennen kaikkea on meillä Buddhan usko, jossa on nimenomaan teroitettu kaikkien ihmisten veljeyttä ja pelastusmahdollisuutta, ja sentähden Madame Blavatsky nyt meidän aikanamme, kun hän julistaa mestarien sanomaa, hän julistaa tätä samaa uskontoa, joka perustuu siihen, että kaikilla ihmisillä on yhteinen isä ja että kaikki ihmiset ovat yhtäläisiä toistensa kanssa. He ovat syntyneet tuosta yhdestä, samasta isästä. Ihmiset eivät ole veljiä sen takia, että heillä on samanlainen fyysillinen ruumis, sillä silloin osataan väittää vastaan, että se ei ole totta, sillä fyysilliseen ruumiiseen perustuu juuri ihmisten erilaisuus.

Toisen ruumiilla on toisenlaisia taipumuksia kuin toisen. Toisen ihmisen ruumis vaatii toista kuin toisen riippuen siitä, että toisessa ruumiissa nähtävästi on toisenlainen sieluelämä kuin toisessa. Toisen sieluelämä on vilkkaampi, heränneempi ja valistuneempi, paljon kehittyneempi. Toisen ihmisen sieluelämä on rajoittuneempi, tyhmempi, melkein semmoinen, että se vetää häntä alas johonkin rikokseen ja pahaan. Siis kun me katselemme ihmisiä ulkonaisesti, niin he ovat hyvin erilaisia. Heidän ruumiinsa vaatii aivan erilaista elämää. Toisen ruumis ei kestä siinä missä toisen kestää. Jos meillä on ihminen, jonka ruumis on paljasta musiikkia ja luo meille mitä ihanimpia lauluja, niin ei hänen ruumiinsa ole samanlainen kuin jonkun toisen, joka ei kykene muuhun kuin karkeaan työhön. Jos me katselisimme vain ruumista, niin me emme pääsisi mihinkään tasa-arvoisuuteen. Me pääsisimme veljeyteen epämääräisenä käsityksenä, sillä ruumis on samanlainen, jos vertaamme sitä eläinkuntaan ja kasvikuntaan, ihmiset ovat silloin samanlaisia, mutta me joudumme kuitenkin vain epämääräiseen veljeyteen, ei tasa-arvoisuuteen. Ainoastaan, sitä Madame Blavatsky teroitti, ainoastaan jos me ymmärrämme, että ihmisten takana on suuri elämä, joka ihmiset yhdistää yhdeksi, että ihmiset siis ovat henkisiä todellisuuksia, joiden takana on Jumalan henki, se Isä Jumala, josta uskonnot puhuvat, silloin me voimme ymmärtää, että he ovat tasa-arvoisia Jumalan edessä, elämän edessä.

Madame Blavatsky teroitti aina veljesrakkautta. Hän sanoo: Jumalasta on kyllä aina paljon puhuttu, varsinkin nyt myöhempinä vuosituhansina ja varsinkin kristikunnassa, mutta hänestä sangen vähän tiedetään. Madame Blavatsky on samalla kannalla kuin Apostoli Johannes, joka sanoo: ”Kuinka voitte rakastaa Jumalaa, jota

ette näe, jos ette rakasta veljiänne, joita näette?”[53] Jos me panemme merkille kristikunnan historiaa, niin me huomaamme, että täällä on hyvin paljon puhuttu Jumalasta, mutta hyvin harvoin me huomaamme, että se rakkaus olisi vienyt veljesrakkauteen. Ne ovat harvoja, jotka todella todistavat rakkautensa Jumalaa kohtaan sillä, että he rakastavat veljiä. Tuo rakkaus Jumalaa kohtaan on jäänyt kuin fantasiaksi, se on kuin jonkunlaista hysteriaa, se on jäänyt kääntymykseksi ja uudestisyntymiseksi, joka on tapahtunut ihmisen sielussa. Nyt hän on hyvissä väleissä Jumalan kanssa, nyt hän on pelastettu ja saattaa paeta Jumalan luo. Mutta tämä rakkaus ei paljonkaan näy hänen elämässään. Se on tietysti voinut näkyä siveellisessä pyrkimyksessä hänen itsensä suhteen. Hän koettaa itse välttää suurimpia syntejä. Hän koettaa elää nuhteettomasti maailman silmien edessä ja hän koettaa myös omantuntonsa edessä elää vilpittömästi ja oikein. Mutta hyvin harvoin on kristitty uskovainen asettanut sellaisen vaatimuksen itselleen, että hänen tulisi rakastaa veljiään. Ne semmoiset ihmiset, jotka todella ovat rakastavia, ovat jääneet meille suureksi ihmeeksi.

Sentähden Madame Blavatsky ei tahdo puhua niin paljon Jumalasta vaan teroittaa juuri veljesrakkautta. Hän sanoo: Jumalasta voitte hyvin vähän tietää, oikeastaan ei mitään. Mutta seuratkaa apostoli Johanneksen neuvoa; oppikaa rakastamaan toisianne, ja kun te rakastatte toisianne, niin siinä ilmenee, että te jonkun verran tunnette Jumalaa ja olette tekemisissä Jumalan kanssa. Silloin te sillä veljellisellä rakkaudellanne todistatte rakastavanne Jumalaa, sillä muuten se rakkaus jää paljaaksi fantasiaksi.

Niinkuin tiedämme, ei Teosofisen Seuran ensimäisessä ohjelmapykälässä juuri edellä sanotuista syistä puhuttu mitään siitä,

että pitää uskoa Jumalaan. Puhuttiin ainoastaan siitä, että tulee tunnustaa kaikkien ihmisten veljeys, ja sitten selitetään, että veljeys perustuu siihen, että me olemme saman isän lapsia, mutta meidän Jumalan tuntemisemme tulee näkyviin meidän rakkaudestamme veljiämme kohtaan.

Madame Blavatsky itse oli elävä esimerkki omasta kannastaan, omasta uskonnollisesta kannastaan, sillä hän ei tahdo millään tavalla, vähimmässäkään määrässä näyttää uskovaiselta. Hän kauhistui kaikesta semmoisesta. Hän kauhistui tekopyhyyttä, pitkänaamaisuutta, liiallista vakavuutta ja synkkyyttä, joka tekee ihmisestä verrattain epäveljellisen olennon. Hän tahtoo, että ihmisen tulee olla niin säkenöivä kuin mahdollista ja välittää omista kärsimyksistään niin vähän kuin mahdollista. Hän ei tahdo näyttää jumalalliselta.

Madame Blavatsky toimi englantilaisessa maailmassa, Indiassa, Amerikassa ja sitten Englannissa, ja varsinkin Englannissa on ihmisten uskonnollisuus hyvin suuri. Koko yhteiskunnallinen elämä on toisenlainen sunnuntaisin. Silloin ei käy niin paljon junia, kaikki käyvät kirkoissa ja ovat hartaan näköisiä. Todella silloin vietetään vanhatestamentillista pyhää. Madame Blavatskysta tuo oli kaikki mitä hirmuisinta ulkokultaisuutta. Hän ei sietänyt sitä yhtään. Hän kirjoitti suoraan arkkipiispalle, että jos meillä teosofeilla olisi ne tulot, jotka teillä on (teillä on vuosittain niin paljon tuloja, että te hukutte niihin rahasummiin), jos meillä olisi nuo rahat, niin saisittepa nähdä, minkälaiseksi kansa tulisi[54]. Sentähden Madame Blavatsky niin mielellään esiintyy paljon räikeämpänä siinä epäuskonnollisuudessaan kuin mitä hän todellisuudessa oli. Hän mielellään laski semmoista leikkiä, että uskovaiset ihmiset aivan

kauhistuivat. Hän käytti semmoisia sanoja, jotka pelästyttivät aivan kokonaan hartaita uskovaisia.

Se, mikä hänen uskonnollisessa asenteessaan, jos nyt siksi voidaan sitä nimittää, oli silmiinpistävää, oli hänen suhteensa mestariin tai omaan Mestariinsa, sillä jos hän mistä asiasta tahansa olisi laskenut leikkiä, niin hän ei koskaan laskenut leikkiä suhteestaan Mestariin. Nyt emme saa käsittää tätä asiaa sillä tavalla, että Madame Blavatsky olisi jonkun tibettiläisen viisaan miehen orja. Ei se ollut mitään semmoista ulkonaista. Madame Blavatsky aina puhui siitä näin: kun ihminen etsii totuutta ja tahtoo päästä selville omasta itsestään ja todella yhtyy siihen Jumalaan, joka piilee hänen sisässään, silloin hänen tulee kehittää itsessään sitä prinsiippiä, niinkuin Madame Blavatsky sanoo, jota hän nimitti milloin Buddhiksi, milloin Kristus-prinsiipiksi.

Madame Blavatsky aina teroittaa, että ei mikään ulkonainen mestari, vapahtaja tai viisas ihminen voi meitä millään tavalla pelastaa. Meidät voi pelastaa ainoastaan se Kristus-prinsiippi, joka on meidän sisässämme, se korkein jumalallinen itse, joka on suorastaan osallinen suuresta kosmillisesta elämästä eli Kristuksesta. Sentähden Madame Blavatsky luonnollisesti oli itsessään herättänyt ja kehittänyt tätä Kristus-prinsiippiä, buddhia eli Kristus-rakkautta, totuuden janoa ja intuitiota. Madame Blavatsky nimitti sitä hyvin usein ja sitten loppuvuosinaan Khristokseksi[55]. Tämä Khristos on herätettävä tietoisuuteen, ja silloin hän pääsee yhteyteen oman jumalallisen itsensä kanssa, ja silloin taas hän pääsee kosketuksiin Maailmansielun eli Jumalan kanssa.

Mutta se, mikä antaa jokaiselle ihmiselle ja jokaiselle pyrkijälle erittäin suurta luottamusta ja uskoa, on, jos hän ymmärtää, taikka

paremmin vielä, jos hän pääsee kokemukseen ja tietoon siitä, että on ihmisiä, jotka ovat jotain saavuttaneet, että on ihmisiä, jotka ovat todellisia veljiä. Kas nyt: kaikkien ihmisten takana on sama Isä ja kaikki ihmiset ovat veljiä sen nojalla, mutta me emme ole osanneet toteuttaa tätä veljeyttä. Silloin me voisimme ihmisinä kysyä: onko meidän mahdollista toteuttaa tätä veljeyttä, onko mahdollista päästä tietoon siitä, että on täydellisyyttä olemassa?

Sentähden Madame Blavatsky sanoo: kun me ihmiset voimme ymmärtää mestareita ja mestariutta, jos me voimme ymmärtää, että on olemassa ihmisiä, jotka ovat täydellisyyden saavuttaneet, että on olemassa ihmisiä, joissa veljeyden henki on täysin elävä, niin se on meille sanomattomaksi avuksi. Hän, Madame Blavatsky, ei tätä ainoastaan ymmärtänyt, vaan hän sen tiesi. Hän oli erityisessä kosketuksissa niiden veljien kanssa, joita myös on nimitetty mestareiksi, täydellisiksi ihmisiksi ja jotka kaikki ovat veljiä ja elävät siis Kristuksessa. Heissä kaikissa on Kristus-prinsiippi. Heissä kaikissa on Kristus-prinsiippi elävä, niinkuin Madame Blavatsky sanoo, he kaikki elävät Kristuksessa. Kristus on heidät kaikki vapauttanut. Vapahtaja on heissä jokaisessa, ja se, että Madame Blavatsky oli niin sanomattoman uskollinen ja nöyrä ja tottelevainen omaa Mestariaan kohtaan, se ei johtunut siitä, että hän olisi itse ollut tietämätön ja kehittymätön olento ja sitten olisi uskonut, että tuossa on äärettömästi kehittynyt ja täydellinen olento, ei hän silloin olisi voinut kaikkia asioita ymmärtääkään, vaan se johtui siitä, että hänessä itsessään oli Kristus-elämä, ja koska hänessä itsessään oli Kristus-elämä, niin hän saattoi tuntea Kristuksen toisissa. Koska Kristus-prinsiippi oli hänessä herännyt, niin hän saattoi nähdä ja ymmärtää, että se sama Kristus-prinsiippi oli tuossa toisessa

olennossa vielä enemmän elävä ja kehittynyt, vielä suurempia korkeuksia saavuttanut. Oli siis luonnollista, että koska hän sai tuntea semmoisen olennon ja koska se olento neuvoi ja auttoi häntä ja oli hänen ystävänsä, niin hän todella sitä totteli. Sehän oli viisasta.

Kas nyt: me ihmiset voimme ottaa tästä hyvin suuren läksyn. Me, jotka vielä olemme keskellä kaikenlaista semmoista individualiteetti-saavutusta, me, jotka emme vielä ole tulleet aivan lujiksi personallisuuksiksi vaan vielä taistelemme oman itsemme olemassaolosta, me emme vielä oikein ymmärrä tuommoista tottelevaisuutta, vaan meistä tuntuu luonnollisemmalta, että ei ole mitään auktoriteetteja. En minä voi sokeasti totella. Jumalan edessä me kaikki olemme. Emme voi antautua toisten orjiksi. Meidän tulee olla vapaita, ilman auktoriteetteja. Tämä on aivan luonnollinen etappi ihmisen kehityksessä. Se on perin luonnollinen aikakausi, jolloin hänen täytyy sielussaan ja hengessään tuntea, että hän ei saa sokeasti riippua kenessäkään vaan hänen täytyy taistella itse itselleen selvyys kaikesta. Hänen täytyy tulla semmoiseksi, että hän voi saavuttaa lujuutta omassa itsessään.

Tämä on luonnollinen kehityskohta, ennenkuin ihminen pääsee oikein personallisuudeksi, indiviidiksi, jolloin hän tietää jotain elämästä. Voisimme toisin sanoen sanoa: Ennenkuin me saavutamme Kristuksen, ennenkuin tulemme tietoisiksi Kristuksesta itsestämme, niin meidän todella täytyy olla varovaisia kaikenlaisten auktoriteettien suhteen, kaikenlaisten harhaan vievien opettajien suhteen. Maailmassa on aina ollut ja on opettajia, jotka houkuttelevat meitä ja selvästi vievät meitä harhaan. Niitä on maailmassa aina ollut ja on, niinkuin Jeesuskin sanoo evankeliumissa: jos tapaatte jonkun semmoisen väärän profeetan, joka sanoo teille, että tuossa on Kristus

ja täällä on Kristus, niin älkää uskoko, sillä minähän olen teissä, Kristus on minussa. Meidän täytyy päästä kiinni siitä Kristuksesta, joka on meissä.

Kun me ymmärrämme tämän teosofisen sanoman valossa, että se Kristus, joka on meissä, se on toisella nimellä veljesrakkaus, kun me ymmärrämme, mitä veljesrakkaus sisältää, kun me pääsemme näkemykseen siitä, että veljesrakkaus on olemassa, silloin me aavistamme, mitä Kristus on, ja vasta sitten kun me olemme tämän Kristuksen, tämän sisäisen Kristuksen saavuttaneet, vasta sitten me voimme oikeassa valossa ymmärtää, mitä on auktoriteetti, sillä auktoriteetti on silloin ainoastaan semmoinen ihminen, jossa tämä Kristus on elävämpi kuin meissä. Auktoriteetti voi olla silloin semmoinen kirjakin, jonka on kirjoittanut ihminen, jossa Kristus on enemmän hereillä kuin meissä, semmoinen kirja, jonka sanat ovat syvästä tiedosta lähteneet. Semmoinen kirja saattaa olla jonkunlainen auktoriteetti. Se on kuin matkasauva, johon saatamme tiellä kulkiessamme nojata. Mutta elävä ihminen, jossa Kristus on elävämpi kuin meissä, hänhän voi meitä enemmän opettaa kuin meidän oma järkemme, hänhän voi meitä paremmin opettaa, sillä hänhän johtaa meitä Kristuksen luo. Sentähden on auktoriteetteja olemassa.

Jos esimerkiksi Madame Blavatsky itse saattoi puhua auktoriteettiuskoa vastaan, niin hän tarkoitti sitä, mistä edellä oli puhe. Hänen oma käytöksensä Mestaria kohtaan osoitti, että hänellä oli jokin auktoriteettiusko, hänellä oli sanomaton luottamus. Jos myöhemmin taas joku teosofisessa liikkeessä toisella tai toisella tavalla puhuisi auktoriteettia vastaan, niin hän puhuu silloin häijyydestä tai tietämättömyydestä. Viisaus sanoo, että on kohta,

jolloin täytyy vapautua auktoriteettiudesta, mutta myöhemmin, kun ihminen viisastuu, niin hän ymmärtää, mitä auktoriteettius todella on.

Auktoriteetti, mestari, täysin kehittynyt ihminen oikeastaan opettaa meille yhtä asiaa, ja me tunnemme hänen edessään, että meiltä vaaditaan yhtä asiaa, ja se asia on: uskollisuus, luotettavaisuus, kestävyys. Te muistatte, miten kristikunnan alkuaikoina ihmisiä, jotka ensin olivat katekumeeneja[56] ja sitten saavuttivat pistiksen, nimitettiin. Heitä nimitettiin kreikaksi pistoi, mutta latinaksi fideles.[57] Fidelis-sana merkitsee, ei uskovainen, niinkuin me käytämme suomeksi, vaan fidelis merkitsee uskollinen, ruotsiksi trogen, ja sana pistoskin alkuaan on merkinnyt juuri semmoista ihmistä, jossa on uskoa ja johon voi luottaa. Kristityitä, ensimäisiä kristityitä nimitettiin uskollisiksi eli fideles sentähden, että he olivat ihmisiä, joihin täydellisesti saattoi luottaa. Se oli tunnusmerkki. Ei koskaan tarvinnut epäillä uskovaista kristittyä tai uskollista kristittyä. Ei tarvinnut epäillä, ettei hän pitäisi sanaansa. Ei tarvinnut epäillä, että hän pettäisi. Hän oli täysin luotettava, ja se oli hänen kunniansa. Hän oli luotettava olento, uskollinen, fidelis.

Kun me katselemme nykyistä yhteiskuntaamme, jossa me olemme älyllisesti niin kehittyneet, niin me huomaamme, että meillä on hyvin suuri heikkous, ja se on, että me emme ole täysin luotettavia. Ihmisten fantasia kehittyy, heidän älynsä kehittyy, mutta heidän moraalinen luotettavaisuutensa ei ole aivan rinnan kehittynyt. Siis vaikka me olisimme kuinka älykkäitä ja taitavia, kuinka nerokkaita tahansa, niin me emme olisi päässeet kristittyjen yhteyteen, todellisten, alkuperäisten kristittyjen yhteyteen, ennenkuin meitä olisi koeteltu, niin että todella saatettiin varmasti tietää, että me olimme luotettavia. Viisaat ihmiset, Jumalan pojat, ihmiskunnan

hyväntekijät ja vapahtajat tarvitsevat vain niitä ihmisiä oppilaikseen ja seuraajikseen, joihin he voivat luottaa. Mitä se on, vaikka me olisimme kuinka nerokkaita ja älykkäitä tahansa, jos ei mestari voi meihin luottaa. Mitä minun älyni olisi semmoisen ihmisen rinnalla, jonka sydän on kirkasta kultaa, puhdasta kultaa, vaikka hän ei olekaan nyt niin loistavan nerokas ja kehittynyt? Mitä minä olen semmoisen rinnalla, jonka sydän on kirkasta kristallia? Ei, kun mestari sanoo, että tee niin ja tee näin, niin me emme ajattele mitään muuta, vaan me tottelemme. Semmoinen ominaisuus on välttämätön mestarin edessä. Me ihmiset saamme olla vakuutettuja siitä, että mikään mestari ei tule meidän luoksemme, ei voi ottaa meitä opetuslapsekseen, ennenkuin me olemme kehittäneet itsessämme sitä moraalista kestävyyttä, kärsivällisyyttä ja lujuutta, jota me täydellä syyllä voimme nimittää uskollisuudeksi. Se on välttämätön siveellinen ominaisuus.

Ajatelkaamme, että me menemme mestarin luo ja tarjoudumme hänen opetuslapsekseen ja sanomme: ”Eikö sinulla ole mitään työtä antaa minulle? Eikö sinulla ole jotain työtä, jonka minä voisin suorittaa ihmisten kesken?” Mestari katsoo meihin ja sanoo: ”Minulla on hyvin paljon työtä maailmassa. Tahdotko sinä tehdä työtä ihmiskunnan hyväksi? Tahdotko ottaa pienen osan työstäni kantaaksesi?” Ja me sanomme rohkeasti: ”Tahdomme.” Mutta silloin mestari hymyilee: ”No hyvä, tästä saat pienen työn. Tämä työ on sinun suoritettava.” Kun sitten mestari mainitsee, mikä tämä työ on, niin jo me vähäisen hätkähdämme. Mestari sanoo: ”Ei se työ kestä kuin noin 10 000 vuotta. Sinä et saa välittää omista tuskistasi mitään, et kivuistasi, nälästä, et mistään saa välittää mitään, vaan 10 000 vuoden aikana saat syntyä aina uudestaan ja jatkaa tätä työtä. Sinä

näet itse, että et voi sitä suorittaa, jos ei sinulla ole kylliksi aikaa. Jos tahdot tämän työn ottaa ja uskollisesti lupaat sen suorittaa 10 000 vuoden aikana, niin tässä on työ ja tee se.” Niin, tästä me jo ymmärrämme, että me emme voi millään bassorummulla lähteä mestarin luo ja sanoa, että tässä nyt ollaan. Kyllä meidän täytyy kasvattaa itseämme niin, että me tiedämme olevamme luotettavia ja uskollisia. Mestari voi todella antaa työn, joka voi kestää 10 elämää, 10 inhimillistä ruumistusta, ja me emme saa sitä työtä hylätä ja jättää. Me koetamme sitä suorittaa uudestaan ja uudestaan joka elämässä. Se on aina saman työn jatkamista, ja jokaisessa elämässä me olemme uskollisia sille työlle.

Silloin, jos me sillä tavalla jo voimme astua mestarin eteen, silloin me olemme, mitä kristityt sanovat: fideles, silloin me olemme uskollisia ja luotettavia. Ja huomatkaamme nyt: Tämähän on aivan pientä, pientä työtä. Ainoastaan 10 000 vuotta. Mitä se on ihmiskunnan iässä? Mestari, joka on mestariksi päässyt, on valmis tekemään työtä, joka kestää 10 miljoonaa vuotta. Ei hän saa horjua sinne eikä tänne. Hänen täytyy osata tehdä työtä. Semmoinen on elämän koulu.

Madame Blavatsky oli elävä esimerkki tämmöisestä. Hän oli elävä esimerkki siitä, minkälainen opetuslapsi on. Opetuslapsi on semmoinen, että häneen voi luottaa, hän ei petä. Maailma nimitti Madame Blavatskya petturiksi, ja kyllä se koski hänen sydämeensä, koska hän juuri oli petturin vastakohta, koska hän juuri oli luotettava ja uskollinen, täysin rehellinen ja täysin puhdas ihminen. Se tietysti koski häneen, niin että hän ei jaksanut enää. Se koski häneen niin, että hän sortui. Hänen ystävänsä ja maailma leimasi hänet petturiksi.

Viime kerralla oli jo puhetta siitä, miten Mestari kolme kertaa auttoi Madame Blavatskya, jotta tämä jaksaisi. Mestari kysyi häneltä: ”Tahdotko poistua jo elämän näyttämöltä? Sinä olet jo niin paljon työtä tehnyt ja niin uskollisesti palvellut, että sinä olet ansainnut rauhan kuoleman tuolla puolen. Tule minun kanssani kotiin ja odota uutta ruumistusta, mutta olisihan kyllä vielä kirjoitettava tuo toinen suurteos, *Salainen Oppi*. Valitse nyt, mitä tahdot." Madame Blavatsky ei epäröinnyt sekuntiakaan. "Tietysti minä kirjoitan sen kirjan, minkä sinä tahdot", hän heti sanoi. Silloin Mestari pani kätensä hänen päällensä ja hän sai elämänvoimaa jatkamaan työtään, mutta keskellä ruumiillisia tuskia. Tuskat eivät häipyneet. Tämä tapahtui kolme kertaa.[58] Toukokuussa vuonna 1891, Valkoisen Lootuskukan päivänä, hän vihdoin sitten kuoli. Silloin hän sai lähteä pois. Aivan keskellä työtään. Hän oli kyllä aamulla noussut ylös ja mennyt kirjoituspöytänsä ääreen, mutta siinä hän sitten aivan yhtäkkiä sammui pois.

Maailma ei kyllä ollenkaan vielä tiedä – hyvä, jos kaikki teosofit sen tietävät – minkälainen olento Madame Blavatsky oli. Hän ei koskaan väittänyt olevansa mestari, mutta hän ei ollut kylläkään kaukana mestariudesta. Hän oli niin koeteltu opetuslapsi. Hän oli niin karaistu ja niin voimakas ja niin ihmeellinen kyvyiltään, että hän kyllä astui suurin askelin mestariutta kohti. Hän oli meille todella esimerkki opetuslapsesta. Tämä oikeastaan, että Madame Blavatsky sai syntyä maailmaan ja sai esiintyä näin suurena lähettiläänä ja totuuden julistajana, se nostaa meidät tavallaan lähemmäksi juuri sitä veljeskuntaa, joka huolehtii meidän kaikkien kohtaloista ja henkisestä kehityksestä; se nostaa meidät lähemmäksi sentähden, että Madame Blavatsky näytti meille, minkälainen opetuslapsi on.

Mestareita on aina ollut olemassa. Jeesus Kristus oli maailmassa, me olemme nähneet siis Jumalan maan päällä, ja on paljon mestariolentoja ilmestynyt maan päälle, ja me emme ole heitä oikein ymmärtäneet. Me emme ole ottaneet heitä niin vakavalta kannalta. He ovat olleet jumalallisia olentoja ja täydellisiä jo syntymästään. Mehän emme voi heitä matkia. Kukahan nyt kykenee seuraamaan esimerkiksi Buddhaa, Zoroasteria ja Jeesusta? Emmehän me ihmiset semmoiseen kykene. Niin me lohdutamme itseämme. Emme ole osanneet ottaa mestareita vakavalta kannalta, sillä he ovat esiintyneet kaikessa loistossaan ja saavuttamattomassa viisaudessaan. Me olemme tunteneet, kuinka suuresti he ovat meidän yläpuolellamme, mutta nyt, kun tuli maailmaan juuri suuri lähettiläs Madame Blavatsky, niin hänhän on meille elävä esimerkki opetuslapsiudesta. Tietysti maailma sanoo, että hän oli suuri seikkailijatar ja petkuttaja, mutta niille ihmisille, jotka vähän pääsevät perille hänen personallisuudestaan ja tietävät hänen tehtävänsä ja tietävät, mitä hän maailmassa suoritti, niille ihmisille hän tuli aivan kuvaamattomaksi esimerkiksi opetuslapsiudesta, opetuslapsen uskollisuudesta ja luotettavuudesta.

Mistä me voimme nähdä, minkälaisiksi meidän pitää ensin tulla, ennenkuin voimme tulla viisaiksi ja mestareiksi? Meidän täytyy ymmärtää, että jospa ensin voisimme saavuttaa semmoisen luotettavuuden, semmoisen kärsivällisyyden ja kestävyyden, semmoisen uskollisuuden, mikä oli Madame Blavatskylla, mikä on opetuslapsella. Sentähden hänen esimerkkinsä on meille kuin loistava tähti, ja se jää pitkäksi aikaa semmoiseksi.

VIII
ESOTEERINEN TEOSOFIA
Esitelmä Helsingissä 11.5.1930

Eksoteerinen teosofia, se, jota julistetaan koko maailmalle ja kaikille ihmisille jotka haluavat kuunnella, on maailmankatsomus, se elämänymmärrys, jota ihmisille tarjotaan. Olemme näinä viimeisinä sunnuntaina tarkastaneet tätä teosofista sanomaa ajallemme ja olemme katselleet sitä kolmelta kannalta, tieteelliseltä, filosofiselta ja uskonnolliselta. Ja jos lyhyesti muistelemme, mihin johtopäätöksiin olemme tulleet, niin teosofinen sanoma on tieteellisesti katsoen se maailmankatsomus, jonka yksityiskohdat, eri opit, on annettu Salaisen Veljeskunnan taholta Madame Blavatskyn kautta. Ne alkuperäiset teosofiset opetukset eli opit, jotka käsittävät jälleensyntymisen, karman, j.n.e., ne muodostavat eksoteerisen teosofian tieteelliseltä kannalta katsoen sentähden, että kaikki nuo opit ovat tieteellisesti päteviä, niin tieteellisesti päteviä kuin me saatamme vaatia, sillä niitä on vuosimiljoonien kuluessa tutkittu. Ne perustuvat monien, monien kokemuksiin pitkien aikojen kuluessa.

Taas filosofiselta kannalta katsoen teosofinen sanoma on omiansa lisäämään meissä ihmisissä enemmän onnea ja elämäniloa, se on omiansa tekemään meistä optimisteja ja karkoittamaan meistä

pessimismin. Oikea filosofinen asenne elämään nähden teosofisen maailmankatsomuksen valossa on optimistinen, se on semmoista optimismia, joka perustuu siihen uskoon ja vakaumukseen, että kaikki lopulta, syvimmältä on hyvää.

Ja kun uskonnolliselta kannalta koetamme katsoa teosofista maailmankatsomusta, niin se on uskonnolliselta kannalta katsoen itse uskonnon ydin. Se ei ole mikään uusi uskonto vaan uskonnon ydin, koska se vie meidät siihen kaikkien uskontojen syvimpään oppiin, että Jumala on yksi, että elämän henki eli Jumala on meidän kaikkien Isä ja että me kaikki ihmiset ja siis kaikki elävät olennot olemme tasa-arvoisia veljiä elämän eli Jumalan edessä. Se on tämä usko veljeyteen, kaikkien yhteenkuuluvaisuuteen, joka on uskonnollisena perusytimenä teosofisessa maailmankatsomuksessa ja jota Madame Blavatsky yhtämittaa teroitti. Ja se, mikä tässä teosofisessa sanomassa on niin silmiinpistävästi toisenlainen kuin kaikissa muissa maailmankatsomuksissa ja uskonnoissa ja filosofioissa, on se, että tätä teosofista sanomaa ei tarjota sokean uskon tavalla, ei sillä tavalla, että sanottaisiin ihmisille: uskokaa, että asiat ovat näin, niin teidän on hyvä olla, te tulette pelastetuiksi j.n.e., vaan Madame Blavatsky kaikissa kirjoissaan ja kirjoituksissaan ja koko esiintymisessään oli itse erittäin arka tässä suhteessa. Ei saa koskaan vedota mihinkään sokeaan uskoon, ei auktoriteetteihin umpimähkään, vaan teosofian sanoma sisältää aina Helena Blavatskyn kannalta katsoen kehoituksen totuuden etsimiseen.

Jos me tahdomme omaksua teosofisen maailmankatsomuksen, niin se ei voi tulla meille minkäänlaisena sokeana uskona, niinkuin meille tarjotaan kristillisen kirkon tai minkä tahansa lahkon elämänymmärrystä, vaan se tulee meille etsimisen kautta. Ainoastaan

silloin, jos totuutta etsimme, voimme saavuttaa teosofisen elämänymmärryksen. Meidän täytyy välttämättä olla totuuden etsijöitä koko järkemme ja älymme puolesta. Meidän täytyy ajatella, tai jos emme osaa ajatella, oppia ajattelemaan, jos tahdomme tulla teosofeiksi. Me emme saa omaksua mitään umpimähkään, ei sentähden, että joku kirja tai henkilö on meistä auktoriteetti, jonka sanaan me uskomme. Ainoastaan sen nojalla, että olemme itse ajatelleet, etsineet ja sitten etsimällä löytäneet, että tullessamme joihinkin tuloksiin olemme tulleet niihin sen nojalla, että meidän järkemme on täydellisesti tyydytetty, että meidän omatuntomme ja sydämemme hyväksyy, mitä järkemme myöntää oikeaksi.

Madame Blavatsky oli tässä suhteessa niin tarkka. Hän kammoi sokeaa uskoa ja hän vetosi Buddhan sanoihin: ”Teidän ei pidä mitään uskoa sentähden, että se on kirjoitettu pyhiin kirjoihin tai että joku enkeli tai arkkienkeli tai viisas ihminen on niin sanonut, vaan ainoastaan sentähden, että teidän oma järkenne ja sisäinen ymmärryksenne myöntää asian oikeaksi.”[59] Siksi voimme ymmärtää, minkätähden Madame Blavatsky oli niin omituinen esiintymisessään. Kuinka helppoa hänen, jolla oli salaisia kykyjä, oli tulla auktoriteetiksi kaikkien niiden silmissä, jotka häntä ympäröivät ja olivat hänen tuttujaan, tulla semmoiseksi viisaaksi tietäjäksi, jonka sanat olivat erehtymättömiä ja sitten myöskin maailman silmissä tulla yliluonnolliseksi auktoriteettiolennoksi. Mutta hän ei sitä tahtonut vaan päinvastoin kammoksui sitä. Hän oli saanut aivan toisen tehtävän mestarilta, sentähden hän esiintymisessään oli, niinkuin voisimme sanoa, huolellinen sen suhteen, ettei kukaan saanut ajatella, että hän oli erehtymätön, täydellinen ihminen. Hän koetti sanoissaan olla suora ja käyttää karkeaa kieltä ja siis

esiintymisessään kova ja poistyöntävä, milloin taas säälivän irooninen, ettei kukaan vain tarrautuisi hänen personallisuuteensa. Hän poltti tupakkaa, ettei hän näyttäisi hempeältä naispyhimykseltä, hän kirosi ja nimitti naisystäviään iroonisilla nimityksillä, sanoen heitä tyhmiksi pässinpäiksi. Hän oli erittäin varovainen, ettei kukaan pitäisi häntä auktoriteettina, erehtymättömänä ihmisolentona. Hän viittasi vain mestareihin. Sentähden maailma on saanut hänestä aivan väärän kuvan, eikä se suinkaan ole asettanut häntä vapahtajien rinnalle, ei Kristuksen, ei Buddhan, vaan on pitänyt häntä suurena petkuttajana, sfinksinä kylläkin, sillä ei koko Europpa eikä Amerikka ollut nähnyt semmoista olentoa, joka niin uskalsi petkuttaa.

Tällä kaikella Madame Blavatsky tahtoi saavuttaa sen tarkoituksen, että kaikki ajattelisivat, tutkisivat ja lukisivat. ”Älkää minuun katsoko, minähän olen tämmöinen vanha kaakki, johon ei kannata katsoa. Tutustukaa kaikkiin maailman uskontoihin ja filosofioihin ja etsikää totuutta, silloin te lopulta tulette teosofeiksi, sillä kun te oikein etsitte ja epäilette, kun heitätte kaikki auktoriteetit romukoppaan, kun etsitte ja ajattelette, niin lopulta tulette teosofiaan, siihen maailmankatsomukseen, jota minä olen kutsuttu julistamaan.”

Tämä on mahdoton ero Madame Blavatskyn antaman teosofisen maailmankatsomuksen ja kaikkien uskontojen pelastavien sanomien välillä. Jos muualla vedotaan sokeaan uskoon, niin eksoteerisessa teosofiassa vedotaan ainoastaan ajatteluun ja järkeen, mutta ei sokeaan järkeen, vaan semmoiseen, joka uskaltaa ajatella kaikkia maailman asioita. ”Niin kauan kuin te olette kiinni järkenne puolesta ennakkoluuloissa, niin kauan te ette voi saavuttaa teosofista vapautusta. Niin kauan kuin olette kiinni siinä luulossa, ettei totuutta voi saavuttaa, tietää, niin kauan kuin te luulette, että ihmiseltä on

kielletty yliluonnollisten asioiden tutkiminen ajatellen, ettei hänen ole lupa tutkia asioita, jotka kuuluvat henkeen ja henkimaailmaan, niin kauan te ette voi saavuttaa teosofista totuutta. Teidän täytyy tutkia kaikkia asioita eikä mistään pelästyä. Teidän järkenne tutkiva katse on oikeutettu suuntautumaan mihin tahansa, tutkimaan mitä kysymystä tahansa.”

Sillä tavalla täytyy meidän järkemme olla organisoitu. Ja sitten me lopulta kyllä tulemme teosofiseen elämänymmärrykseen, sitten järkemme puolesta omaksumme ja hyväksymme mestarien antaman sanoman. Ja Madame Blavatsky sanoo, että on luonnollista, että tämmöinen syvä ajatustyö, tämmöinen järjen puhdistus on omiansa myöskin muuttamaan meidän elämämme. Me emme ennätä totuutta etsiä, me emme jaksa emmekä viitsi sitä tehdä, jos olemme mukana kaikissa maailman huvituksissa ja palvomme omia halujamme ja himojamme. Sentähden on luonnollista, että kun etsimme, me itse samalla vapaudumme kaikista karkeista synneistä ja maailman rakkaudesta, semmoisista haluista, jotka eivät tyydy, ellei ole yhtämittaa uusia huvituksia. Sentähden Madame Blavatsky sanoi: ”Teosofi on se, joka teosofiaa tekee.”[60] Ja se merkitsee, että teosofi on se, joka elää teosofisesti, eli teosofi on se, joka ei voi välttää sitä, että hän tulee eläneeksi yhä valoisammin ja valoisammin, toisin sanoen hän rakastaa yhä enemmän, hänen sydämensä käy yhä lämpimämmäksi. Sentähden teosofinen etsintä itsessään on moraalisesti, siveellisesti itsekasvattavaa.

Sentähden, jos tahdomme puhua teosofisesta moraalista, niinkuin uskonnossa puhutaan kristillisestä moraalista, niin voisimme sanoa, että eksoteerinen teosofinen moraali on semmoinen, joka seuraa itsestään silloin, kun ihminen harrastaa teosofista ajattelua. Mitä

vakavammin ja ehjemmin ihminen on totuuden etsijä, sitä moraalisempi hän on, sitä enemmän hän elää teosofista moraalia, sillä käsi kädessä ei voi käydä teosofinen totuuden etsintä ja jonkunlainen moraalittomuus, epäsiveellisyys.

Mutta tämä on kaikki eksoteerista, ja me tiedämme, että Helena Blavatsky puhui aina esoteerisesta teosofiasta, että sitä on olemassa. Meidän mielemme tekee nyt kysyä: mikä sitten on tämä esoteerinen teosofia?

Kun ihminen totuuden etsijänä on saavuttanut teosofisen maailmankatsomuksen, omaksunut jälleensyntymisen ja karman ja seitsemän prinsiippiä ja mitkä tahansa teosofiset opit, niin kuta vakavampi hän on, sitä pikemmin hänelle tulee seuraava kohta: Mutta todellisuudessa minä en oikeastaan tiedä mitään. Minä olen kyllä kovasti etsinyt ja ajatellut ja saavuttanut järjessäni tämmöisen vakaumuksen, mutta tiedänkö minä, että ihminen kuoleman jälkeen elää astraaliruumiissa, että hänellä on seitsemän prinsiippiä, että hänen pitää voida tulla aivan jumalaksi? Ei, en minä sitä tiedä. Näin ihminen sanoo itselleen. Vaikka hän on saavuttanut teosofisen elämänymmärryksen ja elää sen valossa siveellisesti ja kauniisti, niin hän tulee kohtaan, jolloin hän tunnustaa itselleen, ettei hän oikeastaan mitään tiedä.

Jos hän ei tahdo, että tämä huomio jää hedelmättömäksi, että hän jää paikoillaan astumaan menemättä eteenpäin, jos hän ei siis tahdo jäädä siihen henkiseen pimeyteen, jossa hän huomaa olevansa, jos kohta hänen järkensä on kirkastunut ja paljon hyväksynyt, niin silloin hänen eteensä tulee jotain aivan uutta. Ennen hän eteni sillä tavalla, että hänen piti epäillä ja etsiä, hänen piti kaikkea ajatella ja kaikkea pohtia ja kaikkia opetuksia kääntää ja vääntää ja katsella joka ikiseltä

näkökulmalta, hänen täytyi olla hyvin varovainen, ettei hän missään uskonut sokeasti, hänen täytyi vapautua auktoriteeteista, saavuttaa maa jalkojensa alle. Ja nyt hän huomaa, ettei hän oikeastaan mitään tiedä. Mitä häneltä nyt vaaditaan? Uusiako epäilyksiä, että hän rupeaa tarkastamaan kaikkia filosofisia oppeja, kaikkea epäilemään ja etsimään? Ei. Varjelkoon hän itseään siitä, sillä nyt kun hän on tullut siihen kohtaan, että hän tunnustaa itselleen: minä en tiedä mitään – nyt vaaditaan häneltä uskoa. Usko on lapsen leikkiä, turhanpäiväinen lelu, jos se tulee ennen kuin ihminen seisoo aivan paljaana ja alastomana. Jos se tulee ennen ja sanoo: usko näin, niin tulet autuaaksi – niin se on pahan hengen ääni, kiusaaja meissä. Ja jos toinen ihminen tulee ja sanoo: usko näin – niin se on kiusaaja, ruumistunut paholainen. Ja sellaista pirun peliä on paljon ollut maailmassa. Joukko ihmisiä pyrkii olemaan piruja sillä tavalla, he lukevat itsensä paholaisiksi määrättyjen opintojen kautta, jotta olisivat tilaisuudessa toisia ihmisiä henkisesti johtamaan.

Tämä on hyvin räikeästi ja monen mielestä rumasti sanottu, mutta en voi mitään sille, että se on totta. Me olemme käsittäneet uskon aivan väärällä tavalla, että uskoa voidaan tarjota ihmisille ilman muuta. Me olemme saaneet yhden mysteriosanan, mysteriokäsitteen ja väärentäneet sen alkuperäistä merkitystä. Usko on äärettömän syvää, se on luottamusta siihen, kuten Paavali sanoo, joka ei näy. Se on positiivista, aktiivista luottamusta siihen, joka ei näy mutta joka tuo sen näkyväksi.

Mikä se usko on, jonka ihmisen pitäisi muistaa tulevan hänen eteensä silloin, kun hän ottaa todella ensimäisen filosofisen askeleen, sen, että hän tietää, ettei hän mitään tiedä, kuten Sokrates sanoi? Se usko, joka silloin tulee hänen eteensä, on tämä: uskoa, että tieto on

saavutettavissa, uskoa, että viisaita, totuuden etsijöitä, mestareita, vapahtajia on olemassa. Minä en ole niitä nähnyt, sanoo ihminen, en minä tiedä. Aivan niin, sinä et tiedä, et ole niitä vielä nähnyt, mutta sinun pitää uskoa, että sinä voit totuuden tiedon saavuttaa. Jollet tätä usko, et voi mitään saavuttaa. Jollet usko koko sielullasi syvimpiä hengen juuriasi myöten, että olet semmoinen olento maailmankaikkeudessa, joka voi saavuttaa totuuden tiedon ja siis, että toiset ihmiset ovat samanlaisia ja että on ihmisiä, jotka ovat sen tiedon saavuttaneet, niin sinä et pääse eteenpäin. Sinun täytyy nyt uskoa, että mestareita, totuuden tietäjiä, on olemassa, sinun täytyy uskoa vapahtajaan, joka on sinussa itsessäsi, niinkuin muissakin, niinkuin heissä, jotka ovat totuuden tiedon saavuttaneet. Sinun täytyy nyt uskoa, ellet tahdo pysähtyä.

Minä otan tämmöisen räikeän esimerkin. En tahdo sanoa, että jokapäiväisessä elämässä asiat ovat näin räikeästi. Sillä asia on seuraava: me kaikki ihmiset olemme joko ennen tavanneet jonkun elävän mestarin, ennen kuulleet jonkun mestarin opettavan, taikka sitten me nyt ensimäisen kerran vasta kuulemme, että heitä on, ensimäisen kerran sen nyt vasta ymmärrämme, ja siis se tapaaminen odottaa meitä tulevaisuudessa. Ja jos olemme ennen kuulleet, ennen olleet mukana silloin kun semmoinen suuri tietäjäolento on astunut maan päällä, kuulleet häntä ja seuranneet häntä jonkun verran hengessämme, niin silloin meillä on jo suhde johonkuhun mestariin. Ja jos meillä ei ole personallista suhdetta vielä, tulemme sen saavuttamaan. Meillä kaikilla ihmisillä on, niinkuin monta kertaa olemme Ruusu-Ristissä teroittaneet, suhde Vapahtajaan, Kristukseen, joka on meidän sisässämme, joka on aina ollut ihmiskunnan takana, mutta joka Buddhan ja Jeesuksen Kristuksen työn kautta on niin

lähellä, että jokainen ihminen voi päästä suhteeseen, yhteyteen tuon sisäisen Vapahtajan, Kristuksen kanssa itsessään. Mutta se ei merkitse – meidän täytyy se ymmärtää – että me jokainen voisimme ilman muuta päästä personalliseen tekemiseen Jeesuksen Kristuksen kanssa. Sitä se ei merkitse, vaan se merkitsee, että me jokainen voimme päästä sisäiseen, mystilliseen yhteyteen Kristuksen kanssa. Mutta kun se hetki tulee, että pääsemme personalliseen tekemiseen mestarin kanssa, niin ei ole sanottu, kenen mestarin kanssa pääsemme, sillä mestareita eli täydelliseksi kehittyneitä ihmisiä on monta ja ne ikäänkuin ympäröivät Jeesusta Kristusta eli Vapahtajaa, ne ovat kuin hänen enkeleitään. Ja meillä ihmisillä on ollut tai tulee olemaan tuommoinen, kuinka sanoisin, välitön suhde johonkin niistä, ja ainoastaan muutamilla ihmisillä on heti välitön suhde Jeesukseen Kristukseen. Useimmiten on niin, koska me ihmiset olemme eläneet useampia kertoja maan päällä ja Jeesus Kristus eli kaksituhatta vuotta sitten, että meillä on personallinen suhde johonkin mestariin, enkeliin. Tämä on se, jonka kanssa me joudumme ensin tekemisiin, ja hän vie meidät Jeesuksen Kristuksen luo. Harvat tulevat suorastaan Jeesuksen Kristuksen kanssa tekemisiin heti.

Kun me personallisesti kohtaamme mestarin, niin me emme voi ensi kädessä sanoa, kuka mestareista se on, jonka kohtaamme, kunnes hän johdattaa ylemmä. Mutta etukäteen voimme sanoa: jokainen ihminen kohtaa jonkun mestarin, kun hän mestaria etsii, ja jokainen mestari on yhtä hyvä, yhtä viisas, yhtä jalo, yhtä puhdas, ja jokainen vie hänet Vapahtajan luo.

Mutta nyt, kun totuuden etsijä, teosofi, on tehnyt tuon huomion: minä en tiedä mitään – silloin hänen eteensä tulee tuo kehoitus: etsi mestaria. Sinä, joka et tiedä mitään, sinun täytyy uskoa, että tieto on

saavutettavissa, että niitä on, jotka tietävät. Etsi mestaria! – Tämä sana on aina kaikunut aikojen aamusta lähtien. Aina on ihmisille sanottu: nouse, etsi mestareita! Ja se on esoteerista teosofiaa. Sillä mitä tämä merkitsee? Se merkitsee, että ihmisen elämä nyt muuttuu, nyt se todella ja kokonaan muuttuu. Hän on ennen, ollessaan teosofina, ollut hyvä ihminen, kasvanut siveellisesti, kaikella tavalla kehittynyt toisten silmissä – ei tietysti omissa silmissään, vaikka onhan hän voinut huomata, että suuret, karkeat viat ovat pudonneet hänestä pois, mutta toisten mielestä on hän tullut oikein miellyttäväksi, jaloksi ihmiseksi.

Mutta nyt kun hän tulee tähän kohtaan, että hänestä tulee esoteerinen teosofi, niin hänen elämänsä kokonaan muuttuu. Ei se muutu ulkonaisesti. Silloin kun ihminen tulee mestarin kanssa personallisesti tekemisiin, ei hänen elämänsä ulkonaisesti muutu, mutta sisäisesti hänen asenteensa muuttuu, hän itse muuttuu. Jos hän ennen etsi järjellään ja ajatteli ja mietiskeli aina, niin nyt hän ei sillä tavalla ajattele, ei niin paljon pohdi kaikkia asioita, mutta hänessä on kuin herännyt jokin sisäinen sielu, tahto, joka tekee hänet aivan keskittyneeksi olennoksi. Hänen sielunsa on keskittynyt, hänellä on yksi ainoa tahto elämässä. Jos hän ennen kun oli teosofi saattoi tahtoa kaikenlaista, hyvää ja hauskaa, omaa onnea ja hänellä oli ihanteita, joiden puolesta teki työtä, ja sitten hän vähitellen tuli yhä herttaisemmaksi ja sydämellisemmäksi ihmiseksi, niin nyt tulee jotain uutta lisää. Hän tulee aivan keskittyneeksi olennoksi, semmoiseksi, jolle tämä elämä muuten on jotain sangen epätodellista. Hänestä tuntuu, kun hän katselee ihmisten elämää: herranen aika, täällä me syömme ja puuhaamme ja jatkamme sukua ja menemme naimisiin! Ja hän näkee, että se on kerrassaan

turhanpäiväistä, ei hän saa kiinni mistään ruumiillisesta sisällöstä, mikä sillä ennen oli. Hän ei löydä tuossa kaikessa enää mitään, mutta hänessä herää uusi halu löytää ihminen, joka tietää, mestari, joka tietää. Mikään muu ei saata häntä viehättää, kaikki muu on kuin esteitä tiellä; ne ovat kuin penkkejä ja lehtimajoja, kukkia ja marjoja tiellä. Hän tuntee, että hänen pitää kulkea tietä pitkin mestaria kohti löytääkseen sen olennon, joka näyttää hänelle, mitä ihminen voi saavuttaa ja joka silloin myös sanoo hänelle: tee näin, tee näin.

Nyt tällä esoteerisella tiellä, jolloin ehdottomana ehtona siis on, että ihminen koko olemuksellaan on vakuutettu siitä, että mestareita on ja että hän tulee mestarinsa löytämään, tällä tiellä on nyt silloin kaksi kulkemismahdollisuutta. Toinen on se, että ihminen ei ole tietävinään mitään koko ihmiskunnan historiasta, hän ei katso millään tavalla taaksepäin, hän ei ollenkaan ajattele ja muistele niitä eläviä vapahtajaolentoja, jotka ovat esiintyneet maan päällä. Hän katsoo ainoastaan eteenpäin, hän ei ota oppia mistään kirjasta, ei ihmisiltä; hänen katseensa on yksistään suuntautunut siihen mestariin, jota hän ei vielä tunne mutta jonka hän koko olemuksellaan uskoo olevan. Ja silloin hänen elämänsä on tavattomasti yksinäinen, vaikea ja jylhä, sillä hän tavallaan silloin eroittautuu koko ihmiskunnasta ja kulkee suoraan yksin itse joka hetki päättäen, miten hän astuu. Hän tietää ainoastaan sen omassatunnossaan, ettei hän saa laiminlyödä ihmiskuntaa, ei olla ylpeä, ei sillä tavalla eroittua ihmiskunnasta, että hän jättäisi tuskissaan huutavat ihmiset, jotka hänen tielleen sattuvat välittämättä heistä mitään. Hän tietää omassatunnossaan sen, että jos hän näkee itkevän ihmislapsen tiellä, hän ei saa mennä ohi kyyneleitä pyyhkimättä. Hän ei itse saa eroittautua ihmiskunnasta, hänen täytyy

palvella niitä, jotka hänen tielleen tulevat, mutta hänellä itsellään ei ole mitään turvaa missään, hän kulkee aivan yksin oman Jumalansa varassa.

Mutta toinen mahdollisuus on se, että hän katselee ympärilleen ja huomaa, että ihmiskunta on elänyt kauan ja että sen historian aikana on esiintynyt silloin tällöin viisaita olentoja, suuria vapahtajaolentoja. Hän näkee, että on esiintynyt Jeesus Kristus, Gautama Buddha, Zarathustra, Mooses, Lao-tse, Konfutse, Indian rishit, Egyptin Hermekset, Kreikan Orfeukset j.n.e. Hän näkee, että on paljon viisaita olentoja esiintynyt ihmiskunnan historiassa, ja hän sanoo itselleen: Nuo ovat niin selvästi, silminnähtävästi viisaampia kuin minä. Otan yhden niistä ja luotan hänen opetuksiinsa, hänen elämänneuvoihinsa.

Siis sanokaamme, että joku ajattelee näin: Minähän olen täällä kristikunnassa, minä huomaan nyt, että täällä kristikunnassa olen saanut oppia jotain Mooseksesta, juutalaisten suuresta kansallisesta vapahtajasta, joka vei heidät ulos Egyptin maasta ja antoi heille uskontonsa, lain ja käskyt, joita Juudan kansan piti noudattaa, ja minä olen todella itse asiassa aina ottanut nuokin asiat leikin kannalta. Enhän ole koskaan seurannut Moosesta sen enempää kuin Kristustakaan. Eikä kristikunnassa kukaan oikein vakavasti ole seurannut Moosesta. Koko kristillinen yhteiskuntajärjestys on rakennettu sille sivistykselle, että Mooseksen lakia rikotaan. Jos minä nyt ottaisin Mooseksen oppaakseni ja hänen kymmenen käskyänsä ja mitä muuta voi häneltä mahdollisesti olla juutalaisten pyhissä kirjoissa. Minä luotan siihen, kun hän sanoo: ”Älä varasta, älä murhaa, älä tapa.” Minä luotan niihin ja syvennyn niiden henkeen ja täytän ne. Ei tule kysymykseen, että rikkoisin niitä. Jos seuraan

Moosesta, se merkitsee, että seuraan häntä hänen käskyissään koskaan rikkomatta. Silloin olen valinnut Mooseksen oppaakseni, mestarikseni, sillä ihmeellinen olento hän oli, hän vei Juudan kansan Egyptistä, hän kuoli jollakin vuorella eikä hänen ruumistaan koskaan löydetty. Hän jutteli henkiolennon, Herransa, kanssa Siinain vuorella, ja hänen kasvonsa loistivat niin, ettei hän voinut näyttää niitä kansalle, sillä se ei olisi kestänyt niiden loistoa. Hän oli epäilemättä hyvin viisas ja merkillinen ihminen, ja ehkä minäkin voisin kerran seisoa Jumalan edessä kasvoista kasvoihin ja nähdä kaikki elämän totuudet. En voi Mooseksen yli nousta, häntä halveksia. Seuraan häntä.

Ja niin totuuden etsijä lähtee seuraamaan Moosesta. Ja Mooses vie hänet tietoon ja Kristuksen luo, sillä edellytyksellä vain, että hän todella seuraa häntä mestarina. Hän voi ottaa myöskin jonkun toisen mestarin, esimerkiksi Buddhan, ja silloin hän ottaa kaikesta mitä Buddha on puhunut selvän ja lähtee Buddhan elämänohjeita seuraamaan. Ja hän voi olla varma siitä, että kun hän seuraa niitä, hän pääsee tietoon ja Buddha vie hänet Kristuksen luo. Sama, minkä historiallisen mestarin hän ottaa, se vie hänet Kristuksen luo. Mutta ainoastaan sillä edellytyksellä, että hän kokonaan seuraa mestaria eikä epäile. Epäilys on kielletty siltä ihmiseltä, joka etsii mestaria. Aina on sanottu: kun sinä kuljet tällä tiellä eteenpäin, älä katso taakse, älä epäile, älä päästä mitään ajatuksia enää itseäsi vaivaamaan. Silloin kun etsit totuutta järjelläsi ja tavoittelit teosofista elämänymmärrystä, silloin ne epäuskot ja epäilykset olivat paikallaan. Mutta silloin kun olet tullut siihen kohtaan: minä en tiedä mitään – mutta myöskin vakavasti tunnet: minä olen semmoinen olento, jonka pitää saavuttaa totuuden tieto – silloin älä epäile, silloin

ei saa epäillä, silloin vaaditaan uskoa, silloin täytyy kulkea eteenpäin niin sanotulla kaidalla tiellä ja seurata joko jotain mestaria taikka sitten kulkea itse niinkuin nuorallatanssija päättäen itse jokaikisestä askeleesta mutta muistaen aina, että se on kulkemista nuoralla. Buddha sanoi: se on kulkemista partaveitsen terällä, kulkemista kuilun partaalla. Yksi ainoa harha-askel ja partaveitsi leikkaa sinua. Todellinen esoteerinen tie on aina vaativainen. Sentähden, sanoo Madame Blavatsky, on turvallisempaa kulkea sitä tietä jonkun mestarin opastamana, historiallisen mestarin turvissa.

Ottakaamme, niinkuin minä tässä Ruusu-Ristissä aina koetan sanoa, Jeesus Kristus oppaaksi. Hän on ehdottomasti pätevä ja turvallinen opas. Kun syventyy hänen neuvoihinsa ja noudattaa hänen kaikkia käskyjään viimeistä pilkkua myöten, silloin ei ole hätää. Mutta niin kauan kuin me tahdomme leikkiä, olla vapaita vallattomuudessa, niin kauan on turhaa ruveta jonkun mestarin etsimiseen. Mutta kun olemme tulleet kriitilliseen kohtaan, silloin vaaditaan meiltä uskoa ja silloin meidän on kuljettava eteenpäin mestaria kohti. Ja silloin on myöskin yksi asia varma, ja se on: me löydämme mestarin. Se on se ihmeellinen asia, joka on varma. Voi sattua niin, että me olemme niin valmiit hengessämme, että mestari tulee meidän luoksemme vaikka tässä fyysillisessä maailmassa tai voi sattua niin, että valmistuessamme rakennamme toista käyttövälinettä, että pääsemme ulkopuolelle fyysillistä ruumista säilyttämällä tajuntamme ja kohtaamme mestarin siellä. Joka tapauksessa, kun olemme valmiit, mestari tulee.

Tätähän Madame Blavatsky tahtoi teroittaa omalla elämällään. Hän näytti omalla elämällään, kuinka rajattomasti hän luotti mestariin, kuinka hän oli tottelevainen mestarille pikku seikkoihin

saakka. Sentähden hänen elämänsä on meille myös todistus siitä, että mestareita on ja että ihminen voi olla personallisessa suhteessa omaan mestariinsa ja tuntea niitä useampiakin. On paljon ihmisiä kristikunnassa, paljon n.s. uskovaisia, jotka sanovat itselleen ja toisille, että he ovat personallisessa suhteessa Jeesuksen Kristuksen kanssa. He luulevat, kuvittelevat, että ovat tekemisissä Jeesus Kristuksen kanssa. Jossakin tapauksessa tämä voi olla totta, sillä miksei heidän keskuudessaan voisi olla kehittyneitä salatieteilijöitä, esoteristeja. Mutta hyvin usein on tämä sitä, että ihminen on vain tuolla kohdalla, että hän on päässyt pieneen psyykkiseen kosketukseen korkeamman minänsä kanssa, hänessä olevan Vapahtajan kanssa. Ja siihen kokemukseen ovat aina jotkut uskovaiset päässeet. Se antaa heille uutta rohkeutta ja sisäistä varmuutta, ja he tuntevat olevansa yhteydessä Jumalan kanssa. Ja se on aivan oikein. Mutta he jäävät myöskin sille kohdalle, jolleivät osaa kulkea eteenpäin.

Kun ihminen sitten löytää mestarin, kun ihmisen oma mestari tulee hänen luokseen ja kun hän siis pääsee personalliseen suhteeseen mestarinsa kanssa, silloin mestari itse antaa hänelle uusia ohjeita ja opetuksia. Kun hän on uskollisesti, sanokaamme seurannut Mooseksen kaikkia elämänneuvoja ja sitten tavannut mestarinsa – sen ei tarvitse olla Mooses vaan joku toinen – niin tämä mestari on tietysti aivan tyytyväinen siihen, että hänen opetuslapsensa on seurannut Moosesta, mutta tämä hänen oma mestarinsa sanoo silloin hänelle: nyt tee niin ja niin. Ja siitä lähtien kun totuuden etsijä, esoteristi, on näin löytänyt mestarinsa, siitä lähtien hänen etsimisensä kaidalla tiellä on paljon nopeampaa kuin koskaan ennen, joskin myös paljon vaikeampaa. Hänestä pitää silloin ehdottomasti kehittyä

ihmiskunnan auttaja. Ja kuten viime kerralla huomautimme, niin juuri Helena Blavatsky on meille esimerkki siitä, kuinka itsensä unohtavaksi, väsymättömäksi, uskolliseksi, kärsivälliseksi ja ahkeraksi ihmisen täytyy tulla.

IX
JUMALAN RAKKAUS
Esitelmä Helsingissä 18.5.1930

Jumalan rakkaudesta puhuessamme tai kun meidän pitäisi siitä puhua, huulemme mykistyvät, sillä missä ovat sanat, joilla voisi kuvata aavistustammekaan Jumalan rakkaudesta, voisiko katseemmekaan nousta sen rakkauden korkeuksiin, ja missä olisi se sydän, joka voisi tunkeutua sen syvyyksiin? Kuitenkin on siitä saakka kun Jeesus Kristus ilmestyi maailmaan ja näytti meille, että Jumala on rakkaus, ei ainoastaan kristikunnassa vaan muissakin uskonnoissa puhuttu tästä Jumalan rakkaudesta. Vaikka suumme ainoastaan soperrellen on osannut siitä jotain sanoa, niin kuitenkin meidän ihmisten ajatukset ovat olleet vakuutettuja tästä Jumalan rakkaudesta, jota emme aina ole osanneet edes itsellemme selittää.

Muuan asia, josta kristikunnassa on aina puhuttu Jumalan rakkauden yhteydessä, on se, että on sanottu Jumalan rakkaudesta luoneen maailman ja ihmisen. Sen on saanut oppia kristikunnan kouluissa, ja me voimme itsekin sanoa itsestämme, että rakkaudesta tietenkin, sillä Jumala on rakkaus. Siis ei muusta kuin rakkaudesta. Mutta koska rakkaus ei voi ilmetä, ellei ole ketään tai mitään jota rakastaa, niin on luonnollista, että jumalallinen rakkaus luo, jotta se

voisi rakastaa ja osoittaa rakkauttaan. Niin koetamme sanoa itsellemme; niin minäkin olen sanonut ja kirjoittanut. Se on tietenkin jotain aavistelua, sillä emme saata tietää Jumalan motiiveja. Emme varmuudella saata tietää, mistä syystä Jumala on luonut maailman, sillä ne syvimmät ja kaukaisimmat motiivit ovat meiltä salassa. Me ajattelemme usein sillä tavalla filosofisesti, että rakkaudella ei ole mitään motiivia, ei mitään syytä, eikä maailman luomisella ole mitään varsinaista motiivia, jota voisi omalla järjellään mitata. Sentähden voimme huomauttaa, että jos Jumala rakkaudesta loi maailman ja ihmiskunnan, niin minkätähden on niin paljon kärsimystä, pahuutta ja julmuutta olemassa. Jos Jumala on kaiken takana, niin kuinka on selitettävissä ei ainoastaan kärsimys, joka johtuu kohtalosta ja laista, vaan myös se julmuus, pahuus ja itsekkyys, joka tuntuu siveellisesti itse tahdotulta? Minkätähden nyt on tällaisia ilmiöitä, jos Jumala on rakkaus?

Jos filosofisessa ajatuksessa koetamme itsellemme selittää näitä asioita, niin mieleni tekisi huomauttaa parista seikasta, jotka usein maailmalta unohtuvat, kun tällä tavalla spekuloimme. Ja nämä kaksi seikka ovat seuraavat.

Ensimäinen aksiomi, ensimäinen totuus, joka minulle mielestäni on filosofisesti hyvin selvä, on se, että Jumala vastoin kaikkia edellytyksiä ja luuloja ja ajatuksia yleensä ei ole kaikkivaltias. Kristikunnassakin aina sanotaan, että Jumala on kaikkivaltias, mutta minusta tuntuu, että tuo sana ei ole oikea, sillä Jumala on henki, tajunta, yhteinen tajunta tässä kosmoksessa, ja tässä on toinenkin puoli, se, jota nimitämme aineeksi, materiaksi. Usein sanotaan, että Jumala loi materian, se on: tajunta loi tyhjästä. Siitä ei tule mitään. Tämä mutta on kaiken esoteerisen viisauden ratkaisussa, että nämä

kaksi, henki ja aine, ovat tuon kolmannen, absoluutin, ilmennyksiä. Jos nimitämme absoluuttia Jumalaksi, niin henki ja aine ovat tämän Jumalan, tajunnan, ilmennyksiä, mutta jos teen, niinkuin tavallisesti tehdään ja Jeesus Kristus teki, että nimitän henkeä, sitä suurta yhteistä tajuntaa, Jumalaksi, niin silloin meillä on Jumala ja tämä aine, ilmennys, jonka takana on kolmantena salaisuutena jumaluus eli se absoluuttinen elämä, josta emme voi mitään muuta tietää kuin että se on ilmennyt aineena ja muotona. Jos pidämme kiinni minun mielestäni ainoasta luonnollisesta käsityksestä, että ilmenneessä maailmankaikkeudessa on Jumalan henki ja ilmennyksen muotopuoli on aine, niin silloin saamme, että henki ja aine ovat tavallaan keskinäisessä ristiriidassa, taistelussa, tai että henki iankaikkisesti tekee työtä aineessa, ja silloin me luonnollisesti tulemme siihen johtopäätökseen, että hengellä tai tajunnalla ei ole mitään rajatonta valtaa aineen yli. Henki ei ole kaikkivaltias muuta kuin omassa itsessään, ei aineessa, muodossa, vaan se tekee työtä juuri materiassa. Sentähden tulemme siihen filosofiseen päätelmään, jota tekee mieleni sanoa aksiomiksi, että Jumala, henki eli tajunta, tässä suuressa maailmankaikkeudessa on verrattavissa taiteilijaan, rakennusmestariin, arkkitehtiin monella eri tavalla.

Koetan kuvata tätä, ja siihen on hyvä vertauskuva kun sanotaan, että Jumala on taiteilija, joka luo. Silloin ymmärrämme, että aivan niinkuin taiteilija, niin Jumalakin rakastaa jotakin, mutta hän rakastaa työtä, sitä täydellisyyttä, jota hän tahtoo saada aikaan. Hän rakastaa sitä todella niinkuin taiteilija, joka tekee työtä, sanokaamme kuvanveistäjä, joka muovailee ensin saveen ja sitten marmoriin kuvapatsaan. Kun taiteilija alkaa muovailla pehmeätä savea tuodakseen sisäisen kuvan esille, voi hän käyttää ulkonaistakin

mallia, mutta joka tapauksessa hänellä täytyy olla hengessään elävä kuva siitä, mitä aikoo luoda. Sitten kun hän työskentelee täten, niin kuta enemmän hän rakastaa, sitä tunnollisempi hän on ja sitä enemmän hän hylkää sen, mikä ei ole täydellistä, sitä useammin hän uudestaan taas yrittää. Näin hän tekee ja huomaa, että työ on vähän edistynyt, ja taas hän muovailee ja luo uudestaan. Lopulta hän tulee vakuutetuksi siitä, että hän nyt ei osaa tehdä paremmin, ja silloin hän sanoo: nyt on minun mallini niin hyvä kuin minä olen osannut tehdä ja nyt minä hakkaan sen marmoriin. Se vie paljon työtä ja paljon huolellisuutta, ennenkuin hän saa työnsä hakatuksi marmoriin ja kuvanveistos on valmis. Ja jollei taiteilija olisi rakastanut työtään ja sitä täydellisyyttä, jonka näki silmäinsä edessä, jonka tahtoi saada ilmi eläväksi, niin hän olisi väsynyt ja sortunut, hän ei olisi jaksanut, sillä kuinka paljon hän on saanut työtä tehdä, miettiä ja päätään vaivata ja itseään kehittää ennenkuin on päässyt taiteilijaksi.

Samoin on jokainen, joka on tahtonut luoda; hänen on täytynyt rakastaa. Suurista neroista sanotaan, että heillä on rajaton kyky rakastaa ja kestää. Sellainen sielu, joka on paljon työtä tehnyt, jatkaa ja jatkaa kunnes hän saavuttaa jotain. Ja minun mielestäni ei tarvitse muuta saavuttaa kuin että jos tuo savi, marmori olisi itse elävä, niinkuin se itseasiassa on, niin silloin olisi luonnollista, että se kärsisi ja tuntisi suurta kipua, kun sitä muovaillaan. Se voisi tulla toivottomaksi, kun nämä kärsimykset eivät lopu, että enkö minä vielä kelpaa. Kuitenkaan me emme sanoisi, että tuolla savella olisi oikein, vaan sanoisimme: taitelijalla täytyy olla oikeus tähän, ja ne kärsimykset, joita savi kestää, muuttuvat sanomattomaksi onneksi ja iloksi. Ja kun taiteilijan teos on valmis, niin savi sekä marmori itse tuntevat, kuinka ihanaa on olla valmis, koska taiteilija on heitä näin

valmistanut. Jos otamme jonkun vertauskuvan, niin voimme ymmärtää Jumalaa, kun hän kaikesta rakkaudesta huolimatta antaa koko luonnon kärsiä, antaa meidän kärsiä. Hänellä on täydellisyyskuva silmiensä edessä, hän ei ole sen kaikkivaltiaampi kuin kuvanveistäjä, joka muovailee savea.

Kun nämä kaksi seikkaa pidämme mielessämme: että Jumalan henki ei ole kaikkivaltias aineessa ja Jumalan henki on juuri taitelija, joka muovailee elämää kaikkialle, niin me ymmärrämme, että ne kärsimykset, joita me elävät olennot olemme Jumalan kädestä saaneet, ovat niin pieniä verrattuna siihen suureen saavutukseen, kun Jumalan henki on luonut meistä täydellisiä olentoja, jotka vuorostaan taas saavat opettaa toisia ihmisiä ja vihdoin kehittyä luojiksi, jotka taas luovat. Kaikkiin näihin korkeuksiin ei niin sanottu mielikuvituskaan voi nousta. Tekee mieli kuitenkin nöyränä kallistaa päänsä ja sanoa, että jumalallinen rakkaus ei ole sentimentaalinen vaan sanomattomasti viisas. Niinkuin ei meidän ihmistenkään rakkaus, kun se on jumalallinen, saata olla liian tunteellinen, vaan senkin täytyy olla viisasta ja rauhallista.

Ja kuitenkin minun tekee mieleni siirtyä toisiin kysymyksiin, joissa näen ja tunnen uskovani, että jumalallinen rakkaus sittenkin tuntee paljon enemmän kuin mitä me jaksamme tuntea. Minä puhuin sentimentaalisuudesta, meille tunne voi olla sentimentaalista; kun olemme kykenemättömiä viisaasti tekemään, me kärsimme, kun emme osaa viisaasti menetellä. Toinen voi sanoa: koeta tehdä jotain, pitää tehdä jotain asiain auttamiseksi ja korjaamiseksi, ja me huomaamme, että tuossa puheessa on perää, se on viisasta.

Mutta kun joudumme vähänkin tekemisiin Jumalan rakkauden kanssa, niin huomaamme, että siinä on kyllä tunnetta myös, siinä on

syvempää tunnetta kuin mihinkä useinkaan ihmisen sydän kykenee. Ja kun meitä oikein koetellaan elämän koulussa ja saamme nähdä kylliksi kärsimyksiä, jotka aiheutuvat, ei luonnollisista oloista vaan jotka aiheutuvat siitä, että hän on syntinen olento, joka tekee syntiä ja vääryyttä; kun näemme hänen omantunnonvaivojaan, niin silloin meidän ainoana lohdutuksena on, jollemme osaa itse välittömästi auttaa, siinä suuressa ajatuksessa ja tiedossa, jonka Jeesus Kristus lausui noissa sanoissa: Jumala antaa aurinkonsa paistaa ja pilvensä sataa sekä hyville että pahoille. Me emme löydä silloin lohdutusta mistään muusta, kun seisomme kasvoista kasvoihin julmimpien kärsimysten kanssa, kuin että jumalallinen rakkaus on hyvin suuri kaikkia kohtaan.

Me kauhistumme rikoksentekijää ja ihmistä, joka on hirmuisesti tehnyt syntiä. Me voimme tuntea näin, mutta vielä kauemmaksi me hänestä tulemme, jos aina ajattelemme, kuinka kauheaa se on. Me emme voi koko sydämellä rakastaa tätä olentoa, mutta silloin on suurta tietää, että on jumalallinen rakkaus, joka rakastaa kaikkia riippumatta siitä, kuinka suuria rikoksentekijöitä he lienevätkin. Jumala rakastaa heitä aivan yhtä paljon kuin meitä, jotka olemme hieman parempia. Jumala ei ollenkaan näe toisessa sen ihmeellisempää ja parempaa kuin toisessa. Hän näkee kaikissa omia lapsiaan ja luotujaan, joiden täytyy kehittyä täydelliseksi. Hän näkee kaikissa sen täydellisyyskuvan, jonka hän on niihin puhaltanut – käyttääkseni Vanhan testamentin sanoja[61]. Hän näkee oman henkensä kuvan, sen täydellisyyden, jota hän taiteilijana rakastaa, ja koska hän rakastaa juuri sitä taideteosta, jota hän juuri parastaikaa valmistelee, niin hän rakastaa joka ainoata yksilöä käsittämättömällä myötätunnolla ja rakkaudella.

Sentähden on aina ollut kuuluvana silloin, kun ihmiset ovat suurissa kärsimyksissä ja on rikollisia ja langenneita: anna anteeksi, kun kestät, tulet vielä täydelliseksi! Kestä ja anna anteeksi! Tämä ääni ei kuulu ihmisille, kun he vajoavat syvään, mutta se kuuluu ihmisille, joilla on sydän, joka voi heitä armahtaa ja rakastaa. Jos syntinen ihminen tapaa toisen ihmisen, joka voi häntä rakastaa huolimatta siitä, että hän on syntinen ja kurja, niin silloin hän kuulee Jumalan kuiskaavan, ja silloin te huomaatte ja kysytte: missä on se ihminen, joka on sydämestään paha? Jos joku on pettänyt, niin hän kysyy sisässään: Miksi minulla on tällaisia intohimoja ja miten niistä päästä? Miten voi niitä vastaan taistella? Joskus hän kärsii hirveästi, mutta seuraavalla kerralla voi nähdä, miten karma uhkaa mutta nyt on tullut uusia voimia niitä voittamaan. Sentähden ei ole mitään kadotusta, ja sentähden on todella suurta ja onnellista.

Ja me ymmärrämme, että tulee olemaan enemmän ja enemmän tulevaisuudessa; että on ihmisiä maan päällä, joita pyhät kirjat sanovat vanhurskaiksi, jotka osaavat rakastaa siinä, jossa toiset eivät voi muuta kuin vihata. On suurta, kun on ihmisiä, joissa Jumala tulee esille rakkaudessa, jotka osaavat armahtaa ja nostaa sydämiä, noita väsyneitä, jotka kaikki ovat sieluja, joita jumalallinen henki muovailee mutta jotka tulevat täydellisiksi. Sentähden minä näen ja tunnen ja minä tiedän, että Jumala rakastaa rajattomasti ja uskollisesti, vaikka ihmiset eivät sitä näe eivätkä ymmärrä.

Mutta jotakin on, jota me ihmiset voimme tietää, nähdä toistemme suhteen, nähdä selvemmin sitä mukaa kuinka selvä katseemme on ja jota me myös voimme nähdä itsessämme ja oman itsemme suhteen, jotakin siis, jota me ihmiset useasti voimme tietää, ja se koskee meitä itseämme ihmisinä, meidän omaa henkistä,

psykologista rakennettamme. Sillä vaikka me ihmiset teemme nyt tässä ruumiissa eläessämme eroa eri ikäkausien välillä ja sanomme toista lapseksi ja toista nuorukaiseksi, toista mieheksi ja toista naiseksi, niin itseasiassa nämä erotukset ovat jonkunlaista käytännöllisestä todellisuudesta johtuvaa ruumiimme kasvamista ja kuihtumista, mutta meidän itsemme suhteen ei oikeastaan tällainen määritelmä pidä paikkaansa, sillä joskin monet meistä ovat voineet unohtaa vanhempana, että ovat olleet lapsia, ja luulevat nyt olevansa täysikasvaneita, viisaita ja järkeviä olentoja ja elämässään hyvin toimeentulevia, niin on toisia, jotka eivät pääse koskaan tämmöisiin tunnelmiin. On hyvin usein semmoisia, jotka, huolimatta siitä, että heidän ruumiinsa vanhenee, aina tuntevat olevansa nuoria, samanlaisia, ei oikeastaan parempia eikä viisaampia kuin mitä olivat nuorina, ja sitten he voivat tuntea olevansa lapsia. Luulen olevan verrattain tavallista, että ihmiset sanovat itselleen: kyllä minä olen sama kuin aina olen ollut, tuommoinen olin nuorena ja lapsena. Ulkonainen ruumis vaan muuttuu; ensin se oli suloinen kuin lapsi ja sitten kaunis kuin nuori ihminen mutta tuli rumemmaksi ja rumemmaksi. Se on vaan tämä ulkonainen ruumis, joka muuttuu, mutta itsehän me olemme, kun tutkimme itseämme ja menemme sisimpään, samoja kuin nuorina ja lapsina.

Tämä on nyt ihmeellinen totuus meidän kaikkien ihmisten suhteen. Jos me sen unohdamme, niin ei se ole mikään etuoikeus, mutta se totuus pitää paikkansa, että meissä on lapsi, meissä on pieni lapsi, joka on aina jäljellä. Ja meidän täytyy kiittää kohtaloa, että meissä voi viihtyä lapsi sisässämme, silloin olemme onnellisia ja lähempänä Jumalaa. Jeesus sanoo nimenomaan lapsista, että heidän enkelinsä aina katselee Isää taivaissa. Sillä hän tarkoittaa meidän

varsinaista omaa niinsanottua korkeampaa minää, enkeliä meissä. Se katsoo aina Jumalaa kasvoista kasvoihin. Se merkitsee, että kun olemme tulleet aikaihmisiksi, niin meidän korkeampi minämme meissä, sisäinen ihminen meissä, ei katso enää luottamuksella taivaallista Isää, vaan se on vähän poistunut paikaltansa ja katsoo aivan kuin alaspäin ja on vähän surullisen näköinen. Sentähden, että se personallisuus, joka ruumiimme mukana kasvaa, se personallinen minuus, se alempi minuus, joka ruumiin mukana kasvaa meihin, se kasvaa kiinni tähän maahan, se on pakosta syntynyt tähän maahan. Personallinen minämme on niin upottanut itsensä maapallon oloon ja sitonut koko sielunsa sen kaikkeen syntiin ja alempiin puoliin, niin että se unohtaa lapsen sisässään ja korkeamman minänsä, varsinaisen minänsä ja päinvastoin vetää sen minänsä katselemaan hieman surullisena tuota personallista minää, joka kasvaa iän mukana yhä turhamaisemmaksi, kerskailevammaksi itsensä edessä, yhä röyhkeämmäksi, luulotellen itsestään kaikkea, unohtaen, ettei hän oikeastaan ole muuta kuin ihminen. Hän luulee olevansa joku eläinkuntaan kuuluva olento, luulee olevansa täynnä eläimellisiä himoja ja identifioi itsensä ja luulee olevansa huono ja syntinen olento, mutta aina samalla ylpeä, joka aina näkee, että en ole huonompi kuin toiset, joskin voin olla yhtä huono, miksi en voisi ottaa itselleni aistillisia nautintoja. Personallinen minämme elää harhojen maailmassa unohtaen, että se, minkä pitäisi kasvaa, olisi juuri tuo lapsi, tuo enkeli, joka seisoo Jumalan kasvojen edessä ja iloisesti hymyillen katselee Isää. Sen meidän personallinen, alempi minämme unohtaa kulkiessaan täällä elämän koulussa.

On totta, mitä runoilija kuvaa, että ihminen on semmoinen olento, jonka toisella puolen on valkoinen enkeli ja toisella puolen musta

enkeli ja ne koettavat kumpikin häntä inspiroida[62]. Valkoinen, joka on korkeampi olemuksemme, varsinainen korkeampi minämme, se koettaa vetää ylös, mutta toinen, joka on vanha (eläimellinen) karma, se koettaa houkutella häntä alempaan materiaan ja aineeseen, joka ei enää ole hänen tehtävänsä.

Tuo näkemys, joka runoilijalla on, josta esimerkiksi me lapsina saimme elävän kuvan Topeliuksen runoista, se ajatus itsessään on aivan oikein. Ei ne ole ulkopuolella, vaan ne ovat sisässä, alempi ja korkeampi, jotka koettavat taistella keskenään meidän minästämme. Ja kun me kuuntelemme elämää, niin se vastaa personallisuuteen. Mutta ainoastaan, jos jaksamme kuulla tuota ylempää puolta, lasta meissä, ja yritämme aina säilyttää lapsen suhteemme Isään Jumalaan, niin silloin kehittyisimme semmoisiksi ihmisiksi, joihin ei pääse mikään alempi itsekkyys vaikuttamaan, jotka aina olemme auki jumalalliselle inspiratsionille korkeudesta, ja silloin tulemme lopulta siihen, mihin vanhan testamentin kertomuksessa Jaakob tuli, kun hän kulki ja tuli Lusin paikalle ja paneutui levolle. Hän oli väsynyt, nukkui ja näki unta. Hän näki, että siltä kohdalta, missä hän oli, nousi korkeat tikapuut taivaaseen ja näitä pitkin kulki enkeleitä ylös ja alas, hän itse oli tikapuiden juuressa.[63] Tätä paikkaa, missä Jaakob näin autuaasti nukkui, nimitti hän Beteliksi eli Jumalan huoneeksi, ja siihen samaan paikkaan rakennettiin myöhemmin Betlehemin kaupunki[64], jossa taas kertomuksen mukaan syntyi Jumalan poika, Kristus.

Näin tapahtuu meille ihmisillekin, että kun olemme taistelleet itsemme vapaaksi alemmasta itsestämme, siis voitamme itsekkään ja eläimellisen itsemme, niin mekin saamme aivan kuin paneutua levolle, ja silloin huomaamme, että meidän selkärankamme on kuin

tikapuut ja selkäranka ulottuu ylös päähän ja päässä on aukko (ylös taivaaseen). Ja selkärangan alapäässä on suuri voimakeskus, jota hebreaksi nimitetään lusiksi, sanskritin kielellä kundaliniiksi ja kreikankielellä käärmetuleksi [speireema]. Siellä on nukkumassa se ihmeellinen voima, joka, kun se herää, muuttaa meidän selkärankamme taivaallisiksi tikapuiksi, sellaisiksi, että niitä pitkin kulkee Jumalan enkeleitä ylös ja alas elähdyttäen meidän ruumiimme ihmeelliset voimakeskukset, niin että tulemme tikapuiden yläpäähän ja huomaamme, että siellä on ovi jumalallisiin maailmoihin.

Kun ihminen kuolee, niin elämä vetäytyy jalkapohjasta ylöspäin ja lopulta pään kautta ulos. Ja niin tapahtuu, että jo eläessään saa levätä taistelun jälkeen, ja kun olemme saaneet nähdä nuo tikapuut tietoisesti, niin koko nykyinen elämä on todella kuin satunäytelmä, koko tämä elämä, jota uskonnoissa yleensä nimitetään ainoaksi helvetiksi tässä meidän aurinkokunnassamme, surujen tähdeksi. Tämä inhimillinen elämä, tämä fyysinen elämä on todella se, josta Dante sanoo: suuri jumalainen huvinäytelmä, *Divina commedia*. Ja jokainen elävä olento, joka nyt kärsii täällä kulkiessaan näissä helveteissä – muistakaamme se – jokainen kerran nousee kaikesta tuosta tuskasta ja tulee osalliseksi siitä jumalaisesta autuudesta, jossa ei ole mitään kärsimyksiä, ei mitään tuskia, koska se on iankaikkinen, rajaton ja täydellinen rakkaus.

X
SUVAITSEVAISUUS
Esitelmä Helsingissä 25.5.1930

Suvaitsevaisuus-sanaa käytetään enimmäkseen älyllisessä merkityksessä, ja tavallisesti sillä tarkoitetaan uskonnollista suvaitsevaisuutta. Meidän aikamme on yhä selvemmin ja selvemmin alkanut ymmärtää suvaitsevaisuuden tärkeyttä, uskonnollisen suvaitsevaisuuden tärkeyttä, sillä jos mikään on saanut paljon turhaa kärsimystä aikaan ihmiskunnassa, on se epäilemättä uskonnollinen suvaitsemattomuus. Siitä meillä on niin erinomaisia todistuksia meidän oman kristikuntamme historiassa, sen kirkon historiassa, joka keksi inkvisitsionit, noitien vainot y.m. julmat seikat. Sentähden meidän aikanamme ajatellaan, että on päästävä välttämättä täydelliseen suvaitsevaisuuteen. Ja hyvin monet ajattelevatkin ihmiset menevät tässä suvaitsevaisuuspyrkimyksessä niin pitkälle, että he ajattelevat, että uskonnollisissa ja filosofisissa kysymyksissä yleensä ei voi olla muuta oikeaa ojennusnuoraa kuin suvaitsevaisuus. Heidän mielestään ihminen, joka tahtoo olla veljellinen, joka vähänkään tahtoo olla inhimillinen, ei voi olla muuta kuin suvaitsevainen kaikissa uskonnollisissa ja filosofisissa kysymyksissä, koska muu ei ole mahdollista.

Nämä ihmiset, jotka näin ajattelevat ja päättelevät, he

huomaamattaan, itsetiedottomasti ovat itse silloin samalla hieman suvaitsemattomia, sillä he lähtevät siitä edellytyksestä, että uskonnollisissa kysymyksissä ja kaikissa niissä asioissa, joita tavallisesti nimitämme uskonnollisiksi, ei ole mitään totuutta olemassa, ei mitään totuudentietoa ainakaan. Kaikki on epämääräistä spekulatsionia, totena pitämistä, uskoa, mutta ei tietämistä. Ja jos ehdottomasti, ikuisesti olisi niin, silloin ei luonnollisesti olisi meillä ihmisillä mitään muuta siveellistä keinoa yhdessä ollessamme kuin olla täysin suvaitsevaisia. Suvaitsevaisuus olisi meidän todellinen, ainoa mittapuumme, koska me emme mitään tiedä eivätkä toiset mitään tiedä. Kun ei totuus ole elämänkysymyksissä, niin ei käytännöllisessä elämässä voi olla muuta kuin suvaitsevaisuutta.

Nämä ihmiset resonoivat aivan oikein, kun resonoivat sillä tavalla, että suvaitsemattomuus voisi olla olemassa ainoastaan, jos totuus tiedettäisiin. Tämä on aksiomi, joka meidän on hyvä pitää mielessä. Totuus ei ole ikinä suvaitsevainen, se on aina suvaitsematon, sillä se ei kärsi mitään muuta kuin totuutta. Meidän ei tarvitse ajatella mitään muuta kuin matemaattista totuutta, niin se on aina suvaitsematon. Matemaattinen totuus on, että 7 x 7 on 49, ja se ei voi olla mitään muuta kuin 49, ei 50. Jos koettaisimme käytännöllisessä elämässä saada siitä jotain muuta, niin me lankeaisimme suureen erehdykseen. Totuus itsessään, ainakin matemaattinen totuus, on kerrassaan suvaitsematon. Ja jos ajattelemme mitä muuta luonnon tosiseikkaa tahansa, ei se koskaan ole muuta kuin suvaitsematon. Se on niinkuin se on, eikä se muulla tavalla ole.

Nyt tämä luonnossa piilevä syvä totuus vaikuttaa ihmisissä heidän huomaamattaan niin, että he vaistomaisesti ymmärtävät, että jos he

tietäisivät totuuden, heidän pitäisi olla älyllisesti suvaitsemattomia. Nyt kirkot ja lahkot ovat aina ajatelleet, että heillä on totuuden tieto. Niin Rooman inkvisitsioni ajatteli, että se tiesi totuuden ja sen velvollisuus oli olla suvaitsematon, ei suvaita kerettiläisyyttä. Heidän erehdyksensä ei ollut siinä, että olisivat ajatelleet, että totuus on suvaitsevainen vaan että he luulivat tietävänsä totuuden. Ja niin kauan kun me emme tiedä totuutta, on luonnollista, että meidän on oltava suvaitsevaisia, jos tahdomme olla veljellisiä. Rooman inkvisitsioni lankesi erehdykseen, kun se vaati Galilein tunnustamaan, että maapallo ei liiku auringon ympäri vaan päinvastoin. Rooman inkvisitsioni pakotti Galilein tunnustamaan ja vannomaan tuomarien edessä, että hän oli erehtynyt. Ja tiedämme tuon pienen anekdotin, että kun hän oli todistanut, että maapallo on liikkumaton, niin hän kääntyessään salista pois sanoi: ”Ja kuitenkin se liikkuu.” Mitä hän välitti siitä, mitä ihmiset todistivat. Maapallo liikkuu, ja Galilei tiesi tämän ja oli oikeassa, mutta hänen täytyi pakosta, kidutuksen uhalla, luopua siitä väitteestä. Ja kirkko, joka luuli tietävänsä totuuden, erehtyi, se ei ollut oikeutettu olemaan suvaitsematon totuuden puolesta. Myöhemmin tämän niin hyvin ymmärrämme.

Meidän täytyy ymmärtää nämä kaksi puolta asiasta. Ja jos me esim. teosofeina, tämän elämänymmärryksen omaksujina, ajattelemme, että suvaitsevaisuus on kaikista korkein laki, silloin mekin lankeamme siihen erehdykseen huomaamatta, että silloin sanomme: totuuden tietoa ei ole olemassa. Mutta nythän meidän elämänymmärryksemme on se, että totuuden tieto on saavutettavissa. Me ihmiset voimme saavuttaa totuuden tiedon, ja silloin saavutamme oikeuden olla suvaitsemattomia. Mutta ennen sitä, mikäli me emme

tiedä totuutta, on meidän velvollisuutemme olla suvaitsevaisia. Mutta meidän ei pidä asettaa sitä veljellistä suvaitsevaisuutta korkeimmaksi, totuus on kaikista korkein. Totuuden tieto on meidän saavutettavissamme, mutta ei ilman muuta, vaan etsinnän jälkeen. Kun tämän pidämme mielessämme, silloin ymmärrämme kyllä tämän suvaitsevaisuuden merkityksen ja tarkoituksen relatiivisesti, mutta suvaitsemattomuuden absoluuttisen tarkoituksen myös.

Jotta tämä meidän puheemme ei jäisi kovin hengettömäksi, on hyvä, jos tarkastamme hieman lähemmin asiaa. Ja silloin luulen, että ehkä paremmin näemme, mistä on oikein kysymys, jos koetamme kuvitella ihmistä, joka totuuden tietää, jos koetamme asettua sille, sanokaamme Kristuksen kannalle. Tai jos olemme itse jotain kokeneet ja jotain tiedämme, niin meidän ei tarvitse kuvitella sitä, me voimme asettua sille kannalle, voimme nähdä, kuinka asiat ovat. Ja silloin kun katselemme asioita tämmöisen tietäjän kannalta, siis henkisesti kokeneen ihmisen kannalta, silloin myöskin nuo kysymykset suvaitsevaisuudesta ja suvaitsemattomuudesta ja niiden suhteesta toisiinsa saavat ratkaisun, niistä tulee silloin, mitä ne todellisuudessa ovat, käytännön asioita.

Jos tietäjä katselee maailmaa ja ihmisiä ympärillään, niin hän jakaa ne aivan luonnollisesti kolmeen ryhmään. Ensin hän näkee, että on joukko, ehkä hyvinkin suuri joukko ihmisiä, jotka elävät, voisimme sanoa, täydellisessä tietämättömyydessä. Itse he eivät luule elävänsä tietämättömyydessä vaan päinvastoin luulevat ehkä tietävänsä totuuden, mutta tietäjän kannalta he elävät tietämättömyydessä, sentähden että hän näkee, etteivät he tiedä totuutta. Kaikki ne ihmiset, jotka ovat jakautuneet erilaisiin uskontoihin ja seurakuntiin ja kirkkoihin ja lahkoihin, kaikki ne,

jotka eivät ajattele, jotka eivät tee itse hengessään työtä vaan uskovat johonkin määrättyyn maailmankatsomukseen ja pitävät sitä totena, uskovat lapsellisesti, kuten sanotaan, eivätkä ajattele, kaikki ne ihmiset, jotka siis uskovat sokeasti, niinkuin myöskin voimme lisätä, ajattelematta, epäilemättä ja etsimättä, kaikki ne elävät tietämättömyydessä tietäjän kannalta. Nyt me emme arvostele ihmisiä moraalisesti, emme arvostele, ovatko he hyviä tai pahoja, ainoastaan älyn kannalta, älyllisesti katsoen he elävät tietämättömyydessä.

Millä tavalla nyt totuuden tietäjä, ihminen, jossa on totuuden tietoa ja valoa, suhtautuu niihin ihmisiin, jotka elävät tietämättömyydessä, vaikka itse kyllä luulevat elävänsä totuuden kaikista korkeimmassa tiedossa? Hän suhtautuu heihin täysin suvaitsevaisesti, hän antaa heidän elää omassa tietämättömyydessään. Ainoastaan sillä tavalla hän koettaa heitä auttaa, että hän kehoittaa ihmisiä yleensä ajattelemaan ja etsimään totuutta, mutta jokaisen yksilön hän antaa elää siinä tietämättömyydessä kuin kukin tahtoo. Mutta yleensä hän kyllä kertoo ja puhuu ja kirjoittaa ja esittää semmoista, joka on omiansa repimään alas heidän uskonmuotonsa ja saamaan heidät ajattelemaan. Yksilöitä yksityisesti hän ei lähene, ellei se tapahdu karman tahdosta, niin että joku ihminen, joka on joutunut epäilyksiin, tulee hänen luoksensa tai hän menee jonkun luo ja näyttää, kuinka tietämätön hän on, kuinka hänen tulee ruveta ajattelemaan. Jos hän näin tahtoo ottaa osaa toisen ihmisen karmaan, silloin hän aktiivisesti auttaa sitä yksilöä. Mutta kaikessa semmoisessa tietäjän suvaitsevaisuudessa on kaksi puolta, negatiivinen, passiivinen ja toinen positiivinen, aktiivinen. Negatiivinen on se, että hän antaa

jokaisen olla omassa uskossaan, ja passiivinen on se, että hän asettaa valon loistamaan kaikille, niin ettei se häikäise kenenkään silmiä, tai ainoastaan niiden, jotka siihen katsovat. Jos he alkavat siihen katsoa ja ajatella, se on heidän oma karmansa. Suurien joukkojen suhteen ihminen, joka totuuden tietää, täytyy olla suvaitsevainen kerrassaan. Ei hän voi mennä sanomaan: ”kuule, sinä elät kokonaan pimeydessä” – sillä se saattaisi vaikuttaa liian järkyttävästi ihmisyksilöön. Mutta jos hän joutuu personalliseen tekemiseen ihmisyksilön kanssa, silloin on luonnollista, että hän koettaa auttaa häntä niin paljon kuin voi. Sentähden voimme sanoa, että tietäjän asenne näihin ihmisiin nähden, jotka elävät hänen kannaltaan tietämättömyydessä, on täydellinen suvaitsevaisuus.

Sitten on toinen ryhmä, semmoiset ihmiset, jotka ajattelevat ja etsivät, jotka ovat heränneet kuin unesta, ovat huomanneet, että elävät sokeudessa, vaikka ovat luulleet olevansa Jumalan luona ja Hänen tiedossaan, ja kuitenkaan he eivät nyt tiedä, mikä totuus on. On suuri joukko semmoisia ihmisiä – esim. ne kaikki, jotka alkavat etsiä totuutta. Ja kun ihminen alkaa etsiä totuutta, silloin hän alkaa epäillä, hän heittää kaikki päältään, hän alkaa mietiskellä, tutkia ja etsiä. Ja silloin hänen asenteensa elämään nähden on aivan toinen. Tällaisia ihmisiä tietäjäihminen katselee aivan toisin kuin edellisiä, hän ei ole heidän suhteensa suvaitsevainen samoin kuin edellisten suhteen. Jos hän olisi suvaitsevainen, silloin hän jättäisi etsivät sielut oman onnensa nojaan ja sanoisi: "Etsikää vaan, kunnes löydätte." Heillekin hän vaan näyttää totuuden, mutta samalla hän heille näyttää myös valheen, missä on valhetta, mikä on väärin, mikä erehdystä. Ja samalla hän antaa totuuden valon paistaa. Sillä tavalla ne ihmiset, jotka ovat etsijän kannalla, eivät jää turhan kauaksi etsijän ja

epäilijän kannalle.

Nythän on tavallaan niin, että etsijän, epäilijän, kanta on tullut kuin sivistyksen huipuksi: aina on epäiltävä, ei mitään voi tietää, ei mitään varmuutta ole korkeimmissa kysymyksissä. Nämä ihmiset ovat tulleet sille kannalle, että ovat taistelleet ulos pimeydestä, mutta helposti lankeavat siihen erehdykseen, että jäävät tuohon kohtaan: ei ole mitään tietoa, ei varmuutta. Ja keksitään kaikenlaisia nesteitä ihmisen ruumiissa, jotka vaikuttavat, että kun sitä ja sitä nestettä erittyy, niin ihminen uskoo sitä ja sitä. Ihminen on ruumiillisuutensa tulos. Tämä on monen mielestä hauska ja mieluinen kanta ja kaikista tervein ja varmin sentähden, että se on niin suvaitsevainen ja epävarma. Ja juuri monen intelligentin ihmisen mielestä se on varmin kanta, ja heille on erinomaisen korkea se kanta, että koettavat olla suvaitsevaisia. Se on heidän siveellinen velvollisuutensa, he tunnustavat, ettei kukaan voi mitään tietää eivätkä he itse mitään tiedä. Sentähden heidän on oltava suvaitsevaisia, se on luonnollista ja ainoa oikea heille.

Mutta kun tietäjäihminen semmoisia ihmisiä katselee, hän tietysti ajattelee: kuinka kauan te oikeastaan aiotte tuossa viipyä, miksette nouse valoon sumusta? Eikä meidän ihmisten tarvitse vaeltaa tuommoisessa sumussa, niinkuin ei tarvitse viipyä pimeydessä, vaan pääsemme aamuiseen sumuun, josta taas voimme nousta ylös vuorelle ja tulla päivänvaloon. Sentähden tietäjä surkuttelee epäilijöitä ja ajattelijoita, jotka viihtyvät yhtämittaa suossa ja sumussa. Ja hän voi olla niille, jotka etsivät, paljon ankarampi kuin niille, jotka elävät pimeydessä. Heille hän selvemmin näyttää, missä tie kulkee ja missä on totuus.

Ja tietäjäihminen näkee, että on olemassa kolmas joukko ihmisiä,

ja se joukko lienee kaikista pienin. Ne ihmiset ovat niitä, jotka ovat tulleet valoon, jotka siis ovat heränneet totuuden tietoon. He eivät silti ole totuuden tietäjiä missään absoluuttisessa merkityksessä, vaan he ovat saaneet langan päästä kiinni, he ovat tulleet valoon, vaikka se valo olisi kuinka pieni tahansa. Ja heidän tehtävänsä on edetä valossa, kasvaa valossa, tiedossa ja kulkea eteenpäin sillä tiellä, joka kulkee valossa. Näitä ihmisiä kohtaan, jotka ovat jo päässeet valoon, on tietäjäihminen tietysti kaikista suvaitsemattomin, kaikista vähimmin suvaitsevainen, sillä hän sangen jyrkästi heille näyttää missä tie kulkee eikä ollenkaan soisi, että he ollenkaan horjuisivat. Se tie on kuin partaveitsi, kuin nuoralla kulkemista, tanssimista, ja sentähden on hyvin vaarallista, jos sillä tiellä astuu syrjään. Siksi on totuuden tietäjä kaikista suvaitsemattomin heitä kohtaan ja näyttää totuuden selvästi ja vaatii, että ne, jotka ovat astuneet valoon, heidän pitää nähdä, missä valo on ja missä tie kulkee. Ja olisi väärin ihmisen, joka on tullut tietoon, koketeerata tietämättömyydellä, olla olevinaan tietämätön ainoastaan sentähden, että hänen on helpompi saavuttaa kunniaa toisten ihmisten puolelta. Luonnollista on, että kun ihminen pääsee valoon, hän myöskin saa olla tietoinen siitä, että hän on valossa ja saa siinä kulkea eteenpäin.

Mikä on se valo, joka ihmiselle tulee? Se tulee etsijälle, se tulee epäilijälle, kun hän on kylliksi koko sydämellään ja mielellään etsinyt; se tulee hänelle todellisena valona. Me voimme aivan hyvin käyttää tuota sanaa ”valo” ja vielä ajatella sitä yhtä aineellisesti kuin ajattelemme sitä tässä näkyväisessä maailmassa, sillä ihminen, joka henkisesti syntyy uudestaan, joka henkisesti tulee valoon, hän tulee silloin myöskin kokonaisuudessaan valoon. Ne sisäiset, yliaistilliset, henkiset kokemukset, jotka hän tekee, ovat valoa, ja siinä valossa

hän näkee paljon asioita. Hän näkee siinä valossa, mitä se on, jota me nimitämme Jumalaksi, ja jos hän ennen hyvin heikosti saattoi epäillä, nyt hän tietää, mitä Jumala on ja että Jumala on. Hän tietää todellisuudessa, mitä Jumala on, ja hän tietää, mitä ihmiset ovat. Hän tietää, että kaikki ihmiset ovat henkiolentoja ja toistensa veljiä elämän, Jumalan edessä, koska ovat Jumalasta syntyneitä henkiolentoja. Hän tietää, että ihmiset ovat pukeutuneet ruumiiseen mutta se on ainoastaan yksi puoli heistä, itsessään ovat he henkiolentoja. Ja millä tavalla hän tuon kaiken tietää, sitä on hänen vaikea selittää fyysillisellä kielellä. Mehän kaikki voimme kertoa yksityiskohtia siitä tiedosta, semmoisia kohtia, jotka ovat omiansa empiirisesti todistamaan, ainakin asianomaiselle itselleen, että tässä on kysymyksessä tieto.

Miten hän tietää, että hän on henkiolento itse? Sillä tavalla, että hän astuu ulkopuolelle fyysillistä ruumistaan, eikä tämä tapahdu unessa, vaan hän todella astuu ulos omasta ruumiistaan ja katselee itseään ja toisia ihmisiä. Ja ulkopuolella ruumistaan hän tapaa semmoisia ihmisiä, joita hän ei tunne fyysillisessä maailmassa, ja myöskin hän tapaa jumalia ja enkeliolentoja, jotka ovat siinä maailmassa kotonaan. Silloin hän tulee vakuutetuksi siitä, että ihminen on henkiolento eikä se näkyväinen ruumis vaan, joka tässä astuu ja tepastelee. Ja samalla tavalla hän näkee, vaikka sitä ei voi fyysillisellä kielellä selittää, mitä Jumala on. Jos hän rupeaa fyysillisellä kielellä selittämään, tuntuu se lapselliselta puheelta. Jumalasta hän voi korkeintaan sanoa: Jumala on henki, Jumala on rakkaus. Mutta mitä sitten se rakkaus on, mikä rakkauden salaisuus on, mikä elävä todellisuus rakkaus on, sitä hän ei voi selittää, mutta hän tietää, näkee sen.

Sillä tavalla ihminen tulee valoon ja näkee totuuden, eikä hän silloin voi kieltää totuutta, ei hän voi sanoa, ettei ihminen ole henkiolento, sehän olisi suoraa hulluutta, kun hän tietää muuta. Hän tietää, että totuus on suvaitsematon. Ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, hän tietää sen, se on aivan riippumaton siitä, mitä ihmiset juttelevat ja jaarittelevat, että ihminen on kuin puu metsässä, joka kaatuu paikallaan. Ei hän voi muuta kuin hymyillä. Hän tietää, että totuus on suvaitsematon. Hän voi tuommoisen kieltäjän kehitystä seurata ja tutkia häntä kuolemanjälkeisessä elämässä, miten tuommoinen ihminen siellä pärjää. Hänelle se on kiintoisaa.

Sentähden semmoisen ihmisen elämä, joka on tullut valoon, on ainoastaan siinä, että hän menee eteenpäin valossa. Ei se valo voi muuttua pimeydeksi, se tieto pysyy, se kasvaa ja lisääntyy tuhansilla ja miljoonilla yksityisseikoilla. Hänen tehtävänsä on luoda ja heittää tuota valoa elämän kaikkiin sokkeloihin, tutkia ihmisten kaikkia kohtaloita ja ihmiskunnan historiaa ja omaa kehitystään. Ja hänen täytyy tuota kaikkea tutkia heittämällä valoa mitä pimeimpiin sokkeloihin. Ei se valo voi muuttua, se ainoastaan kirkastuu ja valaisee yhä useampia asioita.

Me ihmiset käytämme tuota sanaa ”suvaitsevaisuus” kyllä myöskin toisessa merkityksessä. Mehän puhumme suvaitsevaisuudesta myös moraalisten asioiden yhteydessä, me voimme sanoa jostakin ihmisestä, että hän on liian suvaitsevainen sekä toisten että omien heikkouksiensa suhteen. Myöskin, kun on siveellisistä arvoista puhe, me käytämme tätä sanaa. Silloin me kysymme: Mikä on suvaitsevaisuus ja suvaitsemattomuus tällä alalla? Pitääkö meidän olla suvaitsevaisia vai suvaitsemattomia toisten ihmisten syntejä ja heikkouksia kohtaan? Jos olemme

tavallisia syntisiä ihmisiä, silloin on Jeesuksen huomautus paikallaan: ”Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi.”[65] Kuka on asettanut meidät toisten tuomareiksi, niin kauan kuin vielä itse elämme synnissä ja heikkouksissa? Me emme ole kenenkään tuomareita, ainoastaan toisten auttajia. Sitä varten olemme asetetut maan päälle, että auttaisimme toisiamme. Siinähän avautuu näköaloja meille, kun huomaamme, kuinka suvaitsemattomia olemme olleet, kuinka olemme tuominneet toisia ihmisiä, aina olemme nähneet, kuinka paljon pahaa toiset ihmiset ovat tehneet ja kuinka aina olemme heitä rangaisseet. Jokainen ihminen mielellään ajattelee näin: Toiset ovat pahoja, minä en ole niin paha. Sitä pientä pahaa, mikä minussa on, pitäisi minun sentään saada vähän tyydyttää; minun itsekkyyteni on niin nätti, kyllä sitä voisi saada vähän tyydyttää. Toisten heikkoudet ovat niin rumia, kyllä niitä täytyy saada korjata ja estää.

Vaikka tämä on kuin leikillä puhuttu, niin meidän ei tarvitse muuta kuin tutkia ihmiskunnan historiaa, niin huomamme, että näin se on aina ollut. Sentähden myöskin niin selvästi huomaamme, minkä probleemin edessä olemme – juuri tuon Jeesuksen Kristuksen sanan edessä: älkää tuomitko. Millä tavalla se tapahtuu käytännössä, on toinen kysymys, mutta se on heitetty meille probleemiksi, me emme pääse eteenpäin inhimillisessä kehityksessä, ellemme osaa ratkaista juuri tuota kysymystä: millä tavalla suhtaudumme toisten pahoihin tekoihin, toisten synteihin, toisten heikkouksiin? Ja samalla kuuluu yksi vastaus, yleinen vastaus, joka kaikuu jokaisen ihmisen omassatunnossa: ei ole oikeutta millään muulla tavalla suhtautua kuin auttamalla; täytyy auttaa ihmisiä pois heidän synneistään ja heikkouksistaan. Ja elämä maan päällä kulkee kehityksessä sitä

kohti. Ja kun tietäjä katselee ihmisiä ja huomaa, kuinka he elävät synnissä, niinkuin yleisellä kielellä sanotaan, niin hän ottaa ojennusnuorakseen opetuksen, minkä Jeesus lausui: "Älkää vastustako pahaa."[66] Hän ei vastusta pahaa. Negatiivinen puoli moraalisella alalla on tietäjäihmiselle se, ettei hän vastusta pahaa, mutta positiivinen puoli on se, että hän koettaa auttaa ihmisiä, ja siihen auttamiseen tietysti kuuluu, että hän silloin itse on valossa. Tietäjäihminen voi ja myös enemmän ja enemmän auttaa, kuta enemmän hän itse etenee valossa. Sentähden hänen tehtävänsä on vain auttaa eikä vastustaa pahaa.

Tämä on monipuolinen ja sangen syvä probleemi, josta voisi puhua kuinka paljon tahansa, mutta tässähän onkin kysymys vaan yksilön elämästä ja yksilöllisestä suhtautumisesta. Ja tietäjäihmisen suhtautumisesta me toiset ihmiset voimme paljon ottaa oppia. Hän ei vastusta pahaa ja hän auttaa ihmisiä pahasta heidän siveellisissä pyrkimyksissään. Sillä tavalla me muutkin ihmiset, jotka emme lukeudu tietäjien joukkoon, voimme ottaa esimerkkiä siitä. Ja semmoinen ihminen, joka elää valossa, hän luonnostaan tulee noudattaneeksi Jeesuksen Kristuksen lakia, se on hänelle niin luonnollinen, itsestään lankeava.

Mutta me voimme ulottaa suvaitsevaisuutta vielä kolmannelle alalle, ja se ala on okkultinen ala. Siitä emme voi niin paljon puhua. On ihmisiä, jotka etsivät salaisia kykyjä ja voimia, ja on niitä, jotka etsivät näitä asioita itsekkäissä tarkoituksissa. On semmoisia ihmisiä, jotka olematta itse mustia maagikoita kulkevat varjoisaan suuntaan maagillisella tiellä. He etsivät kykyjä ja voimia ja käyttävät niitä itsekkäisiin tarkoituksiin, joko omaksi hyväkseen tai toisten vahingoksi. Ja nämä ihmiset ovat siis verrattain synkkiä olentoja

valossa elävien katseella katsoen. Sentähden nämä valossa elävät ovat sangen suvaitsemattomia noille, jotka kulkevat väärällä tiellä. He ovat suvaitsemattomia ja ne – ehkei se sana ole oikea, mutta sitä käytetään – taistelevat heitä vastaan. Taistelua ei ole käsitettävä tavallisessa inhimillisessä tai, paremmin sanoen, eläimellisessä merkityksessä, vaan se on käsitettävä enemmän voitoksi. Valossa elävien tehtävä on yhtämittaa voittaa synkkiä olentoja, niitä, jotka tahtovat toisia vahingoittaa ja elämän pyörää hidastuttaa. "Voitto"-sana on parempi kuin "taistelu", sillä tämä taistelu ei ole mitään personallista kaksintaistelua tai sotimista suurissa joukoissa, vaan taistelu on ainoastaan siinä, että valoa heitetään niinkuin valonheittäjästä niihin synkkiin ihmisiin. Sillä tavalla suojellaan ihmiskuntaa. Viisauden valo heitetään niin suurella voimalla niihin, jotka ovat häijyjä ja koettavat tehdä pahaa, että he siinä pelästyvät ja hätääntyvät ja heidän silmänsä häikäistyvät, etteivät he kykene suorittamaan sitä harmaata magiaa, jota tahtoisivat suorittaa.

Sillä tavalla täytyy valossa eläjien alinomaan voittaa mustuudessa eläjiä. Ja siinä vanha sana pitää paikkansa, että jos ihmiset tietäisivät, kuinka suureksi hyödyksi heille on Valkoinen Veljeskunta aivan näkymättömällä tavalla, niin he tuntisivat suurta kiitollisuutta. Valkoinen Veljeskunta suojelee meidän ihmiskuntaamme siitä häijyydestä, mikä muuten tällä pallolla sangen suuresti rehoittaisi. Me emme voi sulkea silmiämme siltä tosiseikalta, että joskin kaikki ihmiset pohjaltaan ovat jumalallisia olentoja, niin on paljon ihmisiä, jotka tahtoisivat pahaa, jotka eivät ole hyviä ja epäitsekkäitä. Ja nämä, jotka tahtovat itse edetä pahassa, voisivat saada paljon pahaa aikaan, ellei valkoisten joukko suojelisi ihmisiä omalla muurillaan ja omalla valollaan häikäisisi pahuuden tekijöitä.

Jos ajattelisin jotain seuraa, vaikka Ruusu-Ristiä, ja tahtoisin, että se olisi niin asianmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti kuin mahdollista järjestetty, niin minä soisin, että siinä silloin olisi ensin ulkonainen piiri, jossa ihmiset saisivat harjoitella suvaitsevaisuutta, koska ihmiset silloin vielä elävät pimeydessä. Siinä ulkonaisessa piirissä opittaisiin suvaitsevaisuutta, kaikki saisivat tottua suvaitsemaan mitä mielipiteitä tahansa. Sitten olisi sisempi piiri, johon tulisivat ne, jotka eivät tahdo ainoastaan etsiä ja epäillä, eivät tahdo olla totuuden etsijöitä tietämättömyyden merkeissä, sellaisia, joiden korkein inhimillinen ominaisuus on suvaitsevaisuus, vaan jotka uskovat ja aavistavat, että totuus on saavutettavissa. Se olisi semmoinen sisäinen piiri, jossa heitä kasvatettaisiin askel askeleelta suurempaan varmuuteen ja tietoon, niin että he itse ponnistaessaan pääsisivät valoon. Ja sitten olisi kolmas piiri, jossa olisivat ne, jotka ovat valoon päässeet ja tahtovat auttaa toisia valoon. Tuolla tavalla kolme piiriä jossakin seurassa, se olisi minusta ihanteellinen seura, ja se johtaisi silloin suoraan siihen Valkoiseen Veljeskuntaan, joka on ihmiskunnan suojamuurina.

Näin tietysti oli Madame Blavatskyn alkuperäinen tarkoitus. Hän nimenomaan sanoi silloin alussa, Teosofisen Seuran alkuvuosina, että Seura on jaettu kolmeen osastoon. Korkeimmassa ovat mestarit ja heidän opetuslapsensa, toisessa osastossa kaikki ne jäsenet, jotka pyrkivät mestarien luo, ja ensimäisessä kaikki tavalliset jäsenet, jotka, olkoot mitä mielipidettä tahansa, harjoittavat mitä suurinta suvaitsevaisuutta.[67]

XI
HENKIMAAILMA
Esitelmä Helsingissä 29.5.1930

Henkimaailmalla tarkoitetaan tavallisessa puhekielessä myöskin niinsanottua näkymätöntä maailmaa, jossa ihmisen sanotaan elävän kuoleman jälkeen, vainajain maailmaa. Ihmiset, jotka eivät usko ihmisen olevan olemassa kuoleman jälkeen, eivät tietysti usko, että henkimaailmaa on olemassa eikä mitään näkymätöntä maailmaa. Kun ajattelen omaa lapsuuttani ja nuoruuttani, millä kannalla uskonnolliset ihmiset olivat, niin henkimaailman olemassaolo oli jotenkin epävarma, sillä useastikin ajateltiin, että kun joku kuoli ja joutui hautaan, niin hän sitten nukkui siellä, kunnes herätettiin viimeisenä tuomiopäivänä. Tämä tuntui sangen materialistiselta, sillä ihmiset kielsivät henkimaailman: he eivät tahtoneet kuulla puhuttavankaan kummituksista tai mistään henkimaailman asioista.

Valistus oli tuonut tiedon siitä, ettei kummituksia eikä henkijoukkoja ollut olemassa. Siis henkimaailmaa, jossa vainajat liikkuivat, ei ollut. Tämä näkyväinen maailma on ainoa, ja nyt kun ihminen kuolee ja makaa haudassa ei häntä ole olemassa: miten hän voi olla olemassa, kun hän haudassa mätänee. Mutta sitten tulee viimeinen tuomiopäivä, ja silloin Jumala kaikessa viisaudessaan

herättää kaikki kuolleet. Toisin sanoen, heidät luodaan uudestaan. Uudet maat ja uudet taivaat on heillä, mutta ainoastaan herätettyinä. Jos kysymme noilta uskovaisilta ihmisiltä, että mikä se meissä herätetään ylös viimeisenä tuomiopäivänä, niin he sanovat: sielumme. Mutta mikä se sielu sitten on semmoisena kuin se on tässä elämässä ja sitten kun kuolee kaikkine epätäydellisyyksineen? Oi, ei, ei tuommoista saa kysyä eikä ajatella. Mutta minä sanon, että jos minulla ei ole kaikkia minun ominaisuuksiani mukana, niin mistä minä tiedän, että olenko itse: en ole itse, jos en tunne itseäni. Silloin sanotaan: Jaa, tietysti. Mutta ihminen tulee enkeliksi ja täydelliseksi olennoksi. Mutta miten minusta päästään ollenkaan jäljille, jos nyt olen huono ja epätäydellinen ja sitten kuitenkin tulen täydelliseksi enkeliksi? Missä on se ihminen, joka herätetään viimeisenä päivänä? Silloin sanotaan: ei pidä kysyä sellaisia asioita, jotka käyvät yli ymmärryksen. Ja kun perästäpäin sitten filosofoin, että mitään niin hirmuisen materialistista kuin tämä ruumis ei ollut ja kun tämä sielu eli tämän ruumiin yhteydessä, oli se, kun se herätettiin, aivan toinen. Sen henki eli siitä, mistä meillä ei ole mitään tietoa. Se, mistä me tiesimme, oli ruumis. Probleemit ja kysymysmerkit jäivät jäljelle.

Kirkot kielsivät henkimaailman, paitsi katolinen, joka sanoi, että kun henkilö kuolee, niin hän lähtee kiirastuleen, jossa sitten puhdistui niin, että saattoi lähteä taivaaseen, tai jos ei puhdistunut, niin joutui helvettiin tai ikuiseen kadotukseen. Tämä kuva kuolemanjälkeisestä elämästä ei ollut niin realistinen. Se tunnusti, että oli näkymätön maailma, johon vainajat pääsivät. Muistakaamme, että uskonnon opettaja Luther, joka on kaikella tavalla järkevä ja viisas, on voinut erehtyä, kun hän pyyhki kirjoituksista kaikki henkimaailmat pois, sillä merkitsee henkimaailma, enkeli, välitilaa ja

vastaa katolisten käsitystä kiirastulesta. Voi olla, että meidän koulumme opettajat, väittämättä mitään varmasti, epäilevät Lutherin käsitystä ja käännöstä. Tämä on vähän vaarallista, mutta toisekseen se on oikein, sillä opettajan täytyy sanoa, mitä ajattelee eikä puhua siitä, mistä ei ole varma.

Kun sitten rupeamme ajattelemaan henkimaailman kysymystä ja näkymätöntä maailmaa yleensä, selviää minulle mielestäni eräs sangen tärkeä seikka. Kun nyt sanottiin, että me ihmiset kuoleman jälkeen joudumme henkimaailmaan ja pidämme kiinni tuosta katolisesta käsityksestä, että henkimaailma on olemassa, kun meille ilmoitettiin, että kuoleman jälkeen joudumme henkimaailmaan, niin on (tämäkin asia) ymmärrettävä, miten sinne joudumme. Kun täytyy vastata, niin tulee heti kysymys: mikä on meidän sielumme? Jos otamme sen psykologisesti, niinkuin meidän europpalaiset sielutieteilijät sen selittävät, niin meidän sielumme on sama kuin meidän elämämme sisältö. Jos kaikki se personallinen sisältö, joka meillä ihmisinä, järkevinä olentoina on, olisi sielu, niin mikä olisi meidän sieluelämämme? Se olisi kaikki meidän tunteemme ja ajatuksemme ja tahdonilmauksemme ja tahdon toiminta, sikäli kuin se kuvastuu sieluelämään, koko se sieluelämä, joka teki meidän minämme personallisuudeksi, joka oli meidän sielumme sisältö. Se oli sielu. Silloin vahvistuu se käsitys, että sielumme on se, mitä me olemme, tunnemme ja tahdomme. Mitä haluja, himoja, pyrkimyksiä, toivomuksia ja tottumuksia meillä on, se on meidän sieluelämää tai sieluamme.

Aivan oikein. Se on aivan luonnollista ja oikein. Ja jos me nyt sitten kuoltuamme joudumme henkimaailmaan, niin koska meidän sielumme oli juuri meidän sieluelämäämme, jossa me

olimme, niin se oli juuri tämä. Sen piti joutua henkimaailmaan.
Jos ihmisen pitää joutua henkimaailmaan sieluna, niin se on sitä, että ihmisen personallinen sisältö, jota nimitämme kaama-manakseksi[68], se joutuu tähän. Ja jos näin on, niin me itseasiassa nyt jo olemme henkimaailmassa tai henkimaailma on meissä. Me olemme nyt samoja sieluja kuin kuoleman jälkeen. Jos kuoleman jälkeen olemme henkimaailmassa, niin olemme siinä nyt jo. Me kuulumme henkimaailmaan nyt jo. Ja silloin tuli tuo moinen epäilys mieleen, joka perustui kaikki viimeisiin ja jokapäiväisiin ajatuksiin, että jos me joudumme henkimaailmaan sieluina ja sieluelämä on henkistä todellisuutta nyt jo, niin mikä tämä todellisuus on. Sillä eihän meidän sieluelämä ole todellista. Minä nyt sanon: ei tämä ole mitään sieluelämää; tänään se käy koulua ja huomenna tekee sitä ja sitä. Ei se ole mitään sieluelämää. Kuta enemmän vanhenemme, sitä enemmän viisastuu. Ei se ole mitään todellisuutta. Se todellisuus riippuu tästä ruumiista, ja sillähän ei ole mitään todellista. Epätodellista on sinun sieluelämäsi, harhaa vain. Se loppuu silloin kun ruumiisikin.

Mutta jos kerran henkimaailmaan joudumme sieluina, niin sieluelämän pitäisi olla todellista, ja kun se ei ole todellista, niin emme voi joutua henkimaailmaan kuoleman jälkeen, ja silloin ei ole mitään elämää kuoleman jälkeen ja joudumme protestanttiseen käsitykseen. Miten tämä on ratkaistava? Onko se todellista vai eikö?

Kaikki meidän tahtomme ja halumme ja himomme ovat epätodellisia. Siitähän aina puhutaan, että ajatukset ovat harhaan viepiä ja kuinka tahtomme ja tunteemme muuttuvat, halumme ja himomme kuolevat kun vanhenemme. Ei sitä ole mitään todellista, kaikki on epätodellista. Jos meidän sieluelämämme on näin

epätodellista, niin sieluamme ei ole kuoleman jälkeen, kuolemanjälkeistä elämää tuskin on näin katsoen. Silloin ei myöskään henkimaailmaa ole.

Mikä on henkimaailma? Tuntuu, kun rupeaa loogillisesti ajattelemaan, että jos meidän sieluelämämme kulkee rinnan ruumiillisen kehityksen kanssa ja on aivan riippuvainen ruumiillisesta elämästä, niin ei se paljoakaan todista, eikä se todista, että meitä olisi olemassa kuoleman jälkeen ja henkimaailmassa. Miten tuo asia on? Mitenkä minä sen ratkaisisin nuorena? Miten tämä asia ratkesi itsestänsä?

Tuo kysymys oli sangen helppo ratkaista minulle, sillä se ei ollut mikään kysymys. Minä saatoin kyllä filosofoida ja järkeillä, mutta olin aina tietävinäni jotakin muuta. Nythän on aivan loogillisesti selvää, että jos tulemme omassa sisässämme vakuutetuiksi siitä, että meidän sieluelämämme ei ole niin riippuva tästä ruumiista, niin sillä on jotain omaa elämää. Silloin olisi ratkaistu kaikki. Kaikki riippuu siitä, onko meidän sieluelämämme riippuva ruumiista. Mutta onko sieluelämä jotain sellaista, joka ei ole riippuva ruumiista? Silloin kysymys saa oikean luonteen, sillä silloin tietysti on olemassa kaksi todellisuutta: tämä ruumiillinen, näkyväinen todellisuus, joka meille tässä näkyväisessä maailmassa tuntuu hyvin epäiltävältä, mutta sitten myöskin joku näkymätön, henkinen todellisuus, joka voi olla yhtä todellinen tai kenties todellisempi kuin tämä näkyväinen todellisuus.

Mitenkä tämä kysymys ratkesi minulle? Se ratkesi minulle aivan lapsuudesta lähtien sillä tavalla, että minä olin tietoinen siitä, että minun oma sieluni, minä itse, olin jotakin, joka ei ollut aivan yhtä ja samaa kuin ruumis. Minä tulin jo pienenä vakuutetuksi siitä, että ihmiset sieluina ovat ruumiista riippumattomia, toista todellisuutta.

Sentähden tämä ei voinut olla minulle mikään käytännöllinen probleemi. Jos ajattelin sinne tänne, oli se ajatusvoimistelua, mutta käytännössä olin vakuutettu siitä, että mikä on näkymätöntä, on todellista ja mikä on näkyväistä, on varmasti vähemmän todellista. Ja pitkin elämääni olin ollut huomaavinani, että meidän pahimmat kompastuksemme tulivat siitä. ettemme aina muistaneet, että olemme itse sieluina toisia olentoja kuin ruumis. Ruumis on semmoinen, jota saa käyttää, se on niinkuin rohkea, korskea ja upea hevonen, niinkuin Platon sanoo; se on nöyrä, ihmeellinen palvelija, joka palvelee meitä ja jota voi kohdella huonosti ja hyvästi. Mutta semmoinen on ruumiimme.

Minä voin kertoa pari kolme pientä havaintoa lapsuudestani, jotka jäivät mieleeni ja jotka olivat niin sanottuja psykologisia havaintoja. Ensimäinen on hyvin varhaisilta ajoilta, se oli talvella 1878–79; myöhemmin se ei voi olla, sillä tuo kivimuuri, jossa virkamiehet asuivat Hakasalmenkadun ja Kaivokadun kulmassa, valmistui vuonna 1878, ja tämä tapahtui 1878 keväällä. En ole nyt tilaisuudessa ottamaan selvää, koska tämä talo Helsingissä valmistui[69], mutta minä olin siinä joko kaksi tai kolme vuotta, luultavasti olin täyttänyt kolme vuotta. Oli lunta kadulla ja kuljimme Hakasalmenkatua alas ja katselimme tätä uutta kotia ja uutta kivimuuria, joka ei vielä ollut valmis ja telineet olivat vielä kivimuurilla. Ja kun kuljin Aleksanterille[70]päin, niin tein tämmöisen huomion: minä olin ulkopuolella itseäni, siis sitä hyvin pientä poikaa ja ulkopuolella äitiä. Minä tästä syrjästä katselin. Ylhäällä takana tunsin osaavani selvemmin ja paremmin tehdä havaintoja kuin tuossa pienessä ruumiissa. Kuitenkaan en mene sanomaan, että osasin selvillä sanoilla näin ajatella, mutta muistan tunnelman ja voin sen

nyt pukea sanoihin, vaikka en silloin olisi osannut. Ja se tunnelma oli tämä: tuossa kulkee pieni poika pitkin katua äitinsä rinnalla ja ai, kuinka kaunis, sininen pieni kappa tuolla pojalla oli, ja minä ihailin sitä väriä. Oli kuin olisi välähdellyt semmoisiakin ajatuksia, että kyllä vissiin kaikki ihailevat tuota kappaani. Aivan semmoinen tunne oli, vaikka en voi sanoa, osasinko käyttää näitä sanoja, mutta ajatus oli selvä.

Eräs toinen semmoinen tapaus, joka tapahtui monta vuotta myöhemmin – olin silloin jo kahdeksan vuotta täyttänyt – oli seuraava. Minulla oli pieni veli, joka oli kuusi vuotta minua nuorempi, joka elää vieläkin. Me istuimme yhdessä leikkimässä lattialla, ja yhtäkkiä huomasin olevani katon rajassa, mutta minä itse olin näkymättömänä. Ja minä katselin sieltä katon rajasta alas näitä kahta pientä poikaa. Minä ajattelin silloin, että onpa sittenkin kummaa, kun on kaksi tuossa leikkimässä, vaikka minä olin tässä ja minä olin yksin ja tuossa on kaksi. Toista noista sanotaan minuksi; se oli minä ja toista minun veljekseni, hän on minun veljeni. Mutta eihän asia vaan ole niin, että minä olen se, jota sanotaan veljekseni ja tuo toinen se, jota sanotaan minuksi. Mutta samalla ajattelin, että kyllä se on äärettömän ihmeellistä, näin minä elän siis useammassa muodossa.[71]

Sitten tahdon kertoa kolmannen tapauksen, joka taas tapahtui useampia vuosia myöhemmin, olin silloin neljätoistavuotias. Nyt kuului asiaan, että olin hyvin kiukkuinen lapsi. Olin aina ollut hyvin herkkä ja nopea kiivastumaan ja suuttumaan ja aina niin varmasti kuin olisi nappulaa painanut hermostuin ja raivostuin niin pian kuin luulin, että jotain vääryyttä tehtiin tai jotain valhetta. Silloin alkoi minussa kuohua enkä ollenkaan osannut hillitä itseäni. Eikä

kenenkään lapsen elämä ole suojattu niin, ettei hän saisi nähdä vääryyttä tehtävän ja väärin syytettävän. Kun nyt ajattelen lapsuuttani, niin siinä on hyvin paljon tällaista kuohuvaa intohimoa. Kun olin neljätoistavuotias, niin tapahtui jotain, joka painoi sitä nappulaa, että nyt piti suuttua, mutta siinä samassa, ennenkuin suutuin, katselin ulkopuolelta itseäni, ei hyvin kaukaa, mutta ylhäältä jostain, ja kuulin selvästi äänen, joka sanoi: ”Rakas lapseni, miksi suutut, eikö se ole turhaa, ethän sinä sillä saa mitään paremmaksi, ole rauhallinen aina, ei sinun tarvitse suuttua.” Tuo oli minulle todella elämys. Tuo oli semmoista, jota en ennen ollut kuullut. Herranen aika, kaikki ihmiset suuttuvat. En koskaan ollut kuullut, että semmoinen olisi kielletty. Olin Katkismuksesta lukenut, ettei saa tappaa, mutta saihan suuttua, velvollisuushan oli suuttua. Ja jos jotain kertomusta tai romaania luki, niin siinä suututtiin. Oli aivan ihmeellistä kun kuulin: rakas lapseni, miksi suutut? Se oli aivan selvä ääni, joka niin sanoi, mutta ei kukaan ympärilläni sitä sanonut, se ääni oli sisässäni. Tunsin hyvin suurta onnea ja siunausta ja sanoin: eipä totisesti minun tarvitse enää suuttua.[72]

Tähän kuuluu pieni parenteesi, että, kuten sanoin, olin ollut erinomaisen kiukkuinen ja hermostunut lapsi, mutta sitten ei tullut kysymykseenkään, että olisin suuttunut, en ajatuksissani enkä sanoissani. Sillä on ollut niin merkillinen vaikutus minuun, ja olen ollut sen jälkeen niin onnellinen enkä koskaan ole suuttunut. Kymmenen vuotta olin niin, ettei tullut kysymykseenkään, että mistään olisin suuttunut tai pahastunut, mutta sitten sen jälestä tunsin, hyvin kummallista kyllä, velvollisuudekseni joskus olla niinkuin suuttuisin. Mutta se ei kuulu tähän. Oli niinkuin olisin säilyttänyt täydellisen lapsen mielen kymmenestä vuodesta

kahteenkymmeneenneljään vuoteen, niin että ei tullut mieleenkään, että olisi pitänyt suuttua.

Nämä kolme kokemusta otin kertoakseni, sillä nämä kokemukset todistavat mielestäni minulle pienestä pitäen, että ihminen on jotain muuta kuin tämä hänen ruumiinsa. Mitä suuttumiseen tulee, niin olin aina tuntenut ruumiissani kuin veri olisi noussut päähäni, mutta nyt kun olin tullut tietoiseksi siitä, että se oli ruumiillista ja että minä itse olin toinen, niin nuo suuttumiset eivät ollenkaan nousseet minun tajuntaani. Olinhan jo pienenä kokenut, että ihminen voi tajunnassaan olla ulkopuolella tätä fyysillistä ruumista, arvostella sitä ja nähdä muutakin maailmaa ja olla itse näkymättömänä ja aivan tuntea olevansa paikallisesti jossakin muualla. Jos materialistit tai tieteilijät tahtovat selittää, että tuo paikallisuus on harhaa, että en minä ollut katossa, en kadulla j. n. e., niin he eivät tahdo ymmärtää, että tajuntatila on aivan toista kuin tavallinen aivojen kautta ilmenevä tila. Tämmöiset kokemukset, kuten sanottu, todistivat minulle, että minä ainakin – sillä en niin paljon silloin toisia ajatellut – olin toinen kuin tämä ruumis. Siitä olin oppinut, että ihmisen pitäisi olla varovaisempi, ettei hän liian paljon identifioi itseään ruumiiseensa, että hän itse olisi toinen kuin tämä ruumis.

Minusta itsestäni tuntuu selvältä, kun ajattelen kuolemanjälkeistä elämää, että kuolemanjälkeisessä elämässä minä saattaisin olla tämä, joka olisi seisonut ulkopuolella ruumista. Siihen aikaan ei tunnettu asioita niin paljon kuin nyt. Nyt tunnetaan jo, että ihmisen sielutajunta on suurempi kuin hänen päivätajuntansa; sen myöntävät jo tiedemiehetkin. Ja jos hänen sielutajuntansa on suurempi kuin hänen päivätajuntansa, niin on selvää, että sielua, joka on puettu ruumiiseen, ruumis rajoittaa ja tekee pienemmäksi. Itse ihminen on

henkiolento.

Mutta onhan toisellaisiakin todistuksia henkimaailmasta ja tästä ihmisen sielullisuudesta. Ja minä tahdon kertoa teille muutamia semmoisia nuoruuteni muistelmia ja havaintoja, jotka todistavat minulle, että ihmisellä on sielu jo tässä näkyväisessä elämässä ja että ihmisen sielu, hänen henkiminuutensa, saattoi tulla häntä vastaan ikäänkuin puolitiehen. Henkimaailma on näkymätön maailma. Se ei ole meidän aistiemme ulottuvilla. Sentähden materialistit huutavat: henkimaailmaa ei ole, koska emme sitä näe, ei ole mitään muuta kuin mitä näemme aisteillamme. Mutta me ajattelemme, että asia ei ole niin, vaan niin, että henkimaailma saattaa tulla vastaan tänne näkyväiseen maailmaan, jos ei kaikki sitä huomaa, niin sen huomaa se, jota vastaan se tulee. Meidän kohtalomme saattaa todistaa, että henkimaailma on olemassa, sielu on olemassa, sillä tuo näkymätön puoli saattaa tulla näkyväisesti vastaan.

Kun kerran eräänä kevättalvipäivänä kävelin Mikonkatua pitkin, se tapahtui viime vuosisadalla, mahdollisesti vuonna 1898, myöhemmin se ei ollut. Olin matkalla Hallituskadulta Kaisaniemeen päin, ja yhtäkkiä huomioni kiintyi siihen, että joku vanha herrasmies tuli minua vastaan, ei aivan vastaan, mutta vastakkaiseen suuntaan. Hän tuli hiljaa kävellen, ja muistan, että hänellä oli keppi kädessä. Vanha hän oli, mutta enemmän pitkä ja solakka, harmaa ja vähän kumara. Usein kulki siitä vanhoja herroja herättämättä mitään huomiota, mutta huomioni kiintyikin siihen, että hän käveli suuren valon sisällä. Oli kuin suuri valoilmiö, aivan kuin hän olisi kulkenut suuren valon sisällä ja loisti niin lempeästi ja ihanasti. Siinä valossa oli erilaisia värejä, mutta se oli kuin ihanaa auringonvaloa, joka erottautui kokonaan muusta ympäristöstä. Minä ihmettelin sitä

silloin. Olin jo monta vuotta ollut teosofi, mutta silloin ei niin paljon puhuttu auroista eikä muista sellaisista, niin että se ei ollut päivänselvää. Ja kuljin eteenpäin ja katselin tätä kaunista vanhusta ja ihmettelin, että kuka se oli. Minä olin jo nuorena likinäköinen, niin että kesti aikaa ennenkuin olin niin lähellä, että saatoin nähdä hänen kasvonsa, ja silloin huudahdin itsekseni: herranen aika, sehän on Sakari Topelius. Personallisesti en tuntenut Sakari Topeliusta, mutta kuvasta hänet tunsin ja ajattelin heti: hän on ollut minun lempikirjailijani lapsuudesta asti, kukapa muu loistaisi kuin enkeli kuin hän, joka on niin paljon hyvää tehnyt lapsimaailmalle ja koko Suomelle. Me sivuutimme toisemme, ja se oli ainoa kerta kun hänet fyysillisesti näin. Hän eli silloin, ja se oli hänen fyysillinen olemuksensa, joka siinä kulki, mutta siinä oli minulle kouraantuntuva todistus siitä, että sielukin saattaa näkyä ja tulla tähän näkyväiseen maailmaan eläväksi meidän aisteille. Tämä on hyvin selvää ja kuvaavaa.[73]

Monta vuotta varhemmin, 1893 jouluaattopäivänä (jollen muista väärin, oli sunnuntai) minä olin ensimäisen ja ainoan kerran niinsanotulla Herran ehtoollisella Nikolainkirkossa täällä Helsingissä. Oli paljon nuorta väkeä. Siinä oli soittoa ja saarna, ja sitten minunkin piti astua alttarin eteen ja laskeuduin polvilleni. Minä en paljon välittänyt seremonioista, mutta minä olin omassa maailmassani, mutta silloin kuitenkin silmäni kiintyivät heti alttaritauluun, joka esittää, niinkuin muistatte, (vaikka minä en ole sitä moneen kymmeneen vuoteen nähnyt) kun Kristus otetaan ristiltä. Kerran pienenä olin käynyt siinä kirkossa, enkä koskaan pitänyt siitä kuvasta. Se oli ruma kuva, siinä oli rumaa keltaista, ja se väri oli kaamea, jota vastoin vanhan kirkon taulusta pidin paljon. Siinä on

muistaakseni Jeesus siunaa lapsia. Se oli kuin olisin joutunut minulle tuttuun maahan. Siinä on kaunis väri, siinä on taivas, ja minulla on semmoinen realistinen tunne, että tuo taulu on jollakin tavalla tosi. Mutta Nikolainkirkon taulua katsellessani ajattelin, että kuinka se oli surullinen. Ja samalla se koko alttaritaulu meni pilveen ja pilvi repesi, aukeni keskeltä ja sieltä läpi katselee joku ihminen, lempeä, iloinen, niinkuin voitonriemuinen jollakin tavalla, tai sanottakoon lempeä. Hän hymyili ja katseli. En minä huomannut, kun pappi työnsi jotain suuhuni. Minä vain katselin tuota äärettömän lempeätä olentoa ja tunsin ruumiissani, että minun pitäisi seurata häntä. Mitä on usko? Ei se ole mitään muuta kuin sitä, että minä tottelen mitä sinä sanot. Tämmöinen oli tunnelma. Minä en silloin ollut lukenut mitään teosofiasta; paljon myöhemmin siitä vasta luin. Vasta kun olin lukenut muutaman teoksen ranskalaisesta okkultismista, niin vasta muutamia päiviä myöhemmin tuli teosofia eteeni. Mutta kun Jeesus katseli minua näin, niin minua aivan vavisutti ja tunsin, että häntä minun täytyy seurata. Siinä henkimaailma tuli vastaan minua näkyväiseen maailmaan. Jotakin näkymättömyydestä näyttäytyi.[74]

Samalla tavalla tapahtui vähän myöhemmin vuonna 1895 toukokuussa. Minä olin ollut Edlundin kirjakaupassa, joka oli Pohjois-esplanadin ja Unioninkadun kulmassa, ja ostanut säästöilläni kaikki teosofisen kirjallisuuden, mitä vaan oli. Olin tästä hirmuisen iloinen ja mielissäni, kun sain tämän paketin. Tulin ulos ja käännyin kulkemaan Esplanadia pitkin. Oli aurinkoinen ja erinomaisen kaunis ja lämmin toukokuun päivä. Kun olin ottanut joitakin askeleita, niin tuli Fabianinkadulle päin tullessa minua vastaan hyvin pitkä, laiha mies puettuna munkkikaapuun, joka ylettyi aivan jalkoihin asti; laihat parrattomat kasvot. Ja kun hän tuli minua vastaan, niin minun

silmäni kiintyivät häneen ja hänen silmänsä katsoivat minuun. Minä ajattelin, että mitä tämä on? Kuka tämä on? Hän oli puettu niinkuin keskiaikainen munkki tai paremmin niinkuin keskiaikainen alkemisti, viisas adeptiolento. Hänen silmänsä herätti sellaisia ajatuksia, että kuinka viisas sinä olet, ja kaikenlaista tuollaista. Sitten kun hän läheni minua, niin hän katsoi aivan noin, ja silloin ihmettelin, että kuinka ei kaikki käänny häntä katselemaan. Mutta minä käännyin ja näin, että hänellä oli puukengät jalassa, jotka kopsivat katuun koko ajan. Se oli kuulunut koko ajan, mutta sitten kun hän oli mennyt ohi niin sanoin: herranen aika, kuinka eivät kaikki katsele hänen olentoaan, kun vielä puukengissä kulkee. Ja minä huomasin, ettei kukaan kiinnitä häneen huomiota. Ja yhtäkkiä hän oli hävinnyt. Silloin minä ajattelin: ah, se ei ollut mikään fyysillinen olento, jota toiset ihmiset olisivat voineet nähdä, vaan henkimaailman ilmestys. Taas tuli henkimaailma vastaan. Se, mikä on näkymätöntä, se lähtee näkyväistä vastaan. Henkimaailma tulee minua vastaan tässä näkyväisessä maailmassa. Se on minusta hyvin kummallinen ja hyvin opettavainen kokemus.[75]

Jos ajattelen ja muistelen niinsanottuja spiritistisiä istunnoita, semmoisia materialisatsioni-istunnoita, joissa henki tulee näkyviin, niin on se myöskin sama asia. Ne henkimaailman asiat, jotka tulevat meitä vastaan tähän näkyväiseen maailmaan, ovat muuten meille näkymättömiä, mutta voivat ilmestyä ja tulla näkyviin. En muista, olinko ollut kuin yhdessä aineellistuttamisistunnossa, mutta se oli niin opettavaista, että se oli minulle kylliksi, ja minä tein hyvin tärkeän havainnon.

Se oli 1900 Tukholmassa syksyllä. Istunnossa oli paljon oppineita ja hienosti sivistyneitä ihmisiä. Ensin kaikki miehet tarkastivat

vaatteet, joihin mediumi oli puettu. Vaatteet oli tumman punaista atlasta, ja siihen kuului paita ja hame. Ne oli talon emännän antamat vaatteet. Niissä ei nyt siis ollut mitään, mutta lääkärit eikä herrat tahtoneet riisua mediumia alastomaksi ja pukea näihin vaatteisiin. He menivät toiseen huoneeseen, ja siellä tapahtui niinkuin piti. Rouva vakuutti sieltä tultuaan, ettei hänellä ollut mitään. Sitten istuimme kaikki. Mediumi istui kabinetissa, jonka kolme syrjää oli kankaasta ja yksi oli aukinainen. Ja sitten alkoi henkiolento tulla ulos sieltä. Se oli nuori, valkoharsokankaiseen pukuun puettu tyttö, myrttikruunu päässä. Hän pudistelee erästä vanhaa pariskuntaa, joka sanoi perästäpäin, että se oli heidän tyttärensä, joka oli kuollut 18-vuotiaana. Minä panin merkille, että kun henkiolento nousi tuosta kabinetista, niin mediumi, joka oli pieni pyöreä saksalainen rouva, istui tuolissaan. Sitten istunto oli lopussa ja jokainen sai kirjoittaa raportin. Lääkärit rupesivat juttelemaan keskenään, että tulikohan mediumi oikein tutkituksi. He kutsuivat rouvat koolle ja kysyivät, että tarkastitteko koko ruumiin. Kyllä, sillä hän oli aivan alasti. Jaa, mutta tarkastitteko joka paikan? Ja rouvat vakuuttivat, että kyllä. Mutta sitten tohtori kuiskasi jotakin, ja rouvat kauhistuivat, että ei toki! Jaa, mutta kyllä tuommoiset rouvat voivat kätkeä jotain uskomattomiin paikkoihin. Ja siksi he sanoivat, että kun tarkastus ei ollutkaan aivan tarkka, niin ei voinut uskoa, vaikka oli nähnyt. Kun mediumi oli hirveän paksu rouva ja henkiolento hyvin siro nuori tyttö, niin minusta oli suoraa ilkeyttä, kun koitettiin kieltää tämä tosiasia. Tämä vaikutti mediumiin niin, että hän tuli hirmuisen sairaaksi ja ylenantoi kaksi tuntia, sillä se otti niin kovasti hänen sydämeensä tuo epäuskoisuus. Tämä kohtelu mediumeja kohtaan on hyvin tyypillistä, sillä se käy oppineitten arvolle ja ylpeydelle.[76]

Nyt on asiat jo paljon paremmalla kannalla; siitä on jo kolmekymmentä vuotta, ja nyt oppineittenkin piirissä katsellaan spiritistisiä ilmiöitä aivan toiselta kannalta kuin ennen. Se oli hyvä kokemus minulle. Olin toisissakin istunnoissa, eikä ne olleet niin vaikuttavia kuin tämä. Tuommoisessa oikeassa spiritistisessä istunnossa tulee henkimaailma meitä vastaan tähän näkyväiseen maailmaan. Ja näissä istunnoissa tulee se kaikkia niitä vastaan, jotka ovat läsnä; se tulee joukolle, joka on samanlaisessa mielentilassa.

Tietysti toinen tapa, millä me tulemme vakuutetuiksi henkimaailman olemassaolosta, jota se ilmeisesti on, on se tapa, mikä tulee niitten ihmisten osaksi, jotka erikoisesti itseään harjoittavat. Se on tapa, että itse ihmisinä astumme henkimaailmaan. Me itse menemme henkimaailmaan. Ja silloin me huomaamme, että henkimaailma on objektiivinen, ulkokohtainen todellisuus. Mutta samalla huomamme, että se ulkokohtainen todellisuus on toisenlainen kuin tämän näkyväisen maailman ulkokohtaisuus. Kun näemme henkimaailman sellaisena kuin se todellisuudessa on, niin huomaamme, että niitä ei voi verrata, mutta se aina intresseeraa, että se voi tulla puolitiehen meitä vastaan jo ennenkuin osamme nähdä sinne henkimaailmaan, minkälaista siellä on.

XII
TIE VAPAUTEEN
Esitelmä Kouvolassa 16.3.1930

Itsensä voittaminen merkitsee epäilemättä sekä kielessämme että ajatuksissamme vallan saavuttamista itsensä yli. Ja mitä valta on muuta kuin vapautta? Ken itsensä voittaa, hän on suurin voittaja, hänellä on suuri valta. Ja mikään valtias ei ole ilman vapautta, jokaisella valtiaalla on vapaus. Kellä on valtaa, on myöskin vapautta. Se joka on itsensä voittanut on vapaa – ja itsensä voittamisen tie, se on myöskin samalla vapauden tie, yksilöllisen vapauden tie. Meillä on jokapäiväisessä elämässämme aivan selvä esimerkki tästä vallasta ja vapaudesta, joka perustuu itsensä voittamiseen. Sillä näkyy pitävän paikkansa sekin arvelu, ajatus, että kun on itsensä voittanut, silloin on myöskin maailman voittanut. Se ihminen, joka oli saavuttanut suurimman voiton itsestään, suurimman vallan itsensä yli, sanoi opetuslapsilleen ja seuraajilleen: ”Olkaa rauhalliset, sillä minä olen maailman voittanut.”[77] Eihän Jeesus ollut ulkonaista maailmaa voittanut, päinvastoin, tuntui kuin maailma olisi voittanut hänet. Mutta kuitenkin jokainen tietää, että hänen sanoissaan "minä olen maailman voittanut" oli suuri totuus sentähden, että Jeesus oli epäilemättä voittanut maailman jollakin ihmeellisellä ja

salaperäisellä tavalla, kun hän oli voittanut itsensä. Hänen voittonsa näkyy siitäkin maailmalle, että hänen elämänsä, sanansa, opetuksensa ovat vähitellen alkaneet voittaa maailmaa. Hän itse pani aivan niinkuin maailman voittamisen alulle, ja se maailman voittaminen käy tasaisin askelin eteenpäin. Ehkä suurin osa ihmiskuntaa on vielä voittamatta. Mutta kuitenkaan emme voi epäillä, etteikö totuus voittaisi maailmaa, etteikö maailma huomaisi, että se ihminen, joka voitti itsensä, voittaa maailman. Hän näytti, kuinka itsensä voittamalla voittaa maailman.

Ja Jeesus sanoo vielä: ”Orjaa käsketään, vaan poika kulkee mihin tahtoo.” Hän tahtoo, että ihminen tulisi omassa maailmassaan pojaksi, että omassa ruumiissaan olisi hänellä vapaus kulkea mihin hän tahtoo eikä tarvitsisi orjamaisesti kulkea sinne minne hänet käsketään. Ja meillä on esimerkki jokapäiväisestä elämästä.

Kun olin lapsi, oli meillä tapana lukea kirjasta ihmeellisestä maasta, jonka nimi oli Schlaraffenland, ja tämä maa oli kaikin puolin ihmeellinen maa.[78] Siellä ei ollut liian kuuma eikä kylmä, eikä siinä maassa tarvinnut mitään tehdä. Ihmiset olivat vain pitkällään siellä, millä kaunis kukkakimppu päänsä alla, millä jotakin muuta pehmoista päänsä alusena. Kaikki ruoka lensi siellä valmiina suuhun. Jos toivoi esimerkiksi linnunpaistia, niin se lensi heti jostakin valmiina suuhun. Siellä sai ihminen kaikkea sitä mitä halusi. Suurin voimainponnistus siellä oli se, että täytyi kääntyä itse toiselta kyljeltä toiselle. Se oli Schlaraffenland, ihmisen suurin paratiisi. Näin kuvia tästä maasta ja ihmettelin, että se on kummallinen maa! Mitä siellä tehtiin? En voinut ymmärtää, että oli elämän korkein onni, kun ruoka esimerkiksi lensi suuhun, ja kun itselläni ei ollut mitään halua loikoa! Mutta ihmiset olivatkin noissa kuvissa täysin iäkkäitä miehiä pitkine

partoineen. Ja lihavia ne olivat. Niin että minä ajattelin lapsena: kuka sen tietää, mitä kaikkea on olemassa?

On tietysti totta, että jokaisella ihmisellä on ruumiillisessa, fyysillisessä olemuksessaan suoraan sanoen jonkinlainen laiskuuden halu. Tietysti, kun se ei mene yli rajojen, sanotaan sitä levontarpeeksi. Ei kukaan ihminen voi aina olla työssä, vaan täytyy hänen myöskin saada levätä. Mutta muutamilla ihmisillä on tämä levontarve ehkä syöpynyt niin syvälle vereen, että he tuntevat vastenmielisyyttä työtä kohtaan. Ja kukaties ovat ihmiset ennen olleet siten. Se voi olla jotakin vanhaa traditsionia, sillä jos ajattelemme luonnonkansoja, niin ne rakastavat enemmän lepoa kuin työtä. Tiedämme, että on ollut täällä Europassa ennen kansoja, joissa miehet olivat siksi älykkäitä, että vain loikoilivat, joivat simaa, juttelivat ja päättivät lähteä sotaan; se oli heidän virkansa. Ja onhan tänä päivänä olemassa kansoja, joissa ihmiset kammoavat työtä ja sangen mielellään viettävät aikansa auringonpaisteessa lojuen.

Kun nuorena matkustelin Lapissa, jossa lappalaisten elämä oli vähän siihen suuntaan, että he kun muuten asuivat kylissä, kesällä muuttivat joen rannalle ja elivät kalastuksella, niin hämmästytti minua, kun keskellä päivää saavuimme sellaiseen paikkaan, jossa joen varrella oli lappalaiskotia, että täytyi herättää heidät. Tai että joku mies tuli ulos katsomaan, ketä siellä liikkui. Kun heiltä kysyttiin, kuinka he viettävät aikaansa, he sanoivat: ”Nukutaan – ja ollaan tietysti vähän ylhäälläkin; mutta kun on nostettu kalat verkosta, niin sitten taas nukutaan.” Heillä ei ollut ehkä mitään muuta intressiä kuten meillä kulttuurikansoilla kaikenlaisia harrastuksia.[79]

Epäilemättä on ihmisen veressä taipumusta laiskuuteen.

Sentähden – se täytyy sanoa – on hyvä, että on sellaiset olosuhteet kuin esimerkiksi Europassa ja Amerikassa, että ihmisen täytyy tehdä työtä voidakseen ollenkaan olla olemassa. Jos ihmisen mieli tekee jotakin, ei ikävä kyllä valmiiksi paistettu kana lennä tai omena putoa suuhun. Täytyy tehdä työtä – ja se on ensimäinen koulu tässä näkyvässä maailmassa, jossa meidät pakotetaan voittamaan ruumiin laiskuus. Sentähden jo kulttuurikansojen yksilöiden kesken on omalla tavallaan aivan selvä se maailmankatsomus, että jokaisen ihmisen täytyy tehdä työtä, ansaita leipänsä. Me emme kunnioita sitä ihmistä, joka ei mitään tee olemassaolonsa puolesta. Jokaisen täytyy jotakin yrittää, joko käsillään tai aivoillaan suunnitella, järjestää, mutta pääasia on, että hänen aivonsa ovat toiminnassa. Sillä onhan todistettu, että jos ruumis tekee jotakin, se ei ole koneellista, vaan riippuu siitä, että aivot ovat päättäneet jotakin, ja kun aivot ovat päättäneet jotakin, silloin seuraavat koneelliset teot tätä. Taikka voivathan kädet olla niin tottuneet, ettei tarvitse niin huolehtia tästä. Mutta itse asiassa se on aivojen ajatusvoima, joka huolehtii ruumiillisestakin työstä. Eihän ihminen voisi väsyäkään, jos hän ei aivoissaan tuntisi sitä. Sentähden onkin aivan mittailtu, että aivojen ajatusvoimaa kuluu jokaisessa työssä mitä vain teemme. Ja sentähden tehköön ihminen mitä työtä tahansa, hän on työn aatteen suhteen samalla tasolla toisten ihmisten kanssa. Kaikki työ on aivotyötä. Aivovoimaa kuluu enemmän sellaisessa työssä, jossa täytyy koko ajan olla huomio keskitettynä. Joka tapauksessa kaikki työ on ajatuselämän kuluttamista ja tasa-arvoista. Sentähden me kunnioitamme ihmistä, joka tekee työtä ja sanomme: hän on oikea ihminen, hän ansaitsee leipänsä inhimillisellä tavalla. Ja se on elämän ensimäinen koulu meille. Siinä näemme, kuinka ihminen on

päässyt voittamaan oman itsensä, ruumiillisen laiskuutensa ja sillä tavalla tuntemaan itsensä vapaaksi.

Ja sitä myöten kun ihminen tekee työtä ja saa siitä tuloksia, hän tuntee myöskin voittavansa maailman, tietysti silloin ainoastaan tätä ulkonaista maailmaa ja sen olosuhteita. Hän tulee yhä enemmän niiden voittajaksi, sillä on, niinkuin maailmassa itsessään elämän lait palvelisivat häntä, kun hän niitä noudattaa. Kun hän tekee työtä, elämä auttaa häntä sillä tavalla, että hän pääsee eteenpäin tässä maailmassa. Ja mitä enemmän hän kasvaa tässä ahkeruudessa, työkyvyssä, sitä enemmän valtaa hän saa olosuhteiden yli.

Tietysti on sitten erilaisia ristiriitoja, konflikteja. Nyt en puhu niistä ihmisistä, jotka tulevat katkeriksi, kun heidän täytyy tehdä työtä. Mutta onhan niitä, jotka katkeroituvat näennäisesti suuremmista syistä, ihmisiä, jotka mielellään tekisivät työtä, mutta eivät saa. Ja tämä oli merkillinen probleemi minun nuoruudessani. Meidän yhteiskunnassamme Suomessa muodostamassamme ja järjestämässämme yhteisessä isänmaassamme me joudumme sellaiseen tilanteeseen, että emme saa työtä, vaikka tahtoisimme tehdä työtä! Ajattelin: Tämä Suomenmaa on laaja, täällä on peltoja kuinka paljon tahansa, miksikä ei sanota, että tuossa on suuri maapalsta, lähde sitä perkaamaan? Miksikä oli sillä tavalla tässä maailmassa, että ihmiselle saatettiin sanoa, että ei ole työtä? Siis tämä merkitsee toisella kielellä: kuolla nälkään täällä maan päällä. Sillä tämä ihminen oli syntynyt kuin muutkin ihmiset, ja nyt hänen pitäisi lähteä ennen aikojaan pois, vaikka hän tahtoisi tehdä työtä. Tämä oli probleemi, jota en voinut ymmärtää. Sentähden ajattelin, että varmasti täytyy olla jokin toinen elämisen mahdollisuus – joko tässä tai toisessa tähdessä – olla olosuhteet, että jokaisella olisi

tilaisuus tehdä työtä.

Minulle myöhemmin huomautettiin – ja itsekin kyllä näin – että oli paljon ihmisiä, jotka valittivat, etteivät saa työtä, mutta jos sanottiin esimerkiksi, että tuossa on halkopino, sahaa nuo puut, niin ihmeellistä kyllä oli paljon miehiä, jotka sahasivat yhden tai kaksi puuta ja sitten lähtivät tiehensä ja olivat mieluummin syömättä kuin tekivät tuota työtä. Ei tarvinnut monta kertaa sitä nähdä, ennenkuin aloin uudestaan ajatella tätä probleemia ja tulin siihen tulokseen, että ihmisen veressä on laiskuuden halu. Hän mielellään olisi ilman työtä, olisi jossakin pilvien päällä, kelluisi siellä vain, söisi ja joisi. Niinkuin eräskin ukko sanoi: ”Kunpa saisin vain olla tuolla uunin päällä pitkälläni ja sylkeä kattoon.”

Ihmisellä saattaa olla erilaisia ajatuksia elämästä, mutta elämä ei välitä meidän haluistamme, ja se sanoo ennemmin tai myöhemmin: tee työtä, voita oma ruumiisi, se on ehdoton ehto. Ja me voimme kuvitella hyvin, että me kaikki ihmiset aikojen aamulla elimme ihanassa laiskuudessa, mutta vähitellen olemme oppineet – suuria opettajia olemme käyttäneet esimerkkeinä – ja huomanneet, että jos on paljon elämässä, joka pettää, niin yksi on, joka ei petä – ja se on työ. Se ei petä, toisin sanoen se tekee meidät onnellisiksi.

Me etsimme onnea ja luulemme, että onni on rikkaudessa, lemmessä ja ties missä, ja sitten onni pettää. Tänään on minulla rahaa, huomenna olen köyhä. Tänään on moni tyttö ihastunut minuun, huomenna kaikki kääntävät minulle selkänsä. Mutta työ ei petä, vaan se rakastaa meitä yhtä paljon kuin me sitä. Kun me tulemme vähänkin taitavammiksi työssä, huomaamme rakastavamme enemmän työtä kuin rikkautta, lempeä. Nöyränä sanomme silloin Jumalalle: En minä pyydä sinulta mitään, kuitenkin pyydän sinulta

yhtä asiaa, ja se on ainoa, että saisin aina tehdä työtä. Se ihminen, joka näin ajattelee nöyränä, on arvatenkin oppinut työn sulouden, ennenkuin hän elämässään tiesi, että onni oli työssä. Kun ihminen tekee työtä, niin hän vapautuu, ja hän tulee vapaaksi, ei ainoastaan itse, vaan hän saa myöskin valtaa olosuhteiden yli. Sentähden on itsensä voittaminen vapautta ja valtaa. Tietysti tämä oli sellainen esimerkki, jonka me kaikki olemme huomanneet elämässä pitävän paikkansa, jonka kaikki tiedämme oikeaksi, ja sentähden onkin aivan luonnollisesti työnteko juuri tämän vapauden ymmärtämistä.

Siten me huomaamme, että on toisiakin aloja, joissa emme ole vapaita vaan joissa myöskin voisimme saavuttaa jotakin. Kun katselemme ihmisiä, niin voimme huomata, että vaikka he ovatkin sen ymmärtäneet, että veressä on laiskuus voitettava, he eivät ole silti sitä ymmärtäneet, että ihmisen on hataraa elää pimeydessä, hataraa elää kaikenlaisissa väärissä tai itsekkäissä tunteissa. Jos esimerkiksi ahkera ihminen saattaa vihastua ja suuttua laiskalle tai kadehtia jotakin toista; jos hänellä on sellaisia itsekkäitä tunteita, niin huomaamme, että hän on silloin jonkin verran kahleissa. Ihminen huomaa, että hän ei ole vapaa, vaan nuo ovat hänelle kuin kahleita, jotka tekevät hänen elämänsä onnettomaksi. Kun suuttumus tai jokin muu sellainen tunne tulee hänen päällensä, niin hän on aivan kuin orja, hän ei voi olla oma itsensä. On silloin kuin raateleva peto pitäisi häntä kynsissään. Ja me huomaamme, että totta kai siinäkin suhteessa pitäisi saada valtaa itsensä yli ja tulla vapaaksi.

Ja me huomaamme, että ennakkoluulot, joissa ihminen elää, tekevät myöskin hänet onnettomaksi. Ihmisellä on esimerkiksi sellainen ennakkoluulo, että syödessä veitsi ja haarukka on pidettävä jollakin erikoisella tavalla kädessä. Huomasin kerran, että olin hyvin

vanhanaikainen syödessäni. En osannut syödä niinkuin piti. Ihmiset kenties nauroivat minulle. Tietysti minä leikkelin veitsellä ruuan valmiiksi niinkuin ennenkin. En minä tietenkään tehnyt niinkuin ennen mailla reissaillessani olin nähnyt tehtävän, että olisin levittänyt sormellani voita leivälle ja sitten sivellyt sormet hiuksiini. Mielestäni saattoi tukka kyllä olla rasvan tarpeessa, mutta minusta se ei ollut niin järkevä ja hieno tapa kuin veitsellä voin leivälle levittäminen. Ajattelin kyllä silloin itsekseni, että on niitä tapoja erilaisia. No niin, ajattelin, muoti muuttuu ja täytyy oppia se. Siis, nyt ei saanut leikata valmiiksi kaikkea ruokaa, leikataan vain yksi pala kerrallaan ja pistetään se nätisti suuhun. Se on hienompaa.

Mutta nyt saattaa olla sellaisiakin ihmisiä, jotka noin itsekseen kuvittelevat, että ne ovat aivan autuuden asioita. Se on niin tärkeätä, että osaa kävellä ja tervehtiä esimerkiksi oikein. Ja moni ihminen saattaa elää sellaisissa ennakkoluuloissa, että ajattelevat tämän olevan aivan välttämätöntä, että olemassaolo ei ole minkään arvoista, jos emme tunne hienon maailman tapoja. Minusta tuntuu, että sellaisessakin seikassa on ennakkoluuloja. Eihän meidän tarvitse kuin mennä Kiinaan, niin huomaamme, että siellä syödään puikoilla. Heillä on sellainen tapa, ja kiinalaiset voivat ajatella, että kuinka alkeellisia me olemmekaan, jotka käytämme pistimiä ja kaikkia sellaisia syödessämme. Jos tekisimme sellaisista asioista autuuden asioita, niin silloin voisimme tehdä itsemme onnellisiksi. Mutta meidän täytyy iloita yhtä paljon, kun ihminen syö miten vain, kun näemme hänen käytöksensä olevan sielultaan kaunista, vaikka se olisikin ruumiillisten tapojen puolesta toisenlaista kuin meidän. Olen tavannut paljon ihmisiä, jotka elävät tuollaisissa ennakkoluuloissa eivätkä viihdy toisenlaisten ihmisten parissa. Vapaina olentoina

meidänkin mielestämme voivat tuollaiset ennakkoluulot olla vähäpätöisiä.

Mutta jos me ajattelemme vähänkin niitä jumalallisia olentoja, jotka tietävät vähän enemmän elämästä ja kuolemasta, niin voimme ajatella, että me heidän silmissänsä näytämme käsittämättömiltä narreilta, kun esimerkiksi kiellämme kuolemanjälkeisen elämän, sanoessamme, ettei ihminen ole olemassa kuoleman jälkeen. Me sanomme niin, ja kuitenkin nuo kuolleet ovat yhtämittaa tekemisissä meidän kanssamme. Ja viisaat, jotka ovat tekemisissä niiden kanssa, jotka ovat täällä eläneet ja kuolleet, hymyilevät, kun me puhumme, ettei ole elämää olemassa kuoleman jälkeen ja vakuutamme ihmisten nukkuvan haudoissaan kuoleman jälkeen ja sitten heräävän kun pasuuna soi. Sehän hymyilyttää niitä, jotka tietävät, ettei ihminen koskaan ole haudassa. Eivät he voi nimittää ihmisen ruumista ihmiseksi. Kun ihminen haudataan, seisoo ihminen siinä vieressä, ja sitä viisaat kutsuvat ihmiseksi. Ja se heitä säälittää, että he näkevät ihmisten oikein totisesti, ankaran ja viisaan ja tietävän näköisenä vakuuttavan, ettei ole mitään enää olemassa tai että hän makaa tuossa haudassa.

Onkin aivan erikoisen kiinnostava kokemus ihmiselle olla mukana omissa hautajaisissaan ja kulkea kaikkien ihmisten mukana, kun ruumista kannetaan. Hän on mukana haudan luona, kun ruumis lasketaan hautaan ja pidetään puheita ja papit sanovat, että nyt se nukkuu. Ja sitten sinut herätetään viimeisenä päivänä. Ja vainaja itse seisoo vieressä kuullen nuo puheet. Ja hän on ihmeissään. ”Kuinka! – enkö minä sitten ole enää olemassa?” Hän hämmästyy. Hän näkee oman ruumiinsa, kuinka se lasketaan hautaan. Mutta kun puhutaan, että hän olisi siinä ja herätetään viimeisenä päivänä! Hän näkee, että

enhän minä olekaan siinä, onkohan tämä nyt sitä helvettiä? Ja siltä tuntuu, kun toiset itkevät tuota mätänevää ruumista ja toivovat, että se nousisi vielä ylös. Tuo ruumis, joka oli kaikkea mätää ja pahuutta täynnä! Jos hän on teosofi ja meikäläinen ja hänet papillisesti haudataan, hän hymyilee. Mutta jos hän ei ole sitä, niin hän pelästyy ja hämmästyy ja hän voi luulla olevansa helvetissä, että hän ei olekaan autuaallisesti nukkunut, Jumala on hänet hyljännyt. Ja kun kaikki ihmiset joutuvat kiirastuleen kuoleman jälkeen, niin on luonnollista, että hän siihen joutuessaan on vakuuttunut siitä, että se on ikuista kadotusta. Sentähden onkin vaikea nostaa häntä pois tuosta kärsimyksestä, kiirastulesta, koska hän luulee, että hän on ikuisessa helvetissä.

Nyt jos joku on murhannut itsensä, silloin ei tietysti kirkkokaan siunaa häntä niin autuaallisesti. Hän itse on hereillä. Hän ei voi kuvitella muuta kuin että hän on helvetissä, ja pitkä aika kuluu siihen, että hän elää uudestaan nuo tuskansa, itsensä tappamisen ja ruumiista uloslentämisensä. Ja taas hän alkaa uudestaan kaiken tuon. Kaikki käy yhä uudestaan. Ja tämä kaikki käy hyvin nopeasti, ja jos ajattelemme, että niin on, niin se on helvettiä. Toisilla voi olla paremmin, esimerkiksi niillä, jotka tappavat itsensä ajatellen, että he ovat toisille vaivaksi. Mutta sellainen ihminen, joka pakenee jotakin, joka ei tahdo kärsiä sitä, minkä hän valmistanut itselleen, vaan tahtoo rauhaa, hän ei jaksa, hän ikävä kyllä väsyy, hän ei saa rauhaa kuoltuaankaan, vaan saa elää kaikessa siinä kaipauksessa yhä uudestaan, niin kauan kuin hän tarvitsee toisten apua – Jumalan ja luonnon apua. Emme saa itse riistää pois ruumistamme, vaan meidän täytyy olla siinä niin kauan kuin karma sen meille määrää. Tietysti jumalalliset olennot ovat hyvin armahtavaisia sille ihmiselle, joka

suuressa tuskassa lähti pois ja koettavat häntä auttaa.

Oli eräs ihminen, joka jo nuorena rupesi tutkimaan juuri näitä meidän asioitamme, tätä meidän maailmankäsitystämme. Hän oli aivan niinkuin luotu totuuden etsijäksi. Hän ajatteli aina elämän vakavampia asioita. Hän tietysti ajatteli hyvin paljon. Hän vietti aikansa, päivänsä mietiskelyssä. Hän oli selvästi joku vanha jälleensyntynyt fakiiri, joogi – tai kuinka sitä tahtoisi sanoa. Kaikista hänen harrastuksistaan näkyi, että hän oli aivan selvästi joku sellainen, jonka olisi voinut luulla hyvin pitkälle päässeen. Ja miksikäs ei, hän oli pitkälle päässyt.

Mutta hänelle tuli eräänä aikana sellainen ajatus, että ihmisen piti kehittää itsessään jonkinlaisia kykyjä ja voimia. Sitten hän eräänlaisen ulkomaisen kirjallisuuden avulla pääsi selville eräästä seikasta, nimittäin että tuollaiset yliaistilliset, salaperäiset kyvyt ihmisessä ovat sangen paljon tekemisissä ihmisen sukupuolivoiman kanssa, että ihmisellä, joka on saavuttanut salaperäisiä, yliaistillisia kykyjä, on täydellinen valta sukupuolielämänsä yli. Tämä oli sellainen pieni totuuden kipinä, jonka kyseessä oleva henkilö oli käsittänyt, ja sitten ehkä samasta kirjallisuudesta hän sai jonkinmoisia neuvoja siitä, miten hänen on opittava hillitsemään noita voimia ja miten nuo sukupuolivoimat on käännettävä toiseen uomaan. Silloin hänelle nousi vaikeuksia eteen, sillä hänellä oli länsimaalainen ruumis, ja länsimaalainen ruumis ei voi samalla tavalla kuin itämaalainen olla taipuva tällaiseen magiaan. Länsimaalaisen ruumiin täytyy kulkea toisia teitä.

Hyvin harvat länsimaalaisista ihmisistä kulkevat sellaisessa askeesissa, että saavat valtaa sukupuolivoiman yli. Länsimailla me elämme Jeesus Kristuksen jälkeen kuin toisenlaisessa ilmapiirissä.

Meidän ruumiimme ovat vereltään aivan kuin paljon nuorempia itämaalaisiin verrattuina. Hindujen, japanilaisten ja kiinalaisten ruumiit ovat vanhasta kulttuurista, ja siinä kulttuurissa on aina myöskin harjoitettu yliaistillista askeesia. Sentähden koko veressä, ihmisen aurassa on toisenlaisia mahdollisuuksia. Siellä ihmisen ruumis kestää aivan toisenlaista askeesia kuin täällä.

Täällä on välttämätöntä, että on mukana aivan täysi järki ja myöskin aivan puhdas rakkauden tahto. Sen täytyy olla mukana länsimailla aina. Itämailla ihmiselle voidaan sanoa: Sinä tulet selvännäköiseksi, kun menettelet niin ja niin, kun ruumiillisilla harjoituksilla, hengityksellä saat sukupuolivoiman kääntymään ylöspäin. Sitten sinä alat herättää kykyjäsi. Ja vaikka itämaalainen ei ajattele elämää niin suuresti, niin hän voi niin keskittyä, että hän saavuttaa näitä kykyjä. Se ei käy länsimaalaiselle, sillä hänen organisminsa on niin rakennettu, että se häneltä kysyy: mitä varten sinä tahdot tulla selvänäköiseksi? Ja silloin hän huomaa, että hänellä oli itsekkäät motiivit. Jos hänen motiivinsa on epäitsekäs, niin hän tahtoisi tulla selvänäköiseksi voidakseen auttaa ihmisiä. Jos hän huomaa, että hänellä oli itsekkäät motiivit, niin hän lopettaa heti. Jos hänen motiivinsa on auttaa toisia ihmisiä, silloin hänen länsimainen ruumiinsa taipuu ja Kristus auttaa eikä hänelle tapahdu mitään.

Mutta jos hän ei ole täysin selvillä tuosta seikasta, kun hän tällä tavalla alkaa askeesia harjoittaa, niin hän joutuu harhateille. Hän voi tulla tavalla tai toisella sairaaksi. Hänen tahtonsa voi projisoida sen fyysilliseen ruumiiseen pienenä sairautena, pienenä hulluutena. On onnellista, että tie, tuo edellinen tie, nousee pystyyn. Hänen täytyy hoitaa itseään ja omaa ruumistaan. Se ei ole, niinkuin sanoin, ainoa seikka, tuo motiivi. Mutta joka tapauksessa länsimailla vaaditaan

ihmiseltä äärettömässä määrässä rehellisyyttä itseltään ja järkevyyttä noissa puuhissa, että ne ovat hänen inhimilliselle järjelleen täysin tyydyttäviä ja että ne ovat hänen omalletunnolleen ja sydämelleen yhtä täydellisellä tavalla tyydyttäviä. Niissä voi olla eri vivahduksia, mutta hänen täytyy ratkaista ne omalla tavallaan.

Yksi ratkaisu on se, että hän tulee aivan niinkuin mielipuoleksi. Hän voi ajatella, se ajatus voi kiteytyä hänessä, etteivät nuo kaikki kyvyt asu minussa, vaan ne ovat eetteriruumiissa, ja jos minä olisin vapaa tästä, jos minulla ei olisi tätä ruumista niin kyllä minä tietäisin. Meidän ihmisten kesken on tapana sanoa: kyllähän sen näkee, kun pääsemme tästä ruumiista kuoltuamme. Mutta tuollainen kysymys, joka tulee tuolla tavalla tavalliselle ihmiselle, tulee askeetille vaikeampana eteen: ”Mutta minunhan piti saavuttaa tässä ruumiissa tieto, ja ne asiathan kehittyvät juuri siinä näkymättömässä käyttövälineessä.”

Mainitsemamme ihminen tuli tällaiseen sisäiseen ristiriitaan ja halusi lopullisesti kuitenkin saavuttaa jotakin, johon hän oli kuitenkin aina pyrkinyt. Ja hän ei oikein itsekään tiennyt, kuinka se kävi, se kävi niin äkkiä, että hän – tappoi itsensä. Kun hän oli kuitenkin puhdasmotiivinen, niin häntä yritettiin auttaa, niin että hän sai levätä. Mutta se ei aina kuitenkaan tule itsemurhaajan osaksi.

On tärkeää meille ihmisille, että me saavutamme vallan itsemme yli, että vapaudumme tietämättömyydestä. Mutta ei sillä tavalla, että heti vaadimme, että meille tulee yliaistillisia kykyjä, vaan vapautamme itsemme siitä kaikkea kuuntelemalla, katselemalla, että vapaudumme ennakkoluuloista. Se on ensin tärkein tehtävämme. Jos me toisilla silmillämme katselemme vapaata ihmistä, joka on sielullisesti ja henkisesti vapaa, niin näemme ihmisen, joka elää

omassa aurassaan, ja tämän auran ympärillä on maailman valkeus, kristusvalo. Ja tämä maailman valkeus, kristusvalo, aivan kuin kolkuttaa ihmisen sydämeen. Tämä on tietysti kuin hämärää puhetta, sanamme suhde ei ole toisessa maailmassa sellainen.

Mutta voimme eksoteerisesti sanoa, kun joudumme astraalimaailmaan, että aura on kuin maailmanvalo. Ja ihminen itse elää aivan kuin tuossa maailmassa. Siinä on erilaisia värejä, voi olla rumiakin värejä. Ja suuri kirkkaus tahtoisi joka puolelta laskeutua meihin, odottaa, että kristusvalo meihin laskeutuisi. Ja mitä ovat tuollaiset pyörteet, jotka pyörivät? – Mehän tiedämme, että kun jokin pyörii, niin se muodostaa kuin pinnan, jonka lävitse ei pääse. Jos esimerkiksi on vesivirta ja kova putous, niin on mahdotonta lyödä tuon virran läpi sapelilla tai jollakin muulla sellaisella. – Kristusvalo ei pääse meihin, kun meillä on tuollaisia pyörteitä, jotka muodostavat pinnan. Mitä ne ovat? Ne ovat kaikki ennakkoluuloja, harhoja, itseharhaa, itsepetosta. Ja siinä se pyörii niinkuin myllynkivi ja estää valoa tulemasta. Mutta jos me joistakin ennakkoluuloista vapaudumme, niin se heti pysäyttää turhan pyörimisen ja me huomaamme, että tuossa on silmä – ja samalla valo tulee siihen. Sentähden ihmiselle on ylen tärkeätä, että hän oppii pois tietämättömyydestä.

On eräs ominaisuus ihmisellä, jota me usein nimitämme halveksivalla nimellä ”uteliaisuus”. Ei meidän tarvitse olla uteliaita kaikissa turhanpäiväisissä asioissa, vaan tiedonhaluisia. Eräs vanha teosofi sanoi kerran: ”Uteliaisuus on viimeinen hyve, josta meidän tulee luopua.” Kun se, joka väärinkäytettynä muuttuu uteliaisuudeksi, on tiedonhalua, on se tärkeä auttaja. Ihmiselle tiedonhalu on sitä, että hän tahtoo aina olla varma asioista. Me emme

umpimähkään tahdo mitään uskoa, vaan otamme selvää asioista niin paljon kuin voimme, me tahdomme tietää. Se on tärkeä ominaisuus ihmiselle.

Me tiedämme, että ihminen vapautuu kaikista itsekkäistä tunteista ja hänen tunteensa hienostuu, kun hän pääsee kiinni kauneudesta, taiteesta, oppii rakastamaan kauneutta, sopusointua, harmoniaa ja – niinkuin voisimme sanoa – ihmisten keskinäistä veljeyttä, silloin ihminen vapautuu itsekkäistä tunteista.

Ja koska ihminen ei ole ainoastaan tietävä ja tunteva vaan myöskin tahtova olento, niin on ihmisen huomattava, että tahtoelämässäkin täytyy käydä suuri uudistus. Meidän tahtomme ei saa olla kiinni missään synnissä, heikkoudessa, vaan meidän tahtomme täytyy tahtoa hyvää, kaunista ja puhdasta. Meidän tahtomme täytyy olla rakkautta. Ei rakkaus ole paljasta tunne-elämää. Se ei ole tavallaan tunne-elämää lainkaan. Rakkaus voi siten nousta älyyn, että se on niin ylevää, hienoa liikutusta, ettemme voi sanoin sitä ilmaista. Kun se on niin perin hienoa ja ylevää, niin voi itkeä liikutuksesta niinkuin Kristus ja sanoa: ”Voi teitä.” Mutta rakkaus on juuri tahtoa, hyvää jumalallista tahtoa.

Ja sentähden, kun ihminen puhdistaa tahtoaan, kun hän tahtoo, että se tulee jumalalliseksi ja muuttuu rakkaudeksi, todelliseksi rakkauden elämäksi, hän huomaa, kuinka apukeinona siinä on se, että ihminen pääsee itse heikkouksistaan ja synneistään toisia niistä pois auttaen. Jos esimerkiksi ihminen on laiska, hän huomaa kuitenkin – kun hän näkee, että toiset ovat laiskoja – että ei tämä sentään ole oikein. Ja jos hän on niin kehittynyt sisässään, että hän tahtoisi itse päästä pois siitä laiskuudesta, niin hän näyttää esimerkkiä toisille. Hän puhuu toisille sitä, joka myöskin tuomitsee häntä itseään, että ei

meidän pidä olla laiskoja. Ja siis kun hän itse tuomitsee itseään, sanoillaan lankeaa juuri tuomion alle, niin hän kuitenkin yrittää päästä laiskuudesta. Hän huomaa sen, se on niinkuin yhteistyötä, niinkuin se muuttuisi yhteiseksi toistensa auttamiseksi.

Niin kaikkien inhimillisten heikkouksien ja paheiden laita on, kun vaan pääsemme selville siitä, että meidän on päästävä niistä. Ilman rakkautta emme pääse mistään. Ilman Jumalaa emme voi syntiä voittaa. Mutta ei sillä tavalla, että lankeamme polvillemme ja rukoilemme: ”Päästä, hyvä Jumala…” Se tapahtuu ainoastaan sillä tavalla, että ottaa Jumalan, rakkauden, avukseen, kun tahtoo synnistä päästä.

Mutta kaikkeen tähän vaaditaan, että ihminen on vakava, että hän ajatellen elämää pyrkii korkeammalle kuin ihmiset tavallisesti pyrkivät. Tarkoitan, että ihminen on vakava sisäisesti. Kenties hän on suuri humoristi. Se, joka enemmän tekee työtä itsensä kanssa, enemmän auttaa toisia, tulee ehkä suureksi humoristiksi. Hän näkee, kuinka koko elämä tulee kodikkaaksi, tuttavalliseksi, hauskaksi ja kiintoisaksi. Hän pääsee siitä, että hän ottaisi kaiken pahan ja vaikeuden liian totisesti. Hän alkaa tavallaan jo hymyillä kaikille kärsimyksille. Hän tietää, että olemassaolo on juuri sellainen kuin se on. Keskellä kärsimyksiä hän nostaa päänsä ja hymyilee. Ja koko olemassaolo on kuin suuri, suloinen seikkailu. Elämä on suloista seikkailua, jossa Isä meitä auttaa, kun vain tahdomme olla hänen poikiaan.

XIII

H. P. BLAVATSKYN ITÄMAALAISUUS

Esitelmä Helsingissä toisena pääsiäispäivänä 6.4.1931

Helena Petrovna Blavatskya, jonka satavuotista syntymämuistojuhlaa vietämme tänä vuonna yltympäri teosofista maailmaa, emme voi paremmin kunnioittaa kuin koettamalla ymmärtää häntä asiallisesti selvän ja yksinkertaisen totuuden valossa. Emme saa peittää itseltämme mitään vaan katsoa asioita suoraan silmiin ja käsittää, että ne tosiasiat, jotka voivat näyttää salaperäisiltä, ehkä käsittämättömiltä, on juuri annettu meille sitä varten, että niitä tyystin harkittuamme, tutkittuamme ja punnittuamme pääsisimme selvään käsitykseen H. P. Blavatskyn suuresta työstä ja teosofian todellisesta sisällöstä.

Aina kun mainitaan madame Blavatskyn nimi, muistuu ihmisten mieliin se luulo, joka oli yleinen hänen eläessään, että hän ei ollut kristitty, ei tuntenut Kristusta eikä meidän Jumalaamme - niinkuin me täällä länsimailla Jumalaa käsitämme -, vaan että hän oli niin itämaalainen, niin buddhalainen, että yhtä hyvin voisi sanoa, ettei hän erikoisesti Jumalaan uskonutkaan. Kirkolliset ihmiset olivat alusta lähtien Blavatskyn vastustajia ja epäilijöitä ja sanoivat häntä Kristuksen kieltäjäksi ja Antikristuksen edelläkävijäksi, joka tahtoi tuoda itämaalaista pakanuutta tänne länsimaille.

Oliko tässä arvelussa perää? Oli ainakin siinä määrin, ettei buddhalaiseksi voitu sanoa ihmistä, joka ei olisi antanut mitään aihetta siihen. Tiedämmekin, että madame Blavatsky ulkonaiselta uskontunnustukseltaan oli buddhalainen. Yhdessä Olcottin kanssa hän oli ottanut buddhalaisessa temppelissä, niinkuin sanotaan, ”pansiilin” ja siten tullut tunnustetuksi buddhalaiseksi papin edessä.[80] Samalla hän kuitenkin aina painosti, että hän ei ollut buddhalainen siinä merkityksessä, että hän pitäisi toisia uskontoja väärinä, vaan hän oli buddhalainen ulkonaiselta uskontunnustukseltaan, mutta sisäisesti kaikkien uskontojen salaisten oppien kannattaja, sillä esoteerinen viisaus eli teosofia oli löydettävissä kaikissa uskonnoissa, ei ainoastaan vanhoissa n.s. pakanauskonnoissa. vaan myös todellisessa kristinuskossa. Näin Blavatsky väitti, mutta maailma ei kallistanut siihen niin paljoa huomiotaan kuin siihen, että hän oli buddhalainen. Tämä käsitys johtui suuressa määrässä siitä, että Mr. Sinnett, joka ensimäisenä kirjoitti teosofiasta täällä Europassa, antoi kirjalleen nimen *Esoteerinen Buddhanusko*[81]. Blavatsky koetti turhaan oikaista asiaa - teosofia jäi yleisön silmissä buddhalaiseksi yritykseksi käännyttää kristityitä pakanuuteen.

Toiselta puolen H. P. Blavatsky itse kirjoitti sisarelleen kirjeessä, että vaikka hän yleensä ei voinut sietää kristittyjä ”sielunpaimenia”, ei roomalaiskatolisia eikä protestanttisia pappeja ja jesuiittoja, hän sittenkin oman sielunsa sisäisestä pakosta hyväksyi venäläisiä pooppeja[82]. Niistä hän piti; niitä hän ei voinut katsella samalla vastenmielisyydellä kuin roomalaiskatolisia pappeja. Venäläinen pooppi oli hänelle lapsuuden ajoilta mieluisa. Venäläinen pappi oli erinomainen kaikella tavalla. "Minä en ole kristitty, olen oikeastaan buddhalainen. Mutta siitä sinä näet, kuinka ristiriitainen on ihmisen

sielu. En voi olla rakastamatta omaa venäläistä uskontoani ja sen pappeja!"

Muistakaamme, että H. P. B. - Helena von Hahn, niinkuin hänen tyttönimensä oli - jo lapsena oli todellinen totuuden etsijä. Hän katseli elämää ja sen ilmiöitä ja näki niissä enemmän kuin muut ihmiset. Pienestä pitäen hän oli erikoislaatuinen muiden ihmisten joukossa. Hänellä oli näkyjä, unia; henkimaailma oli yhtämittaa hänen ympärillään. Hän ei elänyt samaa elämää kuin toiset, hän alituisesti kysyi, mikä se elämä oli, joka häntä niin salaperäisenä ympäröi, ja meidän täytyy myöntää, että oli sanomaton köyhyyden tunnustus kristillisen kirkon puolelta, kun ei se voinut näyttää hänelle, missä totuus oli. Se ei kyennyt selittämään hänelle hänen näkyjään ja hänen kykyjään. Kukaan ei voinut häntä neuvoa, ei auttaa. Ylpeä kristikunta ei millään tavalla voinut opettaa nuorta Helenaa. Hän tunsi itsensä vieraaksi, muukalaiseksi. Hänen täytyi lähteä maailmalle etsimään totuutta. Kristikunta hylkäsi hänet jo lapsena, koska sillä ei ollut hänelle mitään antaa; se ei voinut ottaa lasta vastaan, joka tahtoi totuuden tietää.

Kaksikymmenvuotiaana, syntymäpäivänään, hän tapasi Lontoossa mestari Moorjan, ja hänelle selvisi, että jos hän tahtoo päästä selville elämänkysymyksistä, on hänen mentävä Indiaan. Itämaiden viisaat avasivat hänen silmänsä sanoen: tule meidän luoksemme; me olemme säilyttäneet totuudentiedon läpi vuosituhansien.

Emme saata ihmetellä, että Helena Blavatsky matkusti itämaille, että hän itsekin tuli itämaalaiseksi ja buddhalaiseksi. Emme saata ihmetellä, että hän nimitti Buddhaksi korkeinta personallisuutta, mitä hänen mielestään maan päällä oli ollut. Emme saata sitä ihmetellä,

mutta kysymme samalla: eikö hänen totuudentietonsa ulottunut kaikkialle, eikö hän saanut tietää, kuka Jeesus Kristus oli?

Minun täytyy sanoa, että olen vuosikymmeniä tätä kysymystä pohtinut ja tutkinut ja tullut semmoiseen johtopäätökseen, että madame Blavatsky sekä tiesi että oli tietämättä. Voin ehkä muutamin sanoin selittää, mitenkä tämän asian ymmärrän ja miksi se minusta on ollut - ei ainoastaan mahdollinen, vaan suorastaan välttämätön.

On otettava huomioon eräs seikka, mistä minäkään en ollut täysin selvillä ennenkuin viime vuonna, jolloin sattumalta tuli käsiini eräs H. P. B:n kirjoitus, jonka hän oli julkaissut vuonna 1888 ranskalaisessa aikakauskirjassa *Le Lotus rouge*[83]. Tässä kirjoituksessa madame Blavatsky sanoo suoraan ja nimenomaan, että evankeliumit ovat esityksiä vihkimyksen suuresta draamasta. Ne esittävät ihmishengen salaista kehitystä täydellisyyden huippuun. Ne on kirjoitettu silmälläpitäen tätä yleispätevää psykologista merkitystä.

Sitä ei kukaan meistä kiellä. Olemme ymmärtäneet alusta alkaen, että evankeliumit esittävät ihmishengen salaisen kehityksen. Onhan niissä kuvattu ”Via Dolorosa”, tie Golgatalle, jota jokaisen ihmisen täytyy kulkea. Evankeliumit ovat epäilemättä vihkimysdraamoja. Jokainen ihmisolento, joka alkaa kulkea tiellä täydellisyyttä kohti, kyllä näkee oman sisäisen ja korkean kehityksensä evankeliumeissa kuvattuna. Se on kyllä totta. Mutta sitten H. P. Blavatsky samassa kirjoituksessa lisää: Mitään Kristusta ei tietysti personallisuutena ole ollut maan päällä. Eivät evankeliumit kerro mistään historiallisesta henkilöstä, Jeesus Natsarealaisesta, joka olisi elänyt maan päällä ja kuollut ristinpuulla. Kertomuksen puitteet on saatu erään juutalaisen adeptin elämästä, joka eli Lyddassa noin satakaksikymmentä vuotta

ennen Kristusta. Tätä lyddalaista adeptia Jehoshuaa syytettiin vallankumoushankkeesta; hänet kivitettiin Lyddan ulkopuolella ja hän kärsi sillä tavalla marttyyrikuoleman. Siihen tapaan kirjoittaa madame Blavatsky artikkelissaan.[84]

Jos nyt ajattelisimme, että tämä on hänen ainoa lausuntonsa, että hän on tuonut siinä ilmi koko tietonsa, niin todella suuresti hämmästyisimme. Minäkin ällistyin kovasti ensin lukiessani; en aavistanut, että H. P. Blavatsky itse olisi sillä tavalla kirjoittanut. Olin kuullut erään teosofisen luennoitsijan viittaavan siihen, että madame Blavatsky esoteerisesti opetti, että Jeesus oli elänyt enemmän kuin sata vuotta ennen Kristusta, mutta en ollut kiinnittänyt siihen mitään huomiota, koska sanottiin, että se kuului hänen esoteerisiin opetuksiinsa. Siitä oli siis kirjoitettu muka joissain papereissa, joista minulla ei ollut tietoa, vaikka luulin lukeneeni H. P. B:n esoteerisetkin kirjoitukset. Mutta kun sain H. P. B:n oman kirjoituksen lukea, hämmästyin ja kysyin itseltäni: eikö H. P. B. tiennyt?

Otin käsiini hänen teoksensa *Salainen Oppi* ja *Isis Unveiled* ja selailin niitä. Huomasin taasen kuten ennenkin, ettei hän näissä kirjoissaan ollut yhtä jyrkkä kuin tuossa pienessä aikakauskirja-artikkelissaan. Hän puhuu esim. Philo Judaeuksesta ja sanoo, että hän oli Jeesuksen aikalainen; mutta Philo ei elänyt sata vuotta e.Kr.! Tuo juutalainen filosofi-historioitsija, joka antoi essealaisista ja terapeuteista erittäin intresantteja tietoja, eli meidän ajanlaskumme alussa ja oli siis sen Jeesuksen aikalainen, johon kristikunta aina on uskonut. Tiesikö siis madame Blavatsky, että Jeesus Kristus eli samaan aikaan kuin Philo, s.o. ajanlaskumme alussa, vai eikö hänellä itsellään ollut mitään varmaa tietoa? Mutta eräissä esoteerisissa

papereissa, jotka julkaistiin hänen kuolemansa jälkeen Salaisen Opin kolmantena osana H. P. Blavatsky viittaa seikkaan, joka todistaa, että hänellä oli tietoa Kristusta koskevissa asioissa. Hän sanoo, että Buddha reinkarnoitui Shankaraatshaarjaan.[85] Tämä on yleinen usko Tibetissä ja Indiassa. Shankara oli suuri filosofi, joka tahtoi puhdistaa Indian vanhaa uskontoa, sillä India ei ollut omaksunut Buddhanoppia, vaan oli säilyttänyt oman vanhan brahmalaisuutensa. Jo 32-vuotiaana Shankaraatshaarja poistui maailmasta, vetäytyi luolaan yksinäisyyteen ja kuoli vapaaehtoisesti elettyään ilman ruokaa ja juomaa. Nyt H. P. B. sanoo, että tällä tavalla Shankara tietysti valmisti itselleen karman; hänen täytyi jossain seuraavassa ruumistuksessaan suorittaa tuo karmansa, sillä koska hän oli ottanut hengen itseltään, täytyi hänen toisella kerralla kuolla väkivaltaisesti samassa iässä. Kirjoituksessaan H. P. B. selvästi viittaa Jeesukseen. Mitä taas aikamäärään tulee, sanoo tekijämme samassa Salaisen Opin kolmannen osan kirjoitussarjassa, että Jeesus eli 600 vuotta Buddhan jälkeen.[86] Tällöin ei voi olla kysymys lyddalaisesta Jehoshuasta, joka eli korkeintaan 500 vuotta Buddhan jälkeen.

Tämmöiset seikat viittaavat siihen, että H. P. B., joskin hän saattoi väittää semmoisia hämmästyttäviä asioita kuin mainitsemassamme ranskalaisessa artikkelissa evankeliumien dramaattisuudesta, hän toiselta puolen osoitti, joko että hänellä ei ollut selvää tietoa asioista tai että hänellä oli, mutta että hän sai ainoastaan viitata eikä sanoa suoraan, kuinka asia oli.

Minun täytyy sanoa omana mielipiteenäni, että H. P. B. ei osannut eikä saanut sanoa suoraan, kuinka asia oli; hänen täytyi jättää se myöhempien totuuden etsijäin selvitettäväksi. Hänen tehtävänsä oli niin vaikea, että jos hän ei olisi kulkenut juuri

semmoista tietä kuin hän mestarinsa johdolla kulki, hän luultavasti olisi saanut paljasta hämmennystä aikaan.

Kuvitelkaamme, että H. P. B. olisi tullut länsimaille ja sanonut suoraan: Jeesus Kristus on todella Vapahtaja, tämän maapallon sisäinen henki, Kristus jokaisessa, mystillinen Kristus jokaisessa, kosmillinen Kristus, joka meidät pelastaa! Hän ei olisi saanut silloin mitään aikaan. Kirkot olisivat heti iskeneet siihen ja ihastuneet: tietysti kosmillinen Kristus on meidän vapahtajamme ja mystillisestä Kristuksesta olemme aina puhuneet! Semmoinen sanoma ei olisi herättänyt ihmisiä. Kaikki olisivat nukkuneet rauhassa: meidän Kristuksemmehan se on, ja voi vanhoja uskontoja, minkälaisessa pimeydessä ihmiset niissä vielä elävät! Eikä kukaan ihminen olisi etsinyt Kristusta. Kaikki olisivat ajatelleet: ”Ei siinä ole mitään etsimistä. Kristus on meidän oma Vapahtajamme, jonka Jumala on meille ilmoittanut. Mystillinen Kristus on kaunis lauseparsi. Harva pyhimys joutuu Unio Mysticaan; meitä jokapäiväisiä ihmisiä ei liikuta mystillinen Kristus. Meidän täytyy vain uhrata rahaa pakanalähetykseen, että saamme kaikki ihmiset polvistumaan ristin juurelle.” Sillä tavalla meidän kristillinen ylpeytemme vain olisi paisunut ja sokeutemme tullut yhtä suuremmaksi. Ei sillä tavalla länsimaalaisille saattanut puhua.

Kun Mestarit suunnittelivat teosofista työtä - se tapahtui kohta pari vuosisataa sitten - olivat he yleensä epäilevällä kannalla, varsinkin eurooppalaiset mestarit. Erikoisesti eräs englantilainen mestari oli jyrkästi kaikkea sitä vastaan, että pantaisiin toimeen liike länsimaalaisten pelastamiseksi, sillä ”kristityt eivät ymmärrä mitään eivätkä ota kosmillis-mystillistä Kristusta vastaan. Kristus on aina heidän huulillaan, ja sentähden hän on kaukana heidän sydämistään

”. Mutta kaksi itämaalaista mestaria - Moorja ja hänen sielunsa ystävä (”minun sieluni valo”, niinkuin hän itse sanoo), Moorjan uskollinen työtoveri Kuthuumi - sanoi: ”Jos sittenkin koettaisimme auttaa länsimaita.” Silloin mestarein veljeskunnassa sovittiin siitä, että ainoa mahdollinen tapa oli alusta lähtien tuoda vanhojen uskontojen salaiset opit kokonaisuutena ilmi, jotta ihmiset tutustuttuaan niihin voisivat tulla Kristuksen luo. ”Länsimaalaiset eivät voi ymmärtää kosmillista Kristusta, elleivät ensin syvenny vanhoihin uskontoihin, jotka vievät Kristuksen luo. Ihmiset eivät ymmärrä etsiä Kristusta, niin kauan kuin luulevat, että Kristus on kuin tarjottimella.” Näin mestarit sopivat neuvotteluissa, ja itämaalaiset Moorja ja Kuthuumi ottivat vastuun päällensä yhdeksännentoista vuosisadan teosofisesta yrityksestä.

Olihan Buddha neljännellätoista vuosisadalla Tsongkhapana käskenyt, että joka vuosisadan viimeisellä neljänneksellä oli tehtävä yritys länsimaalaisten henkiseksi auttamiseksi[87], ja sentähden olikin lähetetty adepteja Europaan, mutta menneinä vuosisatoina oli menetelty sillä tavalla, että mentiin vain joidenkuiden ihmisten ja seurojen luo. Kun esim. 18:nella vuosisadalla lähettiläät Saint-Germain, Cagliostro ja Mesmer tulivat, kääntyivät he sisäisillä opetuksillaan ainoastaan suljettujen seurojen puoleen. Mutta nyt 19:nnellä vuosisadalla suunniteltiin julkista toimintaa. Nyt pitäisi auttaa kaikkia ihmisiä, jokaista, jolla olisi korvat kuulla totuuden ääntä. Sitä vastuuta eivät uskaltaneet länsimaalaiset mestarit ottaa päälleen, vaan sanoivat: "Jos te uskallatte, te itämaalaiset, aloittaa työtä länsimailla, niin me kyllä myöhemmin tulemme mukaan ja tahdomme erikoisesti vuodesta 1925 tuoda mukaan sitä, mitä voisi nimittää todelliseksi kristinuskoksi, selvästi näyttäen, missä on

länsimaalainen okkultismi ja millä tavalla kosmillinen Kristus Jeesuksen Kristuksen kautta sai lähimmän ja korkeimman ilmauksensa. Mutta sitä ennen me vain seuraamme asioita".

Mestarein sydämet heltyivät, kun he näkivät, että Moorja ja Kuthuumi löysivät sata vuotta etsittyään sopivan sielun, joka tuli heidän aseekseen maailmassa. Hän oli Moorjan vanha opetuslapsi, ja Moorja, joka kyllä katseli monenlaisia opetuslapsiaan, ei löytänyt toista niin hyvää, luotettavaa, kyvykästä, etevää, rakastettavaa ja epäitsekästä kuin oli se sielu, joka sitten syntyi Helena Hahnina. Ja tietysti Helenan täytyi kasvaa siinä vanhassa tuntemuksessa, joka aina on vienyt Kristuksen luo itämailla, ja tietysti hän sai kiellon olla puhumatta suoraan Jeesus Kristuksesta. Se asia oli jätettävä avonaiseksi, jotta se herättäisi totuuden etsijän intoa löytämään totuutta!

Jos ajattelen omaa elämääni, olin verrattain nuoresta harras uskovainen jossain merkityksessä. En sitä niin paljon näyttänyt, mutta sisässäni uskoin ja pidin luonnollisena, että asiat olivat niin kuin koulussa oli opetettu; mutta samalla tiesin sisässäni, että mikään uskonto ei ollut mitään, jollei se ollut Jeesuksen Kristuksen jäljissä kulkemista. Sen tiesin erään kokemukseni nojalla. Olin luonnostani kiivas. Kerran olin taas vähällä raivostua. Silloin kuulin äänen vieressäni sanovan: ”Ei sinun tarvitse koskaan suuttua, se on turhaa.” Ääni oli lempeä ja käskevä. Olin heti voitettu ja vakuutettu ja sieluni täyttyi sanomattomalla rauhalla.

Jouduin siten tekemisiin Jeesuksen ensimäisen käskyn kanssa, ja olin silloin 14-vuotias. Vasta ylemmillä luokilla koulussa rupesin vähän ajattelemaan ja arvostelemaan uskonnollisia opetuksia ja ihmettelin, että lahkoissa yleensä puhuttiin järkevämmin kuin kirkon

opissa vastaavista kysymyksistä. Tulin kuitenkin ylioppilaaksi, ennenkuin todenteolla rupesin etsimään totuutta, ja silloin jouduin samalla teosofiksi ja tunsin kuin ilmestyksessä, että niin oli asiat kuin teosofiassa esitettiin.

Äärettömällä innolla tutkin kaikkia teosofisia kirjoja mitä sain käsiini. Blavatskyn *Salainen Oppi* alkoi silloin ilmestyä ruotsiksi. Muutamia vuosia kului kiihkeässä lukemisessa, järkeilemisessä ja punnitsemisessa; ne olivat tuskallisia vuosia. Silloin ei ollut teosofista kirjallisuutta kuin nimeksi. Uudestaan ja uudestaan luin Sinnettin kirjat, Blavatskyn *Teosofian avaimen* ja *Salaisen Opin* ja mitä vain sain käsiini vanhan- ja keskiajan teosofisfilosofisia kirjoja. Luin Platonia, Böhmeä, Paracelsusta, Agrippaa, Swedenborgia y.m. Järkeilin ja ihmettelin ja tulin lopulta siihen, ettei kirjoista löydä elävää totuutta. Jumalasta ihmisen täytyy saada tietoa toisella tavalla.

Sitten minä löysin Kristuksen, elävän Kristuksen. Tämä kokemus oli niin voimakas, niin valtava, että kirjoitin v. 1896 tohtori Gustaf Zanderille, joka oli Ruotsin Teosofisen Seuran presidentti, ja sanoin: ”Teosofia on johtanut minut Kristuksen luo.”[88] Tietämättäni lausuin sen tunnuslauseen, joka on aikamme oikea tunnuslause, sillä teosofian tehtävänä on viedä meidät Kristuksen luo. H. P. Blavatsky tuli sitä varten, että hän näyttäisi tien Kristuksen luo, mutta hänen täytyi kulkea omassa personassaan tuo itämaalainen polku, jotta me ymmärtäisimme, että Kristuksen luo *on kuljettava*, Kristusta piti etsiä sielunsa kaikella tuskalla, voimalla ja halulla, sillä ken totuutta etsi, hän etsi tietämättään Kristusta. Samalla tuli tie avonaiseksi kaikkien uskontojen kautta Kristuksen luo, sillä jokainen uskonto vei lähelle Kristusta sitä, joka vilpittömästi seurasi oman uskontonsa alkuperäisen perustajan käskyjä ja siveellisiä neuvoja.

Kun näin perästä päin ajattelen omaa nuoruuttani, ymmärrän, että saatoin tulla niin nopeasti teosofian kautta Kristuksen luo, koska neljätoistavuotiaana opin noudattamaan Jeesuksen ensimäistä käskyä, vaikken sitä siksi tiennyt. Eihän meidän kristikuntamme tiedä mitään Kristuksen käskyistä. Ei kristikunnan ihminen tiedä, että jos tahtoo oppia tuntemaan kosmillista Kristusta ja herättää mystillisen Kristuksen itsessään, on ensimäinen askel seurata Jeesuksen käskyjä, joista ensimäinen on: ”Älä suutu.” Koulussa opimme kyllä, että kristilliseen siveyteen kuuluu kunnollinen elämä. Nimenomaan opetetaan, että viha on Jumalan tahtoa vastaan, mutta - olihan olemassa esim. teologinen viha - odium theologicum - oman uskon puolesta! Se on suorastaan Jumalan vaatima. Papeilla ja piispoilla on täysi oikeus suuttua meihin, jos uskallamme loukata dogmien pyhyyttä esimerkiksi! Siihen opimme. Kun minä yksityisesti - selväkuuloisesti, kenenkään toisen näkemättä tai kuulematta mitään - sain toisenlaisen opetuksen, uskoin siihen heti ja noudatin neuvoa pienimmässäkin, mutta en uskaltanut kenellekään siitä puhua, sillä enhän tiennyt mitä se oli. Vasta myöhemmin sain tietää, että se oli Jeesuksen, oman vapahtajamme, nimenomainen käsky.

Elämme luonnottomassa tilassa täällä kristikunnassa. Meillä ei ole mitään opettajaa. Itämailla on aina ollut omat selvät vapahtajaolentonsa, joiden käskyjä tuli noudattaa ja joiden jäljissä tuli kulkea. Jokainen buddhalainen tietää, että hän ei ole mikään buddhalainen, jollei hän tunnusta Buddhaa oppaakseen ja tiedä, mitä Buddha on opettanut. Samalla tavalla tiedetään Indiassa, että maallinen elämä on sitä varten, että opittaisiin kulkemaan suurten rishien jäljessä. Itämailla on aina ollut henkinen elämä ihmisten

tiedossa. Mutta länsimailla ei ole opettajaa, ei neuvojaa elämän asioissa - ei mitään. Kristuksesta, josta sanotaan, että hän oli meidän vapahtajamme, on tehty semmoinen jumalolento, jonka jäljissä on mahdoton kulkea, ja hänen opetuksistaan ei tiedetä mitään. Vuorisaarna on sunnuntaina kaunis lukea, mutta sillä ei ole mitään tekemistä jokapäiväisen elämämme kanssa. Kristus vapahtaa sillä tavalla, että uskomme hänen verikuolemaansa. Ei mitään opastajaa ole meillä täällä kristikunnassa. Kaikki ovat täällä tietämättömiä; ei kukaan voi mitään neuvoa.

Eikä kukaan aavista, että Jeesus Kristus on meidän neuvojamme. On aivan kuin sattuma, jos joku löytää Uudesta Testamentista Kristuksen elävänä ihmisenä ja opettajana! Ja hän on kuitenkin kristikunnan turva. Oi, missä kurjassa tilassa me elämme!

H. P. Blavatsky tuli meille itämaalaisena ja toi meille vanhan itämaalaisen viisauden, jotta sen kautta pääsisimme tietoon Jeesuksen Kristuksen opeista ja siitä, että meidän on niitä seurattava, jos tahdomme pelastua. Se oli ainoa mahdollinen tapa auttaa länsimaita. Niin uskon, kun nyt kokeneempana ajattelen näitä asioita. Kyllä madame Blavatsky tiesi, miten asia oli. Hän sanoo *Teosofian avaimessa*, että jos te olisitte kristittyjä, niin te noudattaisitte vuorisaarnan sanoja, ja toisessa paikassa, että kosmillinen Kristus on Aalaja, maailman sielu, johon meidän kaikkien tulee yhtyä. H. P. B. puhui "Kristusprinsiipistä" meissä ja Kristuksesta personallisuutena vain ohimennen. Buddhasta hän sitä vastoin sanoi, että hän oli ihmisistä ensimäinen ja korkein. Ja miksemme myöntäisi, että sekin on totta. Jollemme osaa koko olemuksellamme tuntea, aistita ja vaistota, kuinka suuri ja taivaallinen olento on semmoinen kuin Buddha, joka vielä tänä päivänä on useimpien ihmissielujen

vapahtaja, satojen miljoonien kannattajiensa ainoa tie ja turva - jos me kristillisessä ylpeydessämme katselemme sivusta ja syrjäkulmin semmoista ihmistä kuin Buddha oli, emme voi koskaan nähdä Jeesus Kristusta! Emme voi nähdä, missä Jeesus Kristus on korkeampi, jollemme näe Buddhan korkeutta.

Sentähden minä en osaa sanoa muuta, kuin että siunattu oli se länsimaalainen H. P. B., joka uskalsi tulla itämaalaisten sanansaattajana ja opastaa meitä turhanpäiväisiä, sokeita länsimaalaisia kulkemaan askel askeleelta sillä tiellä, joka vie Kristuksen luo.

XIV
ESOTEERISET KOULUT JA OKKULTINEN MAAILMA

Esitelmä Helsingissä 26.4.1931

Esoteerisista kouluista ja okkultisesta maailmasta puhuttaessa on ensimäinen tehtävä tietysti selittää, mitä tarkoitetaan toisella tai toisella, mitä on okkultinen maailma ja mitä ovat esoteeriset koulut. Nyt voisi kyllä lyhyesti sanoa, että esoteeriset koulut, opettajat ja ryhmät ovat semmoisia, jotka tarjoavat ihmisille, etsijöille, totuuden etsijöille, halukkaille enemmän tietoa kuin mitä muuten tavallisesti maailman kouluissa ja opistoissa tarjotaan. Semmoinen ajatus on yleensä ainakin juuri kaikesta esoterismista, esoteerisesta opetuksesta, että sillä tavalla, sen avulla saadaan tietoa, voidaan hankkia tietoa semmoisista asioista, joista ei muuten saa tietoa. Semmoisissa kouluissa ja opistoissa tarjotaan esimerkiksi opetusta siitä, millä tavalla ihminen voi kehittyä nopeammin ja kehittää itsessään erikoisia kykyjä.

Usein – jos ei meillä niin paljon kuin ulkomailla, mutta jonkun verran meilläkin – tarjotaan suorastaan ja maksun edestä vähän salaista opetusta siitä, miten on kehitettävä erilaisia sisäisiä kykyjä. Minä olen nähnyt täällä semmoisia suomenkielisiäkin käsinkirjoitettuja ohjeita, joita on voinut saada, kun on maksanut

määrätyn maksun ja tilannut näitä käsikirjoituksia määrätystä paikasta. Niissä on ollut silloin nimenomaisia osviittoja siihen, miten tulee kehittää itsessään näitä kykyjä, ja silloin on nimenomaan havaittavissa, että nämä kyvyt tähtäävät siihen, että ihminen menestyisi maailmassa ja tulisi voimakkaaksi personallisuudeksi, joka voisi toisia hallita ja vaikuttaa toisiin niin, että he myöntyisivät hänen esityksiinsä. Jos vaikka pyytäisi rahaa lainaksi, niin toinen ei voi vastustaa hänen pyyntöänsä, sillä hän on itse niin voimakas personallisuus, osaa katsoa toista silmiin ja tehdä ja esiintyä sillä tavalla, että toinen tulee kerrassaan voitetuksi. Tämmöisiä ohjeita levitetään paljon etenkin Amerikassa, Englannissa ja muualla Europassa, mutta ennen kaikkea Amerikassa.

Siitä saakka, kun liike ”Uusi ajatus”[89] syntyi viime vuosisadan kuusikymmentäluvulla, on esiintynyt semmoisia opettajia ja opistoja, jotka ovat tarjonneet tämmöistä erikoista personallista kehitystä halukkaille etsijöille. Ihmisiin on vaikuttanut silloin se, että tämä on jotain esoterismia ja nämä ovat esoteerisia opettajia ja kouluja, joilla on paljon tietoa ennen kaikkea maailman rakenteesta ja ihmisen psyykestä ja osaavat neuvoa toista herättämään itsessään kaikenlaisia salaperäisiä kykyjä. On ryhmiä, jotka lupaavat selvänäköisyyttä, ennustuskykyä ja jos mitä salaperäisiä kykyjä, jotka kaikkien totuuden etsijäin mielestä kuuluvat tavallaan kehittyneelle ihmiselle. Ja sentähden totuuden etsijä saattaa kysyä itseltään: mitähän, jos minä kirjoittaudun jäseneksi tuohon ryhmään ja tuon opettajan oppilasjoukkoon ja minäkin saan semmoista erikoista opetusta, että voin itseäni kehittää!

Sillä kaikki ihmiset, jotka ovat totuuden etsijöitä, ovat selvillä siitä, että meidän ihmisten pitää kehittyä henkisesti ja kaikin puolin

ja kehittää kaikkia erilaisia ominaisuuksia. Tämä on jokaiselle totuuden etsijälle selvä, ja hän näkee, kuinka täydellisyys on kaukana ja kuinka semmoinen ihmisihanne sentähden on tavoittelemisen arvoinen, joka tietää asiat ja osaa sitten myöskin kaikkea. Ja moni totuuden etsijä myöskin voi langeta tuohon ansaan, niin sanoakseni, että hän pyrkii ottamaan vastaan opetusta tuommoisilta opettajilta ja opistoilta.

On yksi tunnusmerkki aina tuommoisille, jotka tarjoavat tällaista nopeata salaista kehitystä, ja se on, että he ottavat maksua. Se on hyvä pitää mielessä, sillä kun me puolueettomasti ajattelemme esoteerista koulua ja mitä sen pitäisi olla, me sanomme silloin totuuden etsijöinä, että esoteerinen koulu on semmoinen koulu, joka tietysti kyllä on omiansa kehittämään ihmistä, mutta ei mihinkään semmoiseen personalliseen suuntaan, ei sillä tavalla, että hänestä tulisi, niin voisi sanoa, itsekkäämpi ihminen kuin mitä hän ennen on ollut ja että hänestä tulisi kyvykäs kyllä, mutta vallanhimoinen ja itsekäs ihminen, että hän käyttäisi näitä kykyjä omaksi edukseen ja toisten vahingoksi. Semmoista me arvostelemme ankarasti, kun ajattelemme esoteerista koulua. Esoteerisesta koulusta ajattelemme jotain aivan toista. Silloin ajattelemme ainoastaan semmoista koulua, joka voisi antaa opetusta ihmisille siinä, miten hän voisi kehittyä hyvyydessä ja epäitsekkyydessä, kaikessa hyvässä ihmiskunnan palvelijaksi ja auttajaksi. Ei ole kysymys omasta personasta ja kyvyistä, joita voisi väärin käyttää, vaan on kysymys semmoisesta kehityksestä, josta on hyötyä koko ihmiskunnalle.

Ja sentähden, kun ajattelemme esoteerisia kouluja – niitä on paljon maailmassa –, ajattelemme myöskin okkultista maailmaa. Ja mitä me silloin tarkoitamme okkultisella maailmalla? Mikä se on? Ei

se ole sama kuin henkimaailma tai näkymätön maailma, sillä henkimaailma tai näkymätön maailma on äärettömän laaja käsite. Kun me ajattelemme okkultista maailma, emme ajattele näkymätöntä maailmaa yleensä. Suhde on samanlaatuinen kuin jos ajattelemme jotain koulua tässä näkyväisessä maailmassa. Jos tässä ajattelemme jotain koulua, ajattelemme sen koulun opetusohjelmaa, opettajia ja mihinkä se koulu vie. Tavallisesti meidän maailmassamme koulut vievät yliopistoihin – ja silloin me ymmärrämme juuri, että tuon koulun takana ovat siis määrätyt opettajat, opetussuunnitelmat ja joku korkeampi opetuslaitos, kuin yliopisto.

Nyt on suhde sama, kun ajattelemme esoteerisia kouluja. Silloin kysymme: Mikä on näiden koulujen takana? Kuka on siinä takana? Mihin ne opetukset vievät? Ja tulee kuin arvostelun mittapuu siitä seikasta: mikä on sitten näiden koulujen takana? Sillä kun me ajattelemme okkultista maailmaa – ja ajattelemme juuri siinä merkityksessä sitä, että se on juuri tuo itsetietoinen maailma henkimaailmassa, joka on esoteeristen koulujen takana – niin silloin tietysti myöskin heti kysymme: onko tätä okkultista maailmaa eri laatua? Onko se senlaatuista, että voimme sitä arvostella ja ankarasti arvostella, vai onko sitä laatua kaikki, että emme voi siitä tietää? Silloin täytyy meidän vastata – tai okkultinen maailma henkimaailmassa, siis ne olentojoukot henkimaailmassa, jotka ovat täysin itsetietoisia siitä, mitä he itse tahtovat ja jotka siis aivan kuin luonnon mukaan seisovat kaikkien semmoisten ihmisten pyrkimysten takana, jotka tähtäävät henkimaailmaan päin, kehitykseen päin. Niin, silloin me ymmärrämme, että jos tässä okkultisessa maailmassa, okkultisessa osastossa, jos siinä on semmoisia erilaisia joukko-olentoja, jotka voivat vaikuttaa meidänkin pyrkimyksiimme, niin on

luonnollista, että meidän täytyy olla selvillä näiden okkultisten olentojen laadusta.

Ja nyt jos kysymme, minkälaisia ovat tuommoiset okkultiset olennot, minkälaatuista okkultista itsetietoisuutta on olemassa henkimaailmassa, saamme vastauksen: niitä on monenlaisia, mutta voimme jakaa nämä okkultiset joukot, nämä itsetietoiset henkivallat, kolmeen lajiin, ja tavallista on nimittää niitä silloin värinimityksillä ja sanoa, että näitä olentojoukkoja on osaksi mustia, osaksi harmaita ja osaksi valkoisia. Ja kun vähän tarkastamme näitä eri henkijoukkoja, niin silloin myöskin heti näemme, millä tavalla heidän vaikutuksensa näyttäytyy kaikissa esoteerisissa pyrkimyksissä täällä maan päällä.

Ensinnäkin, jos otamme niin sanotut ”mustat”, niin näemme, että nämä mustat eivät muodosta mitään suoranaista veljeskuntaa. Niillä voi olla jonkunlainen organisatsioni, mutta se perustuu silloin siihen, että jotkut eivät ole vielä niin mustia kuin toiset, mutta kun he tulevat mustiksi, eivät he enää muodosta mitään veljeskuntaa, vaan ovat pikemmin yksilöllisyyden kukkia kaikki ja ovat aivan omaa itseään ja pikemmin saattavat olla erimielisiä ja sotiakin toisiaan vastaan kuin olla yksimielisiä. Sillä heidän luontoonsa, elämänlaatuunsa, tehtäväänsä, henkeen, joka vallitsee heidän koulussaan, kuuluu, että he ovat täysin itsenäisiä ja itsekkäitä – itsenäisiä itsekkyydessä. Heidän itsenäisyytensä on erittäin painostettu, sillä he ovat niin itsenäisiä, että he ovat aivan yksikseen, tuntevat, että koko maailma on heidän vihollisensa, jota heidän tulee voittaa ja käyttää hyväkseen niin paljon kuin suinkin.

Nämä mustat eivät ole niin suurilukuisia; ei tarvitse pelätä, että ihmiskunnassa olisi kovin paljon mustia. Varsinaiset mustat olivat

Atlantiksella, ja he olivat paljon viisaampia olentoja kuin me olemme. He olivat itsekkyyden huipulla. Mutta meidän osuutemme mustuudessa on siinä, että me voimme tulla mustien oppilaiksi. Jotkut ihmiset ovat menneet aikojen kuluessa niin pitkälle, että heistä itsestään on tullut mustia maagikoita. Tämä ei ole ihanneaihe, mistä puhua ja kirjoittaa, mutta on hyvä meidän ymmärtää, että semmoinen mahdollisuus on olemassa; että on olemassa mustan mahdollisuus ja on olemassa semmoisia, jotka pyrkivät ja ovat hyvällä tiellä luisumassa mustaan magiaan. Sentähden mustakin magia on väärä kaikille ihmisille, jotka vähänkin pyrkivät eteenpäin henkisesti.

Millä tavalla se mustan magian väri näkyy esimerkiksi esoteerisissa kouluissa? Millä tavalla esoteeriset ryhmät, koulut tai opettajat suorastaan tarjoavat opetusta, joka voi viedä vasemmalle tielle, niinkuin sanotaan? Se esiintyy sillä tavalla ja vaikuttaa, tämä musta ohjelma, että ihmisille sanotaan puheissa tai kirjoituksissa tai myöskin kuuluu salaisesti ääni ihmisen sisässä: sinun pitää pyrkiä tietoon ja valtaan ja pyrkiä tietoon ja valtaan sen itsensä takia, sentähden että sinä saisit tietoa ja valtaa. Heillä on jossain suhteessa lumoava ohjelma. He sanovat aivan: ei mitään hyötyperusteita, ainoastaan valtaa sinun täytyy saada, valtaa kaiken yli: ihmisten, kaikkien elävien olentojen, luonnonvoimien, henkiolentojen ja kaikkien jumalien yli; pyri valtaan! Se on aivan kuin jonkunlainen poliittinen inspiratsioni ihmisen sisässä taikka julkinen puhe tai kirjoitus. Se on tämä kehoitus pyrkimään valtaan, siihen tietoon, joka on valtaa, joka itsessään on niin ihmeellinen – se antaa valtaa kaiken yli – se on tämä inspiratsioni, joka on mustaa. Ja se voi tuntua aivan viattomalta ja lumoavalta alussa ihmiselle. Miksi en pyrkisi valtaan, sillä kun minulla on valtaa, niin käännän koko maailman! Tietoa,

rikkautta ja valtaa hän tahtoo saada.

Ja jos ihminen siihen paulaan lankeaa, silloin hän kulkee noin pienillä askeleilla vasenta tietä kohden. Hänellä voi mennä ehkä hyvin kauniisti, mukavasti ja hauskasti, näennäisesti kaikki onnellisesti. Ehkä hän hyvinkin menestyy. Mutta sitten kuitenkin tulee kovia kärsimyksiä ja vastoinkäymisiä sentähden, että elämä itse, elämän oma koulu, tekee vastarintaa, reagoi, pyrkii saamaan erehtyneen ihmissielun takaisin valtaansa. Mutta ihminen on itse ehkä tullut vakuutetuksi, että tämä on paras koulu, loukkaantuu, panee kovan kovaa vastaan ja pyrkii yhä suurempaan valtaan, tietoon, rikkauteen ja menestykseen. Tämä tämmöinen inspiratsioni on mustaa, ja sitä näemme erilaisissa esoteerisissakin opetuksissa. Niin pian kuin me näemme semmoista kehoitusta, että ihmisen pitäisi päästä valtaan ja pyrkiä ihmisten yli, luonnonvoimien yli, täytyy meidän epäillen katsoa semmoista kehoitusta, sillä se ei ole hyvästä lähteestä.

Sitten meillä on toinen henkijoukko näkymättömässä maailmassa, joka on laajempi kuin nuo mustat. Se on organisoitu, se on veljeskunta. Niitä sanotaan ”harmaiksi”. Näillä harmailla veljillä on myöskin omat koulutuksensa ja tarkoituksensa. Jos voi sanoa, että mustien tarkoitus on estää kaikkea henkistä kehitystä ja olla Jumalan suunnitelmien vastustajia, Jumalan vihollisia ja vastustajia, niin voi sanoa harmaista, että heidän filosofiansa on, että ihmiskunnan pitää kehittyä järkeväksi, niin järkeväksi, kylmän järkeväksi kuin mahdollista, mutta ihminen ei voi siksi kehittyä ilman kärsimystä. Nämä harmaat vallat näkymättömässä maailmassa ovat panneet painoa etenkin tuohon kärsimykseen ihmiskunnassa ja pitävät elämänkatsomuksenaan, että ihmiskunta ei pääse mihinkään ilman

kärsimystä. He eivät usko mihinkään sopusointuun, valkeuteen, kauneuteen, ainoastaan kärsimykseen ja tuskaan. Sentähden heidän elämänfilosofiansa on, että ihmiskunnan pitäisi mahdollisimman paljon kärsiä, että järki kehittyisi. Ja järki ei kehity, ellei ihminen kulje helvetin tuskien kautta. Se on kyllä totta: jos sopusointu on toinen elämän opettaja, niin tuska on toinen. Sentähden on siinä heidän ohjelmassaan puoleensa vetävää ja järkevää meistä.

Sitten he uskovat myöskin, että ihmisen kehitys tapahtuu hitaasti, ja heillä on eräs huomattava kohta filosofiassaan ihmisten kasvatuksen suhteen. Ja ihmiset tuntevat suurta vetäymystä heidän filosofiaansa. Ihminen tuntee, että tuo on totta ja tulee liikutetuksi sydämessään ja mielessään. Harmaat veljet nimittäin sanovat näin: ”Ihminen ei voi mitään tietää eikä millään tavalla kehittyä ja tulla järkeväksi ilman kokemusta. Siis hänen on koettava kaikkea; hänen pitää kokea. Ja katso nyt, ihminen, sinulle on annettu kaikenlaiset eläimelliset himot ja vaistot sitävarten juuri, että ne auttaisivat sinua kehityksessäsi. Sillä tavalla ne auttavat sinua, että pääset kiinni ja perille niiden salaisuudesta. Osaat ratkaista, mikä on kunkin eläimellisen vaiston ja himon sisäinen olemus, ja kun olet ratkaissut, silloin olet oppinut. Mutta sinun täytyy kokea. Sinun täytyy antaa kaikille eläimellisille himoillesi ja vaistollesi vapaa valta. Et saa estää millään tavalla niitä, sillä silloin tulet onnettomaksi ihmiseksi. Silloin sinä vaan nostat kaikkea, joka pitää majaa alitajuntasi kynnyksellä. Tulee kaikenlaisia konflikteja ja ristiriitoja, mutta jos noudatat meidän neuvoamme, muista ettet asetu ainoankaan himon tielle; älä aseta minkäänlaisia esteitä. Kun saat kokea, silloin sinä viisastut.”

Eikö tämä tunnu hyvin tutulta? Sitä paljon tarjotaan meille.

Kaikki nuoret ihmiset aivan nielaisevat ne. Nuori ihminen ajattelee: minä menen ulos elämään, siellä minä saan kokea. Kun olen katsellut nuoria ihmisiä pitkin elämää, jotka puhuvat, että heidän täytyy elää mukana elämässä, saada kokea, mitä elämä on, olen nähnyt, mitä he pitävät ohjeenaan: eihän sitä pidä aina lukea ja tutkia kirjoja, täytyy elääkin. Ja mitä se merkitsee? Täytyy istua kahviloissa ja seurustella ja tanssia, olla tyttöjen kanssa ja vaikkapa punssilasin ääressä. Se on elämää. Heidän mielestään elämää ei ole ollut se, että ovat ahkerasti lukeneet ja antautuneet työhön. Heidän mielestään on suuri satumainen elämä ollut sitä, että saa kuljeskella Esplanadilla kauniin tytön rinnalla; muuten yleensä ei ole mitään elämää. Minä sanon, että se ei ole yhtään mitään elämää, vaan antaa hukkaan kulua elämänsä. Sitä nuori ihminen nimittää elämänkokemukseksi. Ja jos juo itsensä niin päihin, että toiset saavat saattaa kotiin, niin silloin vasta saa kokea oikein elämää. Se on harmaiden filosofiaa. He ovat tyytyväisiä, että nuoret tarttuvat heidän liimapuikkoonsa. Toisen ihmisen päähän he heittävät sitä filosofiaa, että täytyy elää ja kokea, ja silloin nuoret, viattomat ihmiset tarttuvat siihen.

Ja sentähden me voimme huomata suorastaan semmoisia esoteerisia koulujakin, jotka nimenomaan sanovat, että himosta, mistään himosta ei voi päästä muuten kuin tyydyttämällä sitä. Kun himoa tyydyttää, silloin se lopulta väsyy ja siihen se kuolee. Niin sanovat nämä loisteliaat filosofit: tyydytä vaan kaikkia himojasi, sillä tavalla ne kuolevat. Ja kokematon ihminen tai ihminen, joka ei ole syntynyt niin viisaana, koska hän ei ole ennen kokenut, tarttuu siihen ja uskoo, että siinä voi oikein elää. Ja se on suurimpia valheita, mitä on maailmassa – viisaat ihmiset sanovat.

Jos otamme Blavatskyn *Hiljaisuuden äänen* ja luemme siitä,

sanotaan siinä, että "älä usko, että himo koskaan voidaan kuolettaa, jos sitä tyydytetään ja noudatetaan"[90]; se kasvaa vaan suuremmaksi ja vie lopulta epätoivoon. Sinä kyllä lopulta siihen väsyt. Sinä haet enemmän ja enemmän vaihtelua, että se tulisi tyydytetyksi, mutta lopulta joudut aivan epätoivoon. Ihminen ei voi muuten päästä vapaaksi himoistaan kuin jos hän kuolee tai tulee sairaaksi. Kuoleman takana on pakko päästä näistä himoista, mutta kärsimykset ja tuskat ovat kuvaamattomia.

Siis tulemme kolmanteen okkultiseen henkijoukkoon maailmassa, jonka vaikutus ja elämänkatsomus on aivan toinen. Se on ”valkoinen” joukko. Valkoiset vallat ja valkoinen okkultinen maailma, he elämänfilosofiassaan sanovat suoraan ja nimenomaan: Ihanne, joka on asetettava ihmisten eteen, on se täydellinen ihminen, joka on kaikkien auttaja ja palvelija. Ainoastaan semmoinen ihminen on todella vapahtajaolento, joka antaa elämänsä toisille ja toisten hyväksi. Semmoiseksi ei voi tulla, ellei heti aloita sillä tiellä. Toisin sanoen sitä voi aloittaa ennemmin tai myöhemmin, mutta sille tielle ei tule, ellei sille tielle kun astuu heti päätä, että minä tahdon palvella ja olla avuksi. Tahdon tietää ja tulla kaikessa siksi mitä voin tulla tiedossa ja taidossa sitä varten, että voisin vaan palvella ja auttaa. Ei mitään muuta motiivia voi olla. Tietysti palveleminen ja auttaminen voi saada semmoisia vivahduksia, että minä en tahdo palvella mitään muuta varten kuin tahdon palvella vaan Jumalaa. Asia on sama, sillä se, joka rakastaa Jumalaa, se palvelee veljeään. Kuinka hän näkisi Jumalan, jos hän ei näe veljeään. Jos ihminen rakastaa ylinnä Jumalaa, niin hän on auttava, palveleva olento, toisten ihmisten tasalla aivan, joilta hän saa ja joille hän voi antaa apua.

Sentähden valkoiset asettavat meidän eteemme tuon aivan toisen

elämänfilosofian. He sanovat: ”Me ihmiset olemme ihmisinä vuosimiljoonien aikana kaikkea kokeneet, kaikkea pahaa ja itsekästä. Ei yhdenkään ihmisen tarvitse ajatella: voi, voi! minä en ole saanut kokea, mitä nautintoa on siitä ja siitä eläimellisestä himosta. Me olemme kaikkea kokeneet hirmuisen paljon; uudestaan ja uudestaan kaikkea sitä, mitä itsekkyys ja eläin meissä voi nauttia. Sitä te olette kaikki niin kokeneet, että teidän pitäisi nyt kokea jotain muuta, sillä ilman kokemusta ihminen ei kylläkään viisastu. Mutta miksikä tahtoisitte aina vaan kokea kaikkea mahdollista pahaa, itsekkyyttä ja eläimellistä tyhjyyttä, mitä olette kokeneet? Ei – nyt teidän täytyy kokea hyvää; kaikkea kaunista, hyvää, puhdasta, todellista. Nyt teidän pitää tuntea olevanne ihmisiä eikä enää puoliolentoja, jotka juuri ovat nousseet eläinkunnasta ja että kotinne on eläinkunnassa, vaan nyt teidän täytyy tuntea olevanne ihmisiä. Kotimaanne on korkealla, missä on teidän ylempi minänne. Teidän täytyy kokea kaikkea hyvää. Sanokaa hyvästi kaikille turhille, itsekkäille haluille. Sanokaa: Minä olen ihminen, uljas, jalo olento. Tahdon kaikkea, mikä on hyvää. Tahdon keksiä jotain uutta hyvässä. Sillä minäkin olen saanut kalliin helmen, jonka jokainen ihminen saanut. Se helmi on etsittävä. Se merkitsee juuri sitä hyvää ja kaunista, mitä hän voi olla. Ei ole kysymys ainoastaan siitä, että suorittaa kauniita tekoja, vaan kysymys on siitä, että ihminen olisi jotain. Ole jalo ja tekosi ovat jaloja, puhdas ja tekosi ovat puhtaita, hyvä ja tekosi ovat hyviä.

Sentähden näiden valkoisten veljien inspiratsioni kaikuu sekä jokaisen ihmisyksilön sisässä että myöskin kirjallisuudessa, puheissa ja sanoissa ja esoteerisissa kouluissa. Ja ne esoteeriset koulut ovat tällöin oikeita valkoisia, todellisia elämän kouluja, jotka opettavat epäitsekkyyttä kääntäen ihmisen katseen pois näistä maallisista

harhoista ylöspäin. Ei sillä tavalla, että ne tekisivät hänestä haaveilijan, että hänen mielensä kiintyisi pilventakaisiin ja hän unohtaisi tämän maailman. Ei, ainoastaan ne kääntävät hänen sisäisen henkensä pois näistä maallisista, ettei hänen sydämensä olisi kiinni niissä asioissa, joita koi syö ja ruoste raiskaa. Ne kääntävät hänen sydämensä niihin asioihin, jotka ovat taivaallisia, ja hän ei tule siis miksikään haaveilijaksi, vaan koko tämä elämä on erinomaisen kiintoisa koulu, ja hän tahtoo suorittaa tehtävänsä niin hyvin kuin mahdollista.

Niinpä jos joku on ennen ollut laiska ja huolimaton työssään, niin hän saa nyt aivan kuin herätyksen. Hän huomaa, että hänen täytyy tulla erinomaisen ahkeraksi ja tarkaksi kaikissa maallisissa velvollisuuksissaan. Toinen asia on, että hän ehkä ei ota päälleen uusia velvollisuuksia vaan tahtoo saada aikaa korkeampiin asioihin. Vaan toinen asia on, että hän tietää, että ei mistään maallisesta, karmallisesta, voi vapautua muuten kuin siten, että suorittaa ne kerrassaan hyvin, niin kuin Jeesuskin sanoo evankeliumissa: ”Maksa ne viimeiseen ropoon saakka.” Emme pääse mistään siten, että jätämme velkamme maksamatta ja juoksemme päämäärään, vaan ainoastaan pääsemme sillä lailla, että suoritamme viimeiseen penninkiin saakka, mitä olemme velkaa maailmalle. Meidän täytyy tehdä työmme paremmin kuin ennen, silloin meissä elää valkoisten inspiratsioni. Ja esoteerinen koulu, joka viittaa tuommoiseen suuntaan, on valkoinen koulu.

Me voimme aivan suorastaan arvostella kaikkea sitä esoteerista opetusta, mitä maailmassa tarjotaan, yksinkertaisesti näiden tämmöisten siveellisten periaatteiden mukaan. Musta on se, joka antaa sijaa meidän itsekkyydellemme ja sanoo, että meidän pitää

pyrkiä valtaan, tietoon, korkeaan asemaan, menestykseen, salaiseen valtaan ihmisten yli. Harmaa on se, joka vetää meitä nenästä sillä tavalla, että meidän täytyy kokea aina vaan sitä, jota olemme vuosimiljoonien aikana kokeneet; emme valmistaudu muuta kokemaan. Valkoinen on se, joka sanoo: Ei mitään itsekästä valtaa. Ei mihinkään semmoiseen saa pyrkiä; varokaa sitä, ihmiset. Älkääkä myöskään aina tahtoko kokea sitä samaa vanhaa uudestaan ja uudestaan, aina vaan sitä samaa itsekkyyttä ja eläimellisyyttä. Kokekaa jotain uutta. Tulkaa viisaammiksi. Antakaa valon loistaa tänne pimeään ihmiskuntaan. Sillä tavalla antakaa sen tulla, että annatte sen kokea jotain uutta. Ja muuta uutta ei ole kuin se, mitä on hyvässä, sillä jaloa, hyvää, todellista kaunista olemme liian vähän kokeneet. Sitä emme ole niin paljoa vielä kokeneet oikein omasta tahdosta, itsetietoisesta, vapaasta tahdostamme. Me olemme enemmän etsineet niin sanottua onnea, ja se on ollut enemmän meidän oman personallisuutemme onnea. Sitä olemme vuosimiljoonien aikana etsineet. Nyt siitä olisi luovuttava. Nyt ei pitäisi, ei tarvitse enää sitä kokea. Nyt etsikäämme palvelusmahdollisuuksia, uusia ihanteita, että voisimme olla hyödyksi maailmassa. Että voisimme ilmenneessä maailmassa täyttää Isän tahtoa ja palvella Jumalaa. Nyt on meidän sitä ajateltava.

Tietysti ihmisissä on paljon semmoista hyvää. Uskonnoissa näemme paljon semmoisia ihmisiä, jotka aivan kuin aavistavat tämän ja aivan sydämestään tahtovat – niinkuin itse sanovat – päästä vapaaksi synneistään ja voittaa omat heikkoutensa ja syntinsä. Mutta se on kuitenkin meille ihmisille mahdotonta. Täytyy vaan yrittää vähän ja uskoa, että kuoleman jälkeen jotenkuten pärjää. Mutta uskonnoissa ei ole mitään itsetietoista itsekasvatusta, jota esoteeriset

koulut voivat tarjota, itsetietoista ymmärtämystä, että ihmisen on kasvatettava itseään ja siitä tulee jotain. Sitä ainoastaan voivat esoteeriset koulut tarjota. Uskonnot eivät voi sitä tarjota, sillä ne ovat unohtaneet okkultisen, esoteerisen elämänfilosofiansa. Ne eivät voi sitä antaa. Vaikka heidän tarkoituksensa on hyvä, niin on heidän tietonsa huono. Sentähden on aina ollut ja on tästä lähtien hyvin tärkeätä, että on esoteerisia kouluja ja opettajia ja on esoteerista itsekasvatusta.

XV
MESTARIN ETSINTÄ
Esitelmä Helsingissä 3.5.1931

Mestarin etsintään päättyy jokainen vakava ja todellinen totuuden etsintä. Mikä on sitten totuuden etsintä? Kun me teosofisina totuuden etsijöinä ajattelemme sitä sanaa, tahdomme antaa sille määrätyn merkityksen. Totuuden etsimistähän on itseasiassa eri laatua. Voisimme sanoa, että sitä on eri laatuisissa piireissä. Totuutta voidaan etsiä ahtaammassa merkityksessä ja laajemmassa merkityksessä, ja hyvähän on, jos ihminen on etsinyt totuutta ahtaammassa merkityksessä, ennenkuin hän heittäytyy sitä etsimään kaikista laajimmassa merkityksessä. Totuutta etsii jokainen todellinen tiedemies, jokainen historioitsija esimerkiksi, joka tutkii menneitä aikoja ja tahtoo päästä niissä totuuden perille. Hänhän on totuuden etsijä ja hän tuntee itsensä totuuden etsijäksi. Kuta rehellisempi ja tarkempi hän on, sitä varmempi on tulos, johon hän pääsee.

Kaikki tieto auttaa ihmiskuntaa eteenpäin. Ihminen, joka tutkisi Suomen kansan muinaisuutta, olisi varmasti suureksi avuksi Suomen kansalle. Sitä tutkimusta onkin paljon tehty, ja ei sitä tutkimusta voi tehdä muuta kuin totuuden merkeissä. Voisimme sanoa tätä etsimistä tieteelliseksi etsimiseksi. Ja se etsiminenhän voi olla

käytännöllistäkin laatua, jos ajattelemme keksijää, luonnontieteilijää tai käytännöllistä keksimistä kemian tai fysiikan alalla. Semmoinen etsiminenhän on totuuden etsimistä, sillä ihminenhän tietää, ettei hän voi keksiä mitään, jollei hän pääse määrättyjen asioitten perille. Hänen täytyy tietää, miten luonnonvoimat toimivat j.n.e. Sentähden on tieteellinen totuuden etsintä älyn suurta ponnistusta, mutta samalla se on rajoitettua, tarkasti rajoitettua totuuden etsintää.

Mutta sitten me huomaamme ihmisiä, jotka eivät ole näin tieteellisiä luonteeltaan, mutta myös filosofisia, ja heidän toimintansa ulottuu laajemmalle, kauas. He eivät tahdo päästä ainoastaan tietoon siitä, kuinka on näkyväisessä maailmassa joillakin aloilla, vaan he tahtovat tehdä kuin synteesin koko tästä näkyväisestä maailmasta, he tahtovat etsiä totuutta laajalti, he tahtovat ymmärtää olemassaoloa. He kysyvät, kuinka luomakunta on syntynyt, mitenkä on kaikki täällä maailmankaikkeudessa järjestetty. Sentähden filosofit ovat semmoisia totuuden etsijöitä, jotka eivät tyydy siihen, mikä on tunnettua ja voidaan tuntea tieteellisellä etsimisellä. Filosofit ovat semmoisia, jotka tahtovat tietää asioita laajemmin, jotka tahtovat tietää maailmankaikkeuden salaisuuden ja ymmärtää, miten kaikki on syntynyt. Filosofit ovat aina semmoisia ihmisiä siis, jotka samalla kun he ottavat vaarin siitä, mikä jo on tiedettyä, samalla ponnistavat ajatuksiansa, jotta he ymmärtäisivät sen, mitä ei vielä tiedetä. Filosofi on siis myös totuuden etsijä, joka ponnistaa älyllään. Hän turvaa myös järkeensä. Filosofit ovat epäilemättä suurenmoisesti kasvattaneet ihmiskuntaa.

Mutta sitten on vielä kolmas laji totuuden etsintää, jota me voisimme sanoa tieteellis-filosofis-uskonnolliseksi, taikka jollain muulla nimellä, esimerkiksi teosofiseksi, mystilliseksi, okkultiseksi.

Tähän kolmanteen lajiin liittyy aivan uusi momentti. Tässä ei ihminen oikeastaan niin paljon kysy, mikä on tämä maailma, kuinka tämä maailma on syntynyt, kuinka se on luotu ja tehty, vaan tässä ihminen silloin ennenkaikkea kysyy, kuka hän itse on. Mikä minä itse olen? Mikä on minun olemukseni salaisuus? Mitä varten olen tänne tullut ja mitä minulla on täällä tekemistä?

Tämä kolmas totuuden etsimisen laji on peräti käytännöllinen. Se ei sulje pois noita älyn ponnistuksia tieteellisessä ja filosofisessa merkityksessä, mutta se lisää kolmannen, joka tulee kaikista suurimmaksi totuuden etsijän sielussa. Mikä hän itse on? Mikä on määrätty ihmisen tehtäväksi? Hän tuntee, ettei se ole totuuden etsimistä, jos hän itse ajattelee, mitä hänen pitää tehdä. Ei se ole. Jumalalla on tarkoituksensa minunkin suhteeni. Minä en ole voinut tuon suuren elämän kannalta syntyä tänne ilman tarkoitusta, syyttä suotta, vaan jotakin tarkoitusta varten minä olen syntynyt tänne. Minä tahtoisin tietää, mitä minun olisi tehtävä.

Tämä on se totuuden etsimisen laji, jota voidaan nimittää uskonnolliseksi taikka teosofiseksi, joka ei sulje pois tieteellistä ja filosofista. Mutta nyt on kaikista tärkeintä saada tietää, mitä varten ihminen on olemassa. Minkälainen Jumala tahtoo, että hän olisi. Totuuden etsiminen on täten siirtynyt puhtaasti älylliseltä alalta täysin siveelliselle alalle, tahdon alalle. Se ei ole enää paljastaan järjen toimintaa, eikä tunteen toimintaa liioin, vaikka tunne aina on mukana kaikessa, vaan se on suorastaan tahdon toimintaa, eetillistä, siveellistä ponnistusta ihmisessä. Hän kysyy itse elämältä: minkälainen sinä tahdot, että minä olisin, ja mitä sinä tahdot, että minä tekisin? Tämä on uskonnollinen totuuden etsiminen sentähden, että se edellyttää jo ihmisessä vaistomaisesti tunnetta tai tietoa siitä,

että hänen takanaan ja koko tämän olemassaolon takana on jotakin suurempaa. Sanokaamme sitä nyt Jumalaksi, Hengeksi tai itse Elämäksi. Totuuden etsijä tässä edellyttää, että itse elämä on olemassa. Hän ei usko kuoleman tyhjyyteen, hän ei usko siihen, että mitään voisi hävitä. Hän uskoo elämään. Hän tuntee koko sielunsa voimalla, että elämä on ja että tämä positiivinen elämä on kaiken kuoleman vastakohta. Hänen täytyy tietää, kuka hän on, mitä hänen tulisi tehdä tässä elämän edessä.

Silloin ihmiselle kirkastuu se, mitä me sanomme täydellisyyden ihanteeksi. Ihminen näkee jonkunlaisessa aavistuksessa, että sitähän varten hän voi olla, että hän tulisi aivan täydelliseksi. Hän näkee, että ihminen on merkillinen olento täällä maanpäällä. Ihminen ei ole enää eläin, mutta ei ihmistä voi sanoa täydelliseksikään. Ihmisessä on vielä paljon eläinkuntaa. Eläintä on jokaisessa ihmisessä, mutta kuitenkin jokainen ihminen kantaa sisässään jonkunlaisen kuvan täydellisestä ihmisestä, semmoisesta, joka ei ole enää eläin vaan joka pikemmin on enkeli, mutta enkeli, joka on ihminen. Tämän ihanteen voi totuuden etsijä nähdä, ja silloin on kyllä elämä hänelle selvinnyt. Silloin on kyllä elämän kysymys ratkaistu. Hän tietää todella silloin, mitä varten olemassaolo on olemassa, mitä varten kaikki ihmiset ovat olemassa. Me olemme kaikki olemassa tuon täydellisyyden takia, sen takia ja sitä varten. Me olemme olemassa sitä varten, että me tulisimme täydellisiksi. Totuuden etsijä tuntee silloin, että ihminen ei ole enää kuin eläin, joka kelluu elämän merellä. Eläinten kannalta eläin jo on täydellinen.

Ihminen on ristiriitainen olento. Ihminen ei ole vielä tehnyt valintaansa. Hän ei ole lopullisesti voittanut eläintä ja omaksunut enkeliä. Ihminen on kehittyvä olento, mutta epäilemättä sillä tavalla

kehittyvä, että hänen täytyy itse kasvattaa itseään. Sehän onkin hänessä hänen inhimillisyytensä, että hän itse voi kasvattaa itseään. Tämä tulee totuuden etsijälle selväksi, että hän oikeastaan on olemassa sitä varten, että hän kasvattaisi itseään täydelliseksi. Hän näkee täydellisyyden ihanteen ja hän kulkee ihmisenä sitä kohti.

Mutta sitten totuuden etsijä tuntee, hän huomaa äkkiä, että hänhän voisi jouduttaa tuota kulkua. Ja silloin hän sanoo itselleen: Onko noita täydellisiä ihmisiä olemassa? Onko kukaan saavuttanut täydellisyyttä ennen? Jos hän totuuden etsijänä tulee vakuutetuksi siitä, että historian kuluessa on silloin tällöin esiintynyt ihmisiä, jotka ovat täydellisiä; kun hän tulee vakuutetuksi siitä, että Buddha on ollut olemassa, että Jeesus Kristus on ollut olemassa ja muut merkilliset olennot, niin hän kysyy, ovatko nuo olennot voineet silloin kuolla. Eivät suinkaan ole voineet kuolla. Siis kaikki ne ihmiset, jotka ovat täydellisyyden saavuttaneet, kaikki he ovat olemassa. Ei ole mahdollista, että Jeesus Kristus olisi kuollut pois. Ei ole mahdollista, että kaikki muut täydelliset olisivat kuolleet pois. Mooses, Zarathustra, Laotse, Konfutse, Krishna j.n.e. Ei ole mahdollista, että nuo kaikki, jotka ovat ei ainoastaan päätä pitempiä muita ihmisiä vaan vielä kuuluvat toiseen järjestöön, ei ole mahdollista, että he olisivat hävinneet olemattomiin. Heidän täytyy olla olemassa. Totta kai on olemassa ihmisiä, jotka ovat täydellisyyden saavuttaneet. Totta kai on toisia, vaikka he eivät esiintyneet historian näyttämöllä. Totta kai on täydellisiä ihmisiä olemassa maan päällä.

Kun totuuden etsijä on tullut tähän kohtaan, silloin voimme sanoa, että nyt hän alkaa etsiä mestaria. Mestareiksi hän juuri nimittää noita täydellisiä ihmisiä, heitä, jotka ovat sanoneet: ”Seuraa

minua.” He ovat siis viisaita opettajia, auttajia, Mestareita. Totuuden etsijä kysyy nyt elämältä näin: missä on minun mestarini, missä on minun opettajani, missä on se täydellinen ihminen, joka voi minua ohjata ja johtaa? Näin on aina ollut ihmiskunnan historiassa. Vanhassa Indiassakin sanottiin aina: herää, nouse ja etsi guru[91].

Kun ihminen on tullut siihen kohtaan, että hän tuntee etsivänsä mestaria, sitä täydellistä ihmistä, niin silloin hänelle aukenee tie mestarin luo. Tämä tie voi olla monilaatuinen, ja me voimme sanoa, että se on ainakin kahta laatua, riippuen siitä, missä kohdin totuuden etsijä itse seisoo elämän tiellä. Jos totuuden etsijä on jossain edellisessä ruumistuksessa, ennen eläessään maan päällä, jos hän on jo etsinyt, niin hän on lähempänä mestaria, hän on lähempänä totuuden tietoa, hän on lähempänä Jumalan täydellisyyttä. Ja silloin hänen etsimisensä alkaa ikäänkuin toiselta kohdalta tässä elämässä. Kuinka paljon hän on ennen saavuttanut, siitä riippuu hänen saavutuksensa tässä elämässä. Hän voi lähestyä mestaria tässä elämässä joko nopeammin tai hitaammin riippuen siitä, kuinka paljon hän on ennen ponnistellut ja saavuttanut. Tämä on siis se toinen mahdollisuus, että ihmisellä on menneisyys takanaan. Hänellä on omassa menneisyydessään semmoista, joka auttaa häntä nyt löytämään nopeammin.

Mutta sitten on se toinen mahdollisuus, että ihminen ei ole ennen varsinaisesti etsinyt mutta että ihminen nyt tässä elämässä on tullut jollain tavalla tien yhteyteen, elämän yhteyteen ja totuuden yhteyteen, niin että hän on tässä elämässä kääntynyt maailman teiltä ja ruvennut etsimään totuutta, Jumalaa. Silloin hän on tietysti toisessa asemassa kuin se, jolla on menneisyys takanaan. Mutta kummassakin tapauksessa on tie selvänä hänen edessään.

Otaksukaamme ensin tämä jälkimäinen tapaus, että ihminen siis tässä elämässä tulee totuuden etsijäksi, syvimmässä merkityksessä, laajimmassa merkityksessä, teosofiksi, uskonnolliseksi totuuden etsijäksi. Hän on nyt aivan kuin vilaukselta nähnyt täydellisyyden ihanteen ja myöskin ymmärtänyt, että täydellisiä ihmisiä on, ja hänessä on merkillinen kaipuu voida löytää opettaja, joka voisi häntä ohjata. Kun hän nyt on tällä tavalla tullut totuuden etsijäksi, niin silloin on otettava heti eräs asia huomioon, jota hän ei kylläkään tiedä mutta jonka me vanhempina totuuden etsijöinä voimme tietää. On otettava se asia huomioon, että niin pian kuin joku ihminen tulee totuuden etsijäksi, niin jonkun mestarin katse on suuntautunut häneen. Hänellä on silloin mestari, mutta hän ei siitä tiedä vielä mitään. Hän ei ollenkaan sitä aavista. Hän ei edes tiedä, onko mestareita olemassa, mutta me voimme tietää, että vakava totuuden etsijä on näkymättömässä maailmassa aivan kuin leimahtanut tuleen, niin että mestarit, jotka katselevat ihmiskuntaa ja aina odottavat, että joku ihminen tulisi totuuden etsijäksi, he huomaavat, että jonkun ihmisen sielu on leimahtanut tuleen kuin liekki. Se on hengen tuli, joka on hänessä leimahtanut, ja silloin mestarit heti tietävät, mihin piiriin hän kuuluu, kuka siis voi olla ja on hänen mestarinsa. Se mestari suuntaa silloin katseensa häneen.

Tämä on niin hyvä tietää ja lohdullista tietää, että ihminen, totuuden etsijä, vakava totuuden etsijä ei ole yksin eikä ilman mestaria, vaikka kuluisi tämä elämä, toinen elämä ja vielä kolmas elämä ilman että hän ollenkaan saisi tuntea ja tietää mitään omasta mestaristaan. Vaikka hän ei ollenkaan tapaisi omaa mestariaan, niin se hänellä kuitenkin on. Hänellä on oma opettajansa ja mestarinsa, maan päällä elävä ihmeellinen olento, elävä olento. Tällainen

mestari, personallinen mestari, jonka jokainen ihminen tarvitsee, on siis totuuden etsijällä niin pian kuin hänen sielunsa on leimahtanut ilmituleen äärettömästä kaipuusta Jumalan luo. Mutta hän ei itse sitä tiedä. Mutta kuitenkin silloin hänen kohtalonsa ja karmansa johtaa hänet jonkunlaisten ihmisten luo, joittenkuitten ihmisten luo, jotka ovat ottamassa ensimäisiä askeleita tällä hänen tiellään, jotka ovat siis mestarin leimaamia ja jotka koettavat nyt päästä eteenpäin. Me sanomme, että tämmöinen piiri on tuommoinen esoteerinen koulu, josta viime kerralla oli puhe. Totuuden etsijä joutuu siis esoteerisen koulun yhteyteen, jonkun semmoisen ihmispiirin, jonkun semmoisen elävän ihmisen yhteyteen, joka sitä johtaa ja joka siis tavallaan on jonkunlainen esoteerinen tienviittaaja.

Totuuden etsijä joutuu nyt ikäänkuin ensimäiselle koetukselle. Hänelle tarjoutuu useampia esoteerisia kouluja, hän joutuu useitten eri piirien kanssa yhteyteen. Nyt on hänen ensimäinen koetuksensa se, että hänen täytyy päättää, mikä on hänen koulunsa. Jos ihmisen sydämessä on esimerkiksi jonkunlainen vetäymys tietoon, valtaan ja kaikenlaisiin kykyihin, niin tämä hänen sydämestään vedetään ulos sillä tavalla, että hän joutuu semmoisten ihmisten kanssa tekemisiin, semmoisten opettajien yhteyteen, jotka noitten paheitten alle asettavat ikäänkuin tyynyjä. He aivan kuin huutavat hänelle, että sinun tulee saavuttaa valtaa toisten yli. Jos ihminen on todellinen totuuden etsijä, niin hän hyvin pian huomaa, että tuo on aivan mitätöntä, huonoa, ala-arvoista ja rumaa. Mutta voi kestää vuosia, ennenkuin hän pääsee selvyyteen. Jos ihminen ei selvästi tunne itseään, jos hän ei ole selvillä omista motiiveistaan, jos hänellä on personallisuudessaan kuonaa, jos hän ei ole puhdistunut, niin hän joutuu tämmöisille koetuksille. Jos ihmisellä on taipumus erilaisiin

eläimellisiin paheisiin, niin hän voi tulla semmoisen koulun yhteyteen, joka sanoo hänelle: ”Kehitä noita paheitasi, anna intohimoillesi vain ohjakset, niin sinä pääset niistä pois.” – Ei vakava totuuden etsijä kauan viivähdä tuollaisissa houkutuksissa. Hän huomaa, että se on aivan väärin. Kuinka minä voisin tulla täydelliseksi ihmiseksi sillä tavalla, että minä heittäytyisin paheitten kuiluun?

Syrjäytettyään houkutukset totuuden etsijä joutuu esoteerisen koulun yhteyteen, joka opettaa hänelle moraalia ja itsehillintää. Se on hänen ensimäinen tehtävänsä. Hänen täytyy oppia itseään tuntemaan, niin että hän voi puhdistaa itseään. Kaikki, mikä on epätäydellistä, on puhdistettava pois, ja sitten sen ohella ja sille puhdistustyölle välttämättömänä apuna on oppia erikoista ajatusten hillintää. Se on sitä konsentratsionia, meditatsionia, jota aina esoteerisissa kouluissa opetetaan. Ihmisen täytyy oppia ajatuksiaan hillitsemään. Se on hänen ensimäinen työnsä.

Mihinkä tämä työ vie? Mihinkä tämä työ tunnollisesti suoritettuna vie? Se voi viedä mestarin yhteyteen, mutta sekään ei ole niin varmaa. Hän ei pääse vieläkään välittömästi mestarin yhteyteen, mutta mestari käyttää jotakin toista olentoa, tavallisesti jotakin henkiolentoa, siis sanokaamme vaikkapa jotakin hyvää vainajaa, jotakin semmoista ihmistä, joka on elämässään pyrkinyt ja jotakin saavuttanut ja joka sitten karmallisista syistä on saanut tällaisen työn. Tällaisen ihmisen mestari valitsee totuuden etsijälle. Tuommoisen henkiolennon hän silloin valitsee oppaaksi. Ja ihminen, jos hän on psyykkisesti herkkä, joutuu silloin, hän tietää itse, että hän on joutunut jonkun olennon yhteyteen, jonkun näkymättömän olennon yhteyteen, joka häntä auttaa, joka häntä neuvoo ja ohjaa. Ja vaikkei

tuo totuuden etsijä aina tietäisikään tästä, niin hän kuitenkin tuntee sisässään, että noin ja noin minun tulee toimia. Jos totuuden etsijä on hyvin herkkä, niin hän voi nähdä tuon olennon, hän voi olla tietoinen sen läsnäolosta. Silloin hän aivan kuin pääsee selville siitä, että tuo näkymätön auttaja, joka luultavasti on ennen ollut maan päällä elävä ihminen, että tuo vainaja ja auttaja on hänen mestarinsa palveluksessa ja on saanut tehtäväksi johtaa häntä vähitellen mestarin luo. Tämän hän voi saada aikaan, jos hän on herkkä psyykkisesti. Tämä ei merkitse sitä, että hän pääsisi mestarin luo heti. Tällä tiellä totuuden etsijä ei koskaan pyri minkäänlaisiin kykyihin, mitään saavuttamaan. Ei hän tahdo tulla selvänäköiseksi, ei hän tahdo tulla siksi tai täksi. Hän voi olla psyykkisesti herkkä luonnostaan. Hän on päässyt kuin luonnostaan tuon auttajan kanssa yhteyteen, mutta ei hän mitään kykyjä itsessään tahdo herättää. Kaikki ennenaikaiset kyvyt ovat hänelle kauhistus.

Voi myös sattua niin, että totuuden etsijä ei ole psyykkisesti herkkä, niin että hän voisi ottaa mitään vastaan henkimaailmasta. Hän on kyllä oppinut tietysti ajatuksiansa hillitsemään, mutta hän ei ole luonnostaan herkkä. Hänellä ei voi siis olla mikään henkiopas, joka häntä inspiroisi. Minä olen tavannut semmoisia totuuden etsijöitä. Eräskin oli 18 vuotta yhtämittaa aina säännöllisesti mietiskellyt ja oppinut ajatuksiansa hillitsemään, ja hän oli puhdistunut kaikella tavalla. Hän oli erinomaisen hieno ja puhdas ihminen. Hän sanoi minulle: ”Minä en ole päässyt mihinkään. Minä en oikeastaan tiedä, onko mitään. Minä en tiedä, ovatko ponnistukseni kokonaan turhia. Mahdollista on, että kaikki on vain harhaa ja kuvittelua, tuulesta temmattua.” – ”No”, minä sanoin, "jatkatteko yhä tätä elämää?" – ”Jatkan”, hän sanoi, ”se on minun

tapani. Minä mietiskelen aina joka päivä. Minä istun pitkän aikaa mietiskelemässä ja elän aivan toisessa maailmassa. Minä en tunne itseäni minkäänlaiseksi puhtaaksi olennoksi. Se on vain tullut minulle kuin toiseksi luonnoksi. Olen 18 vuotta sitä tehnyt.” – ”Jaa”, sanoin minä, en voi muuta kuin toivoa, että vielä saatte nähdä. Varmasti uudet portit teille avautuvat.” – Minä en sitten nähnyt sitä ihmistä sen jälkeen. Minä otin tämän vain esimerkiksi siitä, kuinka kauan saa ponnistella ennenkuin saavuttaa tuloksia. Me saamme vain uskollisesti ponnistaa. Kuta uskollisemmin me ponnistamme, sitä varmempi on saavutus. Meidän vallassamme ei ole määrätä, koska tuo tulos tulee, sillä se on jokaisen yksilön karmassa, Jumalan kädessä, mestarin kädessä.

Jos ihminen siis on näin karkea, tiivis, että henkimaailmasta ei pääse minkäänlaisia inspiratsioneja hänen luokseen välittömästi, niin tapahtuu semmoisen ihmisen elämässä kuitenkin, että hän saa nähdä ja tavata jonkun toisen ihmisen, joka voi antaa hänelle vielä enemmän neuvoja ja kukaties lohduttaa häntä ja kertoa hänelle, että hänellä kyllä on mestari ja semmoinen ja semmoinen mestari, jota hän ei kuitenkaan vielä tunne. Semmoinen uskollinen ponnistelija saa kyllä ennemmin tai myöhemmin palkakseen, että hän fyysillisessä elämässä tapaa ihmisen, joka voi häntä neuvoa. Mutta ainoastaan neuvoa, sillä ihmisen täytyy itse sitten saavuttaa tuloksia. Meidänhän täytyy itse oppia kävelemäänkin. Tietysti äiti meitä tukee ja auttaa, mutta loppujen lopuksi on meidän se itse opittava. Ei mestarikaan voi meitä muulla tavalla auttaa. Eikä se apu olisikaan mikään apu, jos me emme koskaan oppisi itse kulkemaan. Sentähden on se apu, joka voidaan antaa, se on vähän tukea, neuvoja, myötätuntoa ja rakkautta. Jokaisen täytyy itse oppia tiellä

kulkemaan.

Sitten kun hän, totuuden etsijä, on tullut siihen kohtaan omissa ponnisteluissaan, että hän on joko tullut tietoiseksi siitä henkiopettajasta, joka on hänelle annettu, taikka sitten, että hän on sen henkiopettajan kautta johdettu jonkun elävän, fyysillisen ihmisen luo, joka voi häntä pikkuisen auttaa eteenpäin neuvomalla ja tukemalla, niin hän, totuuden etsijä, ihminen, joka on astunut siihen kolmanteen jaksoon, jolloin hän lähestyy mestaria, saa kuulla, että jotta mestarin luo voi oikein tulla ja jotta siis voisi päästä personalliseen kosketukseen oman mestarin kanssa ja sitten toistenkin mestarien kanssa, siis toisin sanoen pyhän veljeskunnan kanssa, niin täytyy tuo totuuden etsijä tulla vastaanotetuksi siihen veljeskuntaan, tulla vihityksi. Sentähden on aina vihkimys semmoinen taikasana totuuden etsijälle. Hän tietää, että se hänen etappinsa, hänen ensimäinen saavutuksensa tiellä on se, että hän tulee vihityksi. Mihin siis vihityksi? Vihityksi Valkoisen Veljeskunnan ulkonaisimpaan piiriin. Tämä on asia, joka jokaiselle totuuden etsijälle häämöttää tuollaisena merkillisenä saavutuksena.

Nyt hän voi silloin kuulla puhuttavan toisesta ja toisesta ihmisestä, että he ovat vihittyjä, ja hän voi vielä sitten kuulla, että nämä ihmiset eivät itse tiedä ollenkaan, että he ovat vihittyjä. Ei heillä ole siitä tietoa, mutta he ovat kuitenkin vihittyjä. Totuuden etsijästä tuntuu tämä sanoma hyvin vapisuttavalta ja merkilliseltä. Tietysti on ihmisiä, jotka ovat vihittyjä, vaikkeivät siitä itsekään tiedä. Joku suurempi tietäjä on sanonut, että he ovat vihittyjä. Tämmöinenkin tuntuu totuuden etsijästä hyvin merkilliseltä, mutta kuitenkin hän saa kuulla ennemmin tai myöhemmin, jos hän on oikein vakava totuuden etsijä, että jos joku ihminen olisi todella

vihitty, vaikka hän ei siitä itsekään tiedä, niin tämä merkitsee sitä, että hän on edellisessä elämässään saavuttanut jonkunlaisen vanhan liiton egyptiläisen vihkimyksen. Hän on voinut saavuttaa jonkun itämaalaisen vihkimyksen. Tässä elämässä hän voi sitten käydä läpi nuo muistot taikka saada nuo muistot uudestaan herätetyiksi yöllä nukkuessaan ja ollessaan ulkopuolella fyysillistä ruumista. Hänessä voi herätä tietoisuus vanhasta vihkimyksestä, mutta se ei ole voinut tulla fyysilliseen tajuntaan. Tämmöinen mahdollisuus on. Se perustuu siis siihen, että ihminen on ennen edellisessä elämässä läpikäynyt jonkun vanhan liiton vihkimyksen. Silloin hän on tavallaan semmoinen ihminen, joka on läpikäynyt vihkimyksen. Mutta jos hän tässä elämässä ensimäistä kertaa kulkisi läpi vihkimyksen, olkoon se sitten vanhan liiton vihkimys tai uuden liiton, niin hän ei voi kulkea sitä läpi tietämättä. Se kyllä tapahtuu, jos se on vanhan liiton vihkimys, ulkopuolella fyysillistä ruumista, mutta se painautuu elävänä tähän fyysilliseen tajuntaan. Vaikka hän ei muistaisi kaikkia yksityiskohtia, niin hän kuitenkin tietää, että hän on tehnyt jonkun suurenmoisen kokemuksen ja tullut vastaanotetuksi johonkin pyhään veljeskuntaan. Tämän hän kyllä tietäisi sisässään. Mutta hän ei siitä varmastikaan mitään puhuisi. Hänhän tuntisi, että jos hän siitä puhuisi, niin toiset pitäisivät häntä vain narrina.

Mutta totuuden etsijä saa sitten ennenkaikkea kuulla, että se vihkimys, joka häntä odottaa ja jonka läpi hänen on kuljettava, se vihkimys ei suinkaan ole mitään, joka tapahtuu hänen tietämättään, vaan se on aivan täydellisesti semmoinen kokemus, joka tapahtuu hänelle tietoisesti. Siis sanokaamme hänen ollessaan täydellisessä päivätajunnassa. Tietysti kun vihkimys tapahtuu, niin hän on jossain laajemmassa tajunnassa ja tämä jokapäiväinen tajunta on kuin osa

tuosta laajemmasta pyörästä. Ja ihminen voi suorittaa kaikki tehtävänsä tässä fyysillisessä maailmassa. Jos hän istuu jossain konttorissa, niin hän menee työhönsä ja kirjoittaa ja laskee siellä. Ja samalla hän kuitenkin voi läpikäydä suuren vihkimyksen, kolmepäiväisen vihkimyksen[92]. Samalla kun hän on aivan tajuinen fyysillisessä maailmassa hän näkee korkeampaan, ihmeelliseen henkimaailmaan. Mestari on hänen luonaan. Tämä kaikki tapahtuu päivätajunnassa, tämän päivätajunnan ohella. Hän näkee ja tietää kaikki. Näin selitetään totuuden etsijälle. Näin on siis oleva se vihkimys, joka on kerran tuleva sinun osaksesi. Älä siis ollenkaan kuvittele, että se olisi ulkonainen kokemus, että se olisi unta, että se olisi harhanäkyä. Sinä saat selvät todistukset siitä, että asiat ovat niinkuin ne ovat. Se on sinulle oleva suurin juhlahetki mitä sinulla on ollut. – Tämä on siis tie sen ihmisen, joka nyt siis aloittaa ja joutuu sitten erilaisten ihmisten kanssa tekemisiin.

Mutta jos me nyt ajattelemme semmoista ihmistä, jolla on menneisyyttä takanaan, joka siis tässä elämässä tullessaan totuuden etsijäksi tuntee ja tietää, että hänen täytyy saavuttaa mestari, hänen täytyy päästä mestarin yhteyteen, taikka hänessä on niin suuri ikävä ja niin suuri kaipuu mestarin luo, että hänelle ei mikään muu merkitse mitään, niin hän ei silloin joudu välttämättä semmoisten ihmisten kanssa yhteyteen, jotka opettavat hänelle ajatusten hillintää ja opettavat hänelle itsekasvatusta. Hänessä on niin suuri ja voimakas tahto sisässään, että hän ei voi olla toisten ihmisten kanssa. Hän ei voi muuta kuin olla yksinään. Hän on pakahtua rakkaudesta Jumalaa kohtaan. Tämä ikävä Jumalaan ei ole mikään sellainen taivaan ikävä, josta voidaan puhua, että ”voi, voi, jos sitä nyt pääsisi taivaaseen ja kuoleman rauhaan”. Ei sellainen ikävä. Se on hyvin alkuasteella

olevien uskonnollisten ihmisten pientä haavetta. He voivat nauttia siitä: ”Kyllä tämä elämä on kurjaa ja kyllä minä tahtoisin päästä täältä pois.” Jotkut vanhemmat mummot voivat ajatella sillä tavalla. Mestarin ikävöinti ei ole tunteellisuutta. Se on elävää ja voimakasta; semmoinen ihminen suorittaa velvollisuutensa erinomaisesti. Mikä tahansa tehtävä hänellä on, niin hän suorittaa sen erinomaisesti, Hän tekee kaikki velvollisuutensa paremmin kuin kukaan muu. Ja samalla se on kaikki harhaa, sillä hänellä on yksi ainoa ikävä. Tällainen ihminen pääsee suoraan mestarin luo, mutta ennenkuin mestari suoraan tulee hänen luoksensa, niin on hän pitänyt totuuden etsijää silmällä, niinkuin kaikkia toisiakin. Kun mestarin mielestä tuo totuuden etsijä on valmis tulemaan opetuslapseksi, niin silloin tapahtuu jotakin. Silloin opetuslapsi, tuo totuuden etsijä, pannaan koetukselle.

Mutta se koetus? Millä tavalla se tulee? Se tulee suuressa myrskyssä, joka tulee hänen elämäänsä. Hänen sielunsa tulee suureen tuleen. Häneltä kysytään esimerkiksi: ”Rakastatko sinä rahaa? Onko sydämessäsi pienintäkään sidettä kultaan?” Jos tuo oppilas on rikas, on luultavaa, että häneltä otetaan kaikki pois, ellei hän ole voittanut maakoetta. Sillä jos hän on kuinka rikas tahansa ja hänen sydämensä ei ole kullassa kiinni, niin hän tietysti saa pitää omaisuutensa. Sehän on mitätön asia. Mutta jos hänen sydämensä on kiinni jossain, jos se on kiinni jossain henkilössä, niin koettelemus tulee ja häneltä riistetään tuo ihminen. Jos hänen sydämensä on nimittäin sidottu, jos hän itse tahtoo jotain itselleen. Mutta jos hänen sydämensä on täynnä rakkautta, ääretöntä rakkautta noita lähimpiä kohtaan, niin turhahan silloin on ottaa heitä häneltä pois. Hän seisoo silloin aivan lujana ja ei mestari voi hänelle mitään surua tuottaa.

Siis tämmöinen ihminen, joka on ennenkin kokenut paljon, hänet pannaan suurille koetuksille. Mestari lähettää myrskyn hänen elämäänsä. Jos hän seisoo lujana pystyssä ja horjumattomana, jos hän vain yhä syvemmin kaipaa mestaria ja totuutta, niin mestari tulee hänen luoksensa ja hänet vihitään. Jos hän on ennen käynyt läpi semmoisen vanhan liiton vihkimyksen, niin hän nyt käy läpi päivätajuisen oikean vihkimyksen, josta äsken puhuttiin.

Tämmöinen on siis totuuden etsijän elämä ja mestarin etsintä.

XVI
H. P. B:N ESOTEERINEN KOULU
Esitelmä Helsingissä 10.5.1931

Helena Blavatskyn eli H. P. B:n esoteerinen koulu alkoi nimellisesti ja virallisesti vasta lokakuussa 1888, mutta voimme sanoa, että hänen esoteerinen koulunsa oli ollut olemassa aina siitä saakka kun hän astui maailmaan työhönsä, sillä hän itse oli omassa personassaan kuin esoteerisen valon keskus, suuremman sisäisen tiedon ja valon keskus. Sentähden oli luonnollista, että hän alusta lähtien veti ympärilleen ihmisiä, totuuden etsijöitä, jotka tunsivat, että hänellä oli heille jotain antaa, että hän voi lisätä heidän ymmärrystään ja tietoaan maailman salaisuuksista. Ja niin voimme sanoa, että H. P. B:n esoteerinen koulu oli Teosofisen Seuran perustamisesta lähtien ja sitä ennen.

Asia olikin toinen, niinkuin muistamme teosofisen liikkeen alkuaikoina, sillä Teosofinen Seura oli silloin jaettuna kolmeen osastoon, joista ensimäisen eli korkeimman muodostivat mestarit eli Salaisen Veljeskunnan vihityt jäsenet. Toisen muodostivat mestarien kokeelle ottamat oppilaat eli, niinkuin voisimme sanoa, esoteristit, jotka olivat jo jättäneet ensimäiset askeleet ja joihin mestarit olivat kääntäneet huomionsa ja panneet myrskyn heidän elämäänsä. Ja kolmannen muodosti itse Seura ohjelmapykälineen.[93]

Näin oli alussa. Ja tietysti voimme käyttää nimitystä ”esoteristi” kaikkiin niihin nähden, jotka rupesivat Madame Blavatskyn johdolla tutkimaan asioita. Ja oli useita ihmisiä, jotka kyllä yrittivät. Madame Blavatsky sanoo itse eräässä kirjoituksessaan, että oli yli 70 kokeelle hyväksyttyä oppilasta, mutta samassa kirjoituksessa hän myöskin sanoo, että kolme niistä ei vielä ollut langennut ja niistä kolmesta oli yksi niin onnistunut, että hän todella oli tullut vihityksi.[94]

Näistä Madame Blavatskyn sanoista näkyy, kuinka vaikeaa ja hataraa itse asiassa on tulla mestarin opetuslapseksi, kuinka pitkä on se taival ja kuinka harva ihminen, oli hän kuinka harras ja innostunut tahansa, siihen työhön kykenee. Madame Blavatsky mainitsee itse niistä esimerkeistä, joita saattaa tulla niille, jotka siihen pyrkivät. Oli nuori englantilainen, W. T. Brown nimeltään, joka oli kuullut teosofiasta ja tutkinut jonkun verran spiritismiä kotimaassaan Englannissa. Hän matkusteli paljon ja tuli lopulta Intiaan. Täällä hän asetti päämääräkseen mestarin löytämisen ja hän ymmärsi, että se kävisi paraiten päinsä Teosofisen Seuran välityksellä. Sentähden hän kirjoitti eversti Olcottille ja pyysi saada tulla hänen työ- ja matkatoverikseen. Eversti Olcott kirjoitti pitkän kirjeen Mr. Brownille koettaen siinä torjua hänen tarjoustaan selittäen, että se on niin pettymystä tuottava työ. Mutta kun Mr. Brown ei pelästynyt, niin Olcott antoi hänen tulla ja seurata häntä matkoilla. Madame Blavatsky hyväksyi sen ja hän tunsi kiintymystä Mr. Browniin. Ja tapahtui tälle Brownille, että kun hän oli eversti Olcottin seurassa, hän sai nähdä mestarin ensin näyssä ja sitten astraalisesti omilla silmillään yöllä siten, että hän oli hereillä ja näki, kuinka mestari tuli hänen luokseen ja keskusteli hänen kanssaan. Ja sitten hänelle tapahtui vielä se erikoinen onni, että hän näki mestarin fyysillisesti,

kun mestari tuli eversti Olcottia tapaamaan.[95]

Nyt tietysti voisimme luulla, että tämänlaatuiset kokemukset olisivat omiansa vakuuttamaan epäilijää, mutta jos ihminen ei ole valmis siihen epäitsekkääseen työhön, jota mestarit aina ovat odottaneet ihmiseltä, niin hän voi joutua harhaan. Mr. Brown matkusti Europpaan innostuneena ja hartaana ja rupesi tukimaan rosenkreutziläisyyttä ja yleensä länsimaalaista okkultismia. Sitten hän joutui Amerikkaan ja siellä joutui hän kosketuksiin erään rouvan kanssa, joka oli teosofisen looshin johtohenkilöitä eräässä kaupungissa. Tämä rouva oli selvänäköinen, hänellä oli astraalisia kykyjä, ja kun hän kuuli Mr. Brownista, niin hän pyysi häntä tulemaan auttamaan häntä jossakin työssä. Ja Mr. Brown tuli, ja he rupesivat yhdessä julkaisemaan erästä teosofista lehteä, *The Occult Word* ("Okkultinen sana")[96]. Tässä aikakauskirjassa he seurasivat mystiikkaa ja länsimaalaista okkultismia niin paljon kuin osasivat. Ja he luulivat pääsevänsä hyvin pitkälle, kun lyövät tietonsa yhteen. Ja he ajattelivat, että kun rouva on mediumistinen ja he molemmat ovat tehneet ja yhä tekevät innokasta teosofista työtä, niin mestarien velvollisuus on ilmestyä heille, tulla heidän luokseen. Mutta kun ei kukaan mestari tullut, oli seurauksena, että he kirjoittivat lehteen: ”Ei meidän tarvitse juosta kaikenlaisten itämaalaisten mestarien perään tullaksemme autuaiksi, on parempi, että tyydymme länsimaalaisiin opettajiin ja länsimaalaiseen vapahtajaan, Kristukseen.”

Sitten kului joitakin aikoja, ei tullut mitään heidän hommastaan, lehti lakkasi, Mr. Brown tuli pois Amerikasta, joutui naimisiin ja tuli roomalaiskatolilaiseksi. Mr. Brown säilytti kuitenkin tasapainon, hän ei tullut millään tavalla onnettomaksi eikä vaaralliseksi, hän vain luisui pois siitä, mikä hänellä oli nuorena ollut ja tuli

roomalaiskatolisen kirkon turvalliseen satamaan.

Tämä, vaikkei se ole suorastaan varoittava esimerkki, näyttää kuitenkin, kuinka ihmisen, joka ei oikealla tavalla jatka kokeilujaan ja sitä elämää ja työtä, jota teosofiset mestarit odottavat, lopulta käy. On kyllä toisenlaisia esimerkkejä hyvinkin hartaista pyrkijöistä. Madame Blavatsky mainitsee heistä, että jos he eivät jaksa vastustaa sitä pahaa, mitä heissä itsessään on, se nousee määrätyssä kohdassa pinnalle ja he lankeavat rikoksiin, tulevat murhaajiksi, juopoiksi tai harjoittavat kaikkea pahaa. Sentähden Madame Blavatsky huomautti usein siitä, kuinka vaarallista ja uhkarohkeaa on koettaa päästä mestarin oppilaaksi, pyrkimään tietoon, sillä jos ei ihmisellä ole rakkautta, jos ei hänen sydämensä pala rakkaudesta ihmisiä kohtaan, ihmiskuntaa kohtaan, Jumalaa kohtaan, niin eivät mitkään hyvät motiivit hänessä kestä, kun tulevat suuremmat ponnistukset eteen. Rakkaus on ainoa, joka auttaa häntä silloin, kun kaikenlaiset kuilut avautuvat hänen jalkojensa edessä. Sentähden on, kuten apostoli sanoo: rakkaus on korkein; mitä minulla olisi, jos ei minulla olisi rakkautta.

Tämä kokemus oli monella, monella teosofilla. Ja me tiedämme, että kun tuli vaikeat ajat Teosofiselle Seuralle, jolloin Madame Blavatskya ruvettiin parjaamaan ja panettelemaan ja toitottamaan nykyajan suurimmaksi petturiksi, niin monet, monet teosofit Teosofisessa Seurassa, jotka eivät olleet niin syvästi ajatelleet asioita, rupesivat epäilemään yleensä kaikkea eivätkä käsittäneet, mitä teosofia oli ja mitä mestarit olivat, joiden luo ja joiden kaltaisiksi pyrittiin. Monet tunsivat itsensä välinpitämättömiksi tai langenneiksi niihin ansoihin, joita mustat ja harmaat veljet virittivät ja joita viime esitelmissä olemme koettaneet esittää. Monet teosofit rupesivat

pyrkimään maalliseen menestykseen, kunniaa ja rikkautta tavoittelemaan, asettamaan maallisia arvoja elämän sisällöksi. Teosofeihin alkoi tulla tuommoinen tyhjänpäiväinen henki. Tietysti oli niitäkin, jotka olivat hartaita ja vakavia.

Mutta kun moniin tuli epäilyksen henki, silloin Madame Blavatsky päätti, että on perustettava esoteerinen osasto, johon on koottava niitä, jotka todella tahtovat pyrkiä. Tuo vanha pyrkimys oli ollut kuin satunnaista; monet olivat tulleet Madame Blavatskyn luo ilman että heitä kukaan oli kehoittanut. Nyt piti perustaa osasto, johon sai liittyä jäseneksi mutta jossa jokainen lupaisi ehdottomasti totella Madame Blavatskyn määräyksiä, mikäli ne koskivat teosofisia asioita. Siinä jäsenet saisivat Madame Blavatskylta lähempää opetusta, filosofista opetusta ja sitten harjoitteluopetusta ja muitakin neuvoja. Ja niin perustettiin esoteerinen osasto, johon sangen pian liittyi useampia satoja jäseniä ja jonka opettajana oli Madame Blavatsky.

Koska me vielä vietämme Madame Blavatskyn 100-vuotismuistoa ja tämän kuun kahdeksantena päivänä oli Valkoisen Lotuskukan juhla, jota vietetään Madame Blavatskyn kuolinpäivän muistoksi – hän kuoli vuonna 1891 toukokuun 8. päivänä – ja myöskin muiden teosofisten vainajien muistoa vietetään sinä päivänä, niin tekee mieleni jatkoksi näihin esitelmiin puhua ei tietysti Madame Blavatskyn esoteerisista neuvoista, yksityiskohtaisista neuvoista, jotka yhä luonnollisesti ovat esoteerisia, vaan hänen parista filosofis-okkultisesta opetuksestaan, joita hän antoi esoteristeille. Minullakin oli suuri onni ja kunnia joutua tähän kouluun, ei tietysti Madame Blavatskyn eläessä vaan vuonna 1896, viisi vuotta hänen kuolemansa jälkeen, jolloin ei ollut vielä tapahtunut minkäänlaista

reorganisatsionia vaan jolloin vielä noudatettiin Madame Blavatskyn traditsionia. Mutta pian sitten kaikki muuttui, ettei ole voitu puhua Madame Blavatskyn esoteerisesta koulusta, vaan Mrs. Besantin ja muiden. Hänen filosofisia opetuksiaan annettiin kyllä myöhemmin ja ehkä vielä tänäpäivänäkin kaikille Teosofisen Seuran esoteristeille. – En tee mitään rikosta, jos puhun parista seikasta, koska ne ovat osittain tulleet julkaistuiksi.

Me olemme tällä vuosisadalla paljon puhuneet siitä, kuinka ihminen on mikrokosmos ja kuinka ympäröivä aurinkokunta on makrokosmos. Ja heti alussa, kun Madame Blavatsky opetti esoteristeja, hän tahtoi teroittaa tätä seikkaa opetuslastensa mieleen: ihminen on mikrokosmos verrattuna aurinkokuntaan ja koko suureen maailmaan makrokosmoksena. Ja hän viittasi erääseen seikkaan, nimittäin siihen, että voidaan nähdä selvä analogia suuren luontoäidin ja ihmisäidin välillä. Suurella luonnolla hän tarkoittaa koko ilmennyttä maailmankaikkeutta. Siis koko se aurinkokunta ilmenee meidän aurinkokunnassamme. Se on toteutuneena ja se on saanut alkunsa luonnon äidistä, sanokaamme, tämän aurinkokunnan äidistä. Jos sanoisimme, että aurinkokunta on kuin poika, jonka takana ovat äiti ja isä, niin isä pysyy siellä jossakin aivan tuntemattomana, mutta äiti on se, joka synnyttää maailman, tämän aurinkokunnan. Ja samalla tavalla on myöskin tässä ilmenneessä maailmassa. Äiti tässä synnyttää lapsen. Vaikkei isää tunnettaisi, niin äiti on se, joka synnyttää lapsen, äiti ylläpitää ihmismaailmaa, ilman äitiä ihmiskunta kuolisi sukupuuttoon. Äiti on se ihmeellinen mysterio, joka ylläpitää koko ihmiskunnan.

Nyt silloin H. P. B. viittasi juuri siihen analogiaan, mikä on olemassa äidin kohdussa muodostuvan sikiön ja avaruudessa

maailman välillä. Ja on myöskin huomattava, kuinka seitsemän prinsiippiä, joista Madame Blavatsky puhuu, aivan selvästi näkyy tai heijastuu sekä maailmassa että ihmisen sikiössä. Jos tutkitaan ihmissikiötä, kun se kohdussa ensin muodostuu, niin siinä on silloin ensimäisenä tuo *embryoksi* sanottu sikiö, sikiön siemen. Ja tämä *embryo*, sanoo Madame Blavatsky, vastaa aatmaa prinsiipeissä ja sitten se vastaa sitä ensimäistä Leibnizin monadia, ilmenemisen pistettä, josta koko aurinkokunta syntyy.[97]

Kun elämä ensin alkaa herätä, se ilmenee yhdessä pisteessä, se on yksi atomi, monadi, korkealla tasolla. Nyt äidin kohdussa tämä *embryo* vastaa aatmaa. Sitten siitä *embryosta* lähtee ulos jonkinlainen neste, eikä se hajoa minne vain, vaan se muodostuu kalvoksi tai, niinkuin luonnontutkijat sanovat, sikiöstä lähtee kalvo ja siinä virtaa neste. *Amnioksi* nimitetään sitä kalvoa. Tämä amnioottinen neste vastaa buddhia. Se on säteilevä voima, rakkauden voima, joka lähtee aatmaasta, ja se on buddhi ja se on se ensimäinen elämän virta, joka virtaa ulos tuosta pisteestä, monadista. Ja se *amnion* eli kalvo, joka ympäröi *embryota*, vastaa maailmankaikkeudessa sitä piiriä, jonka Logos piirtää avaruuteen ja joka muodostuu tuoksi ympyräksi eli kehäksi, jonka yli ei saa astua[98], koska se on kuin aurinkokunnan ympäryskehä. Se vastaa siis *amnionia*, tuota kalvoa, joka muodostuu sikiöstä lähteneenä. Madame Blavatsky sanoo, että tämä vastaa manasta eli suurta maailmanjärkeä maailmankaikkeudessa.

Ja voimme lisätä, että tuo kalvo ja maailmankaikkeuden suuri kehä vastaavat myös tai ovat sama kuin aurinen muna, se meidän auramme, jossa on määrätyt piirteet, mikä tekee sen munan muotoiseksi, ja se muodostaa kuin meidän maailmamme ääriviivan. Jos esimerkiksi joku jumalallinen olento katselee meitä, hän ei näe

meitä fyysillisinä olentoina vaan ympyriäisinä olentoina, siis tuossa aurisessa munassa, ja näkee siinä valoilmiöitä ja myös inhimillisiä ulkopiirteitä. Tämä on meidän korkeampi minämme, joka näkyy, ja jos se on vähän kehittynyt, niin meidän ulkopiirteemme, joita meidän fyysilliset piirteemme vähän vastaavat, ovat hämäriä ja epäselviä. – Tämä on se korkeampi kolmio.

Sitten on sikiössä huomattava n.s. keltuaispussi, latinaksi *vesicula umblicus*, joka oikeastaan merkitsee napanauhapussia, mutta suomeksi sanotaan kuitenkin keltuaispussi, sillä se on se munankeltuainen. Se on myös lähtenyt ulos *embryosta*, ja meidän biologit sanovat, että äidistä lähtee ravintoa sikiöön alkuaikoina. Sitä lähtee toisen elimen kautta, joka muodostuu sikiössä ja josta kohta puhutaan, mutta alussa, arvelevat biologit, lähtee ravintoa keltuaispussin kautta sikiöön. Mutta mikä sen tehtävä oikeastaan on, sitä eivät ole meidän tieteelliset tutkijamme ymmärtäneet, sanoo Madame Blavatsky. Sen tehtävä on, sanoo hän, välittää sikiöön kosmillisia voimia. Siis sikiö ei siellä äidin kohdussa ole millään tavalla eristetty maailmankaikkeudesta. Sikiö joutuu yhteyteen maailmankaikkeuden voimien kanssa, siis, niinkuin astrologit epäilemättä tietävät, tähdet voivat vaikuttaa jo sikiöön. Keltuaispussi välittää siis suuria kosmillisia voimia sikiöön. Ja mitä prinsiippiä tämä keltuaispussi vastaa? Se vastaa kaamaa, siis halua, himoa. Ja aurinkokunnassa tämä on edustettuna kaikenlaisten elementtivoimien ja elementtihenkien, näkymättömässä olevien suurten joukkojen ja enkelien kautta.

Tämä on siis neljäs prinsiippi, keskivälillä oleva eli kaama. Ja kun sikiöstä on tullut ihminen ja ihminen on kasvanut, niin juuri tämä kaama yhdistää hänet kaikkiin aurinkokunnan voimiin, sillä tässä

kaamassa juuri tuntuvat planeettain ja tähtien vaikutukset. Ihmisen huomaamatta herää hänessä kaikenlaisia haluja ja himoja, tähdistä tulee kosmillisia voimia, ja ne vaikuttavat hänen kaamaansa. Tähtivoimat hallitsevat sillä tavalla, jos ei ihminen ole tullut oman itsensä herraksi, on hän kaaman välityksellä kosmillisten voimien heiteltävänä.

Sitten seuraava tässä sikiössä on n.s. *allantois*. Se on myöskin jonkinlainen pussimuodostuma, joka lähtee ulos. Se tuntuu olevan jonkinlainen virtsarakko, sanovat biologit, mutta myöhemmässä sikiöelämässä se muodostuu *placentaksi* eli istukaksi ja välittää siis suorastaan ravintoa äidistä sikiöön. Ja aatmaa on se, joka on ravinnon välittäjä, jonka kautta elämänvoima tulee äidistä sikiöön. Ja se vastaa praanaa ja suuressa aurinkokunnassa siis sitä eetteriä, joka elähdyttävänä lähtee auringosta ja joka täyttää koko aurinkokunnan ja elähdyttää kaikkia muotoja aurinkokunnassa, tulee meihin ihmisiin, kasveihin, eläimiin. Tämä aurinkoenergia, praana, on joka kohdassa maapallolla.

Ja me tiedämme, että sikiötä ympäröi, sen ympäri muodostuu kalvo, jota nimitetään *chorioniksi*. Se on karvakalvo, mutta sen sisällä on myös neste, ja se neste on munanvalkuainen. Ja munanvalkuaisneste vastaa prinsiipeissä eetteriruumista ja *chorion* fyysillistä ruumista. Aurinkokunnassa vastaa tätä munanvalkuaista astraalimaailma, astraalivalo, joka korkeammassa puolessaan on jumalallinen, mutta alemmassa hyvin pirullinen. Ja maailmankaikkeudessa *chorionia* vastaa näkyväinen, ulkonainen, fyysillinen maailma. Siinä ovat heti sikiön eli *embryon* prinsiipit ja myöskin meidän aurinkokuntamme prinsiipit.

Madame Blavatsky on tällä tavalla tahtonut huomauttaa, mikä

analogia on olemassa ihmisen ja aurinkokunnan välillä, ihminen mikrokosmoksena ja aurinkokunta makrokosmoksena. Ja hän puhuu silloin äidistä ja huomauttaa vielä erään toisen seikan juuri äidistä ja naisesta.

Hän huomauttaa siitä, että vuosimiljoonia sitten ihmiset olivat kaksisukuisia, jokainen ihmisolento oli kaksineuvoinen, suvun jatkaminen ei tapahtunut niinkuin nyt, vaan siinä kaikki oli yhdessä. Ja sitten kun kolmannessa juurirodussa jakautuminen kahteen sukupuoleen tapahtui, niin nämä sukupuolet tulivat erilaisiksi, toinen positiiviseksi eli miehelliseksi ja toinen negatiiviseksi eli naiselliseksi, mutta sillä tavalla, että pienempi kehitys ja analogia maailmankaikkeuden puoleen jäi miehen puolelle ja suurempi kehitys ja täydellisyys jäi naisen puolelle.

Madame Blavatsky huomauttaa nimenomaan siitä, vaikkemme tässä ehdi sitä perustella, että luonnon täydellinen luku on kymmenen, jossa on silloin kaikki, muuten on yhdeksän ilmenneen luonnon luku. Yhdeksän näkyy esimerkiksi siitä, että ilmenneessä maailmassa on yhdeksän erilaista enkelijärjestöä, mutta niiden takana on Jumala itse kymmenentenä. Nyt on jokaisessa yksilössä tämä luku 9 tai 10, ja se on meidän fyysillisessä organismissamme symboolisena tai realisoituna niissä aukoissa, jotka ovat ihmisen ruumiissa: kaksi silmää, kaksi korvaa, kaksi sierainta ja suu, siis seitsemän ihmisen päässä. Sitten on vielä kolme, mutta niistä on vain kaksi miehellä ja kolme naisella. Ja tämä, sanoo Madame Blavatsky, selvästi osoittaa, että nainen on tavallaan korkeammalla oleva olento, aivan kuin kehittyneempi, hänellä on suurempi mahdollisuus saavuttaa täydellisyys kuin miehellä. Ja sitten Madame Blavatsky kuin leikillä viittaa siihen, että kun vanhassa Egyptissä mies ja

nainen menivät naimisiin, miehen aina täytyi luvata uskollisesti totella vaimoaan. Vanhat egyptiläiset tiesivät, että nainen edustaa jotain korkeampaa, miehelle oli parasta ja turvallisinta totella häntä. Jos mies tulee liian itsenäiseksi ja alkaa kulkea omia teitään, hän joutuu harhaan. Hän on suuri lapsi, jota vastoin nainen on äiti, joka tietää, kuinka tulee kulkea. Tässä on suurta viisautta, se vaikutti minuun hyvin avartavasti jo nuorena, vaikka en osannut arvostella niitä asioita, mutta elämässä olen sitten huomannut, että kyllä se on tähän suuntaan.

Nyt voisimme silloin kysyä: eikö aina sanota, että miehen ruumiissa on helpompi saavuttaa kaikista korkeimmat kehitysmäärät? Emmehän tunne korkeaa mestaria, joka olisi naisen ruumiissa. Kaikista korkeimmat vapahtajat ovat aina olleet miehen ruumiissa. Miten on ymmärrettävä, että naisen ruumis olisi lähempänä luontoa ja siis korkeampi, jos kaikista korkeimmat henkiolennot ovat aina käyttäneet miehen ruumista? Se ei ole niin vaikea filosofinen asia kuin ensi kuulemalta luulisi, sillä mikä tekee okkultisen kehityksen yleensä mahdolliseksi korkeammassa ja kauniimmassa merkityksessä? En puhu mustasta tai muusta kuin valkoisesta okkultismista – ja mikä tekee valkoisen pyrkimyksen helpoksi? Sen tekee positiivinen eetteriruumis. Sillä mikä on itse asiassa henkinen eli okkultinen pyrkimys? Se on aina siveellinen pyrkimys, siinä ei äly riitä, se on aina pyrkimys luonnetta kasvattamaan, se on pyrkimystä antamaan valtaa rakkaudelle, kauneudelle ja puhtaudelle. Ja kuka voi luonnetta kasvattaa helpommin kuin hän, jolla on positiivinen eetteriruumis. Luonteen kasvattaminen on aina tekemisissä eetterivoimien ja eetteriruumiin kanssa, sillä minä en saa mitään pahetta pois, en mitään hyvettä

itseeni, jollei se tule minun eetteriruumiiseeni. Ei riitä, että tunnen ja ymmärrän kaikkea kaunista, vaan se vaatii, että minun täytyy tahtoni koko voimalla muovailla itseäni. Ajatus ja tunne ovat ainoastaan kuin tahdon palvelijoita; minun tahtoni koskee minun luontoani, se on se, joka on vipu.

Ja mies, joka on fyysillisen ruumiinsa puolesta positiivinen, on positiivisesti polarisoitu fyysillisessä ruumiissaan, hän on eetteriruumiissaan negatiivinen, hän on siinä hieman heikompi. Miehellä on helppo kehittää järkeä ja voimia, jotka kuuluvat järkeen ja fyysilliseen ruumiiseen, mutta jos mies pannaan kasvattamaan luonnettaan, esimerkiksi luopumaan jostakin, vaikkapa tupakasta, johon hän on saanut tottumuksen ja se tottumus asuu eetteriruumiissa, niin hän joutuu ahtaalle. Jos hänen täytyy voittaa itsensä, hänellä ei ole positiivista voimaa eetteriruumissa, vaan hän on negatiivinen siinä. Hän ajattelee tuhat ja yksi syytä, miten on filosofisesti turhaa luopua siitä paheesta; ei hän ymmärrä, että se mitään tekee, vaikka hän polttaa tupakkaa tai ottaa snapsit. Jos hän jotain yrittää, pitäisi siinä olla intelligenssiä. Ja se riippuu siitä, että hän on negatiivinen eetteriruumiissaan, hän on heikko. Sentähden semmoinen mies todella tekee suurta työtä, joka siinä suhteessa voittaa itsensä. Ja onhan niitä tietysti semmoisia, jotka luopuvat vaikkapa tupakasta ja vielä vaikeammista asioista.

Tämä on seikka, josta kaikki ihmiset eivät ole kyllin selvillä, eivät naisetkaan. Mutta naisille on luonnonmukaisempaa kasvattaa luonnettaan, kasvattaa itseään hienommaksi, siveellisemmäksi. Ja mies, joka on luonnon kannalla, hän aivan kuin odottaa, että nainen on puhtaampi, siveellisesti parempi olento. Ja nainen itse odottaa sitä itseltään, kun hän on luonnon kannalla, luonnollinen. Hän tietää, että

hänen täytyy olla siveellisempi, puhtaampi, korkeampi, kaikella tavalla kauniimpi olento kuin mies: mikä nainen minä olen, jos en ole parempi, silloinhan olen mennyt miehen tasolle? Ja nainen on äiti sisässään, hän katselee miehiä kuin suuria lapsia: ei miehiä ole paljon maailmassa, kaikki ovat poikia, ja jos saan pahankurisen lapsen kasvatettavakseni, täytyy minun olla parempi kuin hän. Se perustuu luonnon suureen tosiseikkaan, että naisella on hienompi organismi, että hän on saanut luonnolta enemmän kuin mies. Hänellä on eetteriruumis positiivinen.

Mutta jos ymmärrämme, että naisen on helpompi ja luonnollisempi kulkea valkoisen okkultismin epäitsekästä tietä kuin miehen, niin toiselta puolen: miksi ovat sitten oikein kehittyneet ihmiset ilmestyneet miehen ruumiissa? Siihen meidän täytyy sanoa eräs lyhyt sana: kun ihminen saavuttaa määrätyn kehitysasteen, jos ihminen saavuttaa vihkimyksen, silloin hänen eetteriruumiinsa on positiivinen ja jää positiiviseksi. Siis naisten on helpompi päästä vihkimykseen, ja kun he sen saavuttavat, jää eetteriruumis positiiviseksi. Ja kun he sitten syntyvät miehinä ollessaan vihittyinä, niin heidän eetteriruumiinsa on positiivinen, he tulevat täydellisellä tavalla miehiksi, niin että heidän sekä fyysillinen että eetteriruumiinsa on positiivinen. Ja silloin kun he ovat kaikin puolin positiivisia, heidän on helpompi kasvattaa itseään sillä korkeammalla tiellä, jolla fyysillinenkin ruumis kasvatetaan. – Tässä on tuo salaisuus.

Minun tekisi vaan mieleni painaa nämä asiat kaikkien n.s. kauniimpaan sukupuoleen kuuluvien mieleen, sentähden että vanha sana on niin paikallaan, että tulevaisuuden toivo on aina naisissa, äideissä. Jollei ensin tule oikeita äitejä, ei tule oikeita lapsiakaan.

XVII
H. P. BLAVATSKYN ESOTEERISIA OPETUKSIA
Esitelmä Helsingissä 17.5.1931

H. P. B:n eli Helena Blavatskyn esoteerisia opetuksia on monenlaisia. En nyt ajattele ollenkaan hänen esoteerisia ohjeitaan, sitä opetusta, jonka hän antaa oppilaan esoteerisen elämän suhteen, sillä ne ohjeet jäävät aina salaisiksi. Mutta ajattelen hänen filosofis-esoteerisia opetuksiaan, niitä teosofisia opetuksia, joita kyllä hänen kuolemansa jälkeen on julkaistu mutta joista kuitenkin silloin tällöin kannattaa puhua ja muistella.

Viime kerralla jo oli meillä puhetta parista semmoisesta opetuksesta. Niinkuin muistamme, puhuttiin mikrokosmoksesta ja makrokosmoksesta biologian ja embryologian kannalta. Ja sitten puhuttiin H. P. B:n opetuksesta miehen ja naisen suhtautumisesta toisiinsa. Tänä päivänä aikoisin myös puhua parista kolmesta seikasta ja ensinnäkin silloin siitä – kuitenkin aivan lyhyesti - että H. P. B. pani suuren painon niin sanotuille analogioille, niiden laeille. Tässähän H. P. B. ei poikennut millään tavalla mystikoista ja salatieteilijöistä, sillä, niinkuin tiedämme, kaikki semmoiset ihmiset, jotka ovat tutkineet näkymättömän maailman asioita, ovat tulleet aina siihen johtopäätökseen, että on olemassa – kuten Swedenborg sanoo – vastaavaisuuksia näkymättömän ja näkyväisen maailman

asioiden välillä[99]. H. P. B. huomauttaa nimenomaan, että jos ihminen ymmärtää oikein niitä analogioita, joita on olemassa kaikkialla luonnossa ja maailmankaikkeudessa, joita on olemassa ihmisen ja häntä ympäröivän maailman välillä, niin hän itse asiassa, vaikkei hän olisikaan mikään käytännöllinen salatieteilijä, ymmärtää paljon enemmän elämästä ja olemassaolosta kuin kuka tahansa muu oppinut ihminen. H. P. B. sanoo nimenomaan, että ne, jotka oikealla tavalla osaavat tutkia alusta alkaen vain näitä asioita, joista H. P. B. esoteerisissa opetuksissaan puhuu analogioiden yhteydessä, ne oppivat enemmän vuodessa tai parissa kuin yksikään länsimaalainen yliopisto voisi hänelle opettaa.

H. P. B. ei siis ollenkaan aliarvioinut oman esoteerisen opetuksensa arvoa. Hän oli aivan vakuutettu siitä, että teosofinen tutkija – ihminen, joka syventyy teosofis-filosofiseen elämänymmärrykseen ja oikein ymmärtää kaikkia niitä näköaloja, mitä teosofiset tutkimukset hänelle antavat – itse asiassa saa oppia paljon enemmän kuin jos hän käyttäisi ja kuluttaisi aikansa monet vuodet länsimaalaisissa yliopistoissa filosofiaa, tähtitiedettä ja luonnontiedettä tutkiessaan. Kuitenkin täytyy meidän lisätä, että todellakin vaaditaan ymmärtämystä, sillä eivät ne analogiat merkitse niin paljon, elleivät ne tule eläviksi meidän ymmärryksessämme. Silloin ne kyllä kasvattavat meidän intelligenssiämme todella paljon enemmän kuin mitä filosofian lukeminen ja tutkiminen sitä voisi kasvattaa.

Madame Blavatsky sanoo nimenomaan esoteerisissa opetuksissaan, että jokaisen okkultistin on kiinnitettävä suurta huomiota lukuun seitsemän. Hänen on huomattava, kuinka tämä seitsenluku vallitsee kaikkialla maailmassa, näkyväisessä ja

näkymättömässä maailmassa, samoin myöskin inhimillisessä maailmassa. Jos hän pääsee selville tästä seitsenluvun mysteriosta, hänelle avautuu aivan merkillisiä näköaloja. Seitsenluku ei ole suinkaan mielivaltainen okkultistien valitsema luku, vaan saamme sen heti luonnosta, kun muistamme, että päiviäkin on seitsemän. Ja nämä päivät eivät ole mielivaltaisesti valittu, vaan ne ovat kuun kierron mukaan. Kuu kiertää kahdessakymmenessäkahdeksassa päivässä maan ympäri (4 x 7 päivää). Skaalassa, äänioktaavissa on seitsemän ääntä – olkoon niiden välillä kuinka monta tahansa, tavallisesti luemme viisi muuta, mutta niitä nimitämme puoliääniksi – että siten kaksitoista muodostaa skaalan. Sitten meillä on spektrumissa seitsemän väriä. Tietysti niiden välillä voi olla kuinka monia värivivahduksia tahansa, mutta seitsemän muodostaa skaalan.

Sitten Madame Blavatsky huomauttaa siitä, että se, joka niitä asioita voi tietää, tietää, että on seitsemän tasoa, aivan erillistä maailmaa ja myöskin seitsemän tajunnan eli ilmenemisen muotoa, tajunnan tilaa. Nämä seitsemän tajunnan tilaa – jos menemme tunnetuista ylöspäin – ovat 1) tämä meidän valve-, päivätajuinen tilamme, 2) se, joka on valve- ja unitajunnan välillä, joka ei ole valve- eikä liioin unitajuntaa, 3) meidän luonnollinen unitajuntamme, 4) keinotekoinen uni eli transsi, 5) psyykkinen tajunta, 6) ylipsyykkinen tajunta ja 7) puhtaasti henkinen tajunta. Nämä muodostavat silloin skaalan, mutta sitten näitä skaaloja, niitäkin voi olla seitsemän. Jokaisessa ihmisen suuressa tajuntamaailmassa on seitsemän erilaista tajunnantilaa. Sentähden tässäkin meidän ruumiissamme ollessamme on olemassa seitsemän eri tajunnantilaa.[100]

Ja Madame Blavatsky huomauttaa siitäkin, että meillä on

itsessämme seitsemän aistia, ja muutamat okkultisti voivat sitten mennä niinkin pitkälle, että paitsi näitä seitsemää aistia lukevat vielä puoliaisteja, jotka ovat välillä, ja sanovat, että ihmisellä on kaksitoista aistia. Puhumme tavallisesti viidestä eri aistista, emme tunne muita. Aisteja on seitsemän, ja vaikka Madame Blavatsky ei mainitse aivan tarkasti näitä kahta vielä tuntematonta, niin meidän ei ole vaikea sittenkään käsittää, mitkä ne ovat, sillä intialaisista vanhoista opetuksista – filosofiasta – huomaamme, että siinä aina luetellaan aistien joukossa niin sanottu ”manas”, ja tiedämme, että manas on ajattelu, ajattelevainen prinsiippi meissä, meidän järkemme eli ajatuksemme. Ja silloin on kuudentena aistina, siis tästä päättäen, tämä ajatusaisti.

Mitä se ajatusaisti merkitsee? Se on kyky, mikä meillä on ajatella tässä ruumiissamme, näkyväisessä maailmassamme, sillä mehän voimme joko ajatella tai sulkea ajatuksemme, niinkuin voimme katsellakin ja sulkea silmämme ja olla näkemättä. Ei meidän tarvitse siis ajatella mitään. Tätä sanotaan aivojen puhdistamiseksi esoteristin suhteen, ja kaikkien opetuslasten henkisessä elämässään täytyy oppia ajatuksen sulkeminen. Siis meidän täytyy oppia käyttämään ajatteluakin aistina. Me voimme ajatella, jos tahdomme, ja sulkea ajatukseksemme, jos tahdomme, emmekä siis ajattele mitään. Ja se on mitä tärkein kyky – tämä, että ihminen voi lepuuttaa aivojaan, ettei se aivoaisti ollenkaan toimi. Tiedämme myöskin, että ajatus onkin kuin jonkinlainen aisti, sillä jos lepäämme, istumme hiljaa erikoisesti mitään asiaa ajattelematta, niin jos emme osaa sulkea tätä ajatusaistia niinkuin suljemme silmämme, kuten silmämme yhtä mittaa jotain näkevät kun ne ovat auki, vaikkemme erikoisesti katsele, samalla tavalla myöskin ajatusaisti yhtä mittaa jotain näkee.

Ajatukset vierivät aivoissa itsestään, tuoden erilaisia ajatuksia aivoihin tai kuiskaamalla sille, riippuen siitä, minkälainen on ihmisen psyykkinen taipumus – onko hän taipuvainen näkemään vaiko subjektiivinen aistillisella tapaa. Se on hänen personallinen asiansa. Mutta hänen ajatusaistinsa toimii itsestään, mekaanisesti, automaattisesti, jos hän ei osaa sitä sulkea, ja tavallisesti tavallinen harjoittamaton ihminen ei osaa sulkea sitä aistia – silloin kyllä, kun hän menee nukkumaan. Silloin se ei enää toimi, kun hän siirtyy toisiin maailmoihin. Mutta päivätajunnassa harjoittamaton ihminen ei osaa sulkea ajatusaistiaan. Silloin hän olisi oman ajatuksensa herra, jos hän osaisi sanoa: seis! – eikä siinä horisontissa saa silloin mikään nousta. Ihminen on harjaantunut, jos hän hallitsee jollain tavalla ajatuksiaan. Mutta se todistaa, että se on aisti. Se on kuudes meidän aisteistamme – ei mikään yliaistillinen.

Sitten on myöskin seitsemäs aisti, ja voimme tehdä johtopäätöksen, että se on se aisti, jota voimme nimittää minä-aistiksi – minuuden aistimukseksi; se on epäilemättä se. Se on semmoinen aisti, että me ihmiset aina tiedämme olevamme itse minuuksia, kun olemme normaaliolentoja. Tiedämme, että olemme henkiä. Samalla se on semmoinen aisti, joka antaa meidän vaistomaisesti havaita, että toisessa on minä, ja myöskin havaita, jos toisessa ei ole minää. Esimerkiksi, jos katselemme jotain luontokappaletta, jotain tehtyä pöytää, pilaria tai muuta, ilman muuta tiedämme, että siinä ei ole mitään minää. Ilman muuta myöskin tiedämme, jos katselemme kasvia, eläintä, että tuossa yksilöllisessä eläimessä ei ole minää. Ja aivan selvästi myöskin tajuamme, että pienessä lapsessa ei vielä elä mitään minää. Ei meidän tarvitse tehdä minkäänlaisia johtopäätöksiä, millään tavalla resonoida niiden ja niiden toisten aistimustemme

nojalla ja päättää siitä, että pienellä lapsella esimerkiksi ei ole minää. Me tiedämme sen ilman muuta. Ja myöskin, jos esimerkiksi tuohon koiraan syntyisi minuus, tietäisimme ja näkisimme sen elämästä ja käytöksestä sen. Nythän me tiedämme, että sellaiset eläimet kuin jotkut koirat ja hevoset ovat lähellä inhimillistä minää, lähellä sitä, mitä voisi nimittää personalliseksi tajunnaksi, joka ei ole minätajunta mutta kuitenkin on kuin vaistomainen yksilö. Ja senhän näemme koirasta, hevosesta, pienestä lapsesta, että siinä ei vielä ole minä toiminnassa, mutta jonkun ajan kuluttua voimme huomata, että lapsessa toimii jo minä. Eikä meidän tarvitse nojautua semmoiseen seikkaan, että lapsi voi sanoa ”minä”, sillä lapsi nykyisissä oloissa sanoo hyvin pian ”minä”, ennenkuin siinä on vastuunalainen minä, tämä seitsemäs aisti eli minäaistimus, jonka tiedämme itsessämme ja toisissamme. Se on sitten seitsemäs aisti mielestäni, ja niiden seitsemän aistin väliin voi asettaa viisi semmoista puoliaistia, joten saamme yhteensä kaksitoista aistia, niinkuin pitää ihmisessä olla, koska aistit juuri koskevat tätä maailmaa eivätkä kuulu aikaan. Aika ilmenee seitsenluvussa, mutta avaruus, maailma aina kaksitoistalukuisena.

Mutta emme tietenkään aio syventyä tähän kysymykseen sen enempää. En koko tästä analogia-kysymyksestä tahdo mainita kuin tämän analogisen lain, jota Madame Blavatsky pitää tärkeänä ymmärtää. Pitää katsoa analogioita luonnossa, elämässä ja ihmisessä, ja kun niitä katselemme ja mietiskelemme, avautuu todella kaikenlaisia kummallisia seikkoja. Mutta, kuten sanottu, emme nyt syvenny tähän asiaan sen enempää.

Seitsemän kerrostumaa – jonkunlainen analoginen vastaavaisuus – on myöskin, sanoo H. P. B, olemassa ihmisen auran munassa,

siinä kehässä, joka jokaista ihmistä ympäröi. Tämä meidän salaperäinen auramunamme[101] onkin asia, jota on pidetty salassa, ja H. P. B. sanoo esoteerisissa opetuksissaan, että näistä asioista ei voikaan puhua kenelle tahansa. Mutta hänen jälkeensä on siitäkin auramunasta mainittu, että se ei ole mikään niin salaperäinen asia enää. Auramuna on siis se ihmeellinen, salaperäinen kehä, joka meitä ympäröi, jonka sisällä on meidän varsinainen auramme – mennen myös sen ulkopuolellekin. Mutta muna on kuitenkin se – tuo *embryo* – joka määrää auran suuruuden. Sanotaan, että tämä auramuna kasvaa sitä myöden kuin ihminen henkisesti kasvaa, niin että kehittyneellä olennolla, kuten Buddhalla, se voi olla läpimitaten kilometrejä pitkä. Hänellä on siis niin suuri yksilöllisyyspiiri, yksilöllinen ympyrä, että hänen auransa sisään mahtuu äärettömän paljon eläviä olentoja ja luontoa. Nimenomaan kerrotaan Buddhan aurasta näin. Ja tiedämme, että Jeesus Kristuksen aura, kun kosmillinen Kristus oli täyttänyt hänet kokonaan, käsitti koko tämän maapallon, se oli suurin aura mitä voimme ajatella ja josta meillä tähän saakka on ollut mitään kokemusta täällä maan päällä.

Mutta tämä aura se samalla suojelee meitä. Tämä auramuna on meidän suojelijamme, inhimillinen kotimme. Ja meillä ei ole todellakaan mitään hätää ympäröivän maailman suhteen henkisesti katsoen, kun meidän auramunamme on ehjä ja terve, mutta ei sen terveyteen suinkaan kuulu, että se olisi kuin muuri, joka eroittaa meidät kaikista elävistä olennoista ja muusta. Ei suinkaan, silloin meidän auramunamme olisi erinomaisen sairas ja turmiollinen meille ihmisille. Emmehän kehittyisi ollenkaan, jos istuisimme kuin vankilassa, johon päivän sädekään ei saa tulla. Meidän auramunamme terveyteen ja hyvinvointiin kuuluu, että se samalla on

meille kuin kanavana, aukkona, akkunana meitä ympäröivään henkimaailmaan. Ja semmoinen se auramuna itse asiassa onkin, että se ottaa vastaan vaikutuksia koko maailmasta, kosmillisesta maailmasta.

H. P. B. sanoo, että tässä auramunassa on seitsemän kerrostumaa, seitsemän kummallista muodostumaa, jotka vastaavat siis seitsemää tasoa maailmassa, ja jokaisen tämmöisen kerrostuman tehtävänä on välittää kosmillista valoa ihmisen sisään. Se ei saa siis olla suinkaan sulkeutumista valolle, mutta sulkeutumista pimeydelle kyllä. Sentähden ihminen on kaikenlaisten vaikutusten alainen juuri tämän auramunansa nojalla, joka on seitsemänkerroksinen, ja jos hän ei osaa sulkea sitä muutamanlaisista vaikutuksista, joutuu hän kaikkiin vaaroihin henkimaailman puolelta; hän joutuu silloin henkivoimain vaikutusten alaiseksi. Tämä kuuluu aivan yliaistilliselta, yliluonnolliselta ja hirveältä, mutta se on aivan jokapäiväinen kokemus ihmisille – voi sanoa yleisesti, niinkuin H. P. B. sanoo esoteerisissa opetuksissaan. Riippuen siitä, kuinka puhdas ihminen on fyysillisesti ja mentaalisesti, on hänen auramunansa hyvässä tai huonossa kunnossa. Jos ihminen on puhdas fyysillisesti ja mentaalisesti ajatuksiensa puolesta, silloin on tämä auramuna semmoisessa kunnossa, että se päästää lävitsensä hyviä vaikutuksia kosmoksesta. Mutta jos ihminen ei ole puhdas tai jos esimerkiksi hän on harjoitellut jonkunlaisten yliaistillisten kykyjen tavoittelemista, koettanut kehittää yliaistillisia kykyjään niin, että hän on vaikuttanut näillä harjoituksilla auramunaansa, niin siinä menee auki semmoinen puoli, joka päästää lävitse huonoja vaikutuksia eläimellisestä henkimaailmasta, kaikenlaisista helvetillisistä tiloista, ja ihminen joutuu silloin kaikenlaisten kiusausten alaiseksi. On kokonaan

eetillinen kysymys tuo, mitä vaikutuksia, virtauksia, ihminen tahtoo ottaa vastaan näkymättömästä maailmasta. Jos hän tahtoo, että ainoastaan hyvää tulisi hänen osakseen, valo, päivä tulvisi häneen suojassaan ja turvassaan, täytyy hänen pitää huolta siitä, että hän on itse puhdas. Hänen täytyy olla puhdas, ei ainoastaan fyysillisesti kaikissa suhteissa, vaan myöskin mentaalisesti. Hänen täytyy olla ajatuksiltaan puhdas, sillä ainoastaan, jos hän on ajatuksissaan puhdas – hänen ajatuksensa ovat kirkkaat - silloin tulee häneen valoa.

Tämä juuri, tuon auramunan kunnossa pitäminen, on H. P. B:n aivan semmoinen ensimäinen tärkeä esoteerinen opetus. Ja H. P. B. sanoo, että kun ihminen on lapsi, silloin on semmoisia elementaaleja hänen luonaan ja joku erikoinen enkeliolento, joka suojaa häntä. Hänen luonaan on semmoinen olento, joka pitää huolta tästä hänen auramunastaan. Hänellä ei ole omaa minää, joka olisi vastuunalainen, vaan hänen auramunastaan pidetään huolta, että sille ei saa mitään tapahtua. Jos siis joku henkimaailman olento yrittäisi tehdä pahaa lapselle, suojelee tämä elementaali, luonnonhenki eli henki häntä. Ainoastaan jos se on lapsen karmassa, voidaan häntä vainota, muuten ei. Mutta kun ihminen tulee seitsenvuotiaaksi, silloin minä alkaa hänessä toimia ja on jo itse vastuunalainen; silloin nämä luonnonhenget vetäytyvät syrjään ja ihminen saa itse pitää huolta omasta auramunastaan ja omasta aurastaan. Silloin voidaan siis vaikuttaa häneen, jollei hän itse suojele itseään.

Yksi semmoinen tapa vaikuttaa – ja kaikista vaarallisimpia tapoja – on hypnotismi. H. P. B. sanoo: varokaa hypnotismia, hypnotisoijia, älkääkä antako hypnotisoida itseänne, se on vaarallista, sillä jos hypnotisoija on semmoinen, jonka siveellisyys ei ole taattu,

ei ole takeita siitä, ettei pääse alhaisiakin asioita, ainakin semmoisia, joilla voi olla vastaavaisuuksia hypnotisoijassa, semmoisia heikkouksia ja paheita – huonoja ominaisuuksia. Ja sittenkin – sanoo H. P. B. – jos hypnotisoija on kunnon ihminen, esimerkiksi luotettava lääkäri, voi poikkeustapauksissa antaa hypnotisoida. Minkälaisessa tapauksessa? Esimerkiksi, sanoo H. P. B, jos on itse jonkun paheen pauloissa. Jos ihminen on esimerkiksi alkoholisti ja yrittäisi päästä vapaaksi, silloin voi antaa jonkun luotettavan ihmisen hypnotisoida ja suggeroida pois tuon himon, sillä kun potilas itse tahtoo vapautua tuosta juomahimosta, niin hänelle ei ole haitaksi vaan helpotukseksi ja avuksi, jos hän suggestionin avulla joksikin aikaa vapautuu, saa levätä himoa tuntematta. Lepohetkinään hän voi tehdä työtä sen puolesta, ettei juomahimo saisi enää valtaa hänen ylitseen. Ei tietysti suggestionin kautta tullut apu ole itsessään mikään todellinen apu, sentähden että me emme oikeastaan voi saada mitään ulkoa ja ilmaiseksi siveellisessä suhteessa. Kaikki, mikä ihmisessä on siveellistä, on hankittua ja pitää olla hankittua. Esimerkiksi, jos tahtoo vapautua jostain himosta, täytyy itse tehdä työtä, kasvattaa itsensä vapaaksi. Suggestioni on siis jokin vapautuksen hetki ainoastaan, jota ihmisen tulee käyttää hyväkseen tehdäkseen jonkun työn. Niin ankara on elämän kehityksen laki, että itse on meidän itseämme kasvatettava, mutta apua voimme antaa toistemme helpotukseksi, ei laiskuutta vaan intensiivisempää työtä varten.

Ja nyt kun on puhetta tällaisen yliaistillisen kyvyn käyttämisestä kuin hypnotismi, niin ohimennen tahdon mainita, että H. P. B. puhui siitä, että jos teosofit esimerkiksi tahtoisivat kehittää joitakin yliaistillisia kykyjä, joita käytettäisiin ihmiskunnan hyväksi – sillä

tietysti ei muussa mielessä kenenkään pidä kehittää mitään kykyjä - niin on yksi kyky, jota pitäisi kehittää ja käyttää jokaisessa teosofisessa looshissa. Niissä pitäisi aina olla tämä erikoinen kyky jonkun verran kehittyneenä ja toimessa, ja se kyky on mesmerinen parannuskyky. Se ei ole hypnotismia eli suggestionia vaan sitä, jota H. P. B. sanoi mesmerismiksi, sitä, mitä Mesmer käytti, ja se on niinkuin tiedämme magnetismin, elinvoiman siirtämistä toisesta ihmisestä toiseen, mutta magneettisten sivellysten avulla, ei temppuja tekemällä, vaan nöyryydessä, auttamishalussa. Massage eli hieronta on karkeampi muoto tästä. Suomen kansassa on aina harjoitettu hierontaa. Se on luonnon vaisto, että hieromalla saadaan terveeksi. Mutta vaikka se hierominen on mennyt siihen, että luullaan, että se on se mekaaninen voima, joka vaikuttaa, niin sittenkin se on ollut alkutieto siitä, että ihmisestä lähtee parantavaa voimaa toiseen ihmiseen. Jos esimerkiksi jollain on pää sairas, niin toinen mesmeroi häntä ja hän tulee terveeksi. Se tulee terveemmäksi, jos hierojalla on itsellään magneettista voimaa, sillä se tulee terveemmäksi aivan kuin ilmassa hieromisella, ilman kosketusta.

Kerran oli jalkani poikki ja se neiti, joka hieroi minua, oli aivan tietoinen mesmerismistä, sillä hän kysyi minulta: ”Uskotteko mesmerismiin ja magnetismiin?” – Tietysti, kyllä minä uskon. – ”No, sitten te kai suvaitsette, että minä hieron, mutta sillä tavalla, etten koske siihen yhtään.” Kun minua piti hierottaman, oli jalkani nilkan kohdalta poikki, ja kun tuo neiti hieroi sitä, niin tunsin, kuinka kylmää ja hyvää tuulta tuli siihen sisään ja se teki tavattoman hyvää. Ja lääkäri ei tahtonut uskoa silmiään, kun jalkani parani niin hyvin. Se on tätä ihmisen omaa mesmeristä voimaa, elämänvoimaa, jota H. P. B. suosittelee.

Meissä on jokaisessa tätä praanaa, mutta toisessa sitä on vähemmän ja toisessa enemmän, ja toisessa se voi olla huonommassa kunnossa kuin toisella. Tuo saataisiin pian selville, kuten H. P. B. ehdottaa, jos kaikissa loosheissa teosofit alkaisivat harjoittaa tuota kykyä. Silloin huomattaisiin, kuka kykenee siihen, ja silloin voitaisiin tehdä paljon hyvää ihmisille. Tiedämme muuten, että tämä mesmerinen parannustapa on aika tavalla levinnyt ulkomailla, Saksassa, Englannissa, Amerikassa. Tietysti se tulee aikoinaan Suomeenkin. Olen itse nähnyt monta tapausta tuosta parantamisesta, etten epäile yhtään tuota kykyä.

Sitten on vielä eräs kolmas H. P. B:n opetuksissa, josta tahtoisin mainita. Se ei nyt ole niin miellyttävä − kuinka sanoisin − ihana, kaunis ja suloinen asia. Päinvastoin se on hieman vastenmielinen, ruma ja ikävä - mutta silti mielestäni erittäin tärkeä pitää mielessä. H. P. B. puhuu heti näissä esoteerisissa opetuksissaan niin sanotusta kundalinista eli käärmetulesta – *Hiljaisuuden Äänessä* nimitetään sitä maailman äidiksi[102]. Se on ihmeellinen, jumalallinen. Se tunkee meihin aivan kuin maan keskuksesta ja tunkee myöskin meidän ruumiimme keskukseen. Se on se käärmetuli, joka makaa heräämättömänä aivan kuin käärme, joka renkaassa nukkuu meidän selkärankamme alapäässä. Siinä tämä ihmeellinen voima, tämä maailman äidin voima eli kundalini, niinkuin sanskritiksi sanotaan − kreikkalaiset sanoivat käärmetuli - makaa heräämättömänä. Kuitenkaan se ei ole toimeton, sillä se on ilman muuta antanut aivan kuin säteen, osan eli puolen itsestään meille, niin että se on jokaisessa meissä sukupuolivoimana. Ja kun se on luonnollisena tämä käärmetuli, semmoisena, että se makaa heräämättömänä meissä, niin se voima, mikä siitä on lähtenyt, meidän

sukupuolivoimamme, on silloin luonnollinen ja luonnon tilassa eikä siitä ole mitään hätää, vaan se on ihmissuvulle välttämätön ja luonnollinen voima. Mutta kaikessa okkultismissa, henkisissä pyrkimyksissään, intensiivisessä itsekasvatuksessaan ihminen joutuu tämän käärmetulen eteen. Jos hän ei tiedä siitä, voi kuitenkin tapahtua, että hän sen jossain määrin herättää. Jos hän tietää siitä – on kuullut esimerkiksi, että semmoinen voi olla olemassa, niinkuin okkultistit ja mystikot saavat kuulla - voi hän yrittää tieten, omalla tahdollaan vapaaehtoisesti sitä herättää. Ja silloin hän tekee sen sentakia, että hän on kuullut, että yliaistilliset kyvyt, mitkä hänessä voivat herätä, kaikki selvänäköisyydet, maagilliset kyvyt mitä laatua tahansa, ovat suhteessa ja suorastaan verrannollisia tähän käärmetuleen. Ne heräävät ihmisessä juuri siinä määrin kuin tämä käärmetuli niitä herättää. Kun käärmetuli joutuu toimintaan, silloin se herättää näitä eri kykyjä ihmisessä. Se herättää hänen selvänäköisyytensä, maagilliset voimansa ja monenlaisia kykyjä, ja ihminen voi siis ajatella näin: minun täytyy herättää itsessäni tämä kundalini, että saisin kaikkia yliaistillisia kykyjä. Tietysti todellinen oppilas, joka ymmärtää valkoisen magian edellytykset, ei näin ajattele, mutta moni ihminen, joka ei ole niin selvillä kaikista eetillisistä periaatteista, voi ajatella niin – ja monet ihmiset ovat ehkä eläessään niin ajatelleet – ja silloin hänestä on erittäin kiintoisaa ja suurta ja ihmeellistä saada hereille tämä kundalini.

Nyt H. P. B. silloin erikoisesti painostaa ja teroittaa esoteerisissa opetuksissaan, että vaikka kundalini on jumalallinen voima, niin se herätettynä syöksee helvettiin, jollei ihminen osaa sitä hallita. On silloin kuin ihminen vetäisi tulen alas taivaasta, mutta ei osaa sitä salamaa käyttää eikä hallita, vaan se syöksee suoraan alas maahan ja

sytyttää. Niinpä tätäkin käärmetulta, kun se herää, ihminen ei saa nousemaan ylöspäin sinne, mistä se on kotoisin – taivaaseen, mistä se on kotoisin. Jos ihminen ei osaa sitä tehdä, niin se syöksyy alaspäin, ja silloin se vie helvettiin – niinkuin sanomme – ja herättää monenlaisia pahoja himoja, itsekkyyttä, huonoutta lisäten aivan suunnattomassa määrässä hänen sukupuolihimoaan esimerkiksi. Siinä on aivan se vaara tarjona, että ihminen silloin sen sijasta että itse olisi oman sukupuolivoimansa herra – niinkuin ihmisen tulee olla – joutuu täydellisesti sen valtaan. Tämä on yksi tavallinen ilmiö, ja ihmiset, semmoiset, jotka syntyvät jonkinlaisina satyyreina taikka muunlaisina, ihmeellisine ja luonnottomine vietteineen, joita meidän lääkärimme nimittävät jos jollakin nimellä, ovat tavallisesti niitä semmoisia ihmisiä, jotka ovat edellisessä elämässään yrittäneet herättää tätä käärmetulta.

Nyt kun ihminen syntyy, ei hän ole aivan vastuunalainen siitä, minkälainen sukupuolielämä hänellä on. Hän on syntynyt semmoisena eikä voi sille mitään. Kaikki rikoksentekijät, himomurhaajat, kertovat yksimielisesti, etteivät he voi mitään, kun se puuska tulee heidän päällensä. He eivät saa mitään rauhaa – kertovat he – ennenkuin he murhaavat jonkun aivan semmoisessa erikoisessa himossaan. Semmoinen ihminen on epäilemättä jossain edellisessä ruumistuksessaan herättänyt väärällä tavalla käärmetulen. Tiedämme muuten, että mikä se on, joka aina on aikojen kuluessa hävittänyt mysteriolaitokset, saanut ne degeneroitumaan, turmeltumaan ja häviämään. Se on juuri tämä ennenaikaisesti herätetty kundalini, joka on herännyt sukupuolihimoksi. Kaikki okkultismi, maagillisuus, yliaistillisuus kääntyy aina sukupuolielämän luonnottomaan potenssiin nostamiseksi, jos näitä

salaperäisiä voimia herätetään väärällä tavalla tai ennenaikaisesti.

Sentähden meidän täytyy huomauttaa muutamista ilmiöistä – niin vastenmielisiä kuin ne voivat olla - joita on voinut nähdä ulkomailla ja – minun täytyy sanoa – ehkä jonkun verran täällä meillä Suomessakin, sillä atlantilaisessa vanhassa magiassa, joka enimmäkseen oli, niinkuin tiedämme, mustaa magiaa, se perustui juuri tämän sukupuolielämän luonnottomaan kiihoittamiseen tai johti siihen. On okkultisteja, jotka ovat aivan tietoisia tästä suuresta voimasta ja ovat sen voiman herättäneet itsessään. Se on heissä jonkun verran elävä, ja he tietoisesti käyttävät sitä. Tietysti he saattavat sanoa itselleenkin ehkä alussa, että minähän tarkoitan hyvää ja ihmiskunnan nostamista tällä. Mutta minä en mene takaamaan ja sanomaan, kuinka kauan he voivat näin itseään pettää, ennenkuin näkevät, kuinka asianlaita oikeastaan on.

Minä en tahdo mainita kuin pari tämmöistä esimerkkiä. Kun joku okkultisti on herättänyt itsessään tämän kundalinin, niin hänessä on erinomaisen suuri sukupuolivoima. Hänen oma voimansa on kuin tyhjentymätön ja hänen magnetisminsa on erittäin vaikuttavaa. Hän vaikuttaa helposti heikompaan sukupuoleen, vaikuttaa lumoavan puoleensavetävästi. Ja miten hän sitten menettelee? Hän tulee esimerkiksi jonkun rouvan luo ja katselee kuin hänen lävitseen jonkinlaisella selvänäköisellä silmällä – tavallaan hän on selvänäköinen, psyykkisesti tarkka. Hän sanoo: ”Voi, rakas rouva! Minä näen teidän päältänne, että te olette onneton. Avioliitossa teidän miehenne ei ollenkaan vastaa teidän odotuksianne. Hän ei ymmärrä, kuinka hieno olento, henkevä ja korkealle kehittynyt te olette. Hän, miehenne, on jokapäiväinen, karkea olento, ja minä näen, että te sanomattomasti kärsitte. Teidän avioliittonne on aivan onneton.” Ja

vaikka rouva ennen ei olisi sitä huomannut, niin nyt hän huomaa, että todella hän on onneton ja hänen miehensä ei ymmärrä häntä yhtään. ”Kaikki, mikä minussa on hienointa ja henkevintä, hän tallaa sen kuin lokaan.” Ja sitten kun hän on päässyt tuolla tavalla tuon rouvan sielun kimppuun hän jatkaa: ”Minä niin mielelläni auttaisin teitä. Minulta voisitte saada suurta ja täydellistä onnea, jota mieheltänne turhaan kaipaatte.” Kun rouva useampia kertoja näkee tuon miehen, tuon ihmeellisen miehen – voisimme sanoa tällaista miestä Rasputiniksi - hän lopulta lankeaa sen syliin pahaa aavistamatta.

Sitten tämä mies tulee myöskin jonkun neidin luo sanoen: ”Oo! Te ette ole saanut kokea mitään elämässä, mikä olisi iloa, esimerkiksi äidin rakkauden iloa.” – Ja se on totta. Tuo neiti tulee aivan kipeäksi rakkauden kaipuusta; sitä hän on aina kaivannut. Ja Rasputin syleilee lopulta häntä. Nuoria tyttöjä Rasputin myöskin saa valtaansa. Tämä on alempaa, huonompaa okkultismia. Siitä voi joskus olla hyötyäkin. Emme tahdo tuomita häntä täydelleen, sentähden että hän on ehkä tahtonut jotain hyvää. Mutta hän on hirveästi erehtynyt kulkemaan harmaiden inspiratsionin alaisena. Ja sentähden meidän täytyy varoittaa salatieteilijöinä ja okkultisteina, että kaikki he näkevät ennakolta jo, mistä on kysymys, jos tällä tavoin ruvetaan puhumaan ja tämmöisiä eleitä tehdään. Se on hyvin tärkeää kaikkien salatieteilijäin ja okkultistein tietää.

Mainitsen toisen esimerkin, joka on paljon hienompaa, ei ole ollenkaan niin karkeaa. Näimme kyllä, että Venäjällä ylhäiset naiset lankesivat tuohon karkeaan. Mutta tämä on paljon salakavalampaa. Se on sellainen okkultisti, maagikko, joka ei itse kaipaa mitään karkeampaa sukupuolista nautintoa. Hän ei kaipaa mitään semmoista, mutta hän tahtoo voimaa, jota hän sitten voi käyttää

omiin tarkoituksiinsa näkymättömässä maailmassa. Tyypillinen tapa semmoiselle on, että hän sanoo oppilailleen – naisoppilailleen, hänhän on aina tavallisesti mies: sinun pitää oppia mietiskelemään. Ja sitten hän antaa joitain harjoitusmenetelmiä ja erikoisen mietiskelyaiheen. Hän sanoo jalosti ja kauniisti: ”Saatte mietiskellä minua, sillä minä voin sanoa teille, että on olemassa vanha salaperäinen side meidän välillämme. Kaukaisina aikoina on meillä ollut yhteyttä, ja voitte ymmärtää ja nähdä joskus tulevaisuudessa, kun pääsette naimisiin tämän vanhan ystävän kanssa.” Se on aivan kuin semmoinen salaperäinen luottamus tuolle toiselle, kun hän sanoo: ”Te saatte mietiskellä minua.” Ja näin hän sanoo ennen kaikkea naimattomille, mutta naineille myöskin, joille hän usein lisää näin: ”Niinkuin tiedätte, niin täytyy olla puhdas, ja okkultistin elämä vaatii, että ihminen kieltäytyy kaikesta sukupuoliyhteydestä. Siis teidän täytyy vieroittua miehestänne; teidän ei tule enää palvella miestänne vaimona, vaan olkaa hänen ystävänsä. Palvelkaa minua vain, sitten saatte nähdä, että teidän luoksenne tulee henkiylkä. Saatte henkiolennon, jonka rakkaudesta tulette onnelliseksi.”

Tämä kuulostaa aivan järjettömältä ja tuntuu ihan keksityltä, kun näin puhutaan. Mutta kuitenkin semmoista tapahtuu, ja minäkin tiedän, että semmoista tapahtuu. Sentähden nuo naiset, jotka joutuvat tämmöisen maagikon käsiteltäväksi, eivät aavista mitään pahaa, vaan luulevat, että nyt on kysymys ihmeellisestä avioliitosta Kristuksen kanssa, josta kirkoissakin puhutaan. Kaikki on niin luonnollisen puhdasta ja ihanaa. He eivät aavista, että on jotain pirullista takana, vaan antautuvat siihen. Ja mikä on seurauksena? He heikkenevät. He eivät itse sitä huomaa, mutta tuo maagikko kokoaa tuota tunnevoimaa, mikä lähtee näistä naisista. Hän käyttää sitä omiin

tarkoituksiinsa.

Minä en tahdo mainita muunlaisia esimerkkejä, sillä ne ovat itsessään vastenmielisiä, mutta tällä olen tahtonut viitata siihen, kuinka meidän tietämättömyyttämme ja hyviä pyrkimyksiämme voi okkultisti käyttää väärin. Silloin meillä on kaksi semmoista totuuden mittapuuta. Ensimäinen se, että semmoiseen maagikkoon tai okkultistiin ei ole luottamista, joka on Rasputinin kaltainen, ja sitten semmoiseen ei ole luottamista, joka käskee ajattelemaan häntä itseään. Meidän täytyy todella kuin heittää pois mielestämme tämä ikävä puoli asioista, joka koskee meidän himoelämäämme.

H. P. B. sanoi, että himo on ihmisessä tahdon negatiivinen puoli. Jos tahto on itsessään maskuliinista, niin himo tulee feminiiniseksi. Mutta nyt ei tarvitse ajatella, että tämä olisi sukupuolten kanssa tekemisissä, että mies edustaa tahtoa ja nainen himoa. Koko tämä tahto on molempien sukupuolien takana. Jos tehdään ero miehen ja naisen välillä, voimme sanoa – niinkuin Swedenborg - että nainen edustaa tunnetta ja mies älyä. Molempien takana on tahto. Mutta äly, se joka meissä ihmisissä tavallisesti on miehen älyämme, koska se on suunnattu alempaan maailmaan, se on taipuvainen hyväksymään himoa mieluummin kuin rakkautta. Rakkaus on tahtoa. Tunteissa on rakkautta myöskin, mutta rakkaus on epäitsekästä, jumalallista rakkautta. Tahto meissä on puhdasta rakkautta, mutta himo meissä on vastakohta. Ja nyt mies silloin – joka edustaa älyä – kallistuu pikemmin himoon, joka on alempana, mutta nainen ymmärtää sisässään paremmin rakkautta. Rakkauden mysterio ei ole hänelle aivan salattu. Hän voi ymmärtää, että rakkaus on jumalallista, joka ilmenee hyvänä tahtona kaikkia kohtaan, epäitsekkäänä rakkautena, joka sulkee kaikki syliinsä. Nainen voi sen ymmärtää, koska tunne

sen ymmärtää, jota äly taas ei niin ymmärrä. Äly ymmärtää paremmin tahtoa, himoa. Sentähden nainen ymmärtää paremmin ylempää maailmaa ja mies alempaa. Jokainen ihminen voi oppia rakastamaan, pääsemään rakkauden mysterion perille. Ja silloin tietysti – koska olemme puhuneet aistillisesta nautinnosta, jota ihmisten kesken sanotaan rakkaudeksi – täytyy sanoa, että kun rakkaus on näin rakkautta, se pyhittää sukupuolielämän, niin että mikään okkultisti ei tuomitse sukupuolielämää sinään, vaan sanoo ainoastaan, että sukupuolielämä on rakkauden palvelija. Se on rakkautta varten, ei nautintoa.

XVIII
VELJEYS JA TULEVAISUUS
Esitelmä Helsingissä 24.5.1931

Kristuksen veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä[103], sanotaan, ja tässä lauseessa piilee suurempi totuus kuin ehkä moni aavistaakaan. Tätä lausettahan enimmäkseen käsitetään sangen taikauskoisella tavalla. Sanotaan, että Jeesus Natsarealaisen, jota kutsuttiin Kristukseksi, Golgatalla vuodattama veri puhdistaa meidät synneistä. Sanotaan myöskin, että vaikka meidän syntimme olisivat veripunaiset, niin Jeesuksen vuodattama veri pesee ne lumivalkoisiksi. Tuo vertaus on jonkin verran mauton, koska meidän on vaikea käsittää, kuinka vuotava veri, joka on punainen, voi pestä mitään lumivalkoiseksi. Mutta vertauskuva on aina vertauskuva, ja siinähän voi piillä jokin toinenkin tarkoitus uskovaistenkin mielestä.

Mutta kun me ajattelemme sitä, että ihmiskunnan synnit nähtävästi eivät vielä ole puhtaiksi pestyt, huolimatta siitä, että tuo veri vuoti Golgatalla, niin meistä tuntuu, että käsitys Jeesuksen eli Kristuksen puhdistavasta verestä on taikauskoa. Mutta joskus uskovaiset lisäävät, että tämä veri puhdistaa meidät ainoastaan silloin, kun me otamme Hänet vastaan uskossa. Tämä käsitys on oikeaa lähestyvä, sillä veri on tosiaan sangen omituinen neste,

niinkuin Goethe sanoo Faustissa. Se on omituinen neste, sillä jos me ajattelemme vähän tätä inhimillistä elämäämme, niin meidän täytyy sanoa, että eräissä suhteissa veri näyttelee suurta roolia ja vaikuttaa ehdottomasti puhdistavasti, nostavasti, jalostavasti ja kehittävästi.

Ajatelkaamme perhettä ja perheen kaikkia jäseniä. Heissä on sama veri. He ovat verisitein toisiinsa liitetyt, kuten sanotaan. Juuri sentähden he tuntevat vaistomaista rakkautta ja velvollisuudentunnetta toisiaan kohtaan. Me emme voi käsittää perhettä, jossa sen jäsenet olisivat keskenään sotajalalla, jossa he eivät rakastaisi toisiaan, jossa he eivät tahtoisi toinen toisensa puolesta uhrautua ja kieltäytyä. On aivan luonnollista, että kun meissä virtaa tuo sama merkillinen veri, niin me jalostumme ja me muistamme ainakin toistemme suhteen, että meidän tulee toisiamme rakastaa. Vaikka veljet ja sisaret kasvavat isoiksi ja heillä ei enää ole isää ja äitiä elossa ja he joutuvat eri tahoille elämässä, niin kuitenkin he tuntevat rakkautta toisiansa kohtaan. He rakastavat toisiaan. Se rakkaus tietysti - niin me voimme hyvällä syyllä sanoa – on kasvanut heihin sen kautta, että he ovat kasvaneet samassa perheessä, mutta meidän täytyy sanoa myös, että se johtuu siitä, että heissä on virrannut sama veri ja yhä virtaa.

Me voimme todella nähdä, että veri on sangen ihmeellinen neste, joka vaikuttaa ihmiseen puhdistavasti. Eikö meissä kaikissa ihmisissä sitten virtaa sama veri? – Sama veri tavallaan, mutta ei kuitenkaan aivan sama, koska me emme ilman muuta tunne aivan samaa rakkautta, samaa hyvyyttä ja samaa auttamisen halua kaikkia ns. vieraita kohtaan. Meissä on yhteinen inhimillinen veri, mutta se veri, josta me olemme tietoisia, se huutaa vain omaisten puoleen.

Me voimme hyvällä syyllä kysyä, eikö sitten ole mitään sellaista verta, joka tekisi meidät kaikki veljiksi, sillä veljeydestähän on paljon puhuttu maailmassa, veljeydestähän on saarnattu kahdentuhannen vuoden aikana. On puhuttu siitä, että kaikki ihmiset ovat veljiä ja tasa-arvoisia. Mutta me emme ole vielä nähneet, että se veljeys olisi erikoisemmin näyttäytynyt teoissa, että se olisi todistanut itsensä tässä ulkonaisessa inhimillisessä elämässä. Enimmäkseen me olemme nähneet, että ihmiset ovat keskenänsä jakautuneet eri perheisiin, sukuihin, heimoihin ja kansoihin, ja nähneet, että kaikki nuo asiat erottavat ihmiset toisistaan. Eikö ihmiskunnassa ole mitään sellaista verta, joka kaikki yhdistäisi. Se veri on olemassa, mutta me emme sitä tunne. Se ei virtaa meissä samalla tavalla kuin tuo perhe- ja sukulaisveri. Se ei juokse samalla tavalla, mutta se on kuitenkin olemassa. Mikä se veri on? Se veri on Kristuksen veri, sitä verta nimitetään Kristuksen vereksi. Kosmillinen Kristus on kaiken takana, ja tämä kosmillinen Kristus tuli tänne eetteris-fyysilliseen maailmaan Jeesus Kristuksen kautta. Kosmillinen Kristus on lähellä ihmiskuntaa, ja se veri vuotaa meissä, vaikka me emme ole siitä tietoisia.

Sentähden ovat kristityt hyvin oikeassa, kun he sanovat, että meidän tulee uskossa ottaa vastaan Jeesus Kristuksen veri. Ottaa vastaan Kristuksen veri uskossa merkitsee, että meidän on tultava tietoisiksi siitä yhteisestä verestä, joka virtaa meissä kaikissa ihmisissä. Me emme voi tulla siitä tietoisiksi muuten kuin sisäisessä tajunnassa. Uskon täytyy meissä herätä, ihmeellisen uskon, että me tulisimme tietoisiksi siitä verestä, joka virtaa meissä kaikissa. Se on Kristuksen veri, ja se veri silloin todella tekee meidät puhtaiksi, se pesee meidät puhtaiksi kaikista synneistä. Se jalostaa, kehittää ja

nostaa meitä. Sukulaisveri tekee meidät veljiksi keskenämme ja aivan samalla tavoin Kristuksen veri. Kun Kristuksen veri meissä aivan täydellisenä virtaa, niin silloin kaikki elävät olennot ovat meidän rakkautemme sylissä, sillä kaikki ovat meidän veljiämme. Kaikki ovat lapsiamme, joita me rakastamme. Silloin on meissä puhjennut se suuri rakkaus, joka ei sulje mitään ulos itsestään, ja se on kosmillisen Kristuksen rakkaus.

Me voimme tämän ymmärtää jonkinlaisena ihanteena, joka toivottavasti tulevaisuudessa toteutuu, mutta nyt vielä seisomme kysymyksen edessä. – Missä on tämä veri? Millä tavalla se voi alkaa minunkin suonissani virrata? Me ymmärrämme, että tämä veri – siis toisin sanoen veljeys ja veljeyden toteuttaminen – on kehityksen asia. Vaikka me ihmiset olemme veljiä, vaikka me olemme katkeamattomin sitein toisiimme sidotut, niin kuitenkin meidän täytyy päästä siitä tietoisiksi ja meidän täytyy oppia rakkautta. Me emme osaa sitä ilman muuta. Koko meidän elämämme on sitä varten, että me oppisimme rakkautta, oppisimme toisiamme rakastamaan ja ymmärtämään. Me käymme täällä koulua, jossa vähitellen opimme ihanteellisia läksyjä.

Kun me sentähden teosofisessa liikkeessä, Teosofisen Seuran ohjelmassa, heti ensimäiseksi näemme, että on muodostettava yleisen veljeyden ydin, niin tässä on lausuttu selvästi ajatus ja tieto siitä, että mitään kaikkien ihmisten veljeyttä ei voi muodostua, sillä jotta veljeys muodostuisi, täytyisi kaikkien ihmisten olla veljiä. Mutta me voisimme muodostaa jonkinlaisen veljeyden ytimen, jossa me todella ymmärtäisimme, mikä veljeys on ja mitenkä se on toteutettavissa. Me muodostamme veljeyden ytimen, jossa jokainen pyrkii toteuttamaan rakkautta. Sellaisen ytimen voisimme muodostaa, ja se

oli teosofisen liikkeen alkuunpanijan tarkoitus.

Kun siis käsitämme tuon, että veljeys on jotakin, joka ihanteena väikkyy silmiemme edessä ja jota meidän tulee oppia vähitellen toteuttamaan, niin me ymmärrämme, että semmoiset ihmiset ovat kerrassaan väärässä, jotka sanovat, että tämä elämä on taistelua ja että kaikki ihmiset ovat sotajalalla keskenään, että kaikki heikommat sortuvat ja vahvemmat voittavat. Se ei ole totta. Ja me todistamme sen joka päivä omassa elämässämme. Katselkaamme perheen elämää, katselkaamme lapsia. Jos me uskomme tuon, niin silloinhan meidän pitäisi heti pieninä heittää nuo lapset ulos korpeen kuolemaan. Sillä tavallahan tapahtuisi, jos ihmiset olisivat sotajalalla keskenään. Kaikki ihmiset todistavat, että niin ei ole. Harvassa on niitä vanhempia, jotka kiinalaisten tai vanhojen kreikkalaisten tapaan vievät lapsensa korpeen kuolemaan. Jos nuori tyttö, joka sattumalta vasten tahtoaan synnyttää lapsen, jos hän toivottomuudessaan kuristaa lapsensa kuoliaaksi tai heittää lapsen kaivoon, niin me voimme sen vielä ymmärtää, vaikka meidän oikeustajumme tuomitsee hänen tekonsa vääräksi. Hän ei ole oikeutettu niin tekemään. Vaikka hän on kärsinyt sanomattomasti, niin sittenkin me tunnemme olemuksessamme, että rakkaus on suurin elämän laki, ei suinkaan kamppailu ja sota. Mitä tulisi viattomista pienistä lapsista, jollemme heitä auttaisi ja valaisisi? Hehän silloin syntyisivät tänne heti kuollakseen. Ei meistä tulisi mitään, jollei äiti pitäisi meistä huolta. Ei kukaan ajattele, ei kukaan äiti, joka seisoo lapsen edessä, ajattele, että tuo lapsi on heitettävä kaivoon. Hän tietysti ajattelee, että mitä minä voisin tehdä tuon lapsen hyväksi. Rakkaus on paljon voimakkaampi laki kuin konsanaan tuo näennäinen taistelu olemassaolosta.

Me tunnemme nyt, että rakkaus on olemassa ja että me ihmiset olemme täällä kehittymässä rakkauteen päin. Me näemme selvästi, että jos me tuntisimme kaikkia kohtaan sitä mitä me tunnemme omaisiamme kohtaan, silloinhan ei olisi mitään pahaa, ei mitään syntiä, ei mitään kärsimystä; silloinhan aina auttaisimme ja tukisimme toisiamme. Itse asiassa me ymmärrämme tuon, että jos meissä virtaisi semmoinen veri, joka liittäisi meidät lujasti toisiimme, että me emme voisi tehdä mitään pahaa toisillemme, niin paha katoaisi maailmasta. Mitä syntiä me tekisimme, jos me rakastaisimme? Siis meidän vastattavaksemme jää tuo kysymys: millä tavalla rakkaus, veljeys voisi meissä puhjeta ja ilmetä?

Kun katselemme itseämme, niin näemme, että olemme kuin kolmenlaisia olentoja. Ensinnäkin olemme kaikki jäseniä ihmiskunnassa. Olemme kaikki ihmisiä, mutta me olemme myös jäseniä ihmiskunnassa, joka asuu tällä maapallolla. Jos me menemme Afrikkaan ja näemme siellä mustia neekereitä tai Intiaan, jossa asuvat kuparinväriset hindut, niin me kuitenkin näemme, että he kaikki ovat ihmisiä, he ovat kaikki jäseniä ihmiskunnassa. Mutta sitten he ovat myös jäseniä jossain perheessä ensin ja sitten jossain kansassa, jossain valtakunnassa. Jos me siis ensin olemme ihmiskunnan jäseniä, niin me sitten olemme toiseksi yhteiskunnan jäseniä ja kolmanneksi yksilöitä, ihmisyksilöitä, tavallaan yksinäisiä, jokainen oman probleemansa kimpussa. Me olemme ihmiskunnan jäseniä, me olemme yhteiskunnan jäseniä ja me olemme yksilöitä.

Jos nyt ensin ajattelemme itseämme ihmiskunnan jäseninä, niin silloin me olemme kaikki yhdenvertaisia siinä suhteessa, että me kaikki synnymme tähän maailmaan alastomina ilman mitään aineellisuutta. Aineellisuus saadaan inhimillisen työn kautta. Me

synnymme kaikki tänne sillä tavalla, että meillä ei ole mitään. Meidän tulee sitten itse hankkia itsellemme kaikkea. Me olemme elämän edessä siis tässä suhteessa samassa asemassa. Mutta sitten me huomaamme, että täällä maanpäällisessä elämässä meidän ruumiimme on vain yksi puoli itseämme. Me olemme henkiolentoja, tuntevia ja tahtovia olentoja. Jos me sanomme, että tämä ruumis on meitä itseämme, niin eihän se ole vain kuin kuori ja majatalo, jossa me olemme vieraina, mutta vaikka sanoisimmekin, että se on meitä itseämme, niin me voimme kuitenkin kuin asettua sen ulkopuolelle ja tuntea olevamme sielullisia olentoja, henkiolentoja, jotka tämän ruumiin välityksellä rakastamme, itkemme, suremme ja nauramme. Me olemme henkiolentoja.

Kun me tämän huomaamme, niin me myös huomaamme, kuinka luonnollista on, että ihmiskunnan elämässä ei ole ainoastaan tämä aineellinen kulttuuri vaan myös henkinen sivistys. Me olemme aina nähneet historiassa tuota henkistä kulttuuria. Mutta tämä henkinen kulttuuri on nähtävästi aina erottanut ihmisiä toisistaan. Me näemme, että juuri tämä se on synnyttänyt erilaisia maailmankatsomuksia, erilaisia uskontoja, erilaisia käsityksiä elämästä ja ihmisen tehtävästä. Me näemme, että juuri tämä henkinen elämä on erottanut toisen ihmisen toisesta, toisen rodun toisesta. Rodut eivät tahdo voida ymmärtää toisiaan. Kuinka eskimo, joka on tuolla paksuissa turkeissaan, voisi ymmärtää Afrikan neekeriä, joka kulkee alastomana. Ihmisten maailmankatsomukset ovat niin erilaisia ja uskonnot niin erilaisia. Jos eskimolle esim. on selitettävä helvettiä, niin tuskin hänelle voi sanoa, että helvetti on kuuma. Hänhän voi ajatella, että nythän sitä pääsee tuosta kylmyydestä, ja jos taas Afrikan neekerille selittäisi, että helvetti on jokin jääkylmä paikka,

niin hän ehkä ajattelisi, että nythän sitä pääsee pois tästä ainaisesta kuumuudesta.

Mutta jos me nykyaikaisina kulttuuri-ihmisinä, länsimaisina kulttuuri-ihmisinä ajattelemme näitä asioita, jos me nyt varsinkin teosofisen liikkeen opettamina ja opastamina ajattelemme näitä asioita, niin me näemme monta yhtymäkohtaa juuri näissä yleisissä henkisissä asioissa. Mehän näemme, että tieteellinen totuus, matemaattinen totuus, luonnontieteellinen totuus on sama kaikkialla ja kaikilla. Ei matematiikka muutu, samoina pysyvät kemialliset ja fysikaaliset lait. Kun niitä opimme tuntemaan, niin silloinhan pääsemme kiinni semmoisesta, joka on yhteistä kaikille. Jos kaikille ihmisille opetetaan niin paljon tieteellisiä totuuksia kuin tiedetään, niin silloinhan kaikki ihmiset pääsevät jostain yhteisestä kiinni. Silloin kaikki tietävät, että 5 x 5 = 25 ja että kolmion kulmien summa on kaksi suoraa kulmaa. Kaikki tietävät, että vesi alhaisessa lämpötilassa muuttuu jääksi ja korkeassa lämpötilassa höyryksi. Kaikki nämä asiat liittävät ihmisiä yhteen. Jos Afrikan neekeri, bushmanni ja eskimo näitä asioita ymmärtävät, niin silloinhan heillä on jotain yhteistä.

Myös taide yhdistää ihmisiä toisiinsa. Kaikki voivat ihailla kauniita tauluja ja veistoksia. On ainoastaan kysymys siitä, että ihmiset kasvaisivat niitä ymmärtämään. Jos Afrikan neekeri yhtäkkiä astuisi jonkin taulun eteen, niin ei hän mitään ymmärtäisi. Hän näkee vain värejä, jotka on sotkettu yhteen. Jos häntä kasvatetaan, niin hän pian voi oppia ymmärtämään. Hän silloin ihastuu taiteesta. Samalla tavalla voi jokainen oppia musiikkia ymmärtämään. Soitto ja laulu voi paljon yhdistää. On siis paljon yhtymäkohtia kaikkien ihmisten välillä henkisessä elämässä.

Mutta siirtykäämme sitten kolmanteen puoleen ihmisen olemuksessa, joka saa ravintonsa uskonnolta ja joka aina kaipaa uskontoa, tämän elämän ymmärtämistä. Silloin me huomaamme, että uskonnot ovat, jos nyt ei aivan sotajalalla keskenään, niin kuitenkin aivan ilman keskinäistä ymmärtämystä. Pitkin ihmiskunnan historiaa me olemme nähneet, että jos joku ihminen on sanonut itseään buddhalaiseksi, hindulaiseksi, juutalaiseksi, kristityksi jne., niin hän on enemmän tai vähemmän ajatellut: ”Ai, ai, kuinka nuo toiset ovat tyhmiä!” Kaikki ihmiset eri uskonnoissa ovat imarrelleet itselleen, että heillä on erikoista tietoa mitä erilaisimmista asioista. Kaikki, jotka ovat ulkopuolella heidän uskontoansa, vaeltavat äärettömässä pimeydessä. Kristikunnassa on aina tällä tavalla ymmärretty. Pakanoita on käännytettävä, heille on saarnattava kristinuskoa. Tämä väärään osunut sääli on estänyt ihmisiä ymmärtämästä toisiaan.

Mutta me tiedämme, että ajat ovat muuttuneet. Me tiedämme, että nyt meidän aikanamme ja teosofisen liikkeen herätyksen kautta on yleisesti leviämässä ihan toinen käsitys näistä uskonnollisista asioista. Uskonnot eivät ole omiaan erottamaan ihmisiä toisistaan vaan päinvastoin lähentämään heitä toisiinsa. Uskonnothan todistavat, että ihmiset ovat kaikkina aikoina tehneet samoja kysymyksiä ja aina ovat ihmiset saaneet samanlaisia vastauksia.

Kun me kulttuuri-ihmisinä tutkimme näitä uskontoja, niin me huomaamme, että niissä on selviä yhtymäkohtia. Meidän tulee oppia niitä huomaamaan. Meidän tulee kohota korkealle ja rakentaa suuri temppeli ja auttaa toisiamme. Kuinka jokin uskonto voisi auttaa toista, jos ei se tunnusta sitä, jollei ole yhteistä siltaa, jolla voisi toisen kohdata. Niin kauan kuin on uskontoja ollut maailmassa, niin me huomaamme, että niissä kaikissa on aina opetettu, että ihminen

seisoo suuren, merkillisen, tuntemattoman elämän edessä. Ihminenhän ei suinkaan ole tätä maailmaa luonut eikä hän tätä maailmaa voi hävittää. Maailma on aivan riippumaton ihmisestä, mutta ihminen on riippuvainen siitä. Ihminen on tänne syntynyt, täällä hän elää; hän seisoo todella suuren kysymyksen edessä. Kaikki uskonnot ovat eri nimillä nimittäneet tätä ihmeellistä elämää, jonka edessä me seisomme. Sitä on nimitetty joko Jumalaksi tai jumaliksi, tuntemattomaksi, suureksi ehdottomaksi, absoluutiksi, suureksi elämäksi. Nekin, jotka nimittävät sitä jumaliksi, jotka puhuvat monista jumalista, nekin ovat ainoastaan viitanneet siihen samaan seikkaan, että me ihmiset seisomme pieninä elämän edessä. Elämä on suuri salaisuus meille. Se on Jumala.

Ja me ihmiset, missä suhteessa me olemme tähän elämään? Missä suhteessa olemme Jumalaan? Me olemme Jumalan lapsia, elämän luomia olentoja, elämän ilmennyksiä. Elämä on meidät saanut aikaan. Jumala on meidät tänne lähettänyt. Kaikissa uskonnoissa on aina korostettu sitä, että ihminen on luotu, ihminen on elämän synnyttämä, ihminen on Jumalan lapsi. Vaikka ihminen tulisi kuinka mahtavaksi tahansa, vaikka hän nousisi kuinka korkeaksi tahansa kehityksessään, niin hän kuitenkin on elämän lapsi, ehkä kukka elämän puussa, ehkä hyvin kaunis hedelmä, mutta ei hän ole suurempi itse elämää. Ihminen on siis, niinkuin me lyhyesti sanomme, Jumalan lapsi. Tästä ovat yhtä mieltä kaikki uskonnot, se on yhteinen opetus kaikissa uskonnoissa. Kaikki ihmiset voivat kohdata toisensa siinä.

Sitten on olemassa toinen suuri, merkillinen opetus kaikissa uskonnoissa, oppi, joka ehkä kaipaa paljon valaistusta, joka ehkä monessa suhteessa on hämärä, mutta joka kuitenkin on yhteinen. Se

on oppi siitä, että ihminen on kuolematon olento taikka että ihminen ei kuole. Kun ihminen näennäisesti kuolee, niin hän ei kuitenkaan kuole. Hän kuitenkin elää. Sitä ovat kaikki uskonnot opettaneet. Ihminen on niin merkillinen olento, että hän ei kuole, kuolema ei voi häntä kohdata. Hän on henkiolento, ja jättäessään tämän maallisen elämän hän jättää jälkeensä vain ruumiin, mutta itse hän jää olemaan. Yleisesti sanottuna tämä oppi on yhteinen kaikille kaikissa uskonnoissa. Ja meidän täytyy sanoa, että meidän päivinämme on myöskin alettu nyt, jolloin me olemme ymmärtäneet, että tämä oppi on todella kaikilla uskonnoilla yhteinen, tutkia näitä asioita ja päästy monessa suhteessa selvyyteen näistä asioista. Nämä kuoleman asiat, nämä kuolemanjälkeiset asiat ja koko tämä ihmisen olemassaolo kuoleman jälkeen ei ole meidän päivinämme, jos tahdomme pysytellä tieteen saavutusten tasalla, mikään kysymys, se ei ole epätietoinen asia. Se on tullut kokeellisesti todistetuksi. Se on asia, josta olemme jo saaneet tietoa.

Vaikka kristikunnassa katsotaan sangen epäilevin silmin tuollaisia liikkeitä kuin spiritistinen liike ja teosofinen liike, niin kristikunnassa tehdään silloin suuri erehdys. Kristikunta riippuu kiinni siinä, että Jeesus Kristus ilmestyi kuoleman jälkeen, ja sentähden he sanovat, että ihmiset elävät kuoleman jälkeen. Mutta sitten he sanovat, että se oli ainoa tapaus. Heidän ei pitäisi sanoa niin. Heidän pitäisi nöyrinä kumartua tämän asian edessä ja sanoa, että se on tapahtunut lukemattomia kertoja ennenkin ja vielä tänä päivänä voi sellaista tapahtua. Se ei ole mitään niin merkillistä ja korkeata, ettei se voisi tapahtua vielä nytkin. Spiritistinen liike on yritys todistaa tätä seikkaa. Jokainen, joka on ollut läsnä spiritistisessä istunnossa ja joka ei ole materialisti, vaikka hän olisi aluksi monta kertaa epäilevin

silmin ollut läsnä, niin jokainen semmoinen ihminen on lopulta tullut vakuuttuneeksi siitä, että henkimaailma on olemassa ja että henkimaailma voi tulla meidän luoksemme ja että me elämme kuoleman jälkeen.

Kaikki se, mikä on ollut uskonnoissa epämääräistä ja hämärää, se on meidän päivinämme tullut yhä selvemmäksi ja tutummaksi. Kuolemanjälkeinen elämä on tullut spiritistisen liikkeen välityksellä hyvin ymmärrettäväksi asiaksi. Me alamme näistä asioista tietää jo yhtä ja toista. Spiritistinen liike ja teosofinen liike todistavat meille, että ihminen on sama kuoleman jälkeen kuin nytkin. Ei ihminen yhtäkkiä kuoleman jälkeen tule pyhäksi, vaan hän on sama kuin eläessäänkin. Hänen ympäristönsä ja olosuhteensa ovat vain kerrassaan muuttuneet. Nyt hän ei elä näkyvässä ruumiissa ja maallisissa olosuhteissa, vaan hän on siirtynyt kuoleman tuolle puolen ja elää uudessa ympäristössä ja hämmästyttävissä olosuhteissa. Ja hän ymmärtää pian, että hän on laiminlyönyt elämän läksyjä. ”Kuinka minä saatoin olla niin tyhmä, että minä tuota turhanpäiväistä pahetta ylläpidin? Kuinka minä saatoin olla niin ajattelematon, että rakastin väkijuomia? Nyt on tässä toisessa elämässä tuo jano vielä jälellä, mutta tästä janosta minun on päästävä!” Ja hän pääsee siitä ihmeellisestä juomahimosta, ja silloin elämä tulee hänelle paljon kiintoisammaksi. Elämä kuoleman toisella puolen on paljon mielenkiintoisempi kuin täällä maan päällä. On jokaiselle ihmiselle surullinen heräymys: ”Miksikä minä en näitä asioita ajatellut eläessäni!” Tämä on vallan ihmeellinen, se on suurenmoinen heräymys jokaiselle ihmiselle, kun hän kulkee kuoleman porttien läpi. Hän huomaa, miten elämän olisi pitänyt olla.

– Tämä on tietysti skemaattisesti sanottu, sillä kaikki huomaavat tämän eri tavalla ja eri nopeasti. Mutta tämä on kuitenkin sisäiseltä kannalta katsoen ihmisen kokemus. Tämän kaiken me voimme kertoa uskonnoille ja siten lisätä uskontojen tietoa.

Sitten on uskontoja, jotka uskovat siihen, että ihminen tulee takaisin maan päälle jatkamaan elämän koulua. Ja jos ei kristikunta vielä jaksa sulattaa tätä, niin se voi kuitenkin ymmärtää tuon asian, että kuolemanjälkeinen elämä on tosi ja että kuolemanjälkeisessä elämässä tulee kaikille suuri heräymys, suuri, ihmeellinen heräymys.

On vielä olemassa muuan oppi, jossa kaikissa uskonnoissa on jotain yhteistä, jossa kaikki uskonnot voivat toisensa kohdata, ja se oppi on siitä, että ihminen on olemassa sitä varten, että hän kehittyisi paremmaksi ja tulisi lopulta täydelliseksi. Kaikissa uskonnoissa on aina sanottu: sinun pitää nousta pahasta ja synnistä; sinun pitää luopua itsekkyydestä ja kaikesta vääryydestä; sinun pitää kehittyä jalommaksi, paremmaksi ja epäitsekkäämmäksi. Kaikissa uskonnoissa on näin sanottu toisella tai toisella tavalla. Kaikki uskonnot voivat seistä yhteisenä moraalisena tukena tässä ihmiskunnassa sen suuren totuuden puolesta, että ihmiset ovat kehittyviä olentoja ja että me olemme olemassa sitä varten, että kasvaisimme hyvyydessä ja kaikessa kauneudessa.

Tämä on siis myös yhteinen oppi, ja jos me osaisimme tältä kannalta lähestyä uskontoja, niin ne eivät varmastikaan työntäisi meitä luotansa. Me huomaamme siis, että tämä kolmas olemuspuoli ihmisessä löytää yhtymäkohtia kaikissa uskonnoissa. Ihmiset voivat ojentaa kättä toisilleen toisesta uskonnosta toiseen. He voivat kaikki tuntea, että me olemme kaikki suuren elämän lapsia; me olemme kaikki olemassa sitä varten, että kehittyisimme paremmiksi,

viisaammiksi ja täydellisemmiksi olennoiksi.

XIX
KANSOJEN JA YKSILÖIDEN VELJEYS
Esitelmä Helsingissä 25.5.1931

Veljeys on elämän ja luonnon tosiasia. Me ihmiset olemme toistemme veljiä sentähden, että meissä virtaa sama veri, kosmillisen Kristuksen veri, joka liittää ja yhdistää meidät toisiimme. Samalla tavalla kuin sukulaisveri liittää muutamat yksilöt yhteen, samalla tavalla Kristuksen veri liittää meidät kaikki toisiimme. Katselimme eilen, kuinka tämä veljeys, joka on luonnon tosiasia, on kuitenkin meistä kuin kaukainen ihanne. Me emme sitä toteuta, emme osaa sitä toteuttaa. Ja meidän on täytynyt tehdä se huomio ja tunnustaa itsellemme, että veljeys on jotain, joka on annettu ikäänkuin läksyksi meille. Me olemme täällä elämässä rakkauden koulussa ja saamme vähitellen elämien vieriessä oppia veljeyttä, toisiamme ymmärtämään, tosiamme rakastamaan, ja sentähden veljeys on meille jotain, johon meidän tulee kasvattaa itseämme tai johon elämä itsessään meitä vähitellen kasvattaa. Kun siis puhumme veljeydestä, emme saata puhua siitä semmoisesta asiasta, jonka saattaisi toteuttaa ilman muuta. Ei se ole mikään yhteiskunnallinen tai muunlainen ohjelma, jonka voisi ihmisille antaa ja sanoa: toteuttakaa tämä! Jos

semmoista uskoisi tai yrittäisi, saisimme pian pettyä. Mutta veljeys on itse elämän antama läksy, johon vähitellen meidän tulee oppia. Saamme kasvattaa itseämme elämän koulussa veljeyttä kohti ja saamme uskoa, että joskus veljeyden valtakunta toteutuu maan päällä.

Eilen katselimme ihmistä ihmiskunnan jäsenenä ja silloin huomasimme, kuinka jokainen meistä henkisessä elämässään joutuu kosketukseen erilaisten asioiden kanssa. Mainitsimme tieteen, taiteen ja uskonnon, jotka ovat omiansa lähentämään meitä toisiimme. Tieteelliset totuudet ovat yleispäteviä; ne eivät riipu mistään rodusta tai uskonnosta. Samalla tavalla on taiteen kanssa. Jos olemme kristittyjä tai mitä tahansa, osaamme arvioida egyptiläisiä pyramiideja ja taideteoksia kuin jos olisimme juutalaisia tai mitä tahansa. Musiikki lämmittää kaikkien sydämiä, esimerkiksi. Samalla tavalla voimme uskonnon alalla me ihmiset lähentyä toisiamme, jos saamme kiinni kaikkien uskontojen perustotuuksista. Niistä mainitsin eilen ihmishengen kuolemattomuuden ja pyrkimyksen kohti täydellisyyttä. Niistä jos saamme kiinni, voimme löytää yhtymäkohtia.

Nyt tänään on meidän katsottava ihmisiä yhteiskunnan jäseninä, kansoina. Me emme ole ainoastaan ihmiskunnan jäseniä vaan myöskin jonkun kansakunnan, yhteiskunnan, valtion, heimon, rodun. Ne ovat asioita, jotka myöskin ovat omiansa eroittamaan ihmisiä toisistaan. Ja meidän huomiomme kääntyy ensin siihen, että meitä on paljon ihmisiä yhdessä samassa kansassa, valtiossa, yhteiskunnassa, miljoonittain ihmisiä yhdessä – ja voisi luulla ilman muuta, että nämä ihmiset tulevat hyvin toimeen keskenään. Jos eivät osaa olla veljellisiä toistensa kanssa valtioina, niin ainakin keskenään osaavat

olla. Mutta kokemuksesta tiedämme, että vaikka olemme saman yhteiskunnan jäseniä, eroittaa meitä monta seikkaa. Kun katselemme ihmisiä ympärillämme, huomaamme, kuinka ihmisyksilöt pyrkivät onneen, mutta se on eri asia kaikilla. Toiset pyrkivät rikkauteen, toiset kunniaan, toiset nautintoihin. Elämä on erilainen joka ihmisellä. Niin on jokaisessa yhteiskunnassa maan päällä. Ja mikä on siihen syynä, että ihmiset yhteiskunnissa ovat niin erilaisia, että asettuvat melkein sotajalalle keskenään? He eivät ymmärrä nähtävästi, että elämän syvin laki on veljeys, rakkaus. He eivät ymmärrä nähtävästi, kuinka heidän pitäisi elää ja olla maan päällä, vaan silminnähtävästi pyrkivät omiin tarkoitusperiinsä ja saavuttaakseen niitä voivat sortaa toisiaan.

Jos ajattelemme amerikkalaisia miljonäärejä, niin tiedämme, että he ovat olleet äärettömiä työntekijöitä. Varhaisesta aamusta myöhään iltaan he ovat ponnistaneet aivojaan. Jo lapsena he ovat kaikkea suunnitelleet ja väsymättömästi tehneet työtä. Sillä Amerikka, dollarien maa, ei ole maa, joka lahjoittaisi kenellekään rikkauksia, vaan maa, jossa pyritään omalla väsymättömällä työllä tuloksiin. Kun katselee noita miljonäärejä, jotka ovat omalla työllään saavuttaneet suuria kultamääriä, huomaa hyvin usein, melkein poikkeuksetta – tietysti on jaloja poikkeuksia, mutta ne ovat harvassa – että ennen kuin nuo miljonäärit ovat saavuttaneet kultakasoja, ovat he polkeneet toisia, syrjäyttäneet toisia, ovat olleet aivan kunnottomia, järkkymättömiä. He ovat päättäneet: tuo on oleva minun ja noiden osakkeiden on tultava minun haltuuni! Ja he ovat sitten käyttäneet mitä keinoja tahansa: pettämistä, varastamista ja murhia – eivät tietysti niin, että laki heitä tuomitsisi, mutta niin ovelasti ja viisaasti, että he voittavat toisilta – ja monilta tuhansilta –

heidän voittonsa, omaisuutensa. vievät ilman mitään omantunnon vaivoja. Tuommoiset häikäilemättömät miehet ovat usein suuria amerikkalaisia miljardöörejä. Ja kuinka meidän kaikkien täytyykään ihailla heidän tavatonta työtarmoaan, väsymättömyyttään, keskityskykyään.

Taas näemme toiselta puolen ihmisiä, jotka eivät tahdo muuta kuin nauttia; alhaisimmat nautinnot ovat heidän pyrkimyksenään. He ovat valmiit vetämään toisia nenästä hankkiakseen rahaa miten tahansa nautintojaan varten, jotka ovat välttämättömiä heidän elämälleen. Näemme ihmisiä, jotka ovat hankkineet paljon tietoja ja ovat kuin vaeltavia tietosanakirjoja mutta jotka ovat hankkineet tietonsa ainoastaan omasta halustaan eivätkä suorastaan tee niillä tiedoillaan mitään. Ne ovat oppimisen perikuvia. Ei ole enää kenties niin kuin oli ennen, mutta ennen olivat professorit, originaali-oppineet semmoisia, joiden pää oli vain pelkkää tietoa. He kuljeskelivat ympäri maailmaa eivätkä tehneet mitään hyötyä niillä tiedoillaan. Ja me tiedämme, että ne tiedot haihtuvat olemattomiin sitten kuollessa.

Ja me kysymme: mikä on tässä puutteellista ja kuinka se on korjattavissa? Sillä me tunnustamme itsellemme ja kaikki ihmiset, että tuo, että ihmisellä on paljon rahaa, on hirmuisen ansiokasta, ja hirmuisen ansiokasta on, että ihminen nauttii suurta kunniaa. Ja että ihminen omaa suuren vallan, että hän voi käskeä toisia, on ylevää ja kunniakasta. Olemme pitkin vuosisatoja arvioineet asioita, ja sentähden yhteiskunta on muodostunut tällaiseksi, että me olemme arvioineet kaikkia yhteiskunnallisia arvoja tällä lailla. Me ihailemme rikkaita, korkeita, mahtavia, viisaita, älykkäitä. Amerikassa kysytään: montako dollaria hän on arvoltaan? Ei siellä ihmistä mitattu kuin sen

kullan mukaan, mitä hän hallitsi. – Tässä on nurinkurista, jos ajattelemme veljeyden mukaan ihmisiä yhteiskunnassa.

Kysymme: mitenkä tämä olisi korjattavissa – veljeys toteutettavissa tämmöisessä yhteiskunnassa? Silloin voimme sanoa, että se tapahtuu kasvatuksen avulla. Tulee kasvattaa lapsia ja nuoria, että aletaan arvioida asioita ihan toisella tavalla. Ja mikä on se uusi arviointi, johon meidän ihmiskuntamme vähitellen kasvaa? Kansoissa, yhteiskunnissa aletaan ymmärtää, että ihmistä on arvioitava aivan uudella tavalla. Ei sillä tavalla, kuinka rikas hän on, kuinka hienoissa vaunuissa hän ajaa, kuinka oppinut hän on, vaan alamme ymmärtää, että aivan toinen on oleva mittapuu, jolla me ihmisiä arvioimme. Ja mikä on se mittapuu? Se ei ole ainoastaan tuo vanha, että jokaisen ihmisen on tehtävä työtä. Ihailemme työtä; yleinen mielipiteemme on työn puolella, ja kaikki sanovat, että joka ei tee työtä on laiska eikä sitä kunnioiteta. Mutta riittääkö vain työn ihailu. Amerikkalainen miljardööri tekee työtä. Hän antaa vaimonsa ja tyttärensä viettää loistavaa elämää. Amerikassa mies istuu varhain aamulla konttorissa. Mutta hänen vaimonsa ja tyttärensä jäävät sohville istumaan ja ajavat sitten biilissä kauppoihin ostaakseen kaikkea, että lopulta ei ole enää mitään ostamista. Silloin he heittäytyvät sohville pitkälleen ja ihmettelevät, että ei ole mitään, mitä ostaisi enää. ”Etkö sinä voi mitään keksiä enää!” sanoo tytär äidilleen, jonka pitäisi olla viisaampi, ja äiti vastaa: ”Ole nyt hiljaa!” Semmoiseksi tulee elämä, kun ei ole mitään työtä ja säädyllisiä nautintoja; täytyy hypätä yli aitojen ja nauttia säädyttömistä nautinnoista. Elämä on aivan tyhjä ja sisällyksetön, kun on liian paljon tämän maailman tavaraa ja kun sitä on niin paljon, ettei ole tarvinnut pistää kortta ristiin. Ei ole työ ainoa ratkaisu tässä

arvioinnissa, ei ole ainoa mittapuu.

Me edellytämme, että ihminen tekee työtä, mutta uusi aika tulee asettamaan uuden mittapuun koko työlle. Jokaiselta ihmiseltä tullaan kysymään – ja nyt monet ihmiset kysyvät sekä itseltään että toisilta sydämessään ja omassatunnossaan: kuinka paljon sinä palvelet toisia? Kuinka paljon sinä hyödytät ja autat toisia? Missä määrin sinä olet toisten palvelija? – Siinä on oleva uuden moraalin mittapuu, ja emme pääse ulos ollenkaan nykyisistä vaikeuksista, jollemme kasvata itseämme ja koko ihmiskuntaa, kaikkia ihmisiä, siihen uuteen elämänymmärrykseen, että palvelus on ainoaa arvokasta tässä ulkonaisessa elämässä. Ei mikään kunnia, rikkaus, valta ole minkään arvoista. Ei se anna ihmiselle vielä mitään arvoa, vaikka häntä kannettaisiin kultatuolilla ympäri maailmaa – siinä kyllä, jos se on merkki siitä, että hän on suuresti palvellut. Mutta se, mikä on oleva uuden yhteiskuntaihmisen tunnusmerkki, on hänen kykynsä palvella – halunsa, tahtonsa palvella. Jos tahdotte mennä eteenpäin, jos tahdotte olla etevä, silloin palvelkaa. Sillä meidän suurin mestarimme Jeesus Kristus sanoi: "Se, joka teistä tahtoo ensimäinen olla, olkoon kaikkien palvelija."[104] Siinä on yhteiskunnallisen elämän mittapuu. Mitään muuta todellista mittapuuta ei ole.

Jos ei ihminen tahdo tulla palvelijaksi, silloin hän vielä tahtoo eroittautua ihmisistä. Silloin hän ei vielä tahdo olla yhteiskunnan jäsen, sen uuden yhteiskunnan jäsen. Nythän noissa vähän nurinkurisissa yhteiskunnissa menemme sortamalla eteenpäin ja huudamme vain käskyjä toisille. Uusi yhteiskunta on vähitellen syntymässä; siinä kysytään ainoastaan palvelua. Se on ihmisarvon mittapuu. Ja kun me opastamme lapsia kodissa ja koulussa ja opastaessamme nuoria näytämme esimerkkiä kaikille, että tahdomme

palvella, sillä saamme uuden yhteiskunnan vähitellen syntymään. Tämän me tietysti totuuden etsijöinä, ruusu-ristiläisinä, olemme ymmärtäneet alusta lähtien. Se ei ole mitään uutta, mutta meidän täytyy ymmärtää, että se ei ole ainoastaan meille vaan että se on tuleva koko yhteiskunnallisen elämän perustaksi.

Kun katselemme tätä maailmaa ja näitä yhteiskunnallisia olosuhteita, niin näemme, että merkillinen probleemi on niinsanottu omistusoikeus. Täällä me ihmiset omistamme. No, me voimme ymmärtää, että jos esimerkiksi olemme kaataneet puun ja siitä puusta tehneet itsellemme tuolin ja pöydän, onhan se silloin meidän työtämme ja omistamme sen. Silloin myöskin tunnemme, että koska olemme tehneet sen ja jollain tavalla omistamme, että minun sydämeni ei ole millään tavalla kiinni siinä. Minä olen tehnyt tuon tuolin; minä teen uuden ja lahjoitan sen jollekin toiselle. Mutta täällä maan päällä me olemme asettaneet kaikenlaisia rajoja ja aitoja maalle ja sanomme: kas tässä on minun maani! ja toinen sanoo: kas tässä on minun maani! Sillä lailla on maa jaettu joidenkuiden kesken, ja mikä ei ole joillakuilla, niin se on valtiolla se. Jos esimerkiksi tahtoisin viljellä pientä tilkkua ja menen esimerkiksi valtion maalle, niin valtio antaa minun ymmärtää, että olen tehnyt jotain väärää; ehkä valtio panisi minut putkaan istumaan.

Se tuntuu kaikista ihmisistä, kun menee itseensä, hyvin ihmeelliseltä, että olemme tällä tavalla jakaneet ja sanoneet omistavamme maan, jonka Jumala on luonut. Tietysti jos minä olen kaivanut, kuokkinut ja viljellyt, voi ajatella niin, että se mikä tuosta tulee kuuluu minulle. Sentähden minun sydämeni sanookin, että joku toinenkin voi nauttia tuosta sadosta. Minä en ajattele maata, vaan että olen tehnyt työtä tuossa maapalassa ja saanut hedelmää ja se kuuluu

minulle; mutta maa ei kuulu minulle. Minä en tahdo esittää sosiaalista tai poliittista ohjelmaa; ainoastaan kerron, millä tavalla me kaikki kuulumme tähän maahan ja hengitämme ilmaa. Ainakaan ilmaa emme ole osanneet kieltää keltään.

Kun tässä tapahtui yhtäkkiä suuri vallankumous Venäjällä ja Lenin esitti suuren bolshevistisen ohjelmansa, jossa sanottiin esimerkiksi, että kaikki maa on kansan, niin minä ihmettelin, kun se ohjelma tuli meille: tuohan on vallan merkillinen ohjelma; minähän olen ajatellut aina myöskin niin – olenhan siis bolshevikki. Sitten myöhemmin ihmetytti minua tavattomasti se, että maa ei ollutkaan kansan omaa; ei se saanutkaan sitä maata. Siinä ohjelmassa luvattiin myöskin, että sodat loppuvat ja aseet heitetään jokeen. Ja minä ihmettelin ja ihmettelin. Onko mahdollista, että suuri valtakunta on tullut yhtäkkiä noin hyväksi? Se on merkillistä, jos Venäjän kansa osaa. Ja minussa oli semmoinen pikkuinen toivo, koska se on synnyttänyt semmoisia suuruuksia kuin esimerkiksi Tolstoi ja Dostojevski. Mutta kun huomasin, ettei mitään ole toteutettu, täyttyi sydämeni suurella surulla. Ja sitten vielä enemmän, kun tapasin Leninin sihteerin. Kun mainitsin hänelle Leninin ohjelmasta, sen toteuttamisesta, sanoi hän minulle pilkallisesti nauraen, ihmetellen minun suurta tyhmyyttäni: ”Sehän oli paljasta politiikkaa. Sehän näyttää, mikä suuri valtiomies Lenin oli. Täytyihän luvata, että kansan sai mukaansa; mutta ei ollut tarkoitustakaan, että sitä toteutettaisiin. Se oli syötti, joka heitettiin nälkäisen kansan eteen. Se oli ainoastaan sitä varten, että Lenin pääsisi johtamaan Venäjän kansan kohtaloa.” Minä istuin ihan suu auki ja ajattelin itsekseni, että tuo kaikki näyttää, että Lenin on tavattoman pieni. Pieneksi hän jää minun ajatuksissani. Hänhän oli oikeastaan suuri humpuukimestari.

Ja sitten minä sain vetää suuren ristin koko bolshevistisen paradiisin yli ja ajatella, ettei siellä voitukaan toteuttaa mitään.

Ja minulle jää se ihanaksi unelmaksi: koska ihmiset kasvavat semmoisiksi, että he pitävät tätä maata pyhänä – niinkuin temppelinä – ja tarttuvat auraan kuin se olisi mikä sakramentaalinen asia ja menevät työhön kuin olisi se jumalanpalvelusta. Koska tulee semmoinen aika, että ihminen ymmärtää, että maa on annettu hänelle Eedenin puutarhaksi, että hän sitä viljelisi Jumalaa palvellen ja astuisi sillä kuin pyhällä maalla. Hän ei voisi ajatella mitään semmoista, että tämä on minun, vaan ajattelisi aina, että kuinka ihmeellinen elämä sentään on, kun se on uskonut minullekin tehtävän, että saan kyntää tätä peltoa. Kuinka tämä on mahdollista, että olemassaolo on niin suuri ja pyhä!

Sitä yhteiskuntaa minä odotan. En minä esitä mitään ohjelmaa, vaan tahtoisin, että ihmiset kasvaisivat siihen, että heiltä jäisi omistuksen halu sydämestään pois. Emme tarvitse mitään maata. Me olemme kuin huoneenhaltijoita, niinkuin Kristus sanoo. Hetkeksi on meidät lähetetty käyttämään omaa leiviskäämme, sitä mitä meille on annettu ja tekemään siitä tiliä elämälle, Jumalalle. Eikä saa tulla röyhkeätä ja itsekästä ajatusta: minun se on ja saan tehdä niinkuin tahdon. Päinvastoin tulee ymmärtää ja kasvattaa toisiakin siihen, että kaikki olemme itse elämän saaneet lahjaksi ja kaiken, mitä maan päällä on. Toisin sanoen: käyttääksemme sitä määrätyn ajan. Alastomina synnyimme tänne ja alastomina saamme lähteä; kuinka voisimme omistaa mitään? Olemme huoneenhaltijoita, ja siitä tulee meidän tehdä tili, mitä meidän käsiimme on uskottu. Emme saa ajatella, että se on minun – ja sormet oikein vääntyvät kuin saiturin sormet. Meidän tulee kasvattaa siihen itseämme, että sydämemme

vapautuu kaikesta ja iloitsemme, että elämän herra on uskonut vähän meillekin, josta saamme tehdä tiliä. Siitä meidän tulee iloita ja olla kiitollisia. Mehän seisomme aina elämän suuren mysterion edessä. Ja meidän leiviskämme ei tietenkään ole ainoastaan, mitä on ulkonaisessa maailmassa, vaan mitä on sielussa. Mitä olemme tuoneet edellisistä elämistämme, se on meidän leiviskämme. Sitä tulee meidän oikein käyttää.

Minun silmissäni elämä muuttuu paljon kauniimmaksi, sopusointuisemmaksi, rikkaammaksi, ihmeellisemmäksi, kun kasvatamme itseämme ja toisiamme ymmärtämään elämää näin, ymmärtämään, että kaikki on pyhää. Sillä meillä ihmisillä on kyllä verrattain suuri halu repiä kaikkea alas, tehdä kaikki epäpyhäksi, rumaksi, saastaiseksi ja rivoksi. Semmoinen on meillä varmaankin jotain muistoa niiltä ajoilta, jolloin olimme raatelevia petoja, vaikka ne ajat ovat aivan kaukaisia, joita vietimme jollakin toisella tähdellä. Se muisto on niiltä ajoilta, kun tahdoimme raadella ja repiä. Emme sisimmässämme sitä tahdo. Oikeastaan sisäinen tahto tahtoo pitää kaikkea pyhänä, kaikkea kunnioittaa, kaikelle antaa arvoa. Se tahtoo käydä varoen elämän kukkaniityllä; ei tahdo tallata yhtä ainoata orvokkia tai kieloa. Kaikkea se sisäisin tahto meissä kunnioittaa.

Sentähden meillä ei ole mitään ulospääsymahdollisuutta kaikista vaikeista yhteiskunnallisista pulmista, ellemme kasvata itseämme ja toisia, että sydämemme vapautuu kokonaan kaikesta omistushalusta. Sillä mehän olemme täällä moraalisessa koulussa. Tämä elämä on ennen kaikkea moraalinen koulu. Meidän täytyy oppia tämmöisiä asioita. Ja kun me muodostamme yhteiskuntia, kansakuntia ja valtakuntia, niin nämä kansakunnat ja valtakunnat, joita on monta maan päällä, voivat olla – ainakin tähän asti enimmäkseen ovat

olleet – sotajalalla keskenään. Kansakunta hyökkää toisen kimppuun. Suurempi sortaa pienempää. Minkä tähden? Harhaluulosta, että ihmiset omistavat jotain ja että heillä on valtaa elämän yli. Elämä pitäisi ihmisille olla pyhä. Me emme ole itseämme luoneet, ja meidän pitäisi ajatella, että ihmisillä ei ole valtaa elämän yli. Meidän pitää olla elämän palvelijoita. Nyt me näissä yhteiskunnissa, valtakunnissa, kansakunnissa ajattelemme, että ihmisillä on valtaa elämän yli. Joka istuu suurella kultatuolilla sanoo: pää poikki! Ja se hakataan. Luulemme, että ihmisillä on valtaa elämän ja kuoleman yli. Toinen kansa sanoo toiselle: nouskaa ylös, sillä me tahdomme kaikki teidän maanne, teidän tavaranne ja häpäisemme teidän naisianne! Toinen sanoo: julma vihollinen tahtoo sortaa meitä, polttaa kaupunkimme, tahtoo häpäistä naisemme. Ylös, pojat! mennään suojelemaan kaupunkiamme.

Mutta kaikki perustuu siihen – jos sanomme peitetysti tai avoimesti – että luulemme, että meillä on valtaa toisten elämään onneen ja rauhaan; luulemme, että saamme tehdä niin paljon pahaa kuin tahdomme. Jumala ei estä meitä. Se on harvoin, erikoisen romanttisissa tapauksissa, jolloin jumalallinen tuli sokaisee tai tappaa jonkun tyrannin. Tavallisesti me ihmiset saamme tehdä niin paljon pahaa kuin tahdomme, sillä karma pitää huolta siitä, että saamme niittää mitä olemme kylväneet, kun vaan otamme seuraukset vastaan pahoista teoistamme. Mutta silloin me ihmiset sanomme: ei mitään seurauksia! Herranen aika, jos minä ammun toisen, enhän tarkoita, että minun lävitseni kuula ammuttaisiin; niillä teoillanihan minä tahdon juuri rauhaa! Niinhän me ihmiset huudamme ja petymme karmallisesti, sillä elämän Herra pitää huolen, että mitä kylvämme, sitä myöskin niitämme. Emme voi paeta pahoja ajatuksiamme,

pahoja sanojamme; ne kohtaavat meitä meidän tiellämme. Minkä taaksemme jätämme, sen edestä löydämme. Siinä emme voi pettää itseämme, emme kansoja eikä valtakuntia. Ja kun kansat ja valtakunnat ovat tähän asti elämöineet tämän maan päällä, niinkuin he olisivat tämän maapallon ja kaiken luoneet, niin heidän täytyy kantaa seurauksiaan ja sovittaa kaikkia rikoksiaan, ennen kuin lähestyy rauhanteon hetki, että täydellinen rauha vallitsee maan päällä, että veljeys, Jumalan valtakunta, on toteutunut. Mutta sitä rauhaa ei tule valmistaa sillä tavalla, että kansat ja valtakunnat ovat varuillaan uusien sotien varalta.

Sitä aikaa tulee valmistella sillä tavalla ja ottaa vastaan pahoja seurauksia, että he miettivät, millä tavalla he voisivat olla toisilleen avuksi. Että he suunnittelevat, millä tavalla kaikki kansat ja valtakunnat pitäisivät olla liitossa keskenään, että voisivat auttaa toisiaan ekonomisesti ja kaikella tavalla. Niin ainoastaan voidaan valmistaa tulevaisuuden suurta rauhan valtakuntaa maan päällä. Tänä päivänä pitäisi kaikkien kansojen ja valtakuntien täällä Europassakin miettiä, millä tavalla he voisivat tukea toisiaan ja auttaa toisiaan. Tänä päivänä pitäisi Europan, Amerikan, Aasian, Afrikan, Australian – kaikkien maanosien – ajatella, millä tavalla he voisivat tukea ja auttaa toisiaan. Sillä jos nyt näiden olojen vallitessa on ruokaa välistä liikaa maan päällä, että sitä täytyy hävittää – polttaa esimerkiksi – ja toiselta puolen kärsitään nälkää ja kuollaan nälkään, niin se tulevaisuus toiselta puolen järjestää asiat niin, että on yhteinen planetaarinen ekonomia, yhteinen talous koko maapallolla. On hallitus ja johto, joka heti tietää, että Kiinassa, että Suomessa oli katovuosi; ne maat tarvitsevat viljaa. Meillä on suuri ylituotanto Venäjällä tai Amerikassa; järjestetään, että nuo maat saavat mitä on

liikaa. Nyt meidän aikanamme Amerikassa heitetään kahvia mereen ja poltetaan vehnää, sillä muutenhan hinnat menisivät alaspäin. Mitä siitä, jos Venäjällä ihmiset kuolevat nälkään! Mitä se merkitsee siihen verrattuna, että kahvin tai viljan hinta laskee. Suuret pohatat, jotka pitävät huolta siitä, että hinnat pysyvät ennallaan, ne ne merkitsevät jotain. Mitä Venäjän köyhät merkitsevät verrattuna noihin miljardööreihin. Kuolkoon kymmenet miljoonat, silloinhan olemme päässeet heistä rauhaan ja on roskaa työntynyt pois tieltä!

Tässä suhteessa täytyy siis ihmisten myöskin kasvattaa itseään ja toisia ymmärtämään, että elämä on pyhä, ihmisen henki on pyhä. Meidän täytyy siis auttaa toisiamme. Auttaa – ei tietysti millään järjettömällä tavalla: syöstä itseään kurjuuteen, että toinen saisi nauttia – vaan sillä tavalla, että ihmisinä järjestämme olot maan päällä, ettei kurjuutta enää ole. Ja sitä ei voi järjestää, ellei kaikki maat siihen yhdy. Ei voi yksi maa olla paradiisi, sillä silloin toiset maat olisivat helvettejä. Sentähden täytyy kaikkien yhdessä järjestää. Tähän suuntaan ovat kommunistit Venäjällä suunnitelleet. Kun olemme ymmärtäneet, että kaikki valtakunnat ovat toisistaan riippuvaisia, silloin se on toteutettavissa. Mutta minun täytyy lisätä, että tämä ei ole mikään ohjelma. Sillä ihmisinä meidän täytyy ensin kasvattaa itseämme ja toisiamme siihen uuteen näkemykseen, että meillä ei ole oikeutta olla epäveljellisiä, olla pahoja, meillä ei ole oikeutta ja valtaa toisten elämän ja hengen yli. Tämän uuden näkemyksen täytyy tunkea läpi kaikkien ihmisten, sitten itsestään toteutuu uusi aika, toteutuu veljeys.

Mutta ihminen ei ole ainoastaan kansalainen yhteiskunnassa; hän on myöskin yksilö. Ihminen on yksilö. Ja sentähden minun tekisi mieleni sanoa – ja aivan huutaa – kaikille nuorille ihmisille:

ajatelkaa elämää ja että te seisotte pyhän elämän edessä ja että se kysyy teiltä: mitä te aiotte tehdä? Millä tavalla te aiotte palvella? Miten te aiotte kouluttaa itseänne ja mihin ammattiin kehittyä ja kasvaa? – Kaikkien nuorten pitäisi ajatella ja kysyä niin itseltään ja tutkia, että löytäisivät sen kalliin helmen, joka on kätketty heidän sielunsa peltomaahan, sillä heidän pitää menetellä niinkuin Jeesus sanoo vertauksessaan: "Eräs mies sai kuulla, että pellossa oli kallis helmi. Hän möi kaikki, mitä hänellä oli ja osti sen pellon ja kaivoi esille helmen."

Siinä asemassa on jokainen nuori ihminen. Hänellä on ihmeellinen peltomaa sisässään, ja siihen on kätketty helmi. Hän ei tunne ehkä vielä, mitä hänen sisässään on suloista, suurta ja kaunista; hänen sielunsa kykyjä, kouluttamismahdollisuuksiaan. Hän ei tunne tiedettä, taidetta, keksintöjä – elämän työmuotoa, mikä on kätketty hänen sielunsa peltomaahan kalliina helmenä, joka hänen on etsittävä. Silloin maailma ja hänen omaisensa nousevat häntä vastaan. Kaikki ihmiset, jotka ovat niin nerokkaita ja voimakkaita hengessään, että alkavat etsiä helmeä, joka on kätketty heidän omaan sieluunsa, kaikki ne ihmiset nostavat lähimmäisensä ja maailman vastaansa. Mutta älkäämme surko sitä; ei se ole mitään pahaa vaan luonnollinen koettelemus. Onko se niin kallis, se ihanne, että tahdomme uhrata kaikki sen puolesta, vaikka kaikkien ystävyyden, rakkauden ja avun. Lähdemme vaikka yksinämme ulos elämään ollaksemme uskollisia ihanteellemme. Se on jokaisen nuoren – ja jokaisen ihmisen – koetus. Se ihminen on jo kasvanut entisissä elämissään suureksi ja voimakkaaksi, joka saa niin erinomaisen jälleensyntymisen, että pienestä pitäen autetaan, tuetaan ja ymmärretään ja annetaan kasvatusta - niinkuin Buddhalle ja

Jeesukselle annettiin; se ihminen on suuri. Mutta meidän tavallisten ihmisten ei pidä odottaa sitä. Ainoastaan maailma voi nousta meitä vastaan, kun sen parhaimman, minkä voimme henkemme silmillä nähdä, nostamme oikeuksiin. Se on kuitenkin voimaa: siinä voimme nähdä, kuinka luja on luonteemme, vakaumuksemme. Sentähden meidän ei tarvitse mitään pelätä. Olkaamme sitä, mikä itsessämme on parasta. Etsikäämme sitä kallista helmeä. Me saamme palvella ihmiskunnan asiaa, totuuden asiaa, toisessa tai toisessa muodossa. Vaikken olisi kuin kadunlakaisija, palvelen ihmiskunnan asiaa, kun teen sen työni kuin olisi se jumalanpalvelusta. Teen sen työni rakastavin ajatuksin: nyt minä lakaisen tämän kadun, ettei kukaan rakas sisar tai veli loukkaisi itseään! - kaikesta voimme tehdä jumalanpalvelusta. Sentähden kasvattakaamme itseämme!

XX
LÄHEINEN JA KAUKAINEN TULEVAISUUS
Esitelmä Helsingissä 31.5.1931

Koko maailma on nykyään omituisessa ajankohdassa. Kaikkialla valitetaan niinsanottua depressionia; alakuloisuus vallitsee maailman elämässä, sillä toivottomuutta on hirmuisen paljon. Miljoonia ihmisiä vaeltaa täällä Europassa - yhtä hyvin kuin muissa maanosissa – toivottomina, ihmetellen miksikä he ovat olemassa, jos ei heillä siihen ole oikeutta, ja kaikki ihmiset myöskin valittavat, että rahaa ei ole, rahaa on kovin vähän. Vaikea on sen saada rahaa, joka sitä tarvitsee. Myöskin sanotaan, että tästä huolimatta on tavaroita - yksin luonnontavaroita - sangen paljon; liian paljon, koska niitä täytyy hävittää välistä, huolimatta siitä, että voi olla ihmisiä, jotka kärsivät puutetta ja nälkää. Tämä kaikki on sangen omituista - ja parannuskeinoja keksitään, tuumataan ja pohditaan ja päästään monenlaisiin tuloksiin siitä, mitä pitäisi tehdä, jotta asiat kääntyisivät hyvälle tolalle. Ja epäilemättä on muuan asia aivan silmiinpistävä.

Olen ollut huomaavinani, että viime aikoina suurvallat - tai ainakin jotkut valtiomiehet – ovat hoksanneet, että koko se Versailles'n rauha, joka tehtiin maailmansodan jälkeen, oli suuri

erehdys, koska se rauha ei tässä muodossa saata eikä voi viedä mihinkään. Ei yksikään maa eikä valtakunta ole tullut onnelliseksi tuon rauhan kautta; päinvastoin - kaikki ekonomiset asiat ovat niin sotkuisia järjestää ja vaikeita, että kaikki kansat, sekä voittajat että voitetut, huokaavat näiden taakkojen alla. Sentähden ovat jotkut valtiomiehet hoksanneet, että paras ja oikeastaan ainoa pelastuskeino olisi, että pyyhkäistäisiin pois koko tuo suuri korvausvaatimus voittajien puolelta ja suuri paino toisten - niinsanottujen voitettujen niskoilta. Tämä on minulle sitä ilahduttavampaa, koska lausuin sen ajatuksen ja kirjoitin sen ajatuksen *Tietäjään* jo maailmansodan alussa. Minä sanoin silloin, että ainoa mahdollisuus saada rauha aikaan tämän sodan jälkeen on, että valtakunnat - sitten kun tuo rauha tehdään - eivät vaadi toisiltaan mitään korvauksia, sillä jos ne vaativat toisiltaan korvauksia, tulee siitä vaan yhä enemmän selkkauksia eikä päästä tuloksiin, ennenkuin ymmärretään, että kaikki ovat olleet yhtä syyllisiä, sekä voitetut että voittajat; että siis on parasta luopua vanhoista arvoista, että sodassa on jonkun maksettava kaikki, sillä se ei vie onnelliseen loppupäätökseen nyt enää. Ennen maailmassa saattoi olla toista. Jos nyt ryhdytään sotaan, kaikki kärsivät, ja rauha jos tehdään minkälainen tahansa, kaikki kärsivät - tai sitten voittavat, minkä voivat voittaa.[105]

Nämä ovat tämmöisiä fyysillisen, näkyväisen maailman parannuskeinoja, ja niitä tietysti voidaan yrittää ja niistä tietysti tulee myöskin hyvää tulosta, mutta eivät ne lopullisesti poista vaikeutta maailmasta. Eivät mitkään tällaiset ulkonaiset seikat tuo takaisin maailmaan lopullista rauhaa tai paranna. Eivät mitkään ulkonaiset seikat ja parannuskeinot saata luoda sitä uutta maailmaa, joka kuitenkin nyt on tekeillä. Sanokaamme ja uskokaamme mitä tahansa,

uusi maailma on tulossa – ja tekeillä.

Jos me liikumme suurkaupungissa - ja minun täytyy sanoa, että jonkun verran täytyy lukea jo tämä meidän pääkaupunkimme Helsinki suurkaupunkien joukkoon - tekee sangen ihmeellisen ja painostavan, surullisen huomion. Tekee sen huomion, että ilma, siis se, mikä on näkymätöntä tuossa kaupungissa, on, jos ei suorastaan täynnä, niin siinä on paljon semmoisia ajatusmuotoja, jotka eivät suinkaan ole omiansa nostamaan ja kohottamaan ihmisiä vaan ihan päinvastoin ovat omiansa vetämään niitä alas itsekkyyden kuiluun - niin sanoaksemme. Jos nämä olisivat ja pysyisivät ainoastaan ajatusmuotoina, joilla ei olisi omaa elämää sen enempää kuin mitä niiden luojat ovat osanneet niille antaa, niin ei olisi niin paljon vaaraa ja pahoja seurauksia näistä ympäri lentävistä kiusaajista. Mutta kun näkymättömässä - henkimaailmassa niin kuin sanotaan – on sekä vainajia ja niiden jälkeenjättämiä alempia personallisuuksia, jotka ovat täynnään pahoja himoja, että myöskin semmoisia luonnonhenkiä - haltioita, niinkuin suomalaiset sanovat - jotka pyrkivät kokemaan - niinkuin meidän nyt on tapana puhua tieteellisesti aina vibratsioneista - karkeita värähtelyjä, niin nuo ajatusmuodot, joista äsken oli puhe, antavat sekä ilkeille, saastaisille vainajille että noille aivan kehittymättömille luonnonhaltioille tilaisuuden aivan kuin ruumistua tuossa näkymättömässä maailmassa ja saada valmiin, elävän muodon, jonka kautta he voivat kokea astraalista elämää - astraalinen elämähän on aina väreilyä.

Kun asia on niin, niin emme saata ihmetellä, että ihmiset, jotka elävät ja viettävät aikaansa suurkaupungeissa, joutuvat merkillisten kiusausten alaisiksi. Siinä on väkivallan kiusausta, hirmuisen julmuuden kiusausta, kuvaamattomien nautintojen - juoma-, syömä-,

sukupuolinautintojen kiusauksia. Ne leijailevat ilmassa ja kulkevat ympäri kiljuvina jalopeuroina etsien sitä, johon voisivat iskeä. Ja sitten ne iskevät siihen ihmiseen, jonka tajunta avaa pienenkin portin, ja saavat hänet lankeamaan julmuuteen, väkivaltaan, murhaan ja kaikenlaisiin nautintoihin. Ja miksikä noilla näkymättömän maailman olennoilla nykyään on niin suuri valta ihmiskuntaan? Miksikä meidän ihmiskuntamme itse asiassa elää nykyään niin tuskallista ja painostavaa elämää? Miksikä nämä huonot raha-asiat? Miksi ei ole rahaa? Miksi on työttömyyttä ja kaikissa kansoissa niin merkillisiä, ikäviä elämänopetuksia? Silloin me emme saa etsiä fyysillisiä syitä, sillä fyysillisiä, näennäisiä syitä aina keksitään. Ne ovat sitä ja ovat ainoastaan pukuja niille todellisille syille, jotka ovat takana.

Miksi ihmiset ovat nautinnonhimoisia, väkivaltaisia ja itsekkäitä? Sen takia, että länsimaalaiset - ennen kaikkea juuri länsimaalaiset - ovat nyt muutamana satana vuotena - ainakin parina kolmena viime vuosisatana – kokeneet omituista tautia. Se ei ole yhtään omituinen, mutta se tauti on sitä, mitä me tieteellisellä nimellä sanomme materialismiksi. Se on materialismi, joka on kaiken takana. Ja mitä se on? Se on osaksi teoreettinen materialismi, joka kieltää hengen, Jumalan; sanoo, että kuolema on kaiken loppu j.n.e. Sitten toiseksi käytännöllinen materialismi, joka on aiheutunut vähitellen tuosta teoreettisesta ja joka on siinä, että me panemme arvoa - ellei yksinomaan niin ainakin suurinta arvoa - ulkonaisille asioille: kaiken tämän näkyväisen elämän hyvyyksille, mukavuuksille, eduille ja nautinnoille. Me olemme viimeisinä vuosisatoina kasvaneet semmoiseen elämänkäsitykseen, käytännölliseen elämänymmärrykseen, että tässä täytyy olla niin mukavaa ja helppoa

kuin mahdollista, ja tietysti niin paljon onnea kuin mahdollista. Kaikki ihmiset nykyään tietysti mieluummin nauttivat ja lepäävät - kuinka sanoisin - kuin kovasti työtä tekevät, ponnistavat ja raatavat. Se on tavallinen ilmiö. Ei voi tietysti sanoa, ettei olisi ihmisiä hyvin paljon, jotka ovat toisenlaisia: rakastavat työtä, ponnistuksia ja kaikkia vaikeuksia niin, että he syövät leipäänsä otsansa hiessä. Mutta useimmat ihmiset pyrkivät jonkunlaiseen vapauteen ja lepoon.

Tämä on se materialismi, joka nyt on vallalla maailmassa. Sehän ei itsessään ole mitään pahaa. Sillä jos se, että elämä ulkonaisesti on kaikin puolin mukavaa, veisi siihen, että ihminen eläisi intensiivisempää ja korkeampaa henkistä elämää, silloin se olisi niin kuin olla pitää. Aivan oikein olisi siihen elämään pyrkiä; oikein olisi pyrkiä vähentämään kaikkea työn painoa tässä ulkonaisessa maailmassa. Siihen elämä pyrkii. Mutta se ei pyri vähentämään siinä mielessä, että ihminen voisi enemmän itsekkäästi nauttia vaan että ihminen voisi siirtää työnsä henkiselle alalle. Sentähden koko luonnollinen kehitys työstä vapautumiseen on oikeutettua, välttämätöntä, mutta rinnalla sen kanssa täytyy kuitenkin olla yhä lisääntyvä halu henkiseen ponnistukseen. Ei ole mitään oikeutta luopua luonnollisesta työstä, maanviljelyksestä, siitä työstä, joka antaa leipää, ellei ihminen siirrä sitä työtä, että tuo kauneutta, totuutta, kauniimpia kulttuuriarvoja maailmaan. Se on ainoa anteeksianto, jonka nojalla voidaan luopua. Se on henkinen kulttuuri, joka asettuu toiseen vaakakuppiin, kun toinen on fyysillisen työn puolella.

Mutta tähän saakka olemme hyvin usein historian kuluessa nähneet vaan sen ilmiön, että mikäli ihmiset vapauttavat itsensä luonnollisesta työstä, niin he käyttävät sitä omaa vapauttaan sitten

esimerkiksi kovasti komentaakseen toisia menemään valloittamaan toisia kansoja ja sortamaan eläen itse ylellisesti ja nauttien rikkaasta elämästä. Sitä olemme nähneet historiasta, ja sentähden olemme tulleet siihen kohtaan, missä nyt olemme. Nyt alkaa ehkä vähitellen selvitä ihmisille, että tänä vuosisatana kehittynyt materialismi on se, joka on ihmiskunnan varsinainen tauti, josta ihmiskunnan täytyy päästä. Tämä on alkanut ihmisille ehkä vähitellen selvitä, ja siinä on saanut ihmiskunta apua juuri viime vuosisadalla erikoisesti - niinkuin tiedämme - Valkoisen Veljeskunnan puolelta, ja tässä viime vuosisadalla H. P. Blavatsky lähetettiin erikoisesti maailmaan juuri vähän herättämään ihmisiä ylös, pois tuosta materialistisesta unesta, näyttämään heille, että elämä on muuta, jotain aivan toista. Sehän on ollut teosofisen liikkeen tarkoitus.

Ja jos H. P. B. kokosi ihan yhteen kärkeen tuon opettaen itse teosofisessa liikkeessä, niin ei meidän tarvitse rajoittaa teosofista liikettä siihen, mitä olemme teknillisesti nimittäneet teosofiseksi liikkeeksi. Sehän on suuri liike Valkoisen Veljeskunnan puolelta nostaa maailmaa, suuri voimain virtaus. Se on sama, millä nimellä sitä nimitetään. Siihen teosofiseen liikkeeseen kuuluu monenlaisia virtauksia ihmiskunnan elämässä, mutta H. P. B:n työ kokosi kärkeen tämän suuren liikehtimisen, ja hän teki sen itsetietoiseksi ihmiskunnassa, että voimme aivan itsetietoisesti ymmärtää, mikä on materialismin vastakohta.

Silloin meillä on ainoastaan tavallinen uskonto, esim. kirkon uskonnossa, vaan se materialismin vastakohta on heikko eikä kykene vastustamaan sitä, sillä materialismi on vastustamattomasti voittanut alaa ihmiskunnan tajunnassa huolimatta uskonnoista ja kirkoista. Ne seisovat toivottomina eikä niillä ole aseita millä torjua. Se, että

viittaa uskontoon, ei vaikuta mitään. Nykyaikainen ihminen, joka tieteellisen edistyksen kautta on oppinut ajattelemaan, ei kuuntele, jos vedotaan uskontoihin ja helvettiin, perkeleeseen, ei ymmärrä semmoisia vaan nauraa semmoisille: ”Todista, että Jumala on! Todista, että perkele ja helvetti on!” Hän pysyy kylmänä. Hän on kehittänyt järkeään ja älyään ja tahtoo, että sillä alalla häntä kohdattaisiin. Ja sentähden on juuri H. P. B:n aloittama teknillinen teosofinen liike, kärjistynyt teosofinen liike, hänen antamansa teosofinen sanoma ainoa, joka voi asettua vastapainoksi materialismille.

Sillä voimme jonkunlaisena tämän liikkeen osana pitää spiritististä liikettä. En tarkoita, että spiritistinen liike olisi pienempi teosofista liikettä. Päinvastoin - se on mahdottoman suuri liike. Mutta se on sillä osa teosofisesta julistuksesta, että se on niin paljon rajoittuneempi, että se ainoastaan vetoaa muutamiin astraalisiin kokemuksiin, jotka todistavat, että henkimaailma on olemassa. Spiritistisellä liikkeellä on siis sangen suuri, huomattava ja kiitettävä tehtävä. Mutta se ei voi antaa mitään lopullista filosofista tai tieteellistä ratkaisua vaan esittää ainoastaan joitakuita uusia ilmiöitä. Se on omiansa aukaisemaan tutkijain, ihmisten silmiä huomaamaan, että on olemassa muutakin kuin tämä niinsanottu näkyväinen maailma; että on olemassa henkimaailma. Ja sentähden spiritistisellä liikkeellä on niin tärkeä osa tässä suuressa teosofisessa nousussa, henkisessä virtauksessa, missä me olemme. Mutta tuo kärjistynyt teosofinen sanoma kaivaa maan materialismin alta kokonaan, sillä se osaa heidän sisäiselle inspiratsionilleen, sydämelleen ja omalletunnolleen niin selvästi näyttää, miten asiat oikeastaan ovat. Sentähden H. P. B:n työ oli niin suuri.

Ja nyt kun me seisomme tässä ajankohdassa, tässä vaikeassa, kohtalokkaassa ajan käänteessä, keskellä materialismia ja selvästi näemme, että taivas on jonkun verran auennut, me kysymme: Mitä toivoa meillä on tulevaisuuden suhteen? Kulkeeko ihmiskunta nyt vaan näin eteenpäin, tehden kaikenlaisia kompastuksia ja erehdyksiä, vai onko se saava apua muissakin asioissa kun ainoastaan näissä elämänkysymyksissä, uskonnollisissa, filosofisissa asioissa, joissa se on saanut niin suurenmoista apua Valkoiselta Veljeskunnalta, ennen kaikkea H. P. B:n työn kautta? Onko tämä meidän ihmiskuntamme, joka nyt vaeltaa pimeydessä - vaikka muutamat selvästi näkevät, että on tuossa päivä nousemassa - saava jotain apua?

Tämä koskee silloin aivan läheistä tulevaisuutta, lähiaikoja, joita kohti kaikki kuljemme, jossa elämme ja joka on alkanut. Mitä toivoa meillä on tämän läheisemmän tulevaisuuden suhteen? Minun täytyy silloin sanoa muutamia asioita, joita me totuuden etsijät voimme täydellä syyllä nöyrästi hyväksyä, ja muutamia semmoisia asioita, joista on ollut puhetta näissä viimeisissä esitelmissä - en puhu nyt uskonnollisista asioista - jotka alkavat näkyä meidän yhteiskunnallisessa ja valtiollisessa elämässämme ja jotka tulevat saamaan semmoisen muodon, että siinä muodossa toteutuu se, mistä me olemme nyt puhuneet näissä viimeisissä esitelmissä; esim. yhteiskuntaelämän suhteen ihmisten arvostaminen.

Tässä oli muistaakseni viime maanantaina puhetta siitä, että ihmisen arvo ei ole hänen dollari-arvossaan, vaan ihmisen arvo on siinä, kuinka paljon hän tahtoo ja osaa palvella, kuinka paljon hyötyä hän tahtoo ja osaa tehdä. Siinä on ikäänkuin ihmisen uusi arvo. Koska tämä juuri silloin ottaa kuin arvon pois kullalta ja omaisuudelta semmoisenaan, niin me käymme kohti semmoista

aikaa, jolloin ei ole omaisuutta samalla tavalla kuin nyt. Huomaamme nyt jo, että ihmiskunnan omatunto on jollain tavalla herkkä; sydän on kuin herännyt. Ihmiskunta nyt vielä kylläkin elää tuommoisissa oloissa, että toinen voi olla mahdottoman rikas ja toinen elää kurjissa oloissa, mutta samalla on ihmiskunnan omatunto jo kapinoimassa tätä vastaan. Ja sentähden me näemme sen ilmiön, että niinsanottu kommunismi leviää - ja se leviää, vaikka me kuinka saarnaisimme sitä vastaan. Ihminen ei usko. Me todistamme, että kommunismi on hassua katsokaa, mitä se on aikaansaanut Venäjällä! - Ihmiset eivät usko, ei Suomessa, Amerikassa, Saksassa eikä missään. Heillä on semmoinen sisäinen tunne, että vanha kapitalistinen maailma on väärä - että toisella on liian paljon ja toisella liian vähän. Sen ihmiset tuntevat sisässään, eikä mitenkään voi vakuuttaa heitä toisin ajattelemaan. Kommunismissa on vaan kysymys keinoista, millä tavalla saadaan liialliset rikkaudet pois ja liiallinen kurjuus poistetuiksi. Semmoiselta keinolta tuntuu kommunismi. Ja ihmiset, jotka eivät ole rikkaita, ovat hyvin alttiita kommunistiselle tartunnalle. Ja kuitenkin me tiedämme, että se tartunta on yhtä hullua kuin väärää. Se ei vie mihinkään onneen.

Mutta se, mikä voi ratkaista kysymyksen, on otettava huomioon. On tunnustettava tämän kapitalistisen maailman nurjat puolet ja järjestettävä asiat toisella tavalla. Esimerkiksi on otettava huomioon se seikka, että vehnää ja kahvia on niin paljon, että sitä täytyy polttaa ja toisella puolella maapalloa kuollaan nälkään. Täytyy sanoa, että taloudellinen elämä on jo planetaarinen. Ei ole kysymyksessä enää Suomen, Venäjän tai Saksan vaan koko maapallon elämä. Ja se on järjestettävä siis niin, että jos toisella puolen maapalloa kärsittäisiin ja toisella puolella on liian paljon, niin se heti toimitetaan noille

kärsiville - se liika. Eikä siinä saa olla kysymyksessä mitkään dollarit ja voitot, sillä koko liike-elämästä tullaan pyyhkimään pois voitto. Se on yksi harha, jolla me hirtämme itsemme semmoiseen harhaluuloon, että pitää voittaa ja aina voittaa. Siitä on päästävä. Se on se harhakäsite, joka on poistuva maan pinnalta ja sen - voiton - tilalle tulee palveleminen. Jos esim. Venäjällä on vehnää, sitä heti lähetetään sinne, mistä sitä puuttuu. On tosia periaatteita tuleva taloudelliseen elämään, veljellisiä, inhimillisiä periaatteita, jotka ottavat lukuun kaikki kansat ja ihmisyksilöt luonnollisina veljinä ja sisarina, joiden täytyy tulla toimeen maan päällä. Tämä on semmoinen probleemi, jota monet ovat pohtineet.

Nyt minun täytyy sanoa läheisemmän tulevaisuuden suhteen - jos erehdyn, on ikävää, mutta jos onnistun, on hauskempaa; sen takia ainoastaan, että todella kulkisimme parempaa aikaa kohden. Siis: On olemassa taivaissa, näkymättömissä taivaissa, monta, sangen monta sielua, jotka aikovat juuri jälleensyntyä, joilla nämä asiat ovat selviöinä eivätkä voi käsittää mitään itsekkäitä laskelmia vaan joille on selviöitä semmoiset asiat, joista juuri on ollut puhe. Ja mitä vielä? Moni sielu, joka ei enää ole taivaissa vaan asuu maan päällä - sangen moni - on selvillä näistä asioista. Kaikki nämä sielut tulevat tämän vuosisadan aikana muuttamaan taloudellisia olosuhteita maan päällä - ei semmoisella väkivallalla kuin nyt Venäjällä, mutta kuitenkin jollain tavalla. En osaa sanoa, millä tavalla ne tulevat panemaan noita asioita toimeen, mutta ne tulevat muuttamaan maapallon taloudellisia oloja. Vielä on muutama vuosi ehkä, jolloin ollaan aivan kuin semmoisessa valmistusajassa, että tällä ajalla tulee tapahtumaan monenlaisia selkkauksia, mullistuksia, ihmeellisiä asioita maan päällä juuri tässä ulkonaisessa elämässä. Mutta se uusi aika ja ne

uudet taloudelliset muodot eivät tule noin äkkiä, vaan niillä on aikaa muodostua tämän vuosisadan aikana.

Mutta ensi vuosisadalla täytyy olojen olla toisenlaisia. Silloin on niinsanottu kapitalistinen maailma - nimittäkäämme sitä siksi, vaikka se nimitys tuntuu rumalta, sillä sille on annettu niin ilkeä merkitys - kuin unta, josta on herätty. Ei ole enää oleva tämmöisiä olosuhteita, niin monenlaisia ihmeellisiä situatsioneja kuin on voinut olla maan päällä. Jokainen ihminen, joka tietää olevansa henkiolento, on lapsesta saakka saanut pitkin matkaa ihmetellä joka askeleella: Mitä tämä on, mihinkä maailmaan hän on joutunut? Onko tämä oikea maailma vai hullujenhuone? Mitä tämä oikeastaan on? Lapsesta saakka saa henkinen ihminen sillä tavalla ihmetellä eikä koskaan tahdo osata mukautua tämän maailman kaikkiin merkillisiin muotoihin ja ennakkoluuloihin ja hullutuksiin ja hassutuksiin.

Ensi vuosisadalla tulee olemaan aivan toisella tavalla, sillä nyt on se suuri henkinen hyökyaalto niin voimakkaasti alkanut ja aivan jättänyt jälkeen materialistisen aallon. Ja minusta näyttää sentähden, että elämme merkillisessä ajassa ja kuljemme kohti parempaa tulevaisuutta tällä vuosisadalla vielä. En sano, etteikö vielä tule sotia. Voi tulla vielä julmia ja suuria sotia, mutta se on silloin - voisi sanoa - semmoista viimeistä yritystä. On silloin niin kuin paha henki ja paholainen vielä yrittäisivät, mitä he vielä voisivat saada aikaan, kun valta näkyy luisuvan käsistä. Me voisimme silloinkin sen voittaa, mutta niin optimistisesti ei voi sitä ajatella.

Ajattelihan H. P. B:kin voittavansa maailmansodan. Ei hän itse ajatellut sitä, mutta hän ajatteli, että kun hän toi totuutta maailmaan, niin ihmiset eivät olisi viitsineet sotia ja antaa pahalle valtaa. Sillä lailla mekin voisimme kuvitella, mutta on parasta säilyttää sentään

pikkuinen ajatus siitä, ettei se niin onnellisesti käy. Ei huoli hämmästyä, jos vielä paha saa paljon valtaa maailmassa. Suotavaa olisi, että hengen voima olisi niin suuri, että pantaisiin sille niin paljon arvoa, ettei enää tarvitsisi veren vuotaa.

Mutta tämä on läheinen tulevaisuus minun silmilläni katsottuna, ja minusta näyttää siltä, niinkuin H. P. B. sanoo *Teosofian Avaimessa*, että "kuinka onnellista onkaan maan päällä ensimäisenäkolmatta vuosisatana"[106]. Mutta me voimme suunnata katseemme kauemmaksi. Maailmassa on paljon oireita, jotka viittaavat kauempaan tulevaisuuteen, jolloin kaikkia näitä asioita, elämän ja kuoleman asioita, ratkaistaan ihan luonnollisella tavalla. Semmoinen tulevaisuus lähestyy ihmiskuntaa, jolloin ihmiskunnan yksilöissä herää uusia aisteja; aisteja semmoisia, jotka asettavat heidät yhteyteen näkymättömän maailman kassa, siis niiden asioiden kanssa, jotka ovat salassa nyt ja saavat olla niinkuin sanotaan uskon asioita. Niissä ihmisissä, joissa uudet aistit alkavat puhjeta - aivan luonnollisella tavalla, aivan henkisellä tavalla, niinkuin elämä itse soisi, että ne puhkeavat - tulee heräämään semmoisia aisteja, nimittäkäämme sitä aistiksi, tajunnaksi, silmäksi, jotka avaavat heille taivasmaailman.

Ja mikä se on tämä taivasmaailma? Se on muun muassa se maailma, jossa ihmissielut viettävät kuolemanjälkeisen elämänsä, nimittäin suurimman osan siitä. Se on ihmisten todellinen koti. Taivasmaailma on se maailma, jossa me ihmiset elämme aina satoja, jopa tuhansiakin vuosia, kuin tässä näkyväisessä maailmassa kymmeniä vuosia. Se on ihmisten varsinainen koti, jossa ihmiset tuntevat olevansa omissa oloissaan, sillä siellä he ovat henkiolentoja. He ovat kyllä minuuksia, jotka ajattelevat, tuntevat ja tahtovat, mutta

ovat henkiolentoja ja tuntevat, ettei ihminen koskaan kuole. Siellä he ovat kaiken kauneuden keskellä. Siellä on semmoisia ihania värimuodostelmia, maisemia, näköaloja, soivat ihanat orkesterit, laulut ja aivan satumaisen kaunis, jumalallinen soitto - sfäärien harmonia. Siinä taivasmaailmassa on rakkautta yllin kyllin, sillä ihminen ei jaksa suuttua eikä olla millään tavalla paha. Siellä me olemme semmoisia kuin olemme todellisuudessa, sisimmässämme; henkiolentoja, jotka rakastavat, ovat iloisia ja onnellisia; ei ole koskaan ikävää, sillä elämä on niin rikas jokaiselle, että hän ei voi kuvitella sitä. Taivas, meidän todellinen kotimme. Siinä me olemme sitä, mitä me todellisuudessa olemme. Ja se silmä, joka menee tulevaisuuden ihmisissä auki, tekee heistä, kun he elävät näkymättömässä maailmassa, taivasmaailman asukkaita. He ovat myöskin siellä kohta toisia eivätkä ainoastaan tavallisia ihmisiä: enkeleitä, jumalia, kehittyneitä ihmisolentoja.

Tietysti, kun ihminen sillä tavalla tulevaisuudessa tulee näkemään itse, kuka hän on ja minkälaisia olentoja kaikki toiset ihmiset ovat, on luonnollista, että hän ei enää ollenkaan arvostele tämän maailman asioita samalla tavalla kuin nyt. Tämän maailman asiat tulevat varjokuviksi jollain tavalla verrattuna todellisiin asioihin. Ei varjokuviksi siinä mielessä, ettei niillä olisi arvoa vaan että ne ovat ohkaisia verrattuna niihin todellisiin, joissa on kuin uusia dimensioneja. Kun ihminen katselee taivaasta tänne, tuntuu hänestä, että se on niin pinnallista, ettei hän saa itsestään esille kuin pinnan näkyväisessä maailmassa - vaikka me tunnemme täällä aivan toisella tavalla. Mutta taivasmaailman kannalta on kaikki se niin ohkaista. Mutta samalla ihminen taivaassa huomaakin, että hänen on välitettävä enemmän elämää tänne, joka tulee tuolta ylhäältä. Ja kun

tämä silmä on ihmisessä herännyt, ei hän silloin enää ymmärrä mitään materialistista puhetta. Jos joku semmoinen ihminen olisi olemassa, niin tuommoinen ihminen, joka tietää kuinka asiat ovat, ei voi kuin säälistä hymyillä.

Sitten hän sieltä taivasmaailmasta päin luo katseensa alas ja näkee, että on olemassa jonkunlainen välitila näkyväisen ja taivasmaailman välillä - puhdistustila. Siinä ihmisellä on kärsimystä, ellei hän ole puhdistanut ja kasvattanut itseään. Hän kärsii, kun luonto silloin puhdistaa – ”ennenkuin hän tulee kotiin, täytyy häävaatteet pukea päälleen”, niinkuin Jeesus sanoo. Välitila on ohimenevä tila, jota ihminen taivasmaailmasta päin katselee.

Mutta on sitten myöskin olemassa toinen tila, sillä kaikki ihmiset eivät kehity henkisesti; eivät ole semmoisessa asemassa, että heräisi uusi, sisäinen silmä taivasmaailmaan päin. On joukko ihmisiä, joilla herää alempi aisti, mutta kuitenkin näkymättömään, alempaan henkimaailmaan päin, ja nämä ihmiset ovat semmoisia, jotka ennen maailmassa ovat koettaneet jouduttaa psyykkisten kykyjensä heräämistä ja ovat ottaneet harha-askeleita. Kun näissä ihmisissä heräävät uudet aistit, näkevät he sitten ensin tuon välitilan. He eivät ikäänkuin pääsekään heti taivasmaailmaan vaan tulevat tuohon välitilaan ja näkevät hekin ihmeellisen ja merkillisen maailman. Mutta he näkevät, että siinä maailmassa on kärsimystä. Siinä on helvettiä ja kiirastulta, ja niin kauan kuin heidän silmänsä ei ulotu taivasmaailmaan, se kiintyy katselemaan helvettiä ja kiirastulta. Ja he sanovat: Oi! kuinka paljon on tuskaa ja kärsimystä! Mitä rangaistusta on olemassa! Ja he voivat varoittaa ihmisiä: luopukaa synnistä; kuoleman jälkeen tulee kauheita rangaistuksia; jos teki sitä tai sitä, seuraa rangaistus!

Ja tämä on semmoista elämänfilosofiaa, joka ei ole omiansa heti vapauttamaan ihmistä; ei niitä, joille kerrotaan, eikä sitä, joka kertoo. Se on omiansa kasvattamaan ihmistä, sillä ihmisen tehtävä on tulla tietoiseksi siitä, että hän on henkiolento, jonka edessä pahaa ei voi olla; jonka sisässä kärsimystä ei voi olla - muuta kuin lunastus. Ihminen on henkiolento, joka ei voi hetkeksikään kärsiä itsensä takia, koska hänessä ei ole eikä saa olla mitään pahaa eikä itsekästä. Ihminen on henkiolento, joka kärsii ainoastaan lunastajana. Hän voi ottaa alempien olentojen kärsimyksen päälleen tai auttaa toisia. Se on riemua, vapaaehtoista kärsimystä. Se ei vedä häntä alas vaan vie ylös. Me olemme henkiolentoja, joilla on siivet. Ihminen on kutsuttu lentämään vapaasti maailmankaikkeudessa. Ja jos me ihmiset nyt olemme raskaiden fyysillisten ruumiiden alaspainamia, on se ohimenevää harhaa. Sillä me olemme itsessämme olentoja, semmoisia, jotka kuljemme ainoastaan ruusuilla ja jotka kuljemme ainoastaan auringon nousua kohti ja jotka elämme ainoastaan jumalien ja pyhien parissa.

XXI
TEOSOFISEN SANOMAN HENKI
Puhe H. P. B:n syntymän 100-vuotisjuhlassa Helsingissä 11.8.1931

Tänä samana päivänä 100 vuotta sitten syntyi Helena Blavatsky. Nyt hänen muistoaan vietetään kaikkialla maailmassa eri teosofisissa ja sen hengen elähyttämissä seuroissa. Sitä varten olemme mekin kokoontuneet tänä iltana. Me kaikki eri seurojen teosofit olemme tulleet yhdessä viettämään sen ihmisen muistoa, joka on tehnyt meidät siksi, mitä nyt olemme.[107] Jos meissä ja meidän pyrkimyksissämme on jotain hyvää, niin siitä saamme todella olla kiitollisia juuri hänelle. Siksi onkin kaikkien teosofien ja teosofisen aatteen elähyttämien ihmisten erikoisesti tänään muistettava häntä, Helena Petrovna Blavatskya, häntä, joka hengen soihdun kantajana tuli meidän luoksemme. Hän antoi meille teosofisen sanoman.

Me kaikki tiedämme, mikä tämä sanoma on. Tunnemme sen teosofisen elämänymmärryksen, jota H. P. B. julisti. Olemme kaikki voineet todeta, miten rikas, monipuolinen ja vivahdusrikas tämä teosofinen sanoma on. Se käsittelee sekä filosofiaa, uskontoa että tiedettä. Kun H. P. B. 60 vuotta sitten aloitti toimintansa ja alkoi julistaa maailmalle näitä teosofisia oppeja kirjoissaan ja

artikkeleissaan, hämmästyivät ihmiset luonnollisesti hänen sanomaansa. Olihan hänen julistuksessaan niin paljon uutta ja aikaisemmin kuulumatonta. Erikoisesti tuli tämä esille niissä tieteellisissä totuuksissa, joita hän esitti monissa kirjoituksissaan ja ennenkaikkea suuressa pääteoksessaan *Salainen Oppi*. Hän vakuutti, että nämä hänen esittämänsä seikat olivat järkkymättömiä totuuksia. Ne olivat kuitenkin sellaisia, joihin silloinen tieteellinen maailma suhtautui pilkallisesti nauraen tai kohotti vain väheksyen niille olkapäitään.

Nyt, 60 vuotta myöhemmin, alkaa jo tieteellinenkin maailma todeta, että hänen julistuksensa sisältävät ihmeellisen totuuden. H. P. B. esitti jo silloin eri tieteen alojen, biologian, astronomian, kemian ja fysiikan alalla sellaisia selityksiä, jotka tieteellinen tutkimus nyt on todistanut oikeaksi. Kuitenkin on vielä paljon sellaista, jota H. P. B. ilmoitti, mutta jota tämänhetkinen tieteellinen maailma ei pidä mahdollisena. Me tulemme kuitenkin tämän 20:nnen vuosisadan kuluessa näkemään, että nuo hänen julistamansa tosiseikat tulevat myös tieteellisen maailman yleisesti hyväksymiksi ja todistamiksi.

Meidän tarvitsee muistuttaa mieleemme vain eräs tällainen asia fysiikan alalta. H. P. B. mainitsee *Salaisessa Opissaan*, että valo on eräänlaista ainetta[108]. Salaisen Opin ilmestyessä 1888 oli tuollainen teoria täysin tuulesta temmattu. Tieteellinen maailma katsoi valon olevan pelkkä värähtelyilmiö. Valo oli siis täysin aineetonta värähtelyä. Jo nyt on tieteellisen maailman ollut pakko tarkistaa kantaansa. Sen käsitys on muuttunut, eikä se pidä enää värähtelyteoriaa yksin riittävänä. H. P. B. sanoi, että värähtelyteoria on aivan oikea, mutta se ei sisällä koko totuutta. Toinen puoli totuutta on, että valo on eräänlaista ainetta. Kaikesta aineesta säteilee

valoa. Niistä olennoista, jotka voivat sen nähdä, tuo valo on kuin auringosta lähtevää fluidumia, jota maa sitten imee itseensä. Toisaalta kuitenkin myös maa lähettää sitä itsestään. Samalla tavoin kaikki ne olennot, joilla on näköaisti, katsellessaan lähettävät itsestään tuollaista valoainetta. Näin valo ei ole siis vain värähtelyä, vaan myös ainetta. Kuten sanottu, ovat myös tiedemiehet nykyisin kallistumassa tällaisen olettamuksen kannalle.

Me emme nyt kuitenkaan halua viivähtää tässä H. P. B:n teosofisen sanoman muodollisessa puolessa. Tärkeintä on hänen sanomaansa elähyttävä henki, tuo henki, joka voimakkaasti vaikuttaa kaikkien niiden sydämissä, jotka tulevat teosofeiksi; se moraalinen, eettinen sisältö, joka läpäisee koko hänen sanomansa ja koskee todella kaikkia meitä ihmisiä.

Mikä on sitten tuo henki? Tuo henki, joka on järkyttänyt meitä jokaista ja hämmästyttänyt koko maailmaa. Se on H. P. B:n teosofisen sanoman ydin ja elämä, varmuus siitä, että totuuden tieto on saavutettavissa. Totuuden tieto ei merkitse tietoa ainoastaan näkyvistä asioista, joihin ihmiskunta on etsinyt vastausta kautta aikojen ja erikoisesti sen jälkeen kun tieteellinen kehitys alkoi. Muutaman viimeksi kuluneen sadan vuoden aikana on etenkin täällä länsimailla todella etsitty tietoa ja totuutta. Tämän näkyväisen fyysillisen maailman suhteen sitä on myös löydetty. H. P. B:n sanoman ydin on, että hän vakuuttaa, että tieto on saavutettavissa myös metafyysillisissä kysymyksissä. Nuo suuret metafyysilliset ongelmat ovat ratkaistavissa, joskin yleensä vielä arvellaan, ettei niistä voi saada todellista tietoa.

Silloin kun H. P. B. vaikutti täällä maailmassa, oli hyvin paljon sellaisia ihmisiä, jotka ajattelivat täysin materialistisesti. He väittivät,

että kaikki metafyysillinen pohdiskelu oli turhaa tuulen pieksäntää, koska tuollaista ongelmakenttää ei lainkaan ollut olemassa. Eihän olemattomasta voinut saada mitään tietoa. Noita suuria, syvästi vaikuttavia elämän ja kuoleman kysymyksiä ei ollut olemassakaan, joten ei ihmisten kannattanut sellaisella päätään vaivata. Ihminen oli kauttaaltaan aineellinen olento. Kun hänen ruumiinsa vanheni ja rappeutui tautien sitä runnellessa ja lakkasi lopulta toimimasta, silloin päättyi myös kokonaan ihmisen olemassaolo. Hän kuoli ja kaikki oli hänen kohdallaan lopussa. Oli siis mieletöntä vaivata päätään miettimällä, mitä on kuoleman jälkeen, kun kerran kaikki päättyi siihen. Kaikkinainen pohdiskelu kuolemanjälkeisistä kohtaloista, Jumalasta ja henkimaailmasta oli suoranaista järjettömyyttä. Näin ajattelivat nuo materialistit, joiden näkemys siihen aikaan oli vallitseva sivistyneessä maailmassa.

Länsimaisen sivistyneistön toinen merkittävä osa oli näkemykseltään kristillistä. He ajattelivat asioista aivan toisin. Heidän käsityksensä mukaan taas oli turha pohtia sellaisia metafyysillisiä ongelmia, jotka kaikki olivat saaneet ratkaisunsa. Jumala itse oli antanut nuo vastaukset, ja ne olivat löydettävissä raamatusta, hänen pyhästä sanastaan, jota kirkko oli vuosisatojen ajan varjellut. Siispä kirkkokunnat nyt tiesivät kaikki vastaukset elämän ja kuoleman kysymyksiin. Ei siis kenenkään, joka uskoi tähän pyhään sanaan, tarvinnut olla epätietoinen. Kaikki metafyysilliset kysymykset olivat saaneet ratkaisun uskon kautta. Kun ihmiset vain uskoivat, mitä tuo pyhä kirja sanoi, niin kaikki oli hyvin, näin opettivat kirkot. Ihmiset voivat elää ja kuolla rauhassa, ei ollut mitään ongelmia.

Tämän ajan keskelle tuli H. P. B. ja julisti maailmalle: ”Ihmiset,

herätkää tietämättömyydestänne ja alkakaa ajatella ja kysyä. Pyrkikää pimeydestä valoon. Huomatkaa, ettette vielä tiedä mitään. Nouskaa todellisina ihmisinä etsimään totuutta. Riisukaa itsenne paljaaksi elämän edessä ja tunnustakaa oma tietämättömyytenne.” Näin hän ikäänkuin ravisti hartioista ihmisiä herättääkseen heidät etsimään ja kysymään. On luonnollista, etteivät kaikki ihmiset kuulleet häntä eivätkä tajunneet tuota kehoituskutsua. He eivät voineet ollenkaan ymmärtää tätä H. P. B:n teosofista sanomaa. He kauhistuivat hänen puhettaan.

Oli kuitenkin toisia, jotka sen kuulivat ja havahtuivat huomaan, etteivät he todellakaan tienneet mitään. Saattoi myös tapahtua, että kun he astuivat elämän eteen täynnä vilpitöntä tiedonhalua kysyen ja vastausta vaatien, he huomasivatkin, että heillä oli jotain tietoa. Sellaista tietoa, jota he eivät olleet voineet saada viiden aistinsa välityksellä, sisäistä tietoa, joka oli tullut heille jollakin muulla tavalla. Sellaisiakin yksilöitä oli. Kuitenkin useimmat niistä, jotka kuulivat H. P. B:n kutsun, huomasivat, etteivät he todellakaan tienneet mitään. Heille kuului H. P. B:n rohkaiseva sanoma: Ihminen ei ole tuomittu tietämättömyyteen. Hänet on kutsuttu saamaan tietoa juuri niistä asioista, joista aineellisen maailman keinoin ei voi mitään tietää. Ihminen on kutsuttu totuuden tietoon, Jumalan tuntemiseen. Ihminen ei suinkaan ole tuomittu pysymään vieraana totuudelle, Jumalalle. Ihmisen tehtävä ja hänen elämänsä ainoa todellinen päämäärä on tiedon saavuttaminen.

Oli ihmisiä, jotka kuulivat tämän H. P. B:n kutsun, hänen teosofisen sanomansa, ja heistä tuli totuuden etsijöitä. He eivät olleet sitä vain sillä tavoin, jota tarkoitetaan, kun puhutaan tieteellisestä totuuden etsinnästä tässä näkyväisen elämän piirissä. Heistä tuli

aitoja totuuden etsijöitä, joiden tunnusmerkkinä on, että heidän sielunsa kaipaa valoa ja on valmis vastaanottamaan totuutta kaikkialta. Heidän sielunsa avautuu hartaana totuuden valolle niinkuin kukka, joka avaa teriönsä kohti aurinkoa. H. P. B. kutsui kokoon kaikki nämä ihmissielut, sillä juuri heitä hänen sanomansa koski. He kaikki, jotka tunsivat itsensä totuuden etsijöiksi, tulivat teosofeiksi.

Mitä merkitsee, että heistä tuli teosofeja? Sitä, että he lähestyvät elämän portteja ja tahtovat, että nuo portit aukenisivat ja he voivat astua elämään vievälle tielle. He haluavat astua tielle, joka johtaa ihmisen totuuden täydelliseen tietoon, sillä he ovat huomanneet olevansa tietämättömiä ja janoavat totuutta. Eivät he kaipaa sellaista jokapäiväistä, monesti tarpeetontakin tietoa, jolla ei ole todellista merkitystä, vaan he ikävöivät sitä niistä asioista, joista ihmisen henki aina kaipaa tietoa. He tahtovat tietää Jumalasta, ihmisestä itsestä, hengestä ja hengen maailmasta. He ovat niitä, joita Paavali kuvailee sanoessaan, että he tutkivat Jumalan hengen syvyyksiä. Nämä ihmiset tulivat ja tulevat teosofeiksi. He aloittavat etsimisensä siitä lähtökohdasta, että toteavat oman tietämättömyytensä. Se on heidän ensimäinen askeleensa. Elämän edessä he tunnustavat: Minä en tiedä mitään, mutta tietämättömänä en jaksa elää. He lähtevät etsimään tietoa elämästä, kulkevat totuuden tiedon kaitaa tietä.

Sille tielle lähdettyään he tekevät heti ihmeellisen havainnon. He näkevät, että toiset ihmiset vaeltavat heidän tavallaan pimeydessä. Joitakin poikkeuksia lukuunottamatta kaikki ihmiset ovat vailla tietoa totuudesta, Jumalasta. Ihmiset ovat vielä lasten kaltaisia, jotka leikkivät rannalla, jota aavan meren aallot huuhtelevat. He ovat kuin eksyneitä pyhiinvaeltajia, jotka eivät tiedä määränpäätään eivätkä

suuntaa, mihin heidän tulisi vaeltaa. Kun noille ihmisille, jotka ovat teosofeja, valkenee tuo totuus, he samalla huomaavat heti, että kaikki ihmiset ovat keskenään veljiä. Totuus yhä selventää, laajentaa ja syventää tuota ihmeellistä veljeyden sidettä. Tämän huomaa heti se ihminen, joka on tullut teosofiksi. Totuuden tieto ei ole vain älyllistä ”pääntietoa” tai järjen kehitystä. Se tieto on totuuden elämää ja taitoa. Jumalan tunteminen merkitsee Hänen tahtonsa tuntemusta ja täyttämistä. Hän, joka ymmärtää, tuntee ja tajuaa elämän, hän myös saavuttaa taidon elää oikein. Siis kun totuuden tieto ihmisessä kasvaa, niin se lähentää häntä toisiin ihmisiin. On kuin hän voisi ottaa sydämeensä yhä useampia ihmisyksilöitä, koska hän on heti nähnyt, miten kaikki ihmiset ovat veljiä keskenään. Tuo hänen tietonsa merkitsee samalla, että hän koko ajan kasvaa tässä veljeydessä.

Sentähden onkin tieto totuudesta ja Jumalasta elämää rakkaudessa. Totuus on vain rakkauden toinen nimi. Aivan samoin kuin auringon valo lämmittää, samoin säteilee totuus rakkautta. Kun teosofi, totuuden etsijä, on lähtenyt kulkemaan tuota kaitaa tietä, jolla eteneminen merkitsee yhä suurempaa ja syvempää, hän samalla saavuttaa suuremman eettisen voiman, suuremman kyvyn rakastaa. Samalla hän myös tietää, että hänen ja muiden ihmisten tieto on vielä hyvin vaillinaista. Siksi hän ei milloinkaan voi tuomita ketään. Hän on ainoastaan oikeutettu rakastamaan kaikkia ihmisiä ja auttamaan jokaista, jota hän voi auttaa. Me olemme täällä yhdessä kulkemassa. Tehtävämme on auttaa toisiamme tällä vaelluksella, ei arvostella eikä tuomita.

Totuuden etsijä, joka kutsuu itseään teosofiksi, tekee myös toisen havainnon. Siinä määrin kuin hänen etsimisensä on vilpitöntä ja hän

vakavasti etsii elämää, Jumalaa, samassa suhteessa lisääntyvät hänen tietonsa noista metafyysillisistä seikoista, joista materialistien mukaan ei voi tietää mitään ja joista on mahdoton saada mitään tietoa. Kuitenkin hänen tietämyksensä kasvaa juuri niissä asioissa. Hän tulee yhä enemmän tuntemaan Jumalaa, tietämään, mikä Jumala on. Hän oppii enemmän ja enemmän tuntemaan näkymätöntä maailmaa, henkimaailmaa, omaa itseään ja omia kykyjään. Suuret kuoleman arvoitukset aukenevat hänen eteensä ratkaistuina. Tällä tavalla kasvaa hänen tietomääränsä ja laajenee jatkuvasti. Onkin luonnollista, että hän silloin ilon vallassa riemuiten kertoo muille oman näkemyksensä: ”Minä tiedän tämän.” Ja hänen ympärilleen kerääntyy silloin toisia, jotka ehkä kuuntelevat häntä.

Nyt on kuitenkin välttämätöntä, että jokainen, joka on kokenut ja saanut tietää jotain, muistaa, mistä H. P. B. aina varoitti: ”Vain korkeimmat adeptit ehkä tietävät kaiken.” Siihen asti kunnes olemme korkeimpia adepteja, kun emme vielä ole saavuttaneet tiedon huippua, meidän on yritettävä sopia keskenämme. Maailmassa täytyy olla tietäjiä. Ei H. P. B. toki ollut ainoa, joka on puhunut tiedosta. Historiaa tutkiessamme voimme lukea, että Buddha sanoi: "Olkaa levollisia, veljeni, sillä minä olen löytänyt totuuden." Ja Jeesus Nasaretilainen, jota sanottiin Kristukseksi, sanoi: "Minä olen tie, totuus ja elämä."[109] Ja sekä Buddha että Jeesus lisäsivät: "Seuratkaa minua."[110]

H. P. B. tahtoo neuvoa meille kaikille, että jos olemme löytäneet tien totuuteen ja ymmärtäneet, mitä kehitys totuuden elämässä tarkoittaa, niin käsitämme myös, että elämässä on eri asteita. Voimme siis tulla tietämään yhä enemmän ja enemmän totuudesta. Mutta mitä enemmän me tiedämme, sitä nöyremmiksi tulemme. Mitä

laajemmiksi näköalamme avartuu, sen pienemmiksi tunnemme itsemme tuon äärettömän totuuden edessä. Todellinen tieto ei tee ketään ylpeäksi eikä se eroita meitä ihmiskunnasta ja elämästä vaan lähentää meitä muihin ihmisiin. Se tekee koko ihmiskunnan meille läheiseksi. Sentähden on välttämättä oltava tietäjiä; heitä täytyy esiintyä ihmiskunnan keskuudessa. Voisivatpa hekin vain sopia keskenään. Voisivatpa he, jotka kehityksessään ovat jo kasvaneet päätään pitemmiksi toisia ihmisiä, nähdä, että heidänkin tiensä totuuden täyteen valoon on vielä pitkä.

Meidän ei siis tarvitse lainkaan ajatella, että H. P. B. olisi ajatellut perustaessaan Teosofisen Seuran ja liikkeen: Tässä seurassa ja liikkeessä ei saa olla mukana muita kuin aivan tietämättömiä ihmisiä, jotka eivät mitään ymmärrä ja lampaan tavoin seuraavat johtajaa. Muut eivät tänne sovi. Ainoastaan minun ääneni saa kuulua täällä, mutta ei kenenkään muun. Muut vaietkoot. Me emme voi uskoa, että hän olisi ajatellut tai tarkoittanut jotain tällaista. Päinvastoin hänen tarkoituksensa on, että meidän tulee kulkea tiedon tietä ja pyrkiä etenemään sillä kaidalla tiellä, joka vie meidät Jumalan luo. Ja hän tahtoi ja toivoi, että teosofisessa liikkeessä ja seurassa olisi yhä enemmän sellaisia yksilöitä, jotka ovat kokeneet henkistä elämää ja tietävät jotain. Se oli hänen toiveensa. Hän näki surukseen, että me ihmiset täällä maan päällä olemme vielä heikkoja ja rajoittuneita. Hänen Mestarinsa näytti sen hänelle. Meidän on usein vielä vaikea sopia yhteen silloin, kun tiedämme jotain ja vielä enemmän silloin, kun luulemme jotain tietävämme. Kuitenkin meidän teosofisessa liikkeessä tulisi olla kyllin viisaita hyväksyäksemme toisemme. H. P. B:n toivomus oli, että osaisimme kunnioittaa ja rakastaa toisiamme silloinkin, kun jotain tiedämme.

Siksi onkin H. P. B. kyynelsilmin katsellut alkuunpanemaansa teosofista liikettä, joka vuosien vieriessä on jakaantunut moneen eri haaraan. Onhan noissa haaroissa miltei totuttu ajattelemaan, että nuo toiset suunnat kulkevat vähän harhaan. H. P. B. on katsellut tuota kehitystä surulla, ja, kuten voi ymmärtää, hän toivoo nytkin, että teosofinen maailma taas ymmärtäisi alkuperäisen tarkoituksensa. Hän iloitsee toivoessaan, että se muistaisi jälleen, että se on kuin joukko ihmisiä, jotka yhdessä ovat lähteneet vaeltamaan tietämättömyyden maasta elämän portin läpi. He kulkevat tiedon tietä, ja kuta pitemmälle he vaeltavat, sen enemmän he rakastavat toisiaan.

Siksi meidän onkin ymmärrettävä, että H. P. B. on nyt ja viime vuoden kuluessa iloinnut siitä, että teosofisessa maailmassa on alettu ymmärtää, että meidän tulisi koota voimamme. Meidän olisi seistävä kaikkea epäuskoa, materialismia, epäilystä ja ateismia vastaan yhtenä rintamana. Meidän olisi seistävä sen vakaumuksen puolesta, että elävä totuus on löydettävissä. Voimme sentähden varmasti uskoa, että H. P. B. on tänäkin iltana iloinnut siitä, että eri teosofiset seurat näin yhdessä viettävät hänen muistojuhlaansa. Emme me niinkään vietä hänen personansa muistojuhlaa kuin hänen tuomansa sanoman ja hänen työnsä muistojuhlaa.

Älköön se työ, jota hän äärettömän uhrautuvasti ja suurin kärsimyksin teki maailman hyväksi, menkö hukkaan. Hän iloitsee, samoin mekin nyt teemme. Myös minä henkilökohtaisesti tunnen suurta iloa siitä, että näen tässä yhdessä jäseniä kaikista Suomen teosofisista seuroista. En voi muuta kuin iloita ja toivoa, että muisto tästä yhdessäolosta tuottaisi meille kaikille siunausta.

VIITTEITÄ JA SELITYKSIÄ

I Teosofisen liikkeen tehtävä ja tarkoitus

[1] 17.12.1879 Seuralle laadittiin seitsemän kohtaa sisältävä ohjelma:

(a) Pitää hengissä ihmisen henkisiä intuitioita;

(b) Vastustaa – sen jälkeen, kun on asianmukaisesti tutkittu ja todistettu sen järjenvastainen luonne – kaikenlaista kiihkoilua, olkoonpa se sitten suvaitsematonta uskonnollista lahkolaisuutta tai uskoa ihmeisiin tai johonkin yliluonnolliseen;

(c) Edistää veljeyden tunnetta kansojen kesken ja tukea hyödyllisten taitojen ja tuotteiden kansainvälistä vaihtoa antamalla neuvoja ja tietoja ja olemalla yhteistyössä kaikkien ansiokkaiden yksilöiden ja yhdistysten kanssa, kuitenkin sillä edellytyksellä, että Seura ei saa ottaa hyötyä tai voittoa palveluksistaan välittäjänä;

(d) Yrittää päästä kaikkien luonnonlakien tuntemukseen ja auttaa levittämään tietoa niistä ja erikoisesti kannustaa tutkimaan niitä lakeja, jotka ovat nykyajan ihmisille vähiten tunnettuja ja joita sen vuoksi sanotaan okkulttisiksi. Yleisen taikauskon ja kansantietouden tutkiminen, miten mielikuvituksellista se lieneekin, voi johtaa kauan unohduksissa olleiden mutta tärkeiden luonnon salaisuuksien keksimiseen. Seura pyrkii sen tähden noudattamaan tätä tutkimuslinjaa toivoen siten laajentavansa tieteellisen ja filosofisen havainnoinnin kenttää;

(e) Koota Seuran kirjastoon ja panna kirjalliseen muotoon virheettömiä tietoja monenlaisista muinaisista filosofisista traditioista ja legendoista ja, silloin kun Neuvosto päättää sen olevan luvallista, levittää niitä eri tavoin kuten kääntämällä ja julkaisemalla arvokkaita alkuperäisteoksia, niiden otteita tai kommentaareja tai asiaan perehtyneiden henkilöiden suullisia opetuksia;

(f) Edistää kaikin sopivin tavoin niissä maissa, missä se on tarpeen, vapaamielisen kasvatuksen leviämistä;

(g) Lopuksi ja pääasiassa kannustaa ja tukea yksityisten jäsenten

älyllistä, siveellistä ja henkistä itsekasvatusta. Mutta yksikään jäsen älköön itsekkäässä tarkoituksessa käyttäkö hyväkseen sitä tietoa, mitä Ensimmäisen Osaston jäsenet hänelle ilmoittavat: tämän säännön rikkominen rangaistaan erottamalla. Ja ennen kuin mitään sellaista tietoa voidaan kertoa, tulee asianomaisen juhlallisesti vannoa, ettei käytä tietoa itsekkäässä tarkoituksessa tai ilmaise sitä ilman opettajan lupaa.
("The Theosophical Society, or Universal Brotherhood", *The Theosophist,* I vsk., nro 7, huhtikuu 1880, 179–180.)

1881 Teosofisen Seuran tehtävä tiivistettiin neljään ohjelmakohtaan: 1. Muodostaa ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin, 2. Tutkia arjalaista kirjallisuutta, uskontoa ja tiedettä, 3. korostaa tämän tutkimuksen tärkeyttä ja oikaista väärinkäsityksiä, jotka ovat sitä hämärtäneet, 4. Tutkia luonnon kätkettyjä salaisuuksia ja ihmisen piileviä kykyjä, joita Seuran perustajat uskovat itämaisen filosofian pystyvän valaisemaan.

1885 Seura sai kolmekohtaisen ohjelman: 1. Muodostaa yleisen veljeyden ydin katsomatta rotuun, uskontunnustukseen tai ihonväriin. 2. Edistää arjalaisten ja muiden itämaisten kirjallisuuksien, uskontojen ja tieteiden tutkimusta. 3. Kolmas päämäärä, jota osa seuran jäsenistä toteuttaa, on tutkia selittämättömiä luonnonlakeja ja ihmisen psyykkisiä kykyjä.

1888 ensimmäiseen kohtaan lisättiin sanat "sukupuoleen" ja "kastiin".

1896 ohjelmakohdat saivat nykyisen muotonsa. Toinen kohta muutettiin muotoon "edistää vertailevaa uskonnon, filosofian ja tieteen tutkimusta."

[2] Satyān nāsti paro dharmah (skt.), 'totuutta korkeampaa uskontoa ei ole', alkuaan Benaresin mahārājan suvun tunnuslause, jonka Teosofinen Seura otti tunnuksekseen joulukuussa 1880. Tunnuslause on peräisin *Mahābhāratan* Sāntiparvan-episodista, jossa se on muodossa: nāsti satyāt paro dharmo nānritāt pātakam param, "Ei ole velvollisuutta, mikä olisi korkeampi kuin totuus, eikä inhottavampaa syntiä kuin valhe" (*Mahābhārata*, 12. kirja, 156. tai 162. luku, 24 säkeistö).

[3] *Sphinx* oli Leipzigissä 1886–1896 ilmestynyt, teosofi Wilhelm Hübbe-Schleidenin julkaisema lehti.

II Teosofisen Seuran ohjelmapykälät

[4] Miracle Club oli spiritistisiä ilmiöitä tutkiva kerho tai yhdistys, jonka Olcott perusti toukokuussa 1875 Blavatskyn myötävaikutuksella. Olcott lakkautti sen, kun tutkimuskohteena ollut meedio osoittautui pettymykseksi. Ks. Blavatsky, *Collected Writings,* I, s. 88; H. S. Olcott, *Vanhoja päiväkirjan lehtiä,* Osa I, Luvut 1–10, s, 25.

[5] Ks. Blavatsky, *Collected Writings,* XI, s. 165–166; H. P. Blavatsky, *Amerikan teosofeille,* s. 25.

[6] *Teosofian Avain,* s. 59, 61, 62.

[7] Ap. t. 8:18–23.

[8] ks. *Teosofian Avain,* s. 30.

[9] ks. *Teosofian Avain,* s. 72.

III Teosofinen liike kouluna

[10] ks. esim. *Salainen Oppi,* I, s. II (Alkulause).

[11] ks. esim. *Salainen Oppi, I,* 20–21.

[12] 1. Joh. 4:20.

[13] ks. *Viisaudenmestarien kirjeitä A. P. Sinnettille mestareilta M. & K. H. ”Salattua maailmaa” käsittelevä sarja* (1933), kirje X, s. 107–108; *Mestarien kirjeet A. P. Sinnettille Mahatma M:ltä ja K.H:lta* (1997), kirje 88, s. 293–294.

[14] ks. *Teosofian Avain,* s. 15, 16, 18–20, 23, 65, 71.

[15] Matt. 26:47–56, 27:3–10: Mark. 14:43–52; Luuk. 22:47–53; Joh. 18:1–11; Ap. t. 1:15–19.

[16] vrt. *Hiljaisuuden Ääni,* 1924 painos, s. 13, 23, viite 19.

IV Teosofisen liikkeen vaiheet

[17] *Isis Unveiled* on julkaistu suomeksi 1984–1986 nimellä *Hunnuton Isis*. Sen suomensivat Sirkka Virolainen (I Tiede, luvut 1–12), Timo Nurminen (I Tiede, luvut 13–14; II Teologia, luvut 1–12) ja Heli Makkonen I Tiede, luku 15).

[18] Blavatsky muutti Europpaan maaliskuussa 1885. Oltuaan lyhyen ajan Torre del Grecossa, Italiassa hän asettui Würzburgiin, Saksaan. 1886 Blavatsky muutti Oostendeen (ransk. Ostende), Belgiaan ja 1887 Lontooseen.

[19] ks. *Hiljaisuuden Ääni*, 1924 painos, s. 27.

[20] *Hunnuton Isis*, I Tiede, osa 2, s. 111–112. Suomentaja on vaihtanut sanan *planeetta* sanaksi *elämänkierros* noudattaen Blavatskyn korjaustoivomusta.

[21] Artikkeli ”My Books” on julkaistu *Lucifer*-lehdessä, VIII puolivuosikerta, nro 45, toukokuu 1891, s. 241–247 ja Blavatskyn Collected Writings -sarjan XIII osassa, s. 191–204. Se on julkaistu suomeksi *Tietäjä*-lehdessä 1920, s. 25–39 ja Blavatskyn kirjassa *Valon airut*, s. 132–142.

[22] ks. *Lucifer*, helmikuu 1889, alaviite J. H. Mitalmien artikkelissa "The Dirge of the Dead"; *Hunnuton Isis*, I Tiede, osa 1, s. 54–56.

[23] Allan Kardec, oikealta nimeltään Hippolyte-Léon-Denizard Rivail (1803–1869). Hän kokosi eräiden meedioiden transsissa antamia lausuntoja ja laati niistä filosofian. Hänen kannattajiaan nimitettiin 1800-luvulla reinkarnationisteiksi. Kardecin teoksista on julkaistu suomeksi mm. *Henkien Kirja* (2010) ja *Evankeliumi Spiritismin mukaan* (2010).

[24] *The Theosophist* -lehti alkoi ilmestyä Bombayssa, lokakuussa 1879. Blavatsky oli sen ensimmäinen päätoimittaja. Vuodesta 1885 alkaen sitä toimitti Olcott.

[25] ks. *Hunnuton Isis*, III osa, Teologia 1, s. 164.

[26] ks. *Hunnuton Isis*, III osa, Teologia 1, 214–215.
[27] ks. *Hunnuton Isis*, III osa, Teologia 1, s. 158. Philo Iudaeus eli Filon juutalainen syntyi noin 20 eKr. ja kuoli noin 50 jKr.

V Kristus ja teosofinen liike

[28] ks. *Hunnuton Isis*, III osa, Teologia 1, s. 163.

[29] Kristus-prinsiippi, ks. Blavatsky, *Evankeliumien esoteerinen luonne* (1963); julkaistu myös Blavatskyn kirjassa *Valon airut* (1981).

[30] ks. *Hunnuton Isis*, IV osa, Teologia 2, s. 172.

[31] Annie Besant, *Kristinuskon salainen puoli*, s. 58–59; C. W. Leadbeater: *The Inner Life* (1910), I, s. 183–184 (ks. suomennettuja otteita Ervastin kirjassa *Christosophia*, luku XIV "Kaksi Jeesusta".

[32] ks. Steiner, *Matteuksen evankeliumi* (2000), s. 74.

[33] vrt. Steiner: *Luukkaan evankeliumi* (1982), s. 72–73.

[34] vrt. Steiner, *Jeesuksesta Kristukseen* (1989), s. 52; Steiner, *Luukkaan evankeliumi* (1982), s. 110–111.

[35] Ks. Krishnamurti, ”Tähden Järjestön hajoittaminen”, *Tähti*, II vsk., nro 7, 1929, s. 145–150. Krishnamurti hajotti hänen ympärilleen perustetun Idän Tähden Järjestön 2. elokuuta 1929.

[36] *Makroprosoopos* on sama kuin heprean Arikh Anpin ('pitkäkasvoinen' eli suopea, kärsivällinen), pitkämielinen ja armelias Jumala, Jumalan korkein hahmo kabbalassa ja yksi taivaallisen ihmisen, adam kadmonin, kasvoista, korkein sefira, Keter.

[37] Libanonin Jeesus on syyrialainen mestari, joka elää druusien keskuudessa Libanonvuorilla, ks. Leadbeater, *Mestarit ja polku* (1926), s. 55 (2. painos 1992, s. 49).

[38] Joh. 12:45.

[39] vrt. Matt. 28:18.

[40] Joh. 5:10.

VI Ketä varten on teosofinen sanoma?

[41] *Aviitshi* (avîci) ks. *Esoteeriset ohjeet I, II ja III* (1998), s. 134–135.

[42] *Mestarien kirjeet A.P. Sinnettille Mahatma M:ltä ja K.H:lta* (1997), kirje 93A, s. 326.

[43] ks. H. S. Olcott, *Vanhoja päiväkirjan lehtiä,* Osa II, Luvut 11–21, s, 8–9.

[44] *pantshasiila:* ks. H. S. Olcott, *Buddhalainen Katkismus,* jae 153.

[45] Tästä kohtaa puuttuu ehkä jokin vieraskielinen sana.

[46] Vrt, *H. P. Blavatsky, Collected Writings,* VIII, ”The Origin of Evil”; H. P. Blavatsky, *Valon airut,* s. 342–336, ”Pahan alkuperä”.

[47] Syyskuussa ja lokakuussa 1884 *Madras Christian College Magazine* julkaisi sen toimittajan George Pattersonin artikkelin "The Collapse of Koot Hoomi", jossa väitettiin, että kirjeenvaihto Mestarien kanssa on petkutusta.

[48] ks. *Collected Writings,* VII, s. 248; *Salainen Oppi,* I, s. 603; A. T. Barker, *The Letters of H. P. Blavatsky to A. P. Sinnett,* kirje XLV; Pekka Ervast, *Toimittajalta,* III, s. 34.

VII Eksoteerinen ja esoteerinen teosofia

[49] *Teosofian Avain,* s. 13; *Mitä on okkultismi?,* s. 143–159, "Onko teosofia uskonto?".

[50] ks. *Teosofian Avain,* s. 15.

[51] *Salainen Oppi,* I, s. 1, 325; *Salainen oppi,* kolmas osa, luvut 17–27, s. 53 (luku 20); *Salainen oppi,* kolmas osa, luvut 28–38, s. 37 (luku 32).

[52] *Hunnuton Isis,* II, Tiede 2, s. 348, sama toistettu *Salaisessa Opissa,* II, s. 55 av. 226.

[53] 1. Joh. 4:20.

[54] "*Lucifer* to the Archibishop of Canterbury, Greeting!" *Lucifer*-aikakauslehti, 1. puolivuosikerta, nro 4, joulukuu 1887, s. 242–251; suomeksi ”Teosofia ja kirkot. Avoin kirje Canterburyn arkkipiispalle”, *Omatunto* s. 189–194, 220–224; H. P. Blavatsky, *Valon airut*, s. 15–27.

[55] *Madame Blavatsky nimitti sitä hyvin usein ja sitten loppuvuosinaan Khristokseksi:* ks. *Hunnuton Isis*, III osa, Teologia 1, 171, s. 192–193; .

[56] katekumeenit, *katêkhoumenoi*, ‘opetettavat’, kasteoppilaat.

[57] *pistoi*, 'luotettavat, uskolliset, varmat', kastetuista kristityistä käytetty nimitys, yksikössä *pistos*.

[58] ks. *Collected Writings*, VII, s. 248; *Salainen Oppi*, I, s. 603; Constance Wachtmeister, *H. P. Blavatsky ja Salainen oppi*, s. 43.

VIII Esoteerinen teosofia

[59] ks. *Kālāmasutta* ja *Mahāparinibbāna-sutta;* H. S. Olcott, *Buddhalainen Katkismus*, jakeet 195–196; René Gothóni ja Mahāpañña (Mikael Niinimäki) (toim.), *Buddhalaista viisautta* (1987), s. 94.

[60] ks. *Teosofian Avain*, s. 30.

IX Jumalan rakkaus

[61] vrt. 1. Moos. 1:26–27, 2:7.

[62] Zacharias Topeliuksen satu "Suojelusenkeli" kirjassa *Lukemisia lapsille*.

[63] 1. Moos. 28:10–22.

[64] Betel sijaitsi 17 km Jerusalemista pohjoiseen. Sen paikalla on nykyisin Betin-niminen kylä. Betlehem sijaitsee 9 km Jerusalemista etelään.

X Suvaitsevaisuus

[65] Matt. 7:1, Luuk. 6:37.

[66] Matt. 5:39.

[67] *The Theosophist,* I vsk., nro 7, huhtikuu 1880, s. 180; Basil P. Howell (koonnut), *Teosofinen Seura, ensimmäiset viisikymmentä vuotta.* H. S. Olcottin, H. P. Blavatskyn y. m. kirjoituksia (1925), s. 105– 106, alaviite.

XI Henkimaailma

[68] Esitelmän muistiinpanossa oli aukko. Toimitus on lisännyt sanan *kaama-manas.* Kyseinen sana voi olla myös *psykhee.*

[69] Kyseessä on rautatiehallituksen talo, jota 1960-luvulla kutsuttiin Skohan taloksi. Sen olivat suunnitelleet arkkitehdit Theodor Höijer ja F. A. Sjöström. Se sijaitsi osoitteessa Hakasalmenkatu 6, nykyinen Keskuskatu 8. Se purettiin 1965 ns. Makkaratalon tieltä. Ervastit asuivat siinä 1877–1884.

[70] Aleksanteri tarkoittaa Aleksanterinkatua.

[71] ks. *Ruusu-Risti* 1925, s. 400 (Sven Krohn, "Erään tietäjän elämä").

[72] *Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa,* s. 50–51; *Ruusu-Risti,* helmikuu 1/1978, s. 3–4 (Pekka Ervast, "Nuoruuden muistelmia ja tulevaisuuden toiveita").

[73] vrt. *Ruusu-Risti* 1928, s. 313–314, sama kirjassa *Ihmiskunnan alkuperäinen kieli ja kirjoitus,* s. 60–61.

[74] vrt. *Teosofisia muistelmia,* s. 16–18; *Ruusu-Risti,* helmikuu 1/1978, s. 1–2 (Pekka Ervast, "Nuoruuden muistelmia ja tulevaisuuden toiveita II").

[75] vrt. *Teosofisia muistelmia,* s. 26–28; Pekka Ervast, "Nuoruuden muistelmia ja tulevaisuuden toiveita II", *Ruusu-Risti,* helmikuu 2/1978, s. 3–4.

[76] vrt. *Teosofisia muistelmia,* s. 98–104.

XII Tie vapauteen

[77] Joh. 16:33.

[78] Schlaraffenland, laiskurien maa, keskiajalta peräisin oleva kuvitelma.

[79] Ervast oli heinäkuussa 1895 A. W. Ervastin ja Paavo Afanasjevin (myöh. Ahava) kanssa tutkimusmatkalla Venäjän Lapissa. Ervasti keräsi aineistoa työn alla ollutta romaaniaan ”Ahma” varten, jota ei vieläkään ole julkaistu. Matka suoritettiin veneellä Kemijärveltä Kemijokea, Sotajokea ja Nuorttijokea pitkin Venäjän rajalle. Venäjän puolella jatkettiin Nuorttijokea pitkin Nuorttijärvelle. Paluumatkalla ei menty enää Kemijärvelle, vaan matkattiin jalkaisin ja vesitse Kuolajärven (Sallan) kautta Kuusamoon. Ks. *Teosofisia muistelmia,* s. 28–29; Aimo Mela, *Pekka Ervast. kirjailija – teosofian tutkija – kristillinen mystikko,* s. 73–76. – Mitä lappalaisten laiskuuteen tulee, saamelaiskulttuurin tutkija T. I. Itkonen kirjoittaa: "Kuitenkin satunnainen kauttakulkija voi helposti erehtyä arvostelussaan, kun näkee miesväen makailevan pitkin päivää, sillä lappalaisten työ on usein ajoittaista: porohommissa ja pyynnissä kuljetaan päivä- ja viikkokausia, jopa öitäkin valvoen, jonka jälkeen lepo kotona on paikallaan. Naisten sen sijaan näkee häärivän päivät päästään. (*Suomen lappalaiset vuoteen 1945,* I osa (1948), s. 156).

XIII H. P. Blavatskyn itämaalaisuus

[80] ks. H. S. Olcott, *Vanhoja päiväkirjan lehtiä,* Osa II, Luvut 11–21, s, 8–9.

[81] A. P. Sinnett, *Esoteric Buddhism* (Lontoo 1883).

[82] *pooppi*, venäjän sanasta *pop,* joka tarkoittaa pappia.

[83] Kyseessä on Blavatskyn artikkeli "Réponse aux Fausses Conceptions de M. l'Abbé Roca relatives à mes Observations sur l'Ésotérisme Chrétien". Se julkaistiin pariisilaisessa teosofisessa aikakauskirjassa *Le Lotus,* II vuosikerta, nro 13, huhtikuu 1888, s. 3–19. Aikakauskirjaa nimitettiin Le Lotus rougeksi, Punaiseksi lootukseksi, sen oranssinpunaisen kannen takia. Artikkeli oli osa väittelyä, jota Blavatsky kävi lehden palstoilla 1887–1888 ranskalaisen kaniikin Abbé Rocan kanssa. Ks. Abbé Roca – H. P. Blavatsky, *Kristinuskon esoterismi*.

[84] ks. *Collected Writings,* IX, s. 203–205 (ranskaksi), s. 224–227 (sama englanniksi); Abbé Roca – H. P. Blavatsky, *Kristinuskon esoterismi,* s. 78–81 (ks. myös *Collected Writings,* VIII, s. 362 (sama englanniksi: s. 380);

Abbé Roca – H. P. Blavatsky, *Kristinuskon esoterismi,* s. 31.

[85] *Salainen oppi,* kolmas osa, luvut 39–51, s. 36–37 (luku 43).

[86] *Salainen oppi,* kolmas osa, luvut 39–51, s. 47–49 (luku 44).

[87] *Salainen oppi,* kolmas osa, luvut 39–51, s. 71 (luku 49).

[88] *Teosofisia muistelmia,* s. 40–42.

XIV Esoteeriset koulut ja okkultinen maailma

[89] Uusi ajatus eli uusi ajattelu, New Thought, ajatuksella parantamisen liike. Liikeen alkajana pidetään yhdysvaltalaisen parantajan Phineas Parkhurst Quimbyn (1802–1866) oppilaita.

[90] ks. *Hiljaisuuden Ääni,* s. 19.

XV Mestarin etsintä

[91] vrt. *Katha-upanishad,* 1.3.14.

[92] ks. *Suuret uskonnot* (1926, 1987), s. 94–96.

XVI H. P. B:n esoteerinen koulu

[93] *The Theosophist,* I vsk., nro 7, huhtikuu 1880, s. 180; Basil P. Howell (koonnut), *Teosofinen Seura, ensimmäiset viisikymmentä vuotta.* H. S. Olcottin, H. P. Blavatskyn y. m. kirjoituksia (1925), s. 105– 106, alaviite.

[94] ks. *Collected Writings,* VII, s. 246.

[95] Ks. Blavatsky, *Collected Writings,* VI, s. 31–32, 428–429; H. S. Olcott, *Vanhoja päiväkirjan lehtiä,* osa III, luvut 1–11, s. 23, 31, 34–35.
William Tournay Brown on julkaissut vihkoset *Some Experiences in India* (Lontoo 1884) ja *The Theosophical Society. An Explanatory Treatise* (Madras 1884?) ja kirjan *My Life* (Freiburg 1885).

[96] *The Occult Word* -lehden päätoimittaja oli Josephine W. Cables. Se ilmestyi vuosina 1884–1888. Cables oli perustanut vuonna 1882 Teosofisen Seuran Rochesterin haaraosaston.

[97] *Esoteeriset ohjeet* I, II ja III (1998), s. 32–35.

[98] *kehä, jonka yli ei saa astua:* toimitus on lisännyt ei-sanan. ks. *Salainen Oppi*, I, 116, 152, 153–154.

XVII H. P. Blavatskyn esoteerisia opetuksia

[99] ks. Emanuel Swedenborg, *Clavis Hieroglyphica. Hieroglyfinen avain ja muita filosofisia tekstejä* (2000).

[100] H. P. Blavatsky, *Esoteeriset ohjeet* I, II ja III (1998), s. 41.

[101] H. P. Blavatsky, *Esoteeriset ohjeet* I, II ja III (1998), s. 41, 45, 104, 110, 114, 105, 119–120, 140.

[102] *Hiljaisuuden Äänessä nimitetään sitä maailman äidiksi: Hiljaisuuden Ääni* (1924), s. 24, muistutus 25.

XVIII Veljeys ja tulevaisuus

[103] 1. Joh. 1:7.

XIX Kansojen ja yksilöiden veljeys

[104] Mark. 9:35.

XX Läheinen ja kaukainen tulevaisuus

[105] *Tietäjä* 1917, s. 198–201, "Toimittajalta". ks. Ervast, *Toimittajalta*, II, s. 27.

[106] ks. *Teosofian Avain*, s. 280.

XXI Teosofisen sanoman henki

[107] H. P. Blavatskyn syntymän satavuotisjuhlaa vietettiin Teosofisen Seuran

talossa Kansakoulukatu 8:ssa. Juhlan järjestivät Suomen Teosofinen Seura, Point Loma -looshi ja Ruusu-Risti. Pekka Ervastin lisäksi puhuivat Inez Wilén ja Yrjö Kallinen.

[108] ks. Salainen Oppi, I, s. 630–631.

[109] Joh. 14:6.

[110] Matt. 4:19, 8:22, 9:9; Mark. 1:17.

* * *

Pekka Ervastin kirjoissa esiintyvistä termeistä ja nimistä annetaan selityksiä ja taustatietoja Jouni Marjasen kirjassa *Kristosofian sanakirja* (2007).